

April 2023

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Nämndernas mål- och budgetskrivelser

NÄMNDERNAS MÅL- OCH BUDGETSKRIVELSER 2024-2026

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Regionstyrelsen

Regionstyrelseförvaltningen

Räddningstjänsten

Tekniska nämnden

Miljö- och byggnämnden

Barn- och utbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Socialnämnden

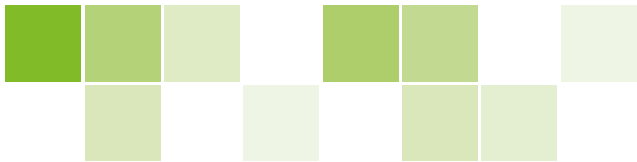
Hälso- och sjukvårdsnämnden

Överförmyndarnämnden

Protokoll

Regionstyrelsen

Regionstyrelseförvaltningen

PLAN

Mål och budget 2024-2026

Regionstyrelseförvaltningen

Fastställt av regionstyrelsen

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2023-03-22

Gäller 2024-2026

Ärendenr RS 2023/348

Version [1.0]

Mål och budget 2024-2026

Innehåll

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026	3
1.1 Ledning och stöd	3
1.2 Regional utveckling.....	4
1.3 Kultur och fritid	4
1.4 Måltid	4
2. Förslag till revidering av mål.....	5
3. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026	5
3.1 Driftbudget 2024-2026.....	6
Ledning och stöd	6
Regional utveckling	7
Kultur- och fritid	7
Måltid	8
3.2 Kompensation för externa avtal	8
3.3 Interna priser samt externa taxor och avgifter	9
Interna priser	9
Taxor och avgifter - externa.....	10
4. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2028	11
4.1 Investeringar i skattefinansierad verksamhet.....	11
5. Politikerorganisationen	13
Bilagor.....	14
1 Driftäskanden i detalj.....	14

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

Regionstyrelseförvaltningen stödjer regionstyrelsen och regiondirektören i uppsiktsplikten och helhetsansvaret för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Förvaltningen ska vidare ge goda förutsättningar för kvalitetssäkrade och hållbara politiska beslut. Detta med syftet att vara en drivande och sammanhållande kraft som skapar värde och nytta för hela Region Gotland och för platsen Gotland.

För att hantera förvaltningens uppdrag organiseras verksamheten i åtta avdelningar; digitalisering, ekonomi, HR, kommunikation, demokrati och kvalitet, kultur och fritid, måltid och regional utveckling. Förvaltningen har cirka 500 medarbetare som tillsammans medverkar till att skapa värde för såväl boende och besökare, företag, föreningar och organisationer samt övriga förvaltningar.

Förvaltningens egen kärnverksamhet omfattar såväl huvudprocesser som lednings- och stödprocesser. *Huvudprocesserna* är en del av Region Gotlands samlade verksamhet riktad till medborgarna och en viktig del av välfärdsuppdraget. Det övergripande syftet är att främja social, ekonomisk, ekologisk hållbarhet. *Ledningsprocesserna* syftar till att leda, styra och utveckla regionens verksamheter och bidrar med mål, strategier, visioner och övergripande beslut. *Stödprocesserna* syftar till att underlätta för samtliga förvaltningar i deras kärnverksamhet.

Under 2023 kommer en översyn av förvaltningens uppdrag och organisation ske. Syftet är bland annat att utveckla och skapa förutsättningar för en hållbar organisation som kan möta framtidens utmaningar.

1.1 Ledning och stöd

Förvaltningen ansvarar för att leda strategisk planering med syfte att hela regionens verksamhet styrs med tydliga mål och förutsättningar. Vidare svaras för uppföljning och analys av hela regionens verksamhet för att följa att utveckling sker i enlighet med lagd planering och fattade beslut. Genom att ge stöd medverkar förvaltningen till att regionens samtliga chefer och medarbetare har förutsättningar att hantera sina uppdrag och nå sina mål. Dessutom bedrivs gemensam serviceverksamhet.

En stor del av förvaltningens medarbetare har som huvuduppgift att stödja övrig verksamhet och dess chefer. Stora besparingar har genom åren genomförts i stödverksamheten. I dag upplevs att förvaltningen inte kan svara upp mot detta. Här råder obalans mellan uppdrag, mål och resurser. Detta förstärks också av att resurser saknas för utveckling av gemensamma system. Kompetensförsörjning är också en utmaning.

Ett flertal områden skulle behöva förstärkas, i perioden lyfts särskilt fram organisationens kommunikativa förmåga samt upphandlingsorganisation och inom några områden som lyfts som enskilda ärenden (se nedan).

Inom flera områden pågår utvecklingsarbeten såsom; implementering av ny styrmodell, hållbarhetsarbete inom Region Gotland, styrning av IT verksamheten, utveckling av demokratiuppdraget med bland annat en utvecklad ärendehantering, förnyelse av Almedalsveckan. En annan fråga som aktualiserats är att tydliggöra regionstyrelsens uppsiktsplikt.

Ett område som behöver bevakas är arbetet med säkerhetsskydd där risk för obalans kan uppkomma om staten förändrar finansieringsformerna.

1.2 Regional utveckling

Regionstyrelsen ansvarar för de uppgifter som följer av lagen om regionalt utvecklingsansvar. Avdelningen regional utveckling svarar för att strategiskt planera, analysera och följa upp samhällsutvecklingen på Gotland i samverkan med externa utvecklingsaktörer fastställda i den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040. Även om en stor del av arbetet sker i samverkan med aktörer utanför Region Gotlands organisation, så har avdelningen också ansvar för koncernstyrning avseende regionala utvecklingsprocesser och insatser, även då med bäring på hållbar utveckling. Uppdraget innebär att bereda ärenden, driva utvecklingsuppdrag, samordna processer och att leda projekt huvudsakligen på strategisk nivå.

Regional utveckling har fått flera nya uppdrag under de senaste åren, i många fall också med tillkommande finansiering och rekryteringsbehov. Det är i sig resurskrävande att starta upp så många nya uppdrag och medarbetare, och det tar tid. Därmed är det svårt att i denna process göra en bedömning av balansen avseende ovanstående. Det är också avhängigt vilka ambitioner politiken har avseende avdelningens verksamhet, och det är ännu inte klarlagt då den nya styrmodellen håller på att fyllas med innehåll avseende prioriteringar och mål.

1.3 Kultur och fritid

Kultur och fritidsverksamheten svarar för regionens folkbibliotek och regionala biblioteksverksamhet enligt bibliotekslagen samt svarar för regionens kultur- och fritidsverksamhet. Målgrupper är allmänheten, föreningsliv och övriga kultur och fritidsaktörer samt regionala kulturinstitutioner och kulturföretagare.

Verksamheten befinner sig i en utvecklingsfas, där gamla strukturer och system omprövas och kvalitetssäkras för att tydligare kunna svara mot medborgarnas behov. Målet är en verksamhet med ambitiösa visioner, tydliga strategier och ökad flexibilitet för att kunna möta behoven i en föränderlig värld. Resursbrist råder i förhållande till målbild och lagkrav. Verksamheten är mycket arbetsintensivt då det förutom grunduppdragen tillkommit en mängd politiska uppdrag för att nå måluppfyllelse på längre sikt.

1.4 Måltid

Avdelningen har i uppgift att servera god och näringsriktig mat samt att organisera, samordna och effektivisera produktion och servering av måltider för regionens verksamheter. Ansvaret omfattar lokal- och produktionsplanering, livsmedelsupphandling, meny- och receptplanering, restaurangverksamhet och framtagande av mat- och måltidspolicy. En plan har upprättats med utgångspunkt från givna direktiv. Uppdraget innebär att ha; hög kvalitet på maten, god driftsekonomi, lokal tillagning – mer från grunden, ekologiska, närproducerade livsmedel, öka andelen vegetariska måltider, korta varmhållningstider, blandade driftformer och ingen produktion av kyld mat i stor skala med mera.

Måltidsverksamheten påverkas av det rådande världsläget, livsmedelspriser kommer fortsatt att öka. Även de ökade transportkostnaderna till Gotland påverkar priserna. Detta innebär att kostnaderna, om kvalitet och utbud ska vara i dagens nivå, kommer att öka. Behovet av

investeringar i eftersatta kökslokaler – oavsett produktionsteknik – kommer fortsatt att krävas och detta är kostnadsdrivande. Det finns också en obalans gällande bemanning i hushållsak handlar det om brist på kockar.

2. Förslag till revidering av mål

Framtagande av nya mål för regionstyrelsen, enligt nya styrmodellen, pågår och dessa kommer att redovisas parallellt med detta ärende.

I den nya modellen finns begreppet regionfullmäktiges prioriteringar som är en vägledning till vad som är viktigt att prioritera under mandatperioden. Prioriteringarna, som är framtagna för beslut av regionfullmäktige i juni, innebär att Region Gotland ska prioritera:

- en skyndsam energi- och klimatomställning
- ett hållbart växande Gotland
- hälsofrämjande arbete och utveckla tidiga förebyggande insatser
- god arbetsmiljö genom aktivt ledarskap och medarbetarskap
- samverkan och planering av beredskapsarbetet

Det pågår redan arbete inom dessa prioriterade områden. Vilken omställning och eventuella förstärkningar som krävs framöver för att kraftsamla ytterligare kring dessa prioriteringar är för tidigt att helt bedöma.

3. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

Med utgångspunkt i dagens balans mellan uppdrag, mål och resurser och med sikte på framtidens prioriteringar, mål och utmaningar görs bedömningen att förvaltningen är i behov av resursförstärkningar. Detta för att kunna leva upp till uppdraget som drivande och sammanhållande kraft. Dessutom görs bedömningen att förvaltningens verksamhet är en avgörande förutsättning för kvalitet, effektivitet och kostnadsänkningar i övriga förvaltningar i regionen. En sammanställning av driftäskanden i detalj redovisas i bilaga 1.

Till bilden hör att förvaltningen enligt tidigare beslut har att hantera en effektivisering om 4 mnr i budget 2024. Diskussion har inletts och förslag till hantering kommer i höstens ärende om internbudget.

Förvaltningen är medvetna om den ekonomiska situationen och att restriktivitet i äskanden ska råda. Om en kraftig prioritering måste till föreslår förvaltningen följande prioriteringsordning:

- Tilldela medel för kostnadsökningar i befintlig verksamhet (index, hyres- och löneökning)
- Om möjligt ta bort besparing
- Resurssätt nya uppdrag från staten (nytt stb)
- Förstärk resurserna kopplat till förvaltningens regionövergripande systemansvar
- Övrigt eventuell förstärkning utifrån politisk prioritering

3.1 Driftbudget 2024-2026

Ledning och stöd

Den organisationsöversyn som pågår kommer att tydliggöra vilka områden inom förvaltningen som behöver utvecklas framöver. Fullmäktiges föreslagna prioritering ”kring god arbetsmiljö genom aktivt ledarskap och medarbetarskap” kan komma innebära behov av resursförstärkning kommande år kring chefers förutsättningar.

Till budget 2024 har några områden identifierats och det handlar framför allt om upphandling, kommunikation och regiongemensamma systemstöd.

Ett flertal **regiongemensamma system** har utvecklats och flera är på gång. Utvecklingen av systemstödet är en förutsättning för att lyckas effektivisera, ge chefer bättre förutsättningar, skapa högre kvalitet och bättre uppföljning. Effekterna av satsningarna hamnar i förvaltningarnas verksamhet medan kostnaden tas centralt, för närvarande utan ekonomisk täckning vilket på sikt är ohållbart.

Inom upphandlingsområdet finns fortfarande, trots tidigare förstärkningar, en stor obalans mellan behoven i verksamheten och **upphandlingsresurser** centralt. Behovet av resurser för upphandling kommer att vara fortsatt högt sett till tendensen av antal upphandlingar som behöver göras per år. Totalt skulle 4 upphandlare och 2 kategoriledare behövas. Ett sätt att lösa obalansen i budgeten är att förvaltningarna gemensamt bidrar till utökning genom att konsultpengar istället används till egna resurser. Idag köper förvaltningarna upphandlingskonsulter för cirka 4 mnkr. Problemet är att dessa kostnader inte alltid är budgeterade på förvaltningarna varför det kan upplevas som en besparing.

Efterfrågan på och förståelsen för **kommunikation som ett strategiskt verktyg**, ökar. Denna efterfrågan kan idag inte tillgodoses fullt ut. Om kommunikationsarbetet ska kunna vara ett strategisk och operativt ledningsverktyg i prioriterade frågor och projekt där proaktiv kommunikation behövs måste resurser tillföras. För att skapa stabilitet i kommunikationsarbetet är bedömningen att nuvarande anslag behöver förstärkas med medel motsvarande 3 tjänster.

När det gäller **Almedalsveckan** så råder det ökade förväntningar på utvecklingsinsatser och mer stöd. Nya kostnader uppstod under 2022, kostnader som handlar om iordningställande av scen; teknik, tält, tillgänglighetstjänster, säkerhetstjänster osv. För att finansiera Almedalskontorets nya uppdrag att svara för arrangörskapet i parken behövs ett tillskott.

Region Gotland finansierar idag **arbetet med säkerhetsskydd** genom de statliga överenskommelser som finns mellan MSB och SKR inom området civilt försvar. Dessa överenskommelser medger t.o.m. 2023 att medel används för säkerhetsskyddsåtgärder, men MSB har aviserat att säkerhetsskydd kommer exkluderas från överenskommelserna fr.o.m. 2024 och att säkerhetsskydd behöver finansieras på annat sätt. Det är oklart om andra överenskommelser kommer tecknas.

Region Gotland äger idag **licenser för kontorsprogram** (office). Hösten 2025 kommer Microsoft upphöra med säkerhetsuppdateringar för dessa versioner. Tills dess måste nya lösningar ha tagits fram. Enklaste lösningen torde vara en övergång till office365 men detta kompliceras av nuvarande tolkning av GDPR lagstiftningen. En viktig komponent är också att många verksamhetssystem idag är kopplade till Microsofts produkter. Utredning pågår

om vilka möjligheter som finns. Parallellt pågår inom IT-sektorn en förflyttning av affärsmodeller från investering till drift i form av licenser per användare. Oavsett lösning är bedömningen att Region Gotland kommer få en betydande kostnadsökning framöver.

Övriga särskilda ärenden/uppdrag som kan ge driftpåverkan

- Utveckling servicepunkter
- IT-styrning Region Gotland
- HR-projekt (arbetsplatser för personer långt från arbetsmarknaden)
- Region Gotland som arbetsgivare (beredningsunderlag)

Regional utveckling

Frågan om resursbehov är avhängigt vilka mål politiken sätter i den nya styrmodellen. Men noteras bör att målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin och dess tillhörande genomförandeprogram är höga, något som har en direkt bäring på resursbehoven. Utöver detta så har tidigare effektiviseringar/besparingar inneburit en obalans mellan förväntningar och möjligheten att leverera vissa tjänster till näringslivet och samhället.

Förvaltningen är projektägare och beställare av arbetet med framtagande av **ny översiktsplan**, vilken har blivit försenad på grund av sjukskrivningar och tillkommande krav. Det är ett omfattande och högt prioriterat uppdrag som behöver tas i mål under 2024. Bedömningen är att det för detta ändamål behöver tillföras extra medel för 2024 som ett tillfälligt anslag.

Ett ytterligare tillfälligt anslag behövs 2024 för att ta **kampanjen ”Gotland ställer om”** i mål. Den treåriga kampanjen har hittills finansierats via vakanser på personalsidan och så även innevarande år

Förvaltningen har också fått **tillkommande uppdrag från staten** där finansieringen kanaliseras via det generella statsbidraget, detta avseende brottsförebyggande (21 kr/per invånare) och kompetensförsörjning/dimensionering av gymnasieutbildningar (2 kr/per invånare). Dessa medel behöver ograverat tillföras förvaltningens ram för att kunna svara upp mot uppdraget. För det brottsförebyggande arbetet erhöles i ram halvårseffekt för 2023.

Kultur- och fritid

Diskussioner pågår om politiska styrningen av verksamheten. Vidare finns flera uppdrag som kommer redovisas i särskilda skrivningar till budgetberedningen. Dessa kan påverka kostnadsbilden för verksamheten. Exempelvis kommer under planperioden det nya badhuset tas i drift. Nedan presenteras några obalanser som bör hanteras i budget för 2024.

När redovisningsmodellen för byggprojekt förändrades för ett par år sedan erhöles förvaltningen 800 tkr i budgetanslag för **förstudier**. Budgetanslaget täcker inte de förstudiekostnader som uppkommer. Ökat antal uppdrag gällande anläggningars utveckling kräver att medel tillförs.

På Gotland råder numera oftast bevattningsförbud från april-september varje år. Det innebär att om **bevattning** ska kunna ske av gräsplaner behöver vatten köpas in. Prioriterat för bevattning är idag planerna på Rävåsen, A7 samt Gutavallen. Totalt sett har kostnaden över åren ökat betydligt. Att omfördela inom verksamheten är inte möjligt.

För att bland annat nå målen att främja hälsa, delaktighet och trygghet arbetar biblioteken på Gotland med **digital inkludering**. Tjänsten digital handledning har blivit väldigt uppskattad. Projektmedlen gäller för 2023 och det är inte aviserat någon förlängning.

Omfattningen av **kommunikationsstöd** för kultur- och fritidsverksamheten brister. Idag finns en halvtidsresurs. Mycket blir osynligt och exempelvis har det uppmärksammats i bi-dragsöversynen att information inte når ut eller skapar förståelse för beslut etc. Samtidigt finns inget utrymme för intern kommunikation vilket tydligt kan synas i medarbetarenkätens resultat. Det som krävs för att nå målen att möjliggöra en proaktiv och strategisk kommunikation är en kommunikatör på heltid.

Övriga särskilda ärenden/uppdrag som kan ge driftpåverkan

- Förberedelse av införande av en kultur och fritidsnämnd (särskilt uppdrag till BuB)
- Resurscentrum konst (särskilt uppdrag till BuB)
- Ökat driftbidrag Atletklubben och skateföreningen (särskilt uppdrag BuB)
- Ökad kostnad/upphandling ishallen Slite (via KFB)
- Kultur och Hälsa (via KFB)
- Utökad stödgivning kultur (via KFB)

Måltid

Måltidsverksamhetens behov redovisas under prisjustering för interna tjänster.

3.2 Kompensation för externa avtal

Förvaltningen ansvarar för ett antal externa avtal som behöver kompenseras för kostnadsökningar till följd av indexuppräknningar. Förutom dessa indexuppräknningar så kan påtalas att den generella kostnadsökningen (inflationen) även slår mot fler andra kostnadsposter.

Partistöd

Anslag för partistöd beräknas enligt följande, antal mandat i fullmäktige*2*prisbasbeloppet året före budgetåret. Till detta tillkommer en avsättning motsvarande 10 procent av partistödet till ungdomsförbunden. Då prisbasbeloppet höjts med 4 200 kronor jmf med föregående år innebär detta att budgeten för 2024 behöver ökas med 656 tkr.

Medlemsavgifter och div avtal

Medlemsavgiften till Sveriges kommuner och regioner beräknas öka med ca sju procent. Det innebär för 2024 cirka 239 tkr. Försäkringsavtal beräknas öka med 3 procent vilket innebär ca 35 tkr. För diverse nationella och internationella medlemskap beräknas kostnadsökningen till 25 tkr, studentkår Rindi 100 tkr, Stim 40 tkr.

Som ett exempel redovisas här indexberäkningen för Rindi. År 2022 uppgick bidraget till 628 tkr. Regionstyrelsebeslut finns om att bidraget årligen ska räknas upp enligt KPI (okt-okt). Inför budget 2023 gjordes bedömningen att KPI skulle öka med 2%. Vilket innebar en budgetförstärkning med 12 tkr. Den verkliga ökningen blev 10,8% vilket ger en brist på 56 tkr. Inför budget 2024 görs bedömningen att KPI kommer öka med ytterligare 6% dvs 44 tkr. Totalt behov av indexuppräkning 100 tkr.

Licenser Centrala IT-system

Avtalen för central system inom ekonomi 320 tkr, HR 290 tkr, demokrati och kvalitet 140 tkr, digitalisering 600 tkr.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen bygger på finansiering dels från staten, dels från regionen. Anslaget har räknats upp med 2% årligen under en följd av år. För 2024 föreslås en indexuppräkning med 3% samt en ytterligare ökning med 2%. Regionbidraget 2023 uppgår till 23 227 tkr, en höjning med 3% innebär tillskott på 697 tkr och 2% innebär ytterligare tillskott på 464 tkr.

Anm. Region Gotland har under 2020-2022, mot bakgrund av pandemin, tillfört organisationerna inom kultursamverkansmodellen extra bidrag med 13,0 mnkr. Staten har under samma period också gett extra bidrag med 13,9 mnkr. Dessa bidrag har varit av engångskaraktär och räknas därför inte in i modellen som bygger på fast finansiering över tid.

Övriga avtal inom kultur- och fritidsområdet

För avtal med övriga externa utförare inom kultur- fritidsområdet begärs en uppräkningsmed i huvudsak 3 %, vilket innebär 707 tkr. Avser RF Sisu Gotland, Kustparksbadet (10%), föreningsdrivna anläggningar, köp av verksamhet idrottsanläggningar och konsthanterare samt verksamhetsbidrag till kulturaktörer. Vad gäller resestöd till idrottsföreningar och andra ungdomsföreningar räknas med en kostnadsökning på 30% vilket medför 240 tkr.

Tabell: Kompensation externa avtal 2024-2026 (tkr)

	2024	2025	2026
Partistöd	656	656	656
Medlemskap och div avtal	439	439	439
Licenser centrala IT-system	1 350	1 350	1 350
Kultursamverkansmodellen	1 161	1 161	1 161
Övriga avtal inom kultur- och fritidsområdet	947	947	947
TOTALT behov av kompensation	4 553	4 553	4 553

3.3 Interna priser samt externa taxor och avgifter

Interna priser

Måltid

För resultatenheten måltid föreslås följande prisjusteringar. Efter fastställd uppräkningsmed återkommer förvaltningen med förslag på hur prishöjningen fördelas på olika tjänster och hur kompensation ska fördelas till respektive köpande förvaltning.

En löneökning på 2,5 procent innebär för måltidsverksamheten en kostnadsökning på ca 1,5 mnkr. Den totala personalbudgeten uppgår till 58,9 mnkr.

En hyresförändring på 1 procent innebär för måltid en ökning/minskning på 0,16 mnkr. Den totala budgeten för lokalhyror uppgår till 16,1 mnkr. Som en följd av planerad anpassning samt om- och tillbyggnad av lokaler ökar kostnaderna för lokalhyror under planeringsperioden. Förvaltningen har schablonmässigt räknat på en ökad hyra med 10 % av investeringsutgiften året efter investeringsåret. Hyreskompensation med 1,0 mnkr begärs därmed för 2024 (10% på investeringsvolym 10 mnkr). Projekt som blivit märkbart fördyrade är ombyggnationerna av Terra Nova och Högbyskolans kök. I budget finns totalt 690 tkr för att klara hyresökningen. Den beräknade ökningen ligger idag på 2 340 tkr således saknas det 1 650 tkr.

Fortsatt höga prisökningar på livsmedel förväntas. Under 2023 beräknas priserna öka med ytterligare 10%. Förhoppningsvis går ökningstakten sedan ner till normala prisutvecklingsnivåer (2%) 2024. Detta innebär för måltidsverksamheten en förväntad kostnadsökning på 5 mnkr från 2024. Utfallet för 2022 uppgick till ca 42 mnkr. En justering av menyn för att möjliggöra lägre kostnader skulle ge negativa effekter på kvalitet i form av bland annat utbud, variation och upplevd kvalitet. Mer konkret skulle det till exempel innebära fler sopp- och korvmåltider, färre måltider med fet fisk, begränsningar i råkost- och grönsaksutbud eller standartillbehör så som mjölk och knäckebröd liksom lägre andel ekologiska livsmedel. Det finns också en möjlig risk att de offentliga måltiderna med dessa justeringar inte skulle leva upp till de nationella rekommendationerna gällande variation och näringsinnehåll och inte heller skollagen om att erbjuda näringsriktiga måltider.

Måltidsorganisationen köper även transporter för ca 6 mnkr årligen, en kostnadsökning på 8% beräknas och medför ökade kostnader med 475 tkr. Städkostnaderna uppgår till 1,3 mnkr och prisutveckling beräknas uppgå till ca 25 tkr.

Utöver detta har verksamheten behov av inom prissättningen täcka en upphandling av tvätt av arbetskläder uppgående till 1,5 mnkr, samt kostnadstäckning med 300 tkr om permanenta Gotlandsveckan.

Tabell: Justeringsbelopp internpriser måltid 2024-2026 (tkr)

	2024	2025	2026
Löneökningar måltid (2,5%)	1 500	1 500	1 500
<i>Hysesförändring (1%) = 161 tkr</i>			
Ökad hyreskostnad kök (inv. pott 2023)	1 000	1 000	1 000
Fördyringar hyra kök (Högby/Terra Nova)	1 650	1 650	1 650
Livsmedel	5 000	5 000	5 000
Indexuppr övr kostnader (städ, trsp, mm)	500	500	500
Upphandling tvätt	1 500	1 500	1 500
Gotlandsvecka	300	300	300
TOTALT internpriser	11 450	11 450	11 450

Kanslier

En löneökning på 2,5 procent innebär för kanslierna en kostnadsökning på 120 tkr. Den totala personalbudgeten uppgår till 4,8 mnkr. En hyresförändring på 1 procent innebär för kanslierna en ökning/minskning på 3 tkr. Den totala budgeten för lokalhyror uppgår till 324 tkr.

Tabell: Justeringsbelopp internpriser kanslier 2024-2026 (tkr)

	2024	2025	2026
Löneökningar kanslier (2,5%)	138	138	138
<i>Hysesförändring (1%) = 3 tkr</i>			
TOTALT internpriser*	138	138	138

*ÖF 93 och PAN 45

Taxor och avgifter - externa

Ingen förändring föreslås avseende externa taxor och avgifter. Avgiften för sena anmälningar till det officiella programmet för Almedalsveckan kommer ses över under 2023.

4. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2028

Investeringsvolymen har under de senaste åren varit relativt låg bland annat mot bakgrund av varubrist då främst inom IT-verksamheten. Även fördröjningar ses vad gäller byggprojekt.

4.1 Investeringar i skattefinansierad verksamhet

Nedan följer en sammanställning av investeringsbehovet för planperioden. Några projekt kommer att redovisas i särskild ordning.

Tabell: Förslag till investeringsutgifter 2024-2028 (tkr)

	2024 enligt bud- get	2024 nytt för- slag	2025	2026	2027	2028
Lokaler, byggnads- och anläggning (Badhus)	75 000	75 000	100 000	37 000	0	0
Lokaler, byggnads- och anläggning (pott samt landsbygdsutv)	12 000	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
IT-investeringar (inkl pott)	32 000	32 000	37 000	22 000	22 000	22 000
Maskiner, inventarier, mindre ombyggnationer (inkl pott)	5 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Minnesmärke Almedalen		1 000				
TOTALT	124 000	146 000	175 000	97 000	60 000	60 000
<i>Gällande budget 2024 samt plan 2025-2027</i>		<i>124 00</i>	<i>158 000</i>	<i>76 000</i>	<i>39 000</i>	

Investeringsprojekt per område redovisas nedan:

Lokaler, byggnads- och anläggning

Nytt badhus Visby

Projektet startade 2022 med 1 mnkr i budget. För 2023 finns 12 mnkr, i plan för 2024 är 75 mnkr upptaget. För de två kommande åren finns 100 resp 37 mnkr. Totalt 225 mnkr. Upphandling av samarbetspartner är genomförd. Projektet kommer att redovisas i särskilt ärende till budgetberedningen. När nytt badhus byggts i Visby behöver nya inventarier köpas. Behovet kommer uppstå 2025 och belopp kommer framgå av kommande projektredovisningar. Kompensation för ökad hyra behövs från 2026.

Lokalinvesteringar kök

Den avsatta potten om 10 mnkr årligen bedöms endast räcka till mindre anpassningar. Detta bland annat beroende på den rådande kostnadsutvecklingen men också på det eftersatta underhållet. När exempelvis en ny ugn ska installeras krävs ofta även en uppdatering av fastigheternas tekniska system. Utöver de mindre lokalanpassningarna tillkommer ett antal större projekt som med erfarenhet av tidigare förstudier ligger på en helt annan utgiftsnivå (20-30 mnkr per objekt) och därför behöver hanteras som separata ärenden med eget budgetbeslut eller, vilket föredras, en utökning av potten med ytterligare 20 mnkr.

Landsbygdsutveckling

I planen ligger 2,0 mnkr årligen. Förvaltningen föreslår att investeringsmedlen överförs till tekniska nämnden.

IT-investeringar

IT-pott

22 mnkr är upptaget som pott per år för IT-investering för utbyten av datorer och reinvesteringar i infrastruktur. Den tekniska utvecklingen är omfattande och går fortsatt mycket fort och detta i kombination med förvaltningarnas behov av digitalisering för sin verksamhetsutveckling ställer ökade krav på investeringar i infrastruktur och systemlösningar. Specifikt gäller detta kommunikationsinfrastrukturen där det finns behov av omfattande förnyelse.

Redundant server och lagring

Idag har Region Gotland inte en fullt ut redundant IT miljö. För att öka tillgänglighet och säkerhet skulle en sådan behöva byggas upp. För detta finns upptaget 10 mnkr år 2024 och 15 mnkr 2025. Denna satsning innebär ökad kapitalkostnad som inte ryms inom befintlig ram.

Maskiner, inventarier, mindre ombyggnationer

Pott

Förvaltningen har en beslutad årlig investeringspott om 5,0 mnkr. För att klara investeringar beträffande maskiner, inventarier och mindre ombyggnationer, framför allt inom kultur och fritid bedöms investeringspotten behöva utökas med 1 mnkr.

Minnesmärke Almedalen

I budget för 2024 upptas 1,0 mnkr i enligt med beslut på regionfullmäktige den 20 februari 2023.

Övriga särskilda ärenden/uppdrag som kan behöva investeringsanslag

- Konvertering av Solbergabadet för att möta kulturens behov.
- Återrappport projektet Badhus
- Kyld mat
- Aktivitetspark för bland annat skateverksamhet
- Utredning fritid kring Rävhamnen och Visborgsområdet
- Isyta i Visby

5. Politikerorganisationen

Under begreppet politikerorganisationen redovisas anslagen för regionfullmäktige, regionstyrelse, revision, valnämnd, överförmyndarnämnd samt patientnämnd. I detta underlag framgår endast den indexkompensation för arvoden nämnderna behöver enligt gällande regelverk. Detta brukar hanteras i kommande ärende kring fördelning av löneutrymme. Uppräkningen baseras på olika faktorer för olika delar såsom riksdagsmannaarvodet, förändring i prisbasbelopp och regelverk för politiska sekreterare.

En fördelning per nämnd ser ut som följer:

Nämnd	Budget 2023, tkr	Varav arvoden	Uppräkning index 2024
Regionfullmäktige	7 056	6 099	134
Regionstyrelsen	14 563	12 050	260
Revision	4 145	455	10
Valnämnd	109	43	1
Överförmyndarnämnd	8 672	4 736	393
Patientnämnd	1 940	115	3
Totalt	36 485	23 498	801

Budgetposterna handlar i huvudsak om arvoden för politiska möten, ersättningar till godemän, politiska sekreterare, revisionstjänster samt köp av kanslitjänster.

Bilagor

1 Driftäskanden i detalj

Behov (tkr)	Belopp 2024	Belopp 2025	Belopp 2026
Ledning och stöd			
Upphandling och kategoristyrning	1 500	3 000	4 500
Kommunikationstjänster	2 200	2 200	2 200
Regiongemensamma system	1 500	1 500	1 500
Almedalsveckan	500	500	500
Arbete med säkerhetsskydd	1 500	1 500	1 500
Kontorsprogram	-	x xxx	x xxx
<i>Delsumma</i>	<i>7 200</i>	<i>8 700</i>	<i>10 200</i>
Regional utveckling			
ÖP	500	0	0
Kampanjen Gotland ställer om	500	0	0
Nya uppdrag från staten	820	820	820
<i>Delsumma</i>	<i>1 820</i>	<i>820</i>	<i>820</i>
Kultur och fritid			
Förstudier	700	700	700
Bevattning	300	300	300
Digital inkludering	700	700	700
Kommunikationsstöd	400	400	400
<i>Delsumma</i>	<i>2 100</i>	<i>2 100</i>	<i>2 100</i>
Summa	11 120	11 620	13 120

**Investeringsäskanden
2024-2028**

RS/RSF

Nämnd/Förvaltning:

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto tkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr kostnader) tkr				Avstämt med projektavdelningen											
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026		2027	2028									
Investeringar																						
1. Maskiner och inventarier samt mindre ombygg	Pott för inventarier mm	1	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	30 000	30 000	3 000	6 000	9 000	12 000									
1. Maskiner och inventarier samt mindre ombygg	Inventarier badhus	1		xxxxx				0														
1. Maskiner och inventarier samt mindre ombygg	Minnesmärke Almedalen (Wieselgren)	1	1 000					1 000														
2. Lokalinvesteringar	Pott för lokalinvesteringar kök	1	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000	150 000													
2. Lokalinvesteringar	Badhus	1	75 000	100 000	37 000			212 000														
2. Lokalinvesteringar	Landsbygdsutveckling	1	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	10 000	10 000													
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur	Pott för gemensam IT-infrastruktur	1	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000	110 000	110 000	7 095	11 825	16 555	21 285									
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur	Redundant server och lagring	1	10 000	15 000				25 000	25 000	1 613	3 225	3 225	3 225									
								0	0													
								0	0													
								0	0													
								0	0													
								0	0													
								0	0													
Totalt investeringar			146 000	175 000	97 000	60 000	60 000	538 000	538 000	2 710	12 743	31 195	39 615									

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

1. Investeringspott för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av RF och behöver inte äiskas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i hamnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

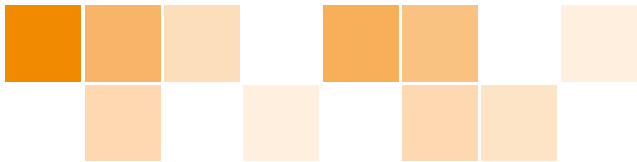
Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

Regionstyrelsen

Räddningstjänst

RAPPORT

Mål och budget- skrivelse 2024- 2026

Räddningstjänsten

Fastställt av regionstyrelsen
Framtagen av samhällsbyggnadsförvaltningen
Datum 2023-03-22
Gäller 2024-2026
Ärendenr RS 2023/399
Version [1.0]

Mål och budgetskrivelse 2024-2026

Innehåll

Mål och budgetskrivelse 2024-2026	1
Räddningstjänsten	1
1 Räddningstjänstens uppdrag	3
1.1 Nuläge	3
1.2 Balans mellan nämndens uppdrag, mål och resurser	4
1.3 Strukturella förändringar eller omprioriteringar	4
2. Behov och prioriteringar av resurser.....	5
2.1 Prioriteringar av resurser 2024-2026	5
2.2 Driftbudget 2024-2026.....	5
2.3 Kompensation för externa avtal	6
3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2026	6
3.1 Motiv till investeringsplan	7
3.1.1 Brand och räddningsmateriel	7
3.1.2 Släckbilar och lastväxlare	7
3.1.2 FIP bil	7
3.1.3 Lokalanpassning	8
3.2. Finansiering av driftkostnader.....	8
3.3. Effektivisering/besparing	8

1 Räddningstjänstens uppdrag

Räddningstjänsten ansvarar för uttryckande- och förebyggande verksamhet. Räddningstjänsten ska genom förebyggande arbete och skadeavhjälpanande åtgärder skydda, rädda människor, egendom och miljö. I förebyggande syfte genomförs tillsyn, utbildningar och informationsinsatser. Genom detta arbete bidrar räddningstjänsten till att skapa en trygg och säker miljö. De övergripande målen för Region Gotlands räddningstjänst definieras i handlingsprogrammet samtidigt som det operativa och förebyggande arbetet styrs enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Räddningstjänsten tillämpar myndighetsutövning bland annat genom tillsyn, samråd och genom att avge yttranden vid bland annat plan- och bygglovsärenden samt som remissinstans för polis och andra myndigheter.

Förebyggande arbete bedrivs inte enbart mot brand, utan även mot andra olyckor. Tjänster som restvärdes- och serviceuppdrag, vilket exempelvis innefattar städning av vägbanor efter olyckor, lyfthjälp och ”i väntan på ambulans” ingår också i arbetsuppgifterna. Räddningstjänsten hjälper även till med viss utbildning, information och rådgivning.

I december 2021 antogs Region Gotlands tvååriga handlingsprogram för räddningstjänst. Ett arbete med att ta fram nästa handlingsprogram för perioden 2024-2028 startades upp under hösten 2022. I handlingsprogrammet anpassas räddningstjänstens verksamhet och resurser utifrån riskbilden, det givna uppdraget samt den politiska ambitionsnivån.

1.1 Nuläge

Verksamheten driver aktiviteter inriktade mot målen i verksamhetsplanen för 2023 inom skydd mot olyckor och skadeavhjälpanande verksamhet för att minimera konsekvenser av inträffade olyckor. I grunduppdraget ingår även att utföra tillsyn enligt LSO (lagen om skydd mot olyckor) och LBE (lagen om brandfarliga och explosiva varor).

Räddningstjänsten klarade inte att genomföra planerad tillsyn enligt tillsynsplanen under 2022. Under första halvåret var orsaken covid-19 och risken för smittspridning. Under hösten planerades det för komma ikapp med de mest prioriterade tillsynerna men på grund av sjukfrånvaro klarades det inte fullt ut.

Under 2022 genomfördes en rekryteringskampanj främst riktad mot RiB-personal (räddningstjänstpersonal i beredskap) där ett av målen har varit att anställa tillräckligt med personal till stationen i Slite för att på sikt kunna återgå till bemanning med RiB-personal fullt ut.

Omvärldsläget medför att räddningstjänsten rustar sig för att säkerställa sina kritiska verksamhetsprocesser så att de kan utföras oavsett omständighet. Detta arbete sker i samverkan med Enheten för krisberedskap och säkerhetsskydd samt andra, aktuella delar av Region Gotland, privata aktörer på Gotland, länsstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Omvärldsutvecklingen och kriget i Ukraina har inneburit ett helt nytt fokus på civilt försvar och skydd av civilbefolkning. Under 1990-talet utvecklades det civila försvaret med motiveringen att omvärldsläget var stabilt och fredligt. Det vi ser i rapporter från Ukraina är att det är precis samma krig som utkämpas idag som tidigare. Det vill säga ett krig med massiva bombningar raserade byggnader och instängda människor. Detta innebär att den förmåga som behövs för att undsätta människor behöver återskapas, vilket i sin tur

ställer stor krav på räddningstjänsten som både behöver förstärkas personellt och återta gamla förmågor

Ett arbete med att se på hur man på bästa sätt kan organisera verksamheten framåt för att öka effektivitet och förbättra arbetsmiljön påbörjades 2022 och beslut om ny organisation togs av regionfullmäktige i december 2022. Den nya organisationen kommer att vara i drift maj 2023.

SKR och Sobona har kommit överens med Kommunal, OFR och AkademikerAlliansen om ändringar och tillägg i särskild avtalspension för medarbetare inom räddningstjänsten (SAP-R). Överenskommelsen innebär att den särskilda avtalspension som gällt för arbetstagar i utryckningsstyrka i räddningstjänsten avvecklas på sikt. Innehållet i överenskommelsen syftar till att stärka förutsättningarna för förlängt arbetsliv. Medarbetare i utryckningsstyrka i räddningstjänsten får efter 1 januari 2023 ett tillägg på 2 000 kronor per månad som extra avsättning till tjänstepension. Medarbetaren kan istället välja att ta ut tillägget som ett lönetillägg. Hur mycket det kommer att påverka driften i form av ökade personalkostnader eller ökade pensionskostnader är i skrivande stund oklart. Avtalet omfattar cirka 45 personer.

1.2 Balans mellan nämndens uppdrag, mål och resurser

Alla mål har inte varit uppfyllda då räddningstjänsten inte har haft en ekonomi i balans. Det har funnits svårigheter att klara tilldelad budget på fler nivåer sedan 2016. Resultatet för 2022 visade ett underskott med 8 964 tkr. Den enskilt största delen av underskottet var att personalkostnaderna blev högre än budgeterat. Det beror på att heltidspersonal bemannar Slite brandstation och att Fårösunds räddningspersonal åker på larm i Slite då det inte finns tillräckligt med RiB-anställd personal på Slite brandstation, samt ett flertal resurskrävande händelser. Även kostnader för drivmedel, hälsoundersökningar och utbildningar blev högre än budgeterad nivå. Vidare blev intäkterna lägre än budget framför allt intäkter från automatlarm, hjälp till ambulans samt hyra och arrenden.

1.3 Strukturella förändringar eller omprioriteringar

För att säkerställa räddningstjänstens förmåga behövs en ramjustering. Nästa handlingsprogram kommer att gälla åren 2024-2028 och vara vägledande för hur ramen ska beräknas för 2024 och framåt. Under budget 2023 kommer tilläggsanslag att läggas fram för bland annat

- bemanningskostnader för Slite
- räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)

Först när Slite bemannas av RiB-personal kan personalkostandsnivån justeras utefter gällande handlingsprogramms ambitioner. Med tanke på historiskt höga kostnader för timvikarier och övertid är det inte troligt att kunna minska det totala antalet heltidstjänster i samma utsträckning. Bemanningsfaktorn är i lägsta nivå för att klara uppdraget, den är även låg i jämförelse med övriga riket.

För att kunna rekrytera och behålla personalen behöver regionen erbjuda marknadsmässiga löner. Den absolut viktigaste delen för att få en budget i balans är att rekrytera och behålla personal både inom RiB- och heltidsorganisationen. Utbildning av ny räddningstjänstpersonal är kostnadskrävande och en för stor omsättning av personal bidrar inte god arbetsmiljö.

2. Behov och prioriteringar av resurser

För att säkerställa räddningstjänsten förmåga behövs ett tilläggsanslag för 2023 som totalt uppgår till 7 200 tkr, redovisat i nedanstående tabell. För de två sista punkterna är beloppen ännu inte kända.

Tilläggsanslag 2023 ej ramjustering

	2023
Bemanningskostnader i Slite	4 000
Hälsoundersökningar	500
Utbildning	1 000
Systemstöd Daedalos	200
Nivåökning av övriga kostnader	1 500
Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)	oklart
Ökade pensionskostnader på grund av nytt pensionsavtal	oklart
Summa	7 200

Under rubrik 2.2 finns behovet av ramjustering för 2024-2026.

2.1 Prioriteringar av resurser 2024-2026

Prioriteringar sker i Region Gotlands handlingsprogram för räddningstjänst. Handlingsprogrammet grundas på den riskanalys som avser tidsperioden 2024-2026.

2.2 Driftbudget 2024-2026

Resultatet för räddningstjänsten har de senaste sex åren slutat med underskott. Orsaken har varit både höga personalkostnader och övriga kostnader. Dock har det svängt mellan de dessa kostnadsslag. 2022 års resultat blev ett underskott med 9 mnkr då även intäkterna inte uppnådde budgeterad nivå. Budgetramen 2016 var på 54 394 tkr och 2022 var den på 56 580 tkr vilket är en höjning med 4 procent. Till 2023 års budget tillfördes ett ramtillskott med 2 000 tkr utöver personalkompensation.

Nedanstående tabell visar förslag till en permanent ramjustering inför 2024. Budget för 2024 är beräknad utifrån att Slite bemannas av RiB-personal.

Tabell med förslag till ramjustering

	2024
Lönesatsning för utjämning mot riket	oklart
Hälsoundersökningar	500
Utbildning	1 000
Systemstöd Daedalos	200
Nivåökning av övriga kostnader	1 500
Högre avskrivningskostnader tunga fordon	80
Nya avskrivningskostnader för om- och tillbyggnader	379
Summa	3 659

Förklaring till tabellens poster:

- För att säkerställa skillnaderna mellan Region Gotland och riket behöver en översyn av räddningstjänstens löner göras innan ett äskande kan framställas.
- Obligatoriska hälsoundersökningar för vatten- och rökdykare bör ökas 500 tkr då dessa inte har varit finansierade de senaste åren.
- Utbildningskostnader för nyanställda samt upprätthållande av kompetenser. Detta gäller framförallt utbildningsplatser från MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Denna post är underfinansierad med ca 1 000 tkr jämfört med året 2019.
- Årligen återkommande uppdateringar för räddningstjänsten specifika datasystem, 200 tkr. Denna post har inte varit upptagen i budget tidigare.
- Nivåökning med 1 500 tkr för övriga kostnader som mindre verktyg, reparationer, förbrukningsmaterial, bränsle mm. Budgeterade övriga kostnader har under en längre tid varit för låg.
- Längre avskrivningsplaner för tunga fordon. Idag är de utrustade med mer avancerad teknik vilket gör att de inte har det ekonomiska värdet efter 25 år som tidigare. Förslaget är att korta ner avskrivningstiden från och med 2024 och framåt vid nya inköp.
- Ökade avskrivningskostnader då fler fastigheter behöver anpassas till all tjänstgörande personal. Idag saknas omklädningsrum och duschar. Denna kostnad kommer att ökas linjärt fyra närmaste åren.

2.3 Kompensation för externa avtal

Enligt anvisningarna medges kompensation för externa avtal om indexregleringar innebär kostnadsökningar. För följande externa avtal beräknas indexhöjningar som innebär kostnadsökningar, vilket följaktligen räddningstjänsten skall få kompensation för.

Avtal	Kostnad 2023, tkr	Kompensation, tkr
Storstockholms brandförsvarsförbund	1 297	73
<i>Total kompensation</i>		73

3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2026

Räddningstjänsten har en beslutad investeringsram på 8 mnkr per år. Den ökades under 2023 med 2 mnkr till 8 mnkr 2024. Ökningen av potten är inte tillräcklig för ombyggnationer av befintliga lokaler.

Anpassningarna av lokalerna är nödvändig för att skapa omklädningsrum och duschar till all personal på fler av RiB stationerna, därför äskas en utökad investeringsbudget och avskrivningskostnader för detta under 2024-2026. Ombyggnationen av Klintehamn genomförs under 2023 som planerat. En brandstation är i särskilt dåligt skick och därmed äskas det för 5 000 mnkr under 2025 för att genomföra en större renovering.

Ökade kostnader för kapitalkostnader kommer inte vara möjligt att finansiera inom ram.

I nedanstående tabell redovisas räddningstjänstens investeringsförslag under planperioden.

Kategori av investering	Investeringsbudget, brutto tkr						Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr. kostnader) tkr				
	2024-2028						2024	2025	2026	2027	2028
Investeringar	2024	2025	2026	2027	2028	Totalt	2024	2025	2026	2027	2028
Brand- o räddningsmateriel	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	5 000	404	606	808	1 010	1 010
Släckbil Bas 1			6 000			6 000	303	303	303	303	303
Släckbil Bas 4	4 000	Tidigare lagd investering RS 2022/1624				8 000	202	404	404	404	404
Lastväxlare		2 500	2 500			5 000	126	253	253	253	253
Bandvagn				4 500		4 500				182	182
Övningsplats					3 000	3 000					152
Lokalanpassningar	4 000	5 000	4 000	4 000	4 000	21 000	379	631	833	1 035	1 237
Summa	9 000	8 500	13 500	9 500	8 000	52 500	1 414	2 197	2 601	3 187	3 541

3.1 Motiv till investeringsplan

3.1.1 Brand och räddningsmateriel

För materielanskaffning upptas totalt 5 000 tkr under planperioden. Syftet med investeringen är att följa utvecklingen och förnya utrustning materiel.

3.1.2 Släckbilar och lastväxlare

Målsättningen är att stora släckbilar ska vara i bruk max 25 år. Övriga brandbilar beräknas en livslängd om ca 15 år. För att klara omsättningen av de stora fordonen behöver räddningstjänsten i god tid få beställa stora fordon eftersom det tar ca 1-2 år från beställning till leverans. Planerad släckbil 2025 är tidigarelagt enl beslut RS 2022/1624. Dagens avskrivningstid på 25 år borde justeras till 20 år då den avancerade tekniken som bilarna är utrustade med idag inte har en livslängd på 25 år. Detta medför en fördyrning gällande avskrivningskostnader med 40 tkr per bil och år exklusive räntekostnad vilket äskas i tabellen under 2.2.

3.1.2 FIP bil

En bil för första insatspersoner. Funktionen första insatsperson innebär att den personal som har beredskap och kan åka direkt till olycksplatsen utan att först behöva åka till brandstationen.

3.1.3 Lokalanpassning

Flera av regionens brandstationer har inte omklädningsrum och duschar för både män och kvinnor. När det är svårt att rekrytera RiB-personal är det viktigt att vi kan erbjuda all personal en likvärdig möjlighet för omklädning och dusch efter insatser.

3.2. Finansiering av driftkostnader

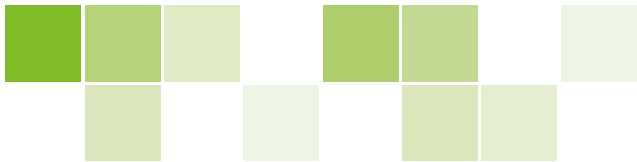
Om nämnden antar ovanstående investeringsplan så medför det ökade kapitalkostnader. I enlighet med beslut i regionfullmäktige (RF §135) som gäller från och med 2018, utgår ingen kompensation i ram för kapitalkostnader gällande investeringar. Framtida investeringar ryms inte inom befintliga ramen för kapitalkostnader därför äskas det även för detta under 2.2.

3.3. Effektivisering/besparing

I den pågående organisationsöversynen sker effektivisering av räddningstjänsten genom översyn av arbetsscheman och hur tiden under arbetspassen disponeras.

Gällande fordon och effektivisering är det viktigt att vid nyinköp av fordon välja mer flexibla modeller och på så sätt över tid kunna minska organisationens totala fordonsinnehav.

Tekniska nämnden

PLAN

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Fastställt av tekniska nämnden
Framtagen av teknikförvaltningen
Datum 2023-04-06
Gäller 2024-2026
Ärendenr TN 2023/544
Version [1.0]

Innehåll

1. Övergripande beskrivning av tekniska nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026.....	3
1.1 Tekniska nämndens uppdrag.....	3
1.2 Nuläge.....	3
1.3 Balans mellan uppdrag, mål och resurser	4
2. Förslag till revidering av mål.....	6
3. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026.....	6
3.1 Driftbudget 2024-2026	6
3.1.1 Förslag till ramjusteringar.....	7
3.2 Kompensation för externa avtal.....	11
3.3 Kompensation för driftkostnadskonsekvenser av ny infrastruktur i exploateringsområden	12
3.4 Interna priser samt externa taxor och avgifter	12
3.4.1 Interna priser försörjningsverksamhet	12
3.4.2 Interna hyror	14
3.4.3 Taxor och prislistor	14
4. Investeringsförslag 2024-2028.....	15
4.1 Investeringar inom skattefinansierad verksamhet.....	16
4.1.1 Investeringspott	16
4.1.2 Investeringar mark- och stadsmiljö, gator och vägar.....	17
4.1.3 Investeringar fastigheter	20
4.1.4 Investeringar hamnar	23
4.1.5 Investeringar varuförsörjning och hjälpmedelscentral.....	24
4.2 Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	25
4.2.1 Investeringar VA.....	25
4.2.2 Investeringar avfall.....	33
4.2.3 Investeringar linjehamn	35
4.3 Investeringar för exploatering	37
4.4 Särskilda projekt	37

1. Övergripande beskrivning av tekniska nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

1.1 Tekniska nämndens uppdrag

Med medborgare och näringsliv i centrum förvaltar och utvecklar teknikförvaltningen infrastruktur med hög driftsäkerhet med inriktning mot ett hållbart samhälle. Tillsammans med regionstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar teknikförvaltningen med att skapa en effektiv, kvalitetssäkrad och hållbar samhällsbyggnadsprocess på Gotland som möter våra boende, besökares och företagares behov idag och i framtiden.

På uppdrag från tekniska nämnden svarar förvaltningen för drift, underhåll och utveckling av verksamheter inom områdena fastigheter, vatten- och avlopp, avfall, gata- väg och stadsmiljö samt hamnar och kollektivtrafik. Förvaltningen tillhandahåller försörjningstjänster för Region Gotlands verksamheter och ansvarar för hjälpmedelscentralen.

Förvaltningen har 514¹ medarbetare som medverkar till att yttre och inre miljöer och viktiga samhällsfunktioner inom en mängd områden sköts på bästa möjliga sätt inom ramen för de resurser som finns tillgängliga. Verksamheterna ska drivas kostnadseffektivt utifrån beslutade mål och med målsättningen att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt.

Teknikförvaltningens verksamheter finansieras genom avgifter, hyresintäkter och skattemedel med en beräknad totalomsättning på drygt 1,6 miljarder kronor för 2023 med målsättning om ett nettoresultat i balans.

Med avstamp i Region Gotlands värderingar; delaktighet, förtroende och omtanke utvecklar teknikförvaltningen löpande verksamheten i ett kontinuerligt förbättringsarbete. Detta görs med fokus på våra kunder, effektivitet i våra uppdrag samt genom proaktivitet och tydlighet. Förvaltningen arbetar strukturerat med att utveckla och förbättra kontakten med medborgare och näringsliv bland annat genom dialoger, enkäter och workshops samt samverkar och hittar nya samarbetsytor över förvaltningsgränsen. Förvaltningens kunder är boende och besökare på ön samt Region Gotlands övriga förvaltningar, näringslivet och andra aktörer i det gotländska samhället.

1.2 Nuläge

Teknikförvaltningens breda uppdrag spänner över en rad verksamheter och processer. De processer som identifierats som mest centrala är:

- Samhällsbyggnadsprocessen
- Försörjningstjänsteprocessen
- Fastighetsförvaltningsprocessen
- Avfallshanteringsprocessen
- Fordonsförsörjningsprocessen
- VA-processen
- Hamnprocessen
- Offentliga miljöer

De omvärldstrender som bedöms ha störst konsekvenser för verksamheten handlar om *ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet*. Detta ökar behovet av kris- och beredskapsplanering

¹ Antal anställda i december 2022.

och att hantera en ökad osäkerhet, inte minst ekonomiskt. *En ny syn på arbetslivet och arbetsplatsen* vilket kräver öppenhet och förmåga att prova nya arbetssätt, att kunna anpassa oss snabbare och skapa en uthållig organisation över tid. Det finns en *ökad medvetenhet om hållbarhetsarbetets betydelse* och det är viktigt att snabbare tillämpa ny kunskap och teknik.

Teknikförvaltningens verksamheter har stor miljö- och klimatpåverkan. Arbetet med ekologisk hållbarhet utvecklas i förvaltningens alla verksamheter. Fokusområden för förvaltningen är bland annat energieffektivisering, hållbar vattenförsörjning, utsläppssänkning, klimatanpassning, skärpta upphandlingskrav, grönområden och att främja hållbar mobilitet. Arbetet för snabbare klimatomställning och -anpassning har fått ökat fokus genom arbetet med hållbarhetsbudget som framöver ska integreras i styrning och uppföljning i verksamhetsplan, delårsrapporter och verksamhetsberättelse. Genom ett ambitiöst hållbarhetsarbete bidrar förvaltningen till den regionala utvecklingsstrategins miljö- och klimatmål, Sveriges klimatlag och Parisavtalets uppfyllande. Teknikförvaltningen satsar också på lärande och kompetenshöjning hos personal inom området ekologisk hållbarhet.

1.3 Balans mellan uppdrag, mål och resurser

Förvaltningen har under 2022 arbetat intensivt med aktiviteterna kopplade till de övergripande målen och måluppfyllelsen är på god väg och utvecklingen i de mål som avser samhällsbyggande och ekologisk hållbarhet visar på bra framsteg. Dock finns mycket kvar att göra vilket också syns i form av en hög aktivitet inom områdena. I verksamhetsperspektivet ser vi en positiv utveckling då det blir lättare att komma i kontakt med regionen vilket visar sig i en utvecklad kundtjänst. Det är dock svårt för förvaltningen att bedöma i vilken utsträckning teknikförvaltningens arbete påverkat Region Gotlands övergripande mål i dagens styrmodell och därför har graden av måluppfyllelse varit svårbedömd.

Resultatet av 2022 års medarbetarenkät var väldigt gott med förbättringar på alla områden och visar på att förvaltningens medarbetare trivs allt bättre med sina arbetsuppgifter, sina chefer och med att verka inom Region Gotland. Att utveckla organisationen mot en mer tillitsbaserad kultur är ett ständigt pågående arbete, och även om medarbetarundersökningen visar på goda och årligen ökande resultat inom de områden som handlar om tillit, utveckling, samverkan och helhetsförståelse, finns det mer att göra. Ledarskapet är en avgörande faktor för att utveckla organisationskulturen och ge förutsättningar för medarbetare att utvecklas och ta större ansvar i sina roller, och under 2022 tydliggjordes rollerna för enhetschefer och arbetsledare i syfte att skapa utrymme för långsiktighet och helhetssyn, vilket utgör en viktig förutsättning för att förvaltningen ska lyckas med sitt uppdrag och nå uppsatta mål.

Förvaltningens ekonomiska resultat 2022 uppgick till 0,3 miljoner kronor där -1,1 miljoner kronor avser de skattefinansierade verksamheterna och 1,4 miljoner kronor sammantaget för de avgiftsfinansierade.

De effektiviseringskrav som ställts genom åren har inneburit ett allt snävare utrymme, främst för de anslagsfinansierade verksamheterna. Samtidigt finns stor efterfrågan på de tjänster som förvaltningen levererar. Att verka för att minska verksamhetens klimatavtryck är centralt framöver och att klara det inom nuvarande ekonomiska ramar innebär stora utmaningar. Vissa satsningar innebär också initiala merkostnader för att kunna uppnå en effektivare verksamhet, vilket är särskilt tydligt när det kommer till digitalisering. Inom VA- och avfallsverksamheterna krävs investeringar och satsningar för att leva upp till ställda

krav inom VA- respektive avfallsplanen samt det utökade uppdrag som avfallsverksamheten står inför. Stor investeringsverksamhet innebär högre drift- och kapitalkostnader som kräver kostnadstäckning inom ramen för en godtagbar taxa. Ett stort tryck på nyutveckling får inte ske på bekostnad av att förvalta, bibehålla och vidareutveckla sådant som investerats i sedan tidigare.

Det högre kostnadsläget påverkar alla verksamheter inom teknikförvaltningen. Dels i den dagliga driften och dels när investeringar blir allt dyrare, vilket i sin tur ger högre kapitalkostnader för lång tid framöver. Investeringsbehovet är väldigt stort inom teknikförvaltningen och inom Region Gotland totalt sett. När det ekonomiska läget påtagligt har förändrats behöver prioriteringar göras, då det inte är möjligt att genomföra alla planerade investeringar inom ramen för de ekonomiska förutsättningarna de kommande åren.

Närmare hälften av anslaget inom förvaltningens anslagsfinansierade del avser kollektivtrafiken. Verksamheten har under en rad år varit underfinansierad och föreslagna åtgärder på utbudsminskning har inte accepterats. Intentionerna i trafikförsörjningsprogrammet har inte kunnat uppfyllas. Att utveckla den allmänna kollektivtrafiken är ett viktigt uppdrag om det kollektiva åkandet på ön ska öka och miljöbelastningen som biltrafiken innebär ska minska. En ny operatör för den allmänna kollektivtrafiken har upphandlats och det nya tioåriga avtalet innebär lägre kostnader framöver. Organisationen har förstärkts under 2022 med ytterligare resurser för samordning, kommunikation med mera. Avtalet innehåller indexklausul för årlig prisjustering. Det senaste årets kostnadsutveckling innebär att kostnaderna för trafiken kommer att bli väsentligt högre än vad tidigare kalkyler visat vilket i sin tur innebär att utveckling av trafiken av bland annat ett nytt stadslinjenät inte fullt ut kan finansieras inom den anslagsram som disponeras idag.

En central fråga för Region Gotland är hur den framtida vattenförsörjningen långsiktigt ska säkras. Inom VA-området är konflikten tydlig mellan behovet av att reinvestera och ta om hand befintlig struktur samtidigt som kommunalt vatten- och avlopp ska kunna erbjudas nya abonnenter på nya platser. Utmaningen med bland annat gamla ledningsnät är inte unik för Gotland men förhållandevis unik är Gotlands berggrund och hur grundvatten skapas och behöver skyddas. Exploateringsverksamhetens behov och behovet av ökat bostadsbyggande konkurrerar om samma resurser inom VA som den ordinarie VA-verksamheten. Att prioritera hur VA-verksamhetens finansiella och personella resurser ska disponeras är av högsta vikt för att i möjligaste mån parera för målkonflikter.

Exploateringsverksamheten och målsättningarna om ökat bostadsbyggande kräver resurser och deltagande från teknikförvaltningen. För att möta dessa behov behövs fastställda planer och upparbetade gränssnitt hur resurser ska avropas, när och i vilken omfattning. De resurser som efterfrågas är i många fall svårrekryterade och framförhållning och god planering krävs.

Avfallsverksamheten, som till största delen finansieras med avgifter enligt avfallstaxan, har under en rad år varit underfinansierad och utrymmet för att hantera kostnadsökningarna för material och drivmedel saknas. Arbete pågår med att kartlägga kostnadsdrivande faktorer och ge förslag på förändringar för att uppnå det ekonomiska målet om full kostnadstäckning. Det kommunala avfallsansvaret utökas från 2024 till att omfatta även förpackningar. Idag hanteras förpackningsinsamling av Förpackning och tidningsinsamlingen (FTI). Det här får stora konsekvenser för avfallsverksamheten och kräver omfattande planeringsarbete och investeringar i system och utrustning.

Inom teknikförvaltningen finns de verksamheter som har allra störst miljö- och klimatpåverkan inom Region Gotland. För att förvaltningen ska ha möjlighet att nå de beslutade miljömålen som finns beskrivna i både Vårt Gotland 2040, genomförandeprogrammet för miljö, klimat och energi samt tekniska nämndens egna mål i verksamhetsplanen, måste investeringar i mer miljövänliga alternativ göras. Alternativ som är mer miljövänliga och vars användande innebär lägre utsläpp för Region Gotland innebär inte sällan en högre kostnad i inköp och drift. Den ökade kostnaden måste förstås i ljuset av värdet som motsvarande utsläppsminskningar ger, och i relation till måluppfyllnaden av de miljömål som Region Gotland som helhet har beslutat och är ansvariga för. Om inte högre kostnader för miljömässiga alternativ ryms i budgeten kommer teknikförvaltningen, och därmed Region Gotland, få mycket svårt att leverera på de mål som politiken beslutat om inom ekologisk hållbarhet. Miljö- och klimatfrågorna engagerar medarbetarna på teknikförvaltningen, som gemensamt är fast beslutna att förflytta organisationen mot mindre utsläpp och mer miljövänlig verksamhet.

Under 2023 tar Region Gotland fram en klimatanpassningsplan som syftar till att identifiera åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen för att klimatsäkra samhället mot skyfall, havsnivåhöjningar och erosion. Många av de åtgärder som kommer beslutas är direkt belastande för teknikförvaltningens budget, exempelvis inom utökad dagvattenhantering, anpassade gator och utökade grönytor samt åtgärder som syftar till att anpassa Region Gotlands fastigheter. Dessa åtgärder kommer behöva implementeras skyndsamt för att vara på plats i tid för att skydda samhället mot de kommande klimatförändringarna, och klimatanpassning kommer behöva tas i beaktande i investeringsbudgeten framöver.

För att klara av att genomföra klimatomställningen kommer ekonomistyrningen behöva se investeringar i ett längre tidsperspektiv, där de miljömässiga alternativen premieras. Teknikförvaltningen kommer därför att behöva utökade ekonomiska möjligheter för att genomföra den klimatomställning och kommande klimatanpassning som blivit politiskt beslutad i EU, Sverige och på Gotland för att värna kommande generationer.

2. Förslag till revidering av mål

Nya mål beslutas i eget ärende. Se ärende TN 2023/309.

3. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

3.1 Driftbudget 2024-2026

Teknikförvaltningens verksamhet är omfattande. Dagens driftåtagande samsas med en stor investerings- och utvecklingsverksamhet. Högt ställda krav såväl internt som externt ställer stora krav på prioriteringsförmåga och ekonomistyrning. Detta till trots lämnas nedan en rad förslag till ramjusteringar från 2024 för att möjliggöra leverans i enlighet med inriktning och planer.

Tabell 1: Budget och utfall 2021-2023 (tkr)

	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022	Utfall 2021	Budget 2023
Intäkter	1 304 025	1 432 960	128 935	1 341 662	1 407 492
Kostnader	1 531 704	-1 660 312	-128 608	-1 558 142	-1 631 953
Årets resultat	-227 679	-227 352	327	-216 480	-224 461

Teknikförvaltningens ekonomi består av anslagsenheter, resultatenheter och avgiftsfinansierade verksamheter. Det innebär att endast en del av ekonomin finansieras direkt med skattemedel. Av 2023 års budgeterade kostnader om 1 632 miljoner kronor finansieras 224 miljoner kronor direkt av skattemedel vilket motsvarar 14 procent. 26 procent finansieras med intäkter i den avgiftsfinansierade verksamheten som är verksamheter som direkt finansieras med, i huvudsak, externa taxor och avgifter. Resultatenheterna finansieras med intäkter från Region Gotlands övriga verksamheter och intäkterna där finansierar 49 procent av 2023 års kostnader. Resterande 11 procent är övriga intäkter i den anslagsfinansierade verksamheten och utgörs bland annat av externa intäkter såsom exempelvis markupplåtelser, biljettintäkter i kollektivtrafiken, egenavgifter för färdtjänst och sjukresor, hamnavgifter men även interna intäkter för sålda tjänster såsom intern samordning för fordon och maskiner, projektledning med mera.

En effekt av det oroliga omvärldsläget har varit att priserna på byggmaterial, bränsle, energi med mera ökat påtagligt. Detta påverkar dels teknikförvaltningens verksamhet direkt men också regionens verksamhet framöver då materialpriserna innebär högre investeringsutgifter och därmed högre hyreskostnader för fastighetsförvaltningens hyresgäster. Även de ökade bränsle- och elkostnaderna innebär att det ekonomiska handlingsutrymmet minskar. I närtid har skattebefrielsen på biogas tagits bort efter att EU ogiltigförklarat den. Om ingen lösning hittas innebär 20 procent högre pris på biogas cirka 130 tusen kronor i högre direkt kostnad hos teknikförvaltningen. Därutöver kommer kostnadsökningar i avtalen för kollektivtrafik, hämtning av hushållsavfall med mera som innehåller indexklausuler som tar hänsyn till priset på biogas. Säkerhetsläget i Europa kommer med all säkerhet fortsatt ha stor påverkan på ekonomin på en rad olika sätt och kommer att innebära att prioriteringar måste göras utifrån nya förutsättningar.

3.1.1 Förslag till ramjusteringar

De förslag till ramjusteringar som bidrar till måluppfyllelse av Region Gotlands och tekniska nämndens miljö- och klimatmål har märkts ut med denna symbol .

Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften

Enligt beslut i Regionfullmäktige 2019-09-23, § 222, ”Åtgärdsprogram för minskning av halten skadliga partiklar i luften (PM10) i Visby” ska åtgärdsprogrammet genomföras. Åtgärdsprogrammet har följts upp för 2021 och 2022 och rapporterats² till såväl tekniska nämnden som till miljö- och byggnämnden. Trots att åtgärder vidtagits kopplade till väg-hållning inom ett testområde så visar mätning i testområdet att det vid vissa väderförhållanden fortsatt blir höga partikelhalter med överskridanden gentemot miljö kvalitetsnormen för partiklar (PM10). Region Gotland behöver nu säkerställa att tillräckliga satsningar utförs för att hamna inom miljö kvalitetsnormen. Det innebär att fortsätta med de åtgärder som ska utföras enligt åtgärdsprogrammet, samt aktivera vissa ytterligare åtgärder eftersom de primära åtgärderna inte har visat sig tillräckliga.

Region Gotland behöver göra ytterligare insatser och dessutom har kostnader för material ökat. Vissa kostnader finns redan i ordinarie budget, men för vissa åtgärder krävs utökad finansiering, främst inom tekniska nämnden. De åtgärder som beräknas ge lägre partikelhalter är att halkbekämpning med granit utökas till hela Visby istället för enbart inom testområdet, vilket beräknas innebära en ytterligare kostnad om 1,5 miljoner kronor. Åtgärder för

² Ärendenummer TN 2022/4499 och MBN 2022/3382.

dammbindning i testområdet innebär en investeringsutgift om 500 tusen kronor för spridare och utrustning för blandning av saltlake och därtill kommer materialkostnad om 100 tusen kronor årligen. En hastighetsöversyn ska göras för Visby vilket innebär en kostnad om 0,5 miljoner kronor och kostnaden för efterföljande omskytning beräknas uppgå till 1,5 miljoner kronor.

Nytt stadslinjenät inom Gotlands kollektivtrafik

Kostnader för drift av kollektivtrafiken har inte rymts inom tilldelad anslagsram sedan 2015/2016. Det nuvarande avtalet för den allmänna kollektivtrafiken, som löper från 2020 till 2023, har inneburit påtagligt högre kostnader. Kostnadsökningen förklaras av kort avtalstid och övergång till biogasdrivna bussar. Den upphandling som gjorts för avtalsperioden 2023-2033 har resulterat i ett avtal med Bivab AB som innebär en påtaglig sänkning av kostnaderna för samma trafikutbud. Avtalet innehåller en indexklausul där leverantören enligt fastställt index får uppräknig av anbudspriset såväl inför trafikstart som löpande under trafikeringstiden. Dagens höga inflation påverkar det index som använts och priset bedöms vid trafikstart sommaren 2023 behöva räknas upp med cirka 20 procent. Det här innebär att det ekonomiska utrymmet när det nya avtalet träder i kraft blir mindre än tidigare beräknat. Bedömningen är att kostnaderna för 2024 trots det ryms inom tilldelad anslagsram med dagens trafikutbud.

Arbete pågår med att ta fram ett utvecklat stadslinjenät. Det föreslagna nya stadslinjenätet består av tre linjer som trafikeras med täta intervaller och täcker större delen av ett utökat område för Visby stad. Linjerna ska på ett effektivare sätt än idag möjliggöra resandet inom ett utökat stadsområde där såväl flyget, hamnen som Vibble ingår. Det nya nätet ska även medverka till effektivare byten mellan olika linjer i stadstrafiken och även på ett effektivare sätt knyta an till landsbygdstrafiken. Nya stadslinjenätet ska upplevas tydligare och enklare för att underlätta resandet kollektivt inom stadsområdet. Förändringen innebär ett utökat antal kilometer samt att fler bussar krävs, vilket leder till högre kostnader om 7 miljoner kronor från 2024. Det här innebär att en ramförstärkning om 1,5 miljoner kronor är nödvändig för att det nya stadslinjenätet ska kunna realiseras.

Utökade resurser för exploateringsverksamhet och detaljplaner

För att bemanna de exploateringsprojekt som planeras krävs utökade personalresurser. Även stöd i framtagande av detaljplaner behövs för att möjliggöra ökat bostadsbyggande på Gotland. Teknikförvaltningens bedömning är att en trafikingenjör och en landskapsarkitekt behöver anställas inför 2024 för att möta dessa behov vilket innebär att ramförstärkning om 1,6 miljoner kronor är nödvändig.

Offentliga toaletter

Inom fastighetsförvaltningen ingår ansvar för vissa offentliga toaletter som finansieras med anslag. Kostnaden för driften av de offentliga toaletterna har ökat påtagligt för att upprätthålla godtagbar standard avseende städning och säkerhet. Kostnaderna för utökad städning och bevakning innebär behov av ramförstärkning om 1,4 miljoner kronor. Avtal finns med Visby Centrum om drift av offentliga toaletter i privat regi. Avtalet innebär en årlig kostnad om 115 tusen kronor och ramförstärkning behövs med motsvarande belopp.

Evakueringslokal Södervärnsskolan

Den tillfälliga paviljongen på Södervärnsskolan som används till evakuering för nybyggnad av Alléskolan kommer att stå kvar under nästan hela 2024. Fastighetsförvaltningen har ett

tillfälligt driftsanslag om 7 miljoner kronor för lokalen under perioden 2020-2023, vilket måste förlängas till att omfatta även 2024. Kostnaderna består av hyra av paviljongen och kapitalkostnader.

Samordningsresurs för kris- och beredskapsfrågor

Kraven på strukturerat arbete kopplat till kris- och beredskapsfrågor har ökat högst väsentligt till följd av det förändrade omvärldsläget. Samtliga av teknikförvaltningens verksamheter behöver ta fram kontinuitetsplaner, risk- och sårbarhetsanalyser samt skydds- och säkerhetsanalyser. Det behöver skapas struktur och arbetssätt för att säkerställa att frågan löpande hanteras i enlighet med gällande regelverk. För att stödja verksamheterna behövs en samordnande resurs och ramförstärkning om 800 tusen kronor .

Kostnadsökning byte drivmedel

För att nå Region Gotlands övergripande miljömål, och tekniska nämndens utsläppsmål, måste transportutsläppen från teknikförvaltningen minska i snabb takt. Den del som står för förvaltningens största utsläpp inom drivmedelsanvändningen är den diesel som tankas från cisternen på Skarphäll. Genom ett drivmedelsbyte nås miljömålen, men ett byte kommer också innebära högre inköpskostnader på grund av ett högre literpris.

Enligt rådande prissättning, som påverkats mycket av omvärldsläget och inflationen, kommer priset för drivmedel med ett byte årligen innebära en kostnadsökning med 4 kronor per liter, vilket ett genomsnittligt år innebär en merkostnad om 1,5 miljoner kronor. Vid byte från diesel till HVO100 minskar utsläppen från cisternen med över 80 procent, vilket översätts till en besparing med ungefär 740 512 kilo CO₂. I enlighet med teknikförvaltningens interna pris på koldioxidutsläpp är skadekostnaderna för detta beräknade till 667 480 kronor. I enlighet med IPCCs senaste rapport är omställningen helt avgörande för en hållbar framtid för alla, och att alla aktörer måste agera snabbt för radikalt minskade utsläpp.

Förstudier/konsulttjänster park och trafik

Större investeringsprojekt ska föregås av en förstudie. Det finns behov av ytterligare medel för att kunna ta fram väl genomarbetade förstudier inom park- och trafikområdet. Idag finns 800 tusen kronor avsatta för att finansiera förstudier men behov finns att utöka till 3 miljoner kronor vilket innebär att ramförstärkning om 2,2 miljoner kronor behövs.

Prisökning dammbindningsmedel enskilda vägar med stadsbidrag

Prisutvecklingen från 2021 på dammbindningsmedel som används för enskilda vägar med stadsbidrag har inneburit kostnadsökning om 2 miljoner kronor. För att kunna uppfylla kriterierna för att erhålla statsbidrag för underhåll av enskilda vägar behövs ramtillskott.

Trafiklinjemålning

Medel för trafiklinjemålning räcker inte för den standard och trafiksäkerhet som eftersträvas. Ramtillskott om 500 tusen kronor behövs för att göra den målning som behövs. Upphandling av ett nytt avtal pågår och resultatet av den kan innebära behov av justering av åskat belopp.

Produktionsstödsystem för vinterväghållning

Styrning och uppföljning av vinterväghållningen och övrig yttre miljö behöver digitaliseras. Ett produktionssystem behöver anskaffas till en årlig kostnad om 400 tusen kronor.

Ökade kostnader för parkdrift

Ansvar för parkdriften har vidgats och kommer att utökas ytterligare då ett flertal satsningar nu driftsätts. Bland annat så kräver nyetablerade planteringar mer skötsel än de etablerade. Ramen för parkdrift behöver förstärkas med 1 miljon kronor. De satsningar som genererar ökade kostnader är:

- Ny toalett och ombyggnad lekpark Tallunden
- Roma busstorg med lekplats Biblioteksparken
- Trafiklösning med plantering m.m. Kolonigatan/Södervärnsskolan
- A7-Sparken, en aktivitetspark
- Slite lekplats
- Utegyrn Bingebyrsparken
- Etablering trädplantering

Ökade kapitalkostnader för beläggningsprogram och enskilda vägar

Investeringar i beläggningsprogram och enskilda vägar genererar ökade kapitalkostnader som inte ryms i dagens anslagsram. Ramtillskott erfordras med 1,5 miljoner för 2024.

Kapital- och driftkostnader investeringar landsbygdsutveckling

Under perioden 2018-2024 avsätter Region Gotland, 2 miljoner kronor per år i investeringsmedel till landsbygdsutveckling. Under 2022 överfördes investeringsmedel om 8 miljoner kronor från regionstyrelseförvaltningen till teknikförvaltningen. Dessa medel kan användas till att investera i Region Gotlands egendom runt om på ön. Insatserna ligger utanför ordinarie uppdrag hos teknikförvaltningen och innan investeringar kan verkställas krävs ramtillskott för att rymma de kapital- och driftkostnader som investeringarna för med sig. Ramtillskott erfordras för kapitalkostnader med 500 tusen kronor och 500 tusen kronor i utökade driftkostnader från 2024.

Kapitalkostnader trafik- och parkinvesteringar

Under 2023 färdigställs ett antal större trafik- och parkinvesteringar såsom Roma busstorg, Kolonigatan, Östercentrum, Artillerigatan, Tallunden, Slite lekplats och badplatsen vid Kallbadhuset med mera. Ramtillskott om 2 miljoner kronor för tillkommande kapitalkostnader krävs trots statlig medfinansiering med 50 procent av avskrivningskostnaderna för några av investeringarna.

Tabell 2: Begäran om ramtillskott (tkr)

Ändamål	2024	2025	2026
Driftskostnader			
Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften (PM10) 	3 600	1 600	1 600
Nytt stadslinjenät Gotlands kollektivtrafik 	1 500	1 500	1 500
Resurser detaljplaner och exploatering	1 600	1 600	1 600
Offentliga toaletter	1 500	1 500	1 500
Evakueringslokal Södervärnsskolan	7 000		
Samordningsresurs för kris- och beredskapsfrågor	800	800	800
Kostnadsökning byte drivmedel 	1 500	1 500	1 500
Förstudier/konsulttjänster park och trafik	2 200	2 200	2 200
Prisökning dammbindningsmedel	2 000	2 000	2 000
Trafiklinjemålning	500	500	500
Produktionsstödsystem vinterväghållning & yttre miljö	400	400	400
Ökade kostnader parkdrift	800	800	800
Ökade driftkostnader landsbygdsutveckling	500	500	500
Kapitalkostnader			
Beläggningsprogram och enskilda vägar	1 500	1 500	1 500
Landsbygdsutveckling	500	500	500
Trafik- och parkinvesteringar	2 000	2 000	2 000
Summa	27 900	18 900	18 900

3.2 Kompensation för externa avtal

Teknikförvaltningen har flera externa avtal med årlig prisuppräknning. Enligt anvisningarna medges kompensation för externa avtal om indexregleringar innebär kostnadsökningar i anslagsfinansierad verksamhet. I tabell 3 nedan redovisas beräknade effekter av de externa avtal som indexuppräknas. Indexuppräknning för avtalen med Bivab för den allmänna kollektivtrafiken och med DRT Solutions för samhällsbetalda resor ryms 2024 inom tilldelad anslagsram då kostnaden för den allmänna kollektivtrafiken minskar när det nya tioåriga avtalet träder i kraft vid halvårsskiftet 2023.

Maskiner och vinterväghållning gata/väg/park

Teknikförvaltningen har externa avtal som avser inhyrning av maskiner och fordon samt transporter för att utföra gata-, väg-, parkuppdragen enligt avtal. Bland dessa tjänster ingår också vinterväghållning som inte utförs i egen regi. Idag finns fler avtal med indexklausuler än tidigare, samtidigt som indexökningarna är betydligt större än tidigare (cirka 10 procent). Leverantörer som tidigare inte åberopat rätten att indexreglera priser vill nu använda den möjligheten. Sammantaget innebär detta att kostnaderna ökar betydligt mer än tidigare år. De ökade kostnaderna till följd av indexuppräknningar beräknas till 850 tusen kronor för år 2024. Utveckling av index från 2025 och framåt är mycket osäker och någon kalkyl för dessa år presenteras därför inte.

Tabell 3: Kompensation för externa avtal 2024 (tkr)

Avtal	2024
Maskiner & vinterväghållning gata/väg/park	850
Summa	850

3.3 Kompensation för driftkostnadskonsekvenser av ny infrastruktur i exploateringsområden

De pågående exploateringsprojekten kommer inte överlämna några större infrastrukturinvesteringar till teknikförvaltningen inför 2024. De exploateringsprojekt som genererar ökade kapitalkostnader från 2024 är Yttre A7, Järnvägen och Såpsjudaren..

Tabell 4: Kompensation för driftkostnadskonsekvenser exploateringsverksamhet 2024-2026 (tkr)

	2024	2025	2026
Kapitalkostnader			
- Järnvägen	56	56	56
- Såpsjudaren	16	16	16
- Yttre A7	4	4	4
Summa	76	76	76

3.4 Interna priser samt externa taxor och avgifter

3.4.1 Interna priser försörjningsverksamhet

Den ökade medvetenheten om samhällets sårbarhet tillsammans med rådande inflation kommer i hög grad att påverka försörjningsverksamheten framåt. Tidigare har varuförsörjningen bedrivit en resurssnål produktion med låga lagernivåer, slimmad organisation och fokus på allmän kostnadsminimering. Framöver behöver resurser tillföras för att skapa en mer ändamålsenlig och robust försörjning i händelse av kris eller avbrott i leveranskedjor.

För att varuförsörjningen ska kunna svara upp mot krav på utökad lagerkapacitet krävs förhyrning av större verksamhetslokaler, vilket innebär 2,5 miljoner kronor i höjd lokalhyra. Detta möjliggör utökad lagerhållning av exempelvis sjukvårdsartiklar. Lokalerna behöver iordningställas med inredning och verksamhetsutrustning vilket skapar behov av investeringsmedel om 1,5 miljoner kronor. Verksamheten kräver även ett nytt logistiksystem och en systemförvaltare till en årlig kostnad om 1,5 miljoner kronor för att kunna hantera det utökade uppdraget. Hjälpmiddelscentralen som idag har platsbrist övertar varuförsörjningens gamla lokaler vilket innebär en höjd hyra om 1 miljoner kronor för att i sin tur klara sin verksamhet.

Under 2022 gjordes en genomlysning av organisatoriska och arbetsmiljömässiga skillnader mellan kvinno- och mansdominerad verksamhet inom teknikförvaltningen³. Genomlysningen visade på:

- Osakliga löneskillnader mellan arbetsledare inom städverksamheten och jämförbara arbetsledare.
- Osakligt stora chefsområden inom städverksamheten.
- Att medarbetare inom städ inte har tillgång till teknisk utrustning (telefoner, datorer/surfplattor) på ett sådant sätt att de enkelt kan ta del av nödvändig information

³ TN 2022/1784 Rapport organisatoriska skillnader mellan kvinno- och mansdominerad verksamhet TKF.

eller utföra vissa arbetsuppgifter, vilket inte är fallet för de mansdominerade verksamheterna.

- Att medarbetare inom städ använder egna bilar för att förflytta sig mellan olika platser där arbetet ska utföras, vilket inte är fallet för de mansdominerade verksamheterna.

En handlingsplan för städverksamheten upprättades för att eliminera dessa skillnader. För att planen ska kunna verkställas behövs ökade resurser i form av en ytterligare enhetschef, inköp av arbetstelefoner samt införskaffande av tjänstefordon.

För försörjningsverksamheten i allmänhet föreslås prisjusteringar för att kompensera för löneökningar (inklusive kompensation för särskilda jämställdhetsåtgärder på löner till chefer, arbetsledare och städare), hyreshöjning och ökning av kostnader för förbrukningsmateriel städ. Även kompensation för avdelningens ökade OH-kostnad som uppstod genom att verksamheten flyttades till teknikförvaltningen 2021 utan att motsvarande medel flyttats över från regionstyrelseförvaltningen. Efter fastställd uppräkningsåterkommer förvaltningen med förslag på hur prishöjningen fördelas på olika tjänster och hur kompensation ska fördelas till respektive köpande förvaltning.

Under en rad år har försörjningsverksamhetens olika verksamheter inte varit prissatta så att full kostnadstäckning kunnat uppnås för respektive ingående verksamhet. Varuförsörjningen och hjälpmedelscentralen har genererat överskott som kunnat täcka underskott inom vaktmästeri, transport, bårhusverksamhet och porto. Det är önskvärt att korrigera prissättningen så att avgiften speglar den verkliga kostnaden per levererad vara eller tjänst. Fördjupad analys krävs dock för att säkerställa att både kalkylerna för varje verksamhet blir korrekt och att prissättningen rymmer även den ökade beredskapen.

Tabell 5: Kostnadsökningar försörjningsverksamheten (tkr)

	2024	2025	2026
Högre lokalyra varuförsörjningen (VF)	2 500	2 500	2 500
Kapitalkostnad inredning verksamhetsutrustning VF	170	170	170
Logistiksystem & systemförvaltare VF	1 500	1 500	1 500
Högre lokal- och städkostnader hjälpmedelscentralen(HMC)	1 000	1 000	1 000
Kapitalkostnad inredning och verksamhetsutrustning HMC	90	90	90
Enhetschef städ	950	950	950
Inköp av mobiltelefoner	350		50
Telefonikostnad	80	80	80
Leasing tjänstebilar	350	350	350
Löneökningar 2,5 % plus särskilda satsningar	3 700	2 600	2 600
Höjt personalomkostnadspålägg	830	830	830
Hyreshöjning 1 %	50	50	50
Ökade kostnader förbrukningsmaterial 12,3 % (5% från 2025)	700	1 000	1 325
OH-kostnad ¹	825	825	825
OH-kostnader indexuppräknings 2,5 %	15	20	20
Summa	13 110	11 965	12 340

¹ Inom TKF fördelas kostnad för ledning och verksamhetsstöd enligt fördelningsmodell ut på samtliga verksamheter inom förvaltningen.

3.4.2 Interna hyror

Fastighetsförvaltningsavdelningens bedömning av den framtida kostnadsutvecklingen för drift av fastigheter visar på en nettoökning om 37 miljoner kronor inför 2024 vilket motsvarar behov av att höja internhyrorna med 8 procent.

Följande poster påverkar behovet av att höja internhyran:

- En stor post som bidrar till kostnadsökningen är kapitalkostnader, där internräntan ökar från 1 till 1,5 procent till 2024 men även de ökade investeringar som görs i fastighetsägaransvar, ventilation, solceller med mera påverkar.
- Utfallet avseende kostnaderna för reparationer 2022 blev högre än budget. Bedömningen är att den högre kostnadsnivån kommer att bestå framöver då behovet av reparationer ökat på grund av tidigare eftersatt underhåll och prisökning på material och köpta tjänster.
- VA- och avfallstaxan har höjts vilket innebär att budgeten för dessa poster behöver höjas med 10 respektive 11,5 procent.
- Under åren 2020-2023 har regionen haft ett elavtal med ett snittpris på cirka 0,7 kronor per kilowattimme (kWh) vilket är väsentligt lägre än det rörliga elpriset på marknaden det senaste året. En ny upphandling av elkraft för åren 2024-2026 pågår och utfallet är svårt att förutse vilket gör kalkylen osäker för 2024. Den bedömning som använts för att beräkna behovet av kompensation är att kostnaderna för det rörliga elpriset blir cirka 1 krona per kWh vilket medför en ökning av elkostnaden med 15 procent.

Tabell 6: Förändrade intäkter & kostnader fastighetsförvaltning 2024 (tkr)

	2024
Höjd internränta	8 900
Avskrivningskostnader	2 100
Elkostnader	6 000
Reparationskostnader	5 000
Lokalhyra inhyrda objekt	9 600
Bostadshyror inhyrda objekt	2 400
Övrigt (personal m.m.)	5 000
Summa förändrade kostnader	39 000
Intäkter externa hyror	2 000
Summa förändrade intäkter	2 000
Nettokostnadsförändring = behov av höjd internhyra	37 000

3.4.3 Taxor och prislistor

Teknikförvaltningen använder nio taxor och två prislistor.

- Taxa för Region Gotlands allmänna vatten- och avloppsanläggning, VA-taxa - årlig indexuppräknings med KPI sker. VA-taxan för bruksavgifter höjdes 1 januari 2023 med 13,9 procent inklusive indexuppräknings samtidigt som anläggningsavgiften höjdes med 10 procent. En simulering av intäkter och kostnader för 2024-2028 visar att taxan fortsatt behöver höjas varje år för att täcka de ökade kapitalkostnaderna. Höjningen gäller både för anläggningsavgiften och för bruksavgiften med cirka 5 procent per år.

- Avfallstaxa – avfallstaxan reviderades och höjdes med 11,1 procent avseende hushållsavfall för ett standardabonnemang och 15,6 procent på slamtaxan från 1 januari 2023. Taxan innehåller indexklausul. Under 2022 och 2023 har det skett stora förändringar som har och kommer påverka avfallstaxan. Priset på drivmedel har gått upp och i vissa fall, såsom biogas, mer än inflationen. Indexhöjningen av taxan styrs av ett avfallindex från Statistiska centralbyrån som tar hänsyn till kostnader för arbetskraft, drivmedel och avfallsbehandling. Denna indexhöjning regleras i avfallstaxan och även i de avtal som tecknas med entreprenörer som utför tjänster åt avfallsavdelningen. Detta kommer påverka taxan och avfallsavdelningen är kontinuerligt uppdaterade på eventuella kostnadsökningar och för samtal med de entreprenörerna. Utfallet av verksamheterna på avfallsavdelningen, som ska finansieras av avfallstaxan, har under de senaste tre åren haft en negativ utveckling. Översyn av verksamheternas kostnader sker kontinuerligt. Framförallt är det återvinningscentralerna som har varit de kostnadsdrivande verksamheterna på avfallsavdelningen. Men även kostnader knutna till verksamheter som insamling och behandling har ökat under 2022. Gemensamt är att de främst utförs på entreprenad och att de är drivmedelsintensiva verksamheter. Men även kostnader för insamling och behandling av slam från enskilda avlopp har ökat och dessa verksamheter utförs i egen regi.
- Avgifter för vissa transportdispenser s.k. transporttillstånd - årlig indexuppräknung görs.
- Avgifter för parkering på offentlig plats - indexparagraf saknas. Inom landets kommuner tillämpas inte indexreglering av parkeringsavgifter. Det går inte att använda indexreglering på parkeringsavgifter eftersom det leder till ojämna avgifter. Om en indexklausul införs måste de lokala trafikföreskrifterna skrivas om, vilket bedöms som administrativt tungt.
- Felparkeringsavgifter - indexparagraf saknas. Taxan höjdes 2019.
- Taxa för all kollektivtrafik inklusive färdtjänst och sjukresor - årlig indexuppräknung görs av egenavgifter för färdtjänst och sjukresor.
- Taxa för upplåtelse på offentlig plats (torghandelstaxa) - årlig indexuppräknung görs. Taxan för utveckling av markupplåtelse Almedalsveckan justerades under 2021.
- Nyttoparkeringstillstånd - taxa för kommunala dispenser - årlig indexuppräknung sker. Taxan reviderades senast 2019.
- Taxa för grävtillstånd reviderades senast 2020. Taxan innehåller en indexklausul för årlig uppräknung.
- Hamntaxan – gällande Region Gotlands hamnar reviderades senast 2022. Årlig indexuppräknung görs.

4. Investeringsförslag 2024-2028

Teknikförvaltningens totala investeringsbehov, exklusive infrastrukturinvesteringar i exploateringsverksamhet, för planperioden uppgår till 2 428 miljoner kronor. 1 046 miljoner kronor avser den skattefinansierade verksamheten och 1 383 miljoner kronor den avgiftsfinansierade.

Beslutad investeringsbudget för 2024 uppgår till totalt 333,7 miljoner kronor för teknikförvaltningens verksamhet. Nedan redovisas investeringsbehov för 2024 om totalt 401 miljoner kronor. Den största avvikelserna finns inom fastighetsförvaltningen där behov finns av

utökad investeringsbudget för att kunna byta ut lysrör och armaturer till LED-belysning och för att kunna byta ställverk vid Visby lasarett samt reservkraft och ställverk vid Korpen. Även för perioden 2024-2026 redovisas större investeringsbehov än vad som finns i beslutad plan.

De förlag investeringar som bidrar till måluppfyllelse av Region Gotlands och tekniska nämndens miljö- och klimatmål har märkts ut med denna symbol .

Tabell 7: Sammanställning investeringar 2024-2028 (tkr)

	2024 enl. budget	2024 nytt förslag budget	2025 Budget	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Skattefinansierad verksamhet						
Investeringspott	10 000	17 500	19 500	29 500	18 000	16 000
Mark- & stadsmiljö, gator & vägar	60 000	65 700	95 200	54 000	47 000	40 000
Fastigheter	90 500	135 500	141 500	110 500	110 500	110 500
Hamnar	8 000	8 000	11 800	10 000	8 000	5 000
Försörjning		2 250				
Summa skattefinansierad verksamhet	168 500	228 950	268 000	194 000	183 500	171 500
Avgiftsfinansierad verksamhet						
VA	125 000	125 000	227 300	152 300	208 500	381 500
Avfall	8 000	10 500	36 500	35 100	11 000	6 500
Linjehamnen	32 200	36 600	26 100	32 000	43 500	50 300
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	165 200	172 100	289 900	219 400	263 000	438 300
Totalt teknikförvaltningen	333 700	401 050	557 900	413 400	446 500	609 800

De belopp som redovisas på raden ”Fastställd budget/plan” i tabellerna för respektive investeringsgrupp avser de belopp som beslutats av Regionfullmäktige 2022-11-21, § 207 Strategisk plan och budget 2023-2025.

4.1 Investeringar inom skattefinansierad verksamhet

4.1.1 Investeringspott

Investeringspotten inom den skattefinansierade verksamheten används för anskaffning av fordon och maskiner, investeringar inom kollektivtrafiken samt inventarier. Investeringsutrymmet enligt plan rymmer inte de faktiska investeringsbehoven och därför begärs utökad ram enligt nedan redovisade behov.

Kollektivtrafikens investeringsbehov avser tillgänglighetsanpassningar, förbättring av hållplatser, pendlarparkeringar samt övriga investeringar som redovisas i trafikförsörjningsprogrammet. Gotlands kollektivtrafik har under många år lidit av att anslaget inte varit tillräckligt för att möjliggöra underhåll och förbättringar i infrastrukturen. Det har saknats en långsiktig plan hur infrastrukturen, med cirka 450 hållplatser och cirka 900 hållplatslägen, ska förnyas och underhållas. Nu finns en framtagna och beslutad hållplatshandbok som är ett strategiskt dokument som utgör stöd och vägledning för de åtgärder som krävs. Gotlands kollektivtrafik har nu framför sig ett omfattande arbete med att komma ikapp med det som

inte gjorts tidigare och lyfta infrastrukturen till den nivå som resenärer kan förvänta sig. Förhoppningen är att dessa åtgärder höjer kundnöjdheten och tillsammans med åtgärder inom linjenätet även bidrar till att fler gotlänningar hittar till bussen och börjar nyttja den i vardagen. Länsplanen gör det möjligt för Region Gotland att ansöka om statlig medfinansiering upp till 50 procent av totalkostnaden.

Investeringspotten för fordon och maskiner ska täcka investeringsbehoven från hamnverksamhet, väghållning, parkförvaltning och försörjningsverksamhet. Det finns behov av ny- och reinvesteringar med i många fall mer miljömässigt hållbara alternativ som innebär minskade utsläpp och som bidrar till uppsatta miljömål. Behovet har ökat till följd av att försörjningsavdelningens behov av fordon och maskiner nu har lagts in i potten samtidigt som priserna ökat påtagligt till följd av det oroliga omvärldsläget.

Tabell 8: Förslag till investeringspott, skattefinansierad verksamhet (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag	Förslag	Plan	Plan	Plan
	budget	budget			
Fordon och maskiner	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Inventarier m.m.	300	300	300	300	300
Möbler Visborg	200	200	200	200	200
Kollektivtrafik 	9 000	11 000	11 000	9 500	7 500
TOTALT investeringspott	17 500	19 500	19 500	18 000	16 000
Fastställd budget/plan	10 000	10 000	10 000	10 000	-

4.1.2 Investeringar mark- och stadsmiljö, gator och vägar

Det beslutade investeringsutrymmet enligt plan rymmer inte de faktiska investeringsbehoven avseende mark- och stadsmiljö, gator och vägar och därför begärs utökad ram enligt nedan redovisade behov. Det totala investeringsbehovet under planperioden uppgår till 301,9 miljoner kronor. Därutöver kommer investeringar i infrastruktur som görs inom ramen för exploateringsverksamhet som under planperioden beräknas uppgå till 123 miljoner kronor.

Investeringsbudgeten för mark- och stadsmiljö, gator och vägar har tidigare redovisats uppdelat på planerade investeringsprojekt eller uppdelat på de olika planer/styrdokument som genererar investeringsbehov. Denna uppdelning ersätts nu i planeringsfasen i en mer aggregerad investeringsbudget men de planer och strategier som innebär investeringar för att kunna fullföljas beaktas vid planering av de mer konkreta investeringsprojekten. En mer uppdelad investeringsbudget redovisas inför tekniska nämndens budgetbeslut på hösten före starten av nytt verksamhetsår.

Investeringar i gator och trafik

De planer och strategier som innebär åtagande i form av investeringar inom gator och trafik är:

- Region Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur 2022-2033
- Beläggningsprogram
- Cykelplan
- Tillgänglighetsstrategi
- Parkeringsstrategi
- Program Klintehamn 2030

- Världsarvsstrategi
- Regionalt trafikförsörjningsprogram

Länsplanen för regional transportinfrastruktur 2022-2033 innehåller medel i form av statlig medfinansiering och teknikförvaltningen kan söka medfinansiering för:

- trafiksäkerhetsåtgärder generellt och i anslutning till öns skolor,
- investeringar i ökad trafiksäkerhet på befintliga gång- och cykelvägar samt utbyggnad av cykelvägar i och omkring tätorter,
- investeringar för ökad tillgänglighet i tätorter för bland annat personer med funktionsnedsättning,
- pendlarparkeringar,
- samt för att utveckla trafiksäkerhet, gång- och cykelstråk samt tillgänglighet i serviceorterna.

Behov finns att investera och reinvestera i belysning, parkering (inklusive parkeringshuset Dohjorten i Visby), trafiksignaler, broar, betonggator, enskilda vägar med stadsbidrag med mera. För reinvesteringar under planperioden äskas 8,5 miljoner kronor årligen och för investeringar 10 miljoner kronor.

Beläggningsprogrammet

Investeringar för beläggningsprogram tas upp med 13,5 miljoner kronor årligen. Till följd av kostnadsökningar har beloppet höjts för att kunna belägga enligt programmet. Syftet med investeringarna är att standarden inte ska sänkas ytterligare på våra gator och vägar och för att öka trafiksäkerheten. I dagsläget kommer förvaltningen inte ifatt med enbart felavhjälpande underhåll utan måste investera i syfte att inte bygga på redan befintlig underhållsskuld. De ökade kapitalkostnaderna finansieras via begärt ramtillskott.

Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften, PM10

För att fullgöra åtagandena enligt framtaget åtgärdsprogram för minskning av halten skadliga partiklar i luften behöver investering göras i utrustning för dammbindning inom testområdet. Investering behövs i utrustning för blandning och spridning av saltlake till en kostnad om 500 tusen kronor.

Gångtrafiklösning Kryssningskajen (särskilt projekt)

Under 2021/2022 gjordes en förstudie för en permanent gångtrafiklösning för kryssningskajen i Visby hamn. Förstudien resulterade i två förslag till lösningar varav ett godkändes och tilldelades budget till 2023 och 2024 om totalt 60 miljoner kronor. Investeringen kommer resultera i kapitalkostnad om cirka 2 miljoner kronor och driftkostnad om 200 tusen kronor per år efter färdigställandet vilka kommer behöva finansieras med ramtillskott. Projektet är i uppstartsfas och de resterande 30 miljoner kronorna kan tilldelas först till 2025 istället för till 2024.

Reinvestering belysning Visby innerstad (särskilt projekt)

Gatubelysningen i Visby innerstad behöver ersättas då den befintliga infrastrukturen har nått sin tekniska livslängd. Särskilda hänsyn behöver tas i världsarvsstaden vilket bland annat kommer påverka vilken utrustning som kan användas. Projektet är omfattande och för perioden 2024-2027 äskas om totalt 49 miljoner kronor. För de kapitalkostnader som projektet kommer generera behövs ramtillskott från 2025 och framåt om 1-2,8 miljoner kronor.

Investeringar parkverksamhet

De planer och strategier som innebär åtagande i form av investeringar inom parkverksamheten är:

- Riktlinjer för lekplatser och utegym med tillhörande handlingsplan för lekplatser
- Badplatsstrategi
- Tillgänglighetsstrategi/tillgänglighetsplan
- Trädplan/trädvårdsplan
- Stadsodlingsstrategi
- Tillgänglighetsstrategi
- Program Klintehamn 2030
- Världsarvsstrategi
- Grönplan
- Översiktsplan Gotland
- Sociotopskartering⁴

Behov finns att investera och reinvestera i parker, träd, klintkanten i Visby innerstad, lekutrustning, bad- och besöksplatser, aktivitetsytor, kvarnarna i Visby med mera. För reinvesteringar under planperioden äskas 2 miljoner kronor per år och för investeringar 6 miljoner kronor.

Upprustning och åtgärd Norderstrand och Kruttornet (särskilt projekt)

Norderstrand och strandpromenaden i Visby stormskadades under vintern 2021-2022. De ytliga skadorna lagades inför sommarsäsongen 2022. En genomlysning av konstruktionerna har gjorts för att identifiera hur framtida stormar skulle kunna påverka platserna framöver vilka har sammanfattats i en rapport. Rapporten visar att omfattande åtgärder behövs, med bland annat vågbrytare, för att säkerställa att platserna fortsatt är attraktiva och säkra för en längre period framöver. Uppskattad budget under en treårsperiod är cirka 22 miljoner kronor. Ramtillskott behövs för de kapitalkostnader som blir resultatet av investeringen vilka beräknas uppgå till cirka 700 tusen kronor 2025 och därefter cirka 1,4 miljoner kronor årligen.

Tabell 9: Förslag till investeringar i mark- och stadsmiljö, gator och vägar (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag	Förslag	Plan	Plan	Plan
	budget	budget			
Reinvesteringar gator och trafik	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Investeringar gator och trafik	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Beläggningsprogrammet	13 500	13 500	13 500	13 500	13 500
PM10 Utrustning för dammbindning 	500				
Gångtrafiklösning kryssningskajen (särskilt projekt)		30 000			
Belysning Visby innerstad (särskilt projekt) 	14 000	14 000	14 000	7 000	
Reinvesteringar park	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Investeringar park 	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Upprustning och åtgärd Norderstrand/Kruttornet (särskilt projekt)	11 200	11 200			
TOTALT mark- och stadsmiljö, gator & vägar	65 700	95 200	54 000	47 000	40 000
Fastställd budget/plan	60 000	30 000	30 000	30 000	-

⁴ En sociotopkarta är en karta som illustrerar vilka platser människan använder i sin utemiljö samt vad de gör där. På kartan visas vilka sociotopvärden som finns på vilka platser. Dessa identifieras utifrån vad personerna har svarat hur de nyttjas.

Exploateringsbudget infrastrukturinvesteringar i gator/vägar/park etc.

Budget för infrastrukturinvesteringar inom ramen för exploateringsverksamheten redovisas i exploateringsplan och budget och äskas inte av teknikförvaltningen. Det är av stor vikt för teknikförvaltningen att ha kännedom om investeringarna eftersom ansvaret för tillgångarna överlämnas till förvaltningen när exploateringsprojektet är genomfört. Investeringar enligt föreslagen exploateringsbudget uppgår under planperioden till 123 miljoner. Investeringar inom ramen för statsutveckling Visborg har ännu inte redovisats. Eventuella äskanden av ramtillskott för tillkommande drift- och kapitalkostnader till följd av ny infrastruktur i exploateringsområden redovisas under avsnitt 3.3. Föreslagen investeringsbudget för infrastrukturinvesteringar i gator, vägar, parker med mera redovisas i tabellen nedan i syfte att samtliga investeringar inom området ska presenteras i sin helhet i denna skrivelse.

Tabell 10: Investeringar gator/vägar/park m.m. enligt exploateringsplan och budget 2024-2028 (tkr)

Exploateringsområde	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag budget	Förslag budget	Plan	Plan	Plan
Järnvägen	600	5 700	2 000		
Gråbo/Yttre Furulund	6 700	11 200	9 300	5 200	
Annelund				21 700	22 500
Sotaren Terra Nova		1 000	24 000		
Industrimark	8 300	4 800			
TOTALT gator/vägar/park-investeringar exploatering	15 600	22 700	35 300	26 900	22 500

4.1.3 Investeringar fastigheter

Region Gotlands fastighetsbestånd består av cirka 170 fastigheter med cirka 500 byggnader vilka i huvudsak är byggda under 50- till 70-talen. Det totala investeringsbehovet inom fastighetsförvaltningen uppgår till 608,5 mkr under planperioden.

Nya lagar och krav på miljöeffektiva fastigheter medför behov av investering i nya system utöver de behov som redovisas som fastighetsansvar, planerat underhåll och ventilation. Exempel på sådana åtgärder är installation av solceller/solfångare och ladd-infrastruktur. Fastighetsförvaltningsavdelningen ser även ett framtida investeringsbehov i form av komfortkyla i lokaler, som en konsekvens av klimatförändringar och högre ställda krav på inomhusklimatet. Behov finns bland annat i fastigheten Korpen 5 där ingen komfortkyla idag finns installerad och Visby lasarett där kapaciteten på befintlig komfortkyla inte är tillräcklig.

Investeringsutgifter fastighetsägaransvar och planerat underhåll

Rollen som fastighetsägare medför ansvar för att fastigheterna uppfyller myndighets- och lagkrav. Ett årligt investeringsanslag behövs för att säkerställa att regionens fastighetsbestånd förvaltas i enlighet med ställda krav. Investeringsanslaget omfattar även investeringar för planerat underhåll. Planerat underhåll utförs med periodicitet längre än ett år och syftar till att återställa en byggdels funktion. Åtgärderna avser såväl inre som yttre underhåll. Under perioden 1996 till 2013 halverades underhållsbudgeten vilket resulterade i en underhållsskuld. När nivån av underhåll återställdes har prioriteringen varit att utföra inre underhåll och investera i tekniska system och anläggningar.

Under planperioden finns behov av ett flertal större underhållsåtgärder i form av bland annat takbyten och reoveringar av fasader där även tekniska system behöver ersättas. Ökade krav avseende driftsäkerhet innebär att tekniska system måste bytas ut då nuvarande lösningar har uppnått eller börjar uppnå slutet av sin tekniska livslängd. Vissa av underhållsåtgärderna innebär att verksamheter tillfälligtvis måste evakueras till andra lokaler. Exempel på åtgärder som måste genomföras är utbyte av ett antal låg- och högspänningsställverk, reovering av fasader, fönster och tak, utbyte av avloppsstammar, dräneringar av husgrunder samt utbyte av brandlarm, passagesystem, hissar, pelletspannor, värmeanläggningar och kylanläggningar med mera.

För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov på 70 miljoner kronor för fastighetsägaransvar och planerat underhåll. Totalt investeringsbehov under perioden beräknas till 350 miljoner kronor. Investeringarna innebär ökade kapitalkostnader vilka finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Utbyte av befintlig ventilation

Det finns idag lagkrav i Plan-och bygglagen som reglerar hur lokalers ventilationssystem ska utformas för att uppfylla ett tillfredställande inomhusklimat. Ventilationsanläggningar kontrolleras regelbundet i enlighet med bestämmelserna för obligatorisk ventilationskontroll. Det finns ett ökat behov av att verksamhetsanpassa och förändra lokalerna vilket ofta innebär att ventilationen behöver anpassas för de nya förutsättningarna. Det handlar ofta om att byta ut kanalisering och fläktar med tillhörande styr- och reglerutrustning. De åtgärder som utförs medför generellt att energi- och miljöbesparingar görs vilket bidrar till måluppfyllelse gentemot regionens mål för ekologisk hållbarhet.

För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov på 15 miljoner kronor för utbyte av ventilation. Totalt investeringsbehov under perioden beräknas till 75 miljoner kronor.

Ökade kapitalkostnader för investeringar finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Uppförande av solceller

Regionfullmäktige har antagit ”Riktlinjer för Region Gotlands utbyggnad av solceller”. Dessa ska vara styrande vid underhållsprojekt av tak. För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov om 5 miljoner kronor för installation av solceller på befintliga byggnader. Ökade kapitalkostnader för investeringar finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Investeringsmedel för utbyte av lysrör och armaturer till LED

Ny lagstiftning innebär att vissa lysrör ska fasas ut och kommer förbjudas från augusti 2023. Det här innebär att de lysrör som finns på lager får säljas men ingen nyproduktion får ske. Det här är ett led i att få bort skadliga ämnen, exempelvis kvicksilver. Utfasningen berör inte bara traditionella lysrör utan även kompaktlysror. Fastighetsförvaltningen har kontinuerligt bytt ut lysrör till LED-belysning i underhållsprojekt men nu behöver takten ökas för att kunna ha fungerande belysning i lokalerna framöver. Att byta till LED innebär en energibesparing om cirka 30-70 procent. I samband med bytet kan man planera för utbyte av styrningen av belysning vilket innebär ytterligare besparing eftersom kostnaden för service och underhåll minskar.

För perioden 2024-2028 bedöms behovet uppgå till 20 miljoner kronor per år för utbyte av lysrör till LED i befintliga byggnader. Ökade kapitalkostnader för investeringar finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Lågspänningsställverk Visby Lasarett

Sjukhusets ställverk är idag mer än 20 år gammalt och har passerat sin tekniska livslängd då det inte längre finns tillgång till reservdelar. Sjukhuset bedriver en verksamhet som är elintensiv och elberoende, detta säkerställs med att ha reservkraft och UPS (avbrottsfri elkraft). Utan ett fungerande ställverk fungerar inte dessa backupsystem. Ett ställverk för elkraft fyller många funktioner för att en verksamhet ska kunna vara driftsäker. Eftersom olika verksamheter kräver olika mycket elkraft, och på olika sätt, är det viktigt med ett specialanpassat ställverk.

I befintlig budget för nya ställverk finns 15 miljoner kronor. I en pågående förstudie beräknas att dessa investeringsmedel inte kommer att räcka utan bedömningen är att budgeten behöver utökas med 6 miljoner kronor till 2024. Ökade kapitalkostnader för investeringen finansieras genom ett generellt pålägg på internhyran.

Reservkraft och ställverk Korpen 5

Reservkraften och ställverken på Korpenområdet har uppnått sin tekniska livslängd och måste bytas ut. De är från 1980-talet och uppfyller inte krav på säkerhet och funktion samtidigt som det är brist på reservdelar. Behovet av reservkraft har ökat inom fastigheten då det idag ställs högre krav på driftsäkerhet. Ett ställverk för elkraft fyller många funktioner för att en verksamhet ska kunna vara driftsäker. Den totala investeringsutgiften beräknas till 50 miljoner kronor fördelat på 2024 och 2025. Ökade kapitalkostnader för investeringar genom ett generellt pålägg på internhyran.

Investeringar för utveckling av fastigheter

Hyresgäster i regionens fastigheter har ofta önskemål om att utveckla de fastigheter där verksamheten bedrivs. Exempel på föreslagna åtgärder är nya eller fler parkeringsplatser, asfalterade ytor, cykelgarage/cykelställ, sopbodas/förråd och infrastruktur för laddning av elfordon. För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov om 0,5 miljoner kronor för investeringar i befintliga byggnader. Eftersom sådana investeringar har karaktären av verksamhetsanpassning så bör investeringen finansieras med respektive objekts internhyra.

Tabell 11: Förslag till investeringar i fastigheter (tkr)

	2024 Förslag budget	2025 Förslag budget	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Fastighetsförvaltning					
Utbyte av ventilation 	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fastställd budget/plan	15 000	15 000	15 000	15 000	-
Fastighetsansvar	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Fastställd budget/plan	70 000	70 000	70 000	70 000	-
Uppförande av solceller 	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Fastställd budget/plan	5 000	5 000	5 000	5 000	-
Utveckling av fastigheter	500	500	500	500	500
Fastställd budget/plan	500	500	500	500	-
Utbyte av lysrör & armaturer till LED (särskilt projekt) 	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Ställverk Visby lasarett	6 000				
Reservkraft & ställverk Korpen (särskilt projekt)	19 000	31 000			
TOTALT fastighetsförvaltning	135 500	141 500	110 500	110 500	110 500

4.1.4 Investeringar hamnar

De kapitalkostnader som blir resultatet av de investeringar som genomförs inom ramen för den skattefinansierade hamnverksamheten finansieras via det investeringsutrymme som uppstår i och med de årliga avskrivningarna samt genom ett positivt driftresultat. Det totala investeringsbehovet under planperioden för den skattefinansierade hamnverksamheten uppgår till 42,8 miljoner kronor.

Rensmuddring Klintehamn

Syftet med investeringarna är att kunna utföra rensmuddring av främst vändzonen för lastfartyg samt farleden till och längs med kajerna vid Karlsöpiren. Vid egenkontroll av vattendjupet konstateras att det finns en betydande sandvandring i området. För 2026 tas 3 miljoner kronor upp.

Logistikyor Klintehamn

Klintehamns hamn har utvecklats och är Region Gotlands största godshamn främst för de gröna näringarna med jordbruks- och skogsprodukter. Det krävs ett kontinuerligt iordningställande av mer och bättre logistikyor för att möta kundernas behov. Det kommer även krävas att logistikflöden ses över i sin helhet och effektiviseras inom hamnområdet. Investeringsanslag upptas med totalt 4 miljoner kronor för logistikyor på hamnområdet i Klintehamn.

Beläggning Karlsöpiren

Karlsöpiren i Klintehamns hamn är i behov av ny asfalt då befintlig är uttjänt. Reinvesteringsmedel upptas till 4 miljoner kronor för 2024 för asfaltering av hela ytan.

Hantering av dagvatten logistikyor Klintehamn

Klintehamns hamn med sina logistikområden behöver en funktionell, robust och klimatanpassad dagvattenhantering som lever upp till regionens dagvattenstrategi. För 2027 och 2028 tas 2 miljoner kronor upp för vardera år.

Rensmuddring övriga hamnar

Reinvesteringsmedel upptas med 2 miljoner kronor för rensmuddring av övriga hamnar 2025. Utförda egenkontroller av hamnarnas vattendjup visar på att rensmuddring är nödvändigt i flertalet av våra hamnar.

Utveckling Visby Gästhamn

Visby gästhamn behöver utvecklas, främst behöver flytbryggorna ersättas med nya. Det behövs även fler flytbryggor för att möta kundernas behov när båtarna blir allt större. Flytbryggorna ska även ha funktionen att vara vågbrytande. Investerings- och reinvesteringsmedel upptas till totalt 8 miljoner kronor under planperioden.

Renovering av spont Holmen Visby hamn

Reinvesteringen avser reparation av spont och grundläggande kajkonstruktioner för Holmens nock och östra sida. För att förlänga den tekniska livslängden är det avgörande att renovera den bärande konstruktionen. Driftkonsekvenserna blir ökade kapitalkostnader. Det ligger ett stort ekonomiskt värde i att förlänga kajernas livslängd. Holmen nyttjas inom såväl affärsverksamhet som övrig hamnverksamhet, vilket innebär att investeringsutgiften de-

las mellan verksamheterna. De ökade kapitalkostnaderna finansieras via det investeringsutrymme som uppstår i och med de årliga avskrivningarna. Investeringen har delats upp på affärsdrivande- respektive skattefinansierad verksamhet. Inom ramen för den skattefinansierade verksamheten tas investeringsanslag om totalt 4,8 miljoner kronor upp under planperioden.

Förbättringsåtgärder övriga hamnar

Syftet med investeringarna är att kunna utföra löpande förbättringar och reinvesteringar i övriga hamnar. Investeringsanslag tas upp med totalt 13 miljoner kronor för förbättringsåtgärder i övriga hamnar.

Tabell 12: Förslag till investeringar i hamnar (tkr)

	2024 Förslag budget	2025 Förslag budget	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Rensmuddring Klintehamn			3 000		
Logistiktor hamnområdet Klintehamn		1 000	2 000	1 000	
Beläggning Karlsöpiren, Klintehamn	4 000				
Dagvatten logistiktor, Klintehamn				2 000	2 000
Rensmuddring övriga hamnar		2 000			
Utveckling Visby gästhamn	2 000	2 000	2 000	2 000	
Renovering spont Holmen		4 800			
Förbättringsåtgärder övriga hamnar	2 000	2 000	3 000	3 000	3 000
TOTALT hamnverksamhet	8 000	11 800	10 000	8 000	5 000
Fastställd budget/plan	8 000	8 000	8 000	8 000	-

4.1.5 Investeringar varuförsörjning och hjälpmedelscentral

Förstärkt beredskap för sjukvårdens varuförsörjning kräver större lagerlokal. För att anpassa inhyrd lokal efter verksamhetens krav och behov behövs initiala investeringar. Planen är att hjälpmedelscentralen utökar sin verksamhet i de befintliga lokalerna vilka kräver anpassning när övertagande sker av varuförsörjningens ytor. Varuförsörjningens investeringsbehov i de nya lokalerna uppgår till 1,5 miljoner kronor för 2024 och behovet för hjälpmedelscentralen uppgår till 750 tusen kronor.

Tabell 13: Förslag till investeringar försörjningsverksamhet (tkr)

	2024 Förslag budget
Inredning & verksamhetsutrustning varuförsörjning	1 500
Inredning & verksamhetsutrustning hjälpmedelscentral	750
TOTALT försörjning	2 250
Fastställd budget/plan	-

4.2 Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

4.2.1 Investeringar VA

Det totala investeringsbehovet inom VA uppgår till 1 094,6 miljoner kronor under planperioden. Därutöver kommer VA-investeringar inom exploateringsverksamheten 18,9 miljoner kronor.

Pågående investeringsprojekt VA 2023

Behovet av VA-investeringar är stort idag och framöver. I dagsläget pågår investeringsprojekt med budgeterade investeringsutgifter om totalt 262 miljoner kronor. Flera projekt löper över flera år. Projektavdelningen leder de flesta av VA-verksamhetens projekt. Tidigare har praxis varit att föra över hela projektbudgeten till projektavdelningen inför projektstart vilket har lett till stora budgetöverföringar mellan åren (kompletteringsbudget) under projektens löptid. Strävan är nu att ändra arbetssätt och istället tilldela årliga belopp under projektets löptid vilket förväntas leda till en mindre kompletteringsbudget. För att möjliggöra en mer heltäckande bild av VA-verksamhetens investeringsverksamhet redovisas här de investeringar som finns budgeterade för 2023. Planerade investeringar för planperioden redovisas därefter.

Tabell 14: Investeringsbudget och prognos VA 2023 (tkr)

	Grund- budget	Komplet- terings- budget	Justering	Total budget	Prognos
Reinvestering i befintlig anläggning	13 600	17 129	-30 500	229	
Ombyggnad vattenverk	5 000	-777		4 223	
Ombyggnad avloppsreningsverk	5 000	1 966		6 966	
Förnyelse VA-ledningsnät	15 000	-4 729	10 000	20 271	
Bunge VO (VUP2)		3 500		3 500	3 500
Ledningsutbyggnad/serviser	2 500	-547		1 953	900
VA-utbyggnad VA-plan	2 500			2 500	2 500
AVA-pumpstation			2 000	2 000	
Ledningsbyggnad norra linan (Martebo-Stenkyrka)	500	2 500		3 000	3 000
Visby råvattenledning (SBP)	5 000	5 000	-10 000	0	
Ledning Sanda -Västergarn omdisp fr 13000		15 887		15 887	
Ledning Västergarn - Tofta	30 000	14 383		44 383	24 000
Ledning från P5 till ARV Klintehamn			4 000	4 000	
Ledning Alva-Stånga	2 500	24 994	4 873	32 367	20 000
Stånga Strömma		4 873	-4 873	0	
AMV ombyggn. lokal		84		84	
Dagvatten	500	540		1 040	1 040
Förstärkning Valleviken ARV	2 500		6 500	9 000	
Färdigställande KNVV			3 000	3 000	
Avloppsreningsverk Fårösund	10 000	6 415		16 415	10 000
Nybyggnation Lärbro vattenverk (SBP)	2 000			2 000	
Visby dricksvattenförsörjning	18 800	33 943	10 000	62 743	45 000
Ombygg Visby ARV - lokalanpassning		774	4 000	4 774	

	Grund- budget	Komplet- terings- budget	Justering	Total budget	Prognos
Omb./ny reservoar Åminne			1 000	1 000	
Roma vattenverk förstärkning (SBP)	5 000			5 000	
Vattenskydd VA-plan	2 000	1 521		3 521	1 500
Testbädd Storsudret		6 050		6 050	
Innovation	100	100		200	
Maskin o Fordon VA	2 500	3 527		6 027	6 027
Summa	125 000	137 133	0	262 133	117 467

- Reinvestering i befintlig VA-anläggning**
Grundbudget 2023 uppgår till 13,6 miljoner kronor och kompletteringsbudget 17,1 miljoner kronor, totalt 30,7 miljoner kronor. Dessa medel omdisponeras till följande; förnyelse ledningsnät 10 miljoner kronor, pumpstation Ava-täkten 2 miljoner kronor, ledning från pumpstation norr om Klintehamn till avloppsreningsverket 4 miljoner kronor, förstärkning Vallevikens avloppsreningsverk 6,5 miljoner kronor, färdigställande av bräckvattenverket 3 miljoner kronor, lokalanpassning Visby avloppsreningsverk 4 miljoner kronor och ombyggnad reservoar Åminne 1 miljoner kronor.
- Ombyggnad vattenverk, avloppsreningsverk och förnyelse VA-ledningsnät**
Grundbudget för 2023 kommer att förbrukas.
- Bunge verksamhetsområde**
Ingen ytterligare budget 2023 men kompletteringsbudget 3,5 miljoner kronor. Det finns utmaningar med markavtal vilket orsakat förseningar i projektet. Beräknat genomförande under 2024.
- Ledningsutbyggnad ospecificerat/serviser⁵**
Grundbudget 2023 uppgår till 2,5 miljoner kronor och kompletteringsbudget -0,5 miljoner kronor. Prognosen är att använda cirka 1,1 miljoner kronor under 2023.
- VA-utbyggnad VA-plan**
Grundbudget för 2023 uppgår till 2,5 miljoner kronor som kommer användas under 2024 för genomförande av nytt verksamhetsområde, Vitvär.
- Ledningsbyggnad norra linan Stenkyrka och Martebo**
Grundbudget uppgår till 0,5 miljoner kronor och kompletteringsbudget 2,5 miljoner kronor. Projektet kommer att genomföras 2024 för ledningssträckan till Stenkyrka. Ledningen mellan Stenkyrka och Martebo flyttas till efter planperioden.
- Visby råvattenledning**
Grundbudget för 2023 uppgår till 5 miljoner kronor och kompletteringsbudget 5 miljoner kronor. Hela beloppet omdisponeras och läggs under samlingsposten Visby dricksvattenförsörjning. Projektet blir ett av många delprojektet inom Visby dricksvattenförsörjning. Tidplanen för genomförandet har ännu inte upprättats.
- Ledning Sanda – Västergarn**
Ingen ny budget för 2023, men kompletteringsbudget som uppgår till 15,9 miljoner kronor. Ledningen är klar och driftsättning av dricksvatten pågår. Driftsättning av avloppsledningen kan först ske när elförsörjningen är på plats, vilket enligt elleverantören ska ske under fjärde kvartalet 2023.

⁵ Servis – den ledning som går mellan huvudledningen i gatan till fastighetens förbindelsepunkt vid tomtgräns.

- **Ledning Västergarn – Tofta**
Projektet är fullt finansierat men har inte påbörjats eftersom det har varit stora utmaningar med markavtal. Upphandlingsunderlag ska vara klart före sommaren 2023 och projektet beräknas pågå under hela 2024.
- **Ledning Alva – Stånga**
Total budget är 32,3 miljoner kronor. Medel som är kvar efter verksamhetsområdet i Stånga Strömma omdisponeras till detta projekt. Projektet pågår under 2023-2024.
- **Dagvatten**
Grundbudget uppgår till 0,5 miljoner kronor och kompletteringsbudget 0,5 miljoner kronor. Utredningar pågår för lösning av fördröjning före vattenfallet i Visby hamn. Genomförande under 2024.
- **Färdigställande av bräckvattenverket.**
Ett stort och komplicerat verk som kräver en del justeringar. Budget finns om 3 miljoner kronor för slutlig injustering.
- **Fårösund avloppsreningsverk**
Grundbudget 2023 uppgår till 10 miljoner kronor och kompletteringsbudget till 6,4 miljoner kronor. Tillståndsprocessen att få dubblera verkets kapacitet har tagit betydligt längre tid än beräknat. Nu finns tillstånd och projektet kommer pågå under 2023 och första halvan av 2024.
- **Nybyggnation av Lärbro vattenverk**
Vattentakten tillhör Nordkalk. Den utredning som pågår bekostas av driftmedel, varför hela raden tas bort efter delår 1. När verket ska byggas beräknas det kosta cirka 75 miljoner kronor.
- **Visby dricksvattenförsörjning**
Satsningen innebär flera stora investeringar och kommer att pågå i många år. Budget och kompletteringsbudget uppgår till 62,7 miljoner kronor.
- **Ombyggnad omklädningsrum Visby avloppsreningsverk**
Lokalanpassning av personalutrymmen för avloppsenheten.
- **Ombyggnad reservoar Åminne**
Reservoaren behöver förbättras och bli lite större för robust dricksvattenförsörjning.
- **Roma vattenverk förstärkning eller nytt**
Tillståndsprocessen för nya vattentakten i Akeback är komplicerad och projektet drar ut på tiden. Budgeten omdisponeras till andra projekt efter delår 1.
- **Vattenskydd VA-plan**
Grundbudget 2023 uppgår till 2 miljoner kronor och kompletteringsbudget till 1,5 miljoner kronor. Takten måste öka och fler vattenskyddsområden bildas.
- **Testbädden**
Projektet avslutas under 2023 och övergår till förvaltning.
- **Fordon**
Ny spolbil är beställd och levereras under 2024.

Reinvestering VA-anläggningar 2024-2028

De gotländska kommunala vatten- och avloppsanläggningarna börjar till stora delar nå slutet av sin tekniska livslängd och tidigare besparingar på underhållssidan har resulterat i större investeringsbehov. Både vatten- och avloppsverk behöver moderniseras, men framförallt är ledningsnäten i behov av reovering. Därtill behöver både vatten- och avloppsverk uppdateras till gällande krav med om- och tillbyggnader samt olika anpassningar.

Förnyelse VA-ledningsnät

Syftet med anslaget är att kunna åtgärda läckande vatten- och avloppsledningsnät genom ett fortlöpande arbete med att ersätta uttjänta ledningar med nya. Region Gotland behöver förnya mellan 0,6-0,7 procent årligen för att uppnå en hållbar förnyelsetakt. Omräknat först till ledningssträcka och sen till pengar, behövs 30-50 miljoner kronor årligen. Totalt tas 132 miljoner kronor upp för planperioden.

Reinvesteringsprojekt i befintlig VA-anläggning

För inte öka på underhållsskulden och uppfylla lagkrav behövs, enligt VA-planen, 50 miljoner kronor årligen. Nyinvesteringar och exploateringar tar de flesta resurser avseende såväl personal som investeringsmedel. Utrymmet för reinvesteringar varierar beroende på hur övriga investeringar planeras. Under planperioden 2024-2028 upptas endast 10 miljoner kronor och för år 2028 50 miljoner kronor, totalt 60 miljoner kronor.

Förnyelse av vattenverk

Syftet med anslaget är löpande reinvesteringar samt mindre uppdateringar av vattenverken till gällande krav med om- och tillbyggnader samt olika driftsanpassningar. Totalt 27,5 miljoner kronor tas upp under planperioden.

Förnyelse av avloppsreningsverk

Syftet med anslaget är löpande reinvesteringar i avloppsreningsverken samt mindre uppdateringar till gällande krav vilket innebär om- och tillbyggnader samt olika driftsanpassningar. Behovet under planperioden uppgår till totalt 27,5 miljoner kronor.

Digitalisering och uppbyggnad av VA-nätet

Syftet med anslaget är att reinvestera i utrustning så att Region Gotlands IT-avdelning kan ta över VA-avdelningens IT-infrastruktur. Det är IT-avdelningen som har rätt kompetens för att ansvarar infrastrukturen och därmed uppnås även rätt säkerhetsnivå enligt gällande lagstiftning. Denna process är beräknad att pågå till och med 2028 och totalt tas upp 25 miljoner kronor under perioden.

Nyinvestering VA-anläggningar 2024-2028

I rubriktexten för VA- investeringarna anges referenser till VA-planen med benämning DUFPP (Drift och underhåll samt förnyelseplan) och VUP (VA-utbyggnadsplan).

Ledningsutbyte ospecificerat

Syftet med anslaget är att möjliggöra förtätning av VA-nätet. Under planperioden tas totalt 20,9 miljoner kronor upp.

Nya anslutningar (verksamhetsområden enligt plan)

Syftet med anslaget är bygga ut verksamhetsområden inom befintlig bebyggelse enligt VA-utbyggnadsplanen. För planperioden tas 22,5 miljoner kronor upp.

VA-ledningar Norra Linan (Stenkyrka och Martebo) (DUFPP26, DUFPP27)

Syftet med anslaget är möjliggöra sammankopplingar av både vatten- och avloppsvattenanläggningar på norra Gotland. Satsningen innehåller tre delprojekt. Del ett avser ledning mellan Slite och Othem, vilken är genomförd. Del två är en kortare sträcka mellan Lickershamn och Stenkyrka. Del tre avser en sträcka mellan Stenkyrka och Martebo. För perioden 2024-2025 tas investeringsanslag upp med 1 miljoner kronor för del 2. Det krävs också resurser till genomförande av del 3 efter 2028.

Ledning till vattenverk byggt av Cementa

Om Cementa inte får ett längre tillstånd för fortsatt brytning i Filehajder behövs en ledning från brottet till vattenverket. För år 2028 tas 20 miljoner kronor upp.

Överföringsledning till Valleviken (DUF25)

Syftet är att säkra medel till överföringsledning mellan Othem och Valleviken för att bygga ut verksamhetsområde till Hideviken i enlighet med föreläggande från Länsstyrelsen (§6 LAV). För planperioden 2026-2027 tas totalt 90 miljoner kronor upp. Färdigställande beräknas bli under 2027-2028.

Avloppsledning från pumpstation P5 till avloppsreningsverket i Klintehamn

När överföringsledningen till Tofta är utbyggd och nya pumpstationer är på plats beräknas flödet per timme öka till mera än det dubbla. Detta innebär att nuvarande ledningsdimension genom samhället Klintehamn inte kommer att räcka till och då är risken att pumpstationerna kommer att brädda vid hög belastning i ledningsnätet. Syftet med projektet är att öka flödet i spillvattennätet genom Klintehamn och därmed få en driftsäker och framtidssäkrad avloppsanläggning i Klintehamn. För 2023 är behovet 4 miljoner och för 2024 10 miljoner kronor.

Råvattenledning Akebäck till Roma

Syftet med anslaget är att bygga råvattenledning från vattentäkten i Akebäck till Roma via befintlig vattentäkt. Arbetet är beroende av tillstånd för vattenuttag i vattentäkten. Det finns en risk att projektet kan bli försenat. För planperioden 2025-2027 tas 15 miljoner kronor upp.

Ledning i norra Visbys ledningsnät

Syftet med investeringen är att öka flödet i norra Visbys spillvattennät så att exploatering kan möjliggöras i norra Visby och Väskinde. För planperioden 2025-2026 tas 14 miljoner kronor upp.

Dagvatten

Syftet med anslaget är att göra fördröjningslösningar för dagvatten i befintligt bebyggelse. Under planperioden tas investeringsanslag om 3,5 miljoner kronor upp.

Fårösund avloppsreningsverk

2018 byggdes ett nytt kemiskt reningssteg för 4 000 pe⁶ och det planerades att göra en ombyggnad för den biologiska delen när nytt tillstånd finns för 4 000 pe. Under tillståndspröcessen har det konstaterats att det kan komma att krävs bästa möjliga teknik för att få tillstånd till 4 000 pe, varför det tas upp investeringsanslag för 2024 med 5 miljoner kronor.

Vattenverk Lärbro (DUF26)

Syftet med anslaget är att möjliggöra sammankoppling mellan ett framtida verk som får sitt råvatten från Nordkalks täkter och Lärbro vattenverk, för att kunna blanda vatten innan distribution till abonnenter. Det planeras en sammankoppling med Othem vattenverk och Lärbro vattenverk med befintlig vattenledning som inte används idag. Inkoppling med befintlig vattenledning är att betrakta som en nödvattenförsörjning norrut till Lärbro, men

⁶ Personekivalenter – avser den mängd BOD som motsvarar den genomsnittliga dagliga BOD-utsläppet per person. BOD – Biokemisk syreförbrukning. Används för att mäta mängden (kg) syreförbrukande organiskt material i vatten.

även söderut till Othem vid behov. Innan investeringsprojekt kan startas måste en genomgripande förstudie göras. Kostnader för förstudien kommer att redovisas som driftsutgift. Det är först efter genomförd förstudie som investeringsutgiften slutligen kan beräknas och en tidplan för projektet kan presenteras. Investeringsanslag om 20 miljoner kronor för 2027-2028 tas upp. Hela investeringar är uppskattad till cirka 75 miljoner kronor.

Visby framtida vattenförsörjning och reinvestering i Visby och Tingstäde vattenverk (DUF29, DUF31)

Försörjningen av det allmänna dricksvatten på Gotland är en komplicerad process där många delar måste samverka för att allt ska fungera. För att kunna säkerställa dricksvattentillgången i Visby inför kommande utbyggnader måste vattenfrågan snarast lösas. En utredningsgrupp har tillsatts för frågan. Det behövs reinvestering i Visbys södra vattenverk och reservoar. Reningen behöver förbättras för såväl Visby söder som norr samt reinvestering alternativ nybyggnation av vattenverk i Tingstäde. Vidare behövs förnyelse av råvattenledning från grundvattentäkt till Visbys södra vattenverk och slutligen också ett nytt verk med ny råvattenkälla. För 2024 tas 50 miljoner kronor upp och för 2025 133 miljoner kronor. Under planperioden 2026-2028 tas investeringsanslag om totalt 190 miljoner kronor upp. När lösning finns för ett eller två nya vattenverk, behövs investeringsanslag i storleken som bräckvattenverket på södra Gotland och färdigställande beräknas bli under perioden 2027 till 2030.

Om ovan beskrivna åtgärder inte kan genomföras blir konsekvensen att inga nya detaljplaner för Visby, Väskinde och Västerhejde kan antas.

Visby framtida avloppshantering och reinvestering av Visby avloppsreningsverk

För att säkerställa hantering av spillvatten och tillräcklig kapacitet krävs reinvestering i Visby avloppsreningsverk och slamhantering. För att möjliggöra effektiv lösning finns en utredningsgrupp och under 2023 påbörjas inventering och planering. Investeringsbehovet under planperioden uppskattas till 100 miljoner kronor.

Lokalanpassning Visby avloppsverk

En arbetsmiljöanpassning av lokalerna vid Visby avloppsreningsverk behövs för att möjliggöra personalutrymme för medarbetare av olika kön. För 2023 finns 4 miljoner budgeterade och för 2024 krävs ytterligare 6 miljoner kronor.

Ombyggnad av dricksvattenreservoar i Åminne

Nuvarande reservoar är utjämt och för liten. För 2024 tas 4 miljoner kronor upp.

Ombyggnad Eskelhem avloppsreningsverk

Utredning om Eskelhem avloppsreningsverk pågår som kommer visa på om verket ska vara kvar eller om spillvattnet ska kopplas på överföringsledningen till Klintehamn. För år 2025 tas 9 miljoner kronor upp.

Roma vattenverk förstärkning

Syftet med anslaget är att säkra vattenförsörjningen i Roma med vattentäkten vid Akeback. Grundvattnet kräver annan rening och anslag tas upp till ombyggnad och/eller tillbyggnad av Roma vattenverk. Under planperioden tas investeringsanslag upp med totalt 20 miljoner kronor. Den totala investeringen uppskattas till cirka 30 miljoner kronor.

Ombyggnad av Tofta vattenverk

Syftet med anslaget är en ombyggnad av Tofta vattenverk, så att verket kan ta emot vatten

från bräckvattenverket på södra Gotland och blanda med vatten från grundvattentäkten i Tofta. I ombyggnaden ingår även en extra mikrobiologisk barriär för grundvattnet från Tofta vattentäkt. Distributionspumpar ska bytas ut för att även kunna distribuera en del vattne mot Visby. Den totala investeringsutgiften är beräknad till 24 miljoner kronor fördelad lika mellan år 2025 och 2026.

Nytt avloppsreningsverk på sydöstra Gotland

Syftet med anslaget är att ta ett samlat grepp om avloppsreningsverken på sydöstra Gotland. Alla verken är i stort behov av reinvestering och behöver uppgraderas till kommande krav. Utredning om det behövs ett eller flera verk påbörjas 2023/2024. Investeringen beräknas till minst 200 miljoner kronor och påbörjas under 2028 då 25 miljoner avsätts.

Reinvestering av avloppsdammar

Beroende på EU:s direktiv angående återanvändning av renat spillvatten, så tas beslut på reinvestering av bevattningsdammar och dammarna Väskinde, Roma, Träkumla, Stånga, Alva och Havdhem. Ännu har inte den totala investeringen uppskattats, men för år 2028 tas 5 miljoner upp.

Vattenskydd VA-plan

Investeringsanslag upptas för planperioden med totalt 7 miljoner kronor. Syftet med investeringen är att ta ett samlat grepp kring hur Region Gotland ska arbeta för att säkerställa skyddet för sina allmänna vattentäkter, både kvantitativt och kvalitativt. Flertal vattentäkter saknar rådighet, tillstånd och/eller vattenskyddsområde.

Innovation

Syftet med anslaget är att underlätta utvecklingsidéer exempelvis via olika forum/digitala plattformar för olika hållbara perspektiv avseende vattenanvändning med mera. 1,7 miljoner kronor tas upp för planperioden.

Fordons- och maskinanskaffning

Syftet med anslaget är att kunna göra reinvesteringar enligt maskinanskaffningsplan. För planperioden tas investeringslag om 20 miljoner kronor upp.

Investeringar efter 2028

Det finns större investeringsbehov än de som är redovisade i investeringsplanen. Ingen ytterligare investeringar i testbädden på Storsudret kommer att göras inom planperioden, projektet går över i en driftfas. Samhällsbyggnadsprocessens arbete med detaljplaner och exploateringar ianspråkta resurser och prioriteras ofta före utbyggnad av befintlig VA-infrastruktur. Det har gjorts många utredningar och arbeten avseende Fårö som är i ett behov av både vatten och avlopp till befintlig bebyggelse, men det finns inga resurser avsatta under denna planperiod. De allmänna avloppsreningsverken tar även emot slam från enskilda anläggningar och det finns en risk att investeringar för utökad kapacitet måste göras på alla tre stora avloppsreningsverk eller bygga ett verk för mottagning av slam från enskilda anläggningar. Denna investering ryms heller inte under planperioden. Nytt verksamhetssystem som delas mellan avfalls- och VA-avdelningen behöver sannolikt ersättas i framtiden och eventuell investering för det har ännu inte redovisats.

Tabell 15: Förslag till investeringar VA (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	förslag	förslag			
<i>Reinvesteringar</i>					
Förnyelse VA-ledningsnät	22 000	22 000	22 000	33 000	33 000
Reinvestering i befintlig VA-anläggning	2 500	2 500	2 500	2 500	50 000
Förnyelse vattenverk	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Förnyelse avloppsreningsverk	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Digitalisering och uppbyggnad av VA-nätet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
<i>Nyinvesteringar ledningar</i>					
Ledningsutbyggnad/serviser	900	5 000	5 000	5 000	5 000
Nya anslutningar (verksamhetsområden enligt plan)	2 500	5 000	5 000	5 000	5 000
Ledningsutbyggn. Norra linan (Martebo & Stenkyrka)	500	500			
Ledningar till Cementas vattenverk					20 000
Ledning Valleviken (till/från Slite)			45 000	45 000	
Ledning från pumpstation P5 till avloppsreningsverk Klintehamn	10 000				
Råvattenledning Akebäck till Busarve/Roma		5 000	5 000	5 000	
Norra Visbys ledningsnät		7 000	7 000	7 000	
Dagvatten	500	500	500	1 000	1 000
<i>Nyinvesteringar verk</i>					
Avloppsreningsverk Fårösund	5 000				
Vattenverk Lärbro				10 000	10 000
Vattenverk i Visby & Tingstäde inkl. råvattenledning Follingbo	50 000	133 000	20 000	70 000	100 000
Avloppsreningsverk Visby					100 000
Ombyggnation avloppsreningsverk, anpassning	5 000				
Ny-/ombyggnad reservoar Åminne	4 000				
Roma vattenverk		5 000	5 000	5 000	5 000
Ombyggnation alt. förbikoppling avloppsreningsverk Eskelhem		9 000			
Tofta vattenverk		12 000	12 000		
Avloppsreningsverk för sydöstra Gotland					25 000
Avloppsdammar					5 000
Vattenskydd VA-plan	1 000	2 000	2 000	1 000	1 000
Innovation	100	300	300	500	500
Fordon och maskiner VA	5 000	2 500	5 000	2 500	5 000
TOTALT VA-verksamhet	125 000	227 300	152 300	208 500	381 500
Fastställd budget/plan	125 000	125 000	125 000	125 000	-

Exploateringsbudget infrastrukturinvesteringar i VA

Budget för VA-investeringar inom ramen för exploateringsverksamheten redovisas i exploateringsplan och budget och äskas inte av teknikförvaltningen. Det är av stor vikt för VA-kollektivet att ha kännedom om investeringarna, eftersom det är VA-kollektivet som belas-

tas av kapitalkostnaderna och ansvaret för driften efter färdigställande är VA-verksamhetens. Investeringar enligt föreslagen exploateringsbudget uppgår under planperioden till 18,9 miljoner kronor. VA-investeringar inom ramen för statsutveckling Visborg har ännu inte redovisats. Föreslagen investeringsbudget för VA-investeringar inom ramen för exploateringsverksamheten redovisas i tabellen nedan i syfte att samtliga investeringar inom området ska presenteras i sin helhet i denna skrivelse.

Tabell 16: VA-investeringar enligt exploateringsplan och budget 2024-2028 (tkr)

Exploateringsområde	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag budget	Förslag budget	Plan	Plan	Plan
Gråbo/Yttre Furulund		3 400	1 000		
Annelund				5 000	5 000
Sotaren Terra Nova		1 000	2 000		
Industrimark	1 300	200			
TOTALT VA-investeringar expl.	1 300	4 600	3 000	5 000	5 000

4.2.2 Investeringar avfall

Regionens avfallsverksamhet utökas till följd av lagförändringar. Från den första januari 2024 ska Region Gotland ta över samtliga insamlingsställen för förpackningsavfall från hushållen, de så kallade återvinningsstationerna (ÅVS). Detta kommer innebära investeringskostnader i form av inköp av containrar, platser för containrar och bygglov med mera. På Gotland är det två ägare av systemen, dels Ragn-Sells AB och dels FTI AB. Det finns ingen reglering mellan dessa och regionen är därför tvungen att genomföra upphandlingar från båda parterna. Från 2026 ska regionen även ansvara för att ordna med fastighetsnära insamling. Därför finns investeringsbehov för 2025 och 2026 avseende insamlingssystem, till exempel flerfackskärl, optisk sortering eller motsvarande system. Det totala investeringsbehovet under planperioden för avfallsverksamheten uppgår till 99,6 miljoner kronor.

Slite deponi

Region Gotland arbetar med att minska mängden avfall som går till deponi. Under 2022 pågick ett arbete med att bygga ut en del av deponin. Det finns dock flera aspekter som kräver att ett omtag görs. Ett naturreservat omgärdar deponin och en eventuell utbyggnad kan komma att kräva en omfattande tillståndsansökan. En annan del avseende Slite deponi är relaterat till verksamhetsuppbyggnaden på avfallsanläggningen i Slite och som grundar sig i skattelagstiftning. Allt avfall som körs in till ÅVC Slite, behandlingsytan på Slite samt deponin omfattas av Lag (1999:673) om skatt på avfall. Det innebär att den som bedriver verksamhet på en avfallsanläggning ska betala skatt för allt material som förs in till anläggningen. Skattesatsen för 2023 är 634 kr/ton. När avfall körs ut från anläggningen ska avdrag göras på den motsvarande mängden utgående avfall. Det är därför av stor vikt att avfallsanläggningen behöver utredas ur ett större processperspektiv än fragmentariska utbyggnader. Bland annat behöver frågan om behandlingsytor och placering av ÅVC utredas. Kan man flytta dessa verksamheter ut från avfallsanläggningen försvinner kravet enligt lagen om skatt på avfall, och det uppstår dessutom större ytor som är mer lämpade att anlägga deponi på och som inte hamnar i lika stort motsatsförhållande till naturreservatet. Med en stegvis utbyggnad bedöms att de nyanlagda behandlingsytorna kan få finnas kvar ytterligare tio år. Totalt upptas investeringsmedel om 13,5 miljoner kronor för planperioden.

Återvinningscentraler

Återvinningscentralerna (ÅVC) är en del inom avfallsverksamheten som riktar sig till hushåll och mindre verksamheter. Ett genomgripande arbete har gjorts under 2021 och 2022 i syfte att utreda antal, placering och driftsformer för framtida ÅVC. Utredningen visar att det finns ett omfattande förnyelsebehov till följd av nya lagkrav och kommande verksamhetsförändringar. Reinvesteringstakten i anläggningarna har varit låg under ett antal år. Investeringsanslag för återvinningscentraler tas upp med totalt 10,6 miljoner kronor för planperioden.

Containers på återvinningscentralerna

Reinvesteringsbehovet av containers till återvinningscentralerna fortsätter. Behovet är dels ersättning men även för nya fraktioner. Reinvesteringsbehovet under planperioden beräknas till 3 miljoner kronor men kan komma att ändras beroende på tekniska nämndens beslut avseende framtidens återvinningscentraler.

Maskiner och fordon inom avfallsverksamheten

Investeringsbehov vad gäller maskin- och fordonsanskaffning till avfallsverksamheten påverkas av vilka framtida vägval som görs för drift av återvinningscentraler och förändringsarbete inom slamverksamheten. Samtidigt finns, oavsett vägvalen, löpande behov av reinvesteringar för att bibehålla godtagbar driftstandard och driftsäkerhet. Reinvesteringsbehoven avser främst slambilar och lastväxlare som är eftersatta. Behovet har beräknats till 5 miljoner kronor per år under perioden. Kostnaderna för nya fordon har ökat under det senaste året.

Återvinningsstationer

Från 1 januari 2024 ska Region Gotland ansvara för samtliga återvinningsstationer (ÅVS) på Gotland. Det här innebär att regionen tar över samtliga återvinningsstationer från Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI AB). Det innebär att samtliga containrar med mera ska köpas in samt att eventuella bygglov med mera är överförda till avfallsavdelningen från dagens verksamhetsutövare. Containrar som är avsedda för förpackningsavfall föreslås köpas in som begagnade från nuvarande verksamhetsutövare (Ragn-Sells AB och FTI AB). Investeringsanslag om totalt 1 miljoner kronor äskas för ändamålet.

Omlastningsplats förpackningssystem och sorteringsystem fastighetsnära insamling

Innan sommaren 2022 beslöt regeringen om en ny förordning där kommunerna utpekades som ansvariga för insamling av förpackningsavfall. Från februari 2026 ska Region Gotland ha ett färdigt system som kan ta hand om förpackningsinsamling för fastighetsnära insamling (FNI). Datumen för införandet på Gotland är tidigarelagd med 10 månader för FNI på grund av att avtalet med nuvarande entreprenör för insamling av hushållens avfall går ut i februari 2026. Beroende på det insamlingsystem som väljs kommer det krävas omfattande investeringar för containrar, omlastningsplatser och sorteringsystem. Driftkostnaderna ska ersättas av förpackningsindustrierna, däremot finns tveksamheter kring om kostnader för utredningar och investeringar kommer täckas av denna ersättning. Investeringsbehovet för att iordningställa en omlastningsplats är beräknat till 11,5 miljoner kronor under perioden 2024-2026. För sorteringsystem till fastighetsnära insamling tas investeringsanslag upp med totalt 35 miljoner kronor uppdelat på 2025 och 2026.

Tabell 17: Förslag till investeringar avfall (tkr)

	Budget förslag 2024	Budget förslag 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Slite deponi	2 000	3 500	3 600	3 500	900
Återvinningscentraler 	900	3 900	3 900	1 900	
Containers återvinningscentraler	600	600	600	600	600
Fordon och maskiner avfall	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sorteringssystem, fastighetsnära insaml.		20 000	15 000		
Återvinningsstationer 	500	500			
Omlastningsplats förpackningsavfall	1 500	3 000	7 000		
TOTALT avfallsverksamhet	10 500	36 500	35 100	11 000	6 500
Fastställd budget/plan	8 000	8 700	8 600	6 000	-

4.2.3 Investeringar linjehamn

Den affärsdrivande linjehamnsverksamheten är fullt ut finansierad med externa taxor och avgifter. Samtliga investeringsbehov som presenteras för perioden innebär ökade kapitalkostnader vilka finansieras inom ramen för affärsverksamheten. Det totala investeringsbehovet inom linjehamnens verksamhet under planperioden beräknas till totalt 183,5 miljoner kronor.

Förbättringsåtgärder Visby hamn

Syftet med investeringarna är att kunna utföra löpande förbättringar och reinvesteringar. Investeringsanslag tas upp med totalt 23 miljoner kronor för förbättringsåtgärder i Visby hamn.

Reinvestering reparation av sponter kajanläggningar

Reinvesteringen avser reparation av sponter vid kajanläggningar vid färjeläge 5, 6 och 7. Installation av en ny spont-linje budgeteras till 265 000 kronor per meter. För att skydda den befintliga sponten från korrosion och på så sätt få en ökad livslängd budgeteras 42 000 kronor per meter. Det ligger ett stort ekonomiskt värde i att förlänga kajernas livslängd. Reinvesteringsmedel tas upp med 5,4 miljoner kronor för 2024.

Tullkontrollbyggnad personbilar

Visby hamn har numera även en internationell linjetrafik, till Tyskland med Hansa Destinations, vilket innebär att Tullverkets krav på utrymmen för kontroll måste uppfyllas. Tullverket har temporärt och tidsbegränsat godkänt de provisoriska arrangemangen som iordningställt för att starta upp trafiken. Utrymmena som iordningställt i terminalen bedöms vara tillfredsställande minst till den kommande reoveringen av hela hamnterminalen som planeras under perioden 2024-2026. För fordon, personbilar och husbilar, måste dock nuvarande tält ersättas med en permanent kontrollbyggnad på terminalområdet. Kontrollbyggnaden måste även inredas med utrustning exempelvis billyft för att uppfylla Tullverkets krav. Destination Gotland har pausat trafiken med Hansa Destinations under 2023. Investeringsanslag tas upp för 2024 med 3,4 miljoner kronor för tullkontrollbyggnad personbilar som kommer genomföras om trafiken återupptas.

Rensmuddring Visby hamn

Reinvesteringsmedel upptas med 8 miljoner kronor för rensmuddring av Visby hamn. År 2026 och 2027 tas 4 miljoner kronor upp för vardera år. Efter genomförd djupmätning kan konstateras att det finns ett ackumulerat behov av rensmuddring i Visby hamn för att erhålla hamnens avsedda djup. För att säkerställa linjetrafiken vid lågvattenförhållanden är det av yttersta vikt att hålla djupen enligt sjökorten.

Renovering av spont Holmen Visby hamn

Reinvesteringen avser reparation av spont och grundläggande kajkonstruktioner för Holmens nock och östra sida. Reinvesteringsmedel tas upp med totalt 10,1 miljoner kronor varav 0,5 miljoner kronor år 2023 och 9,6 miljoner kronor åren 2025-2026. För att förlänga den tekniska livslängden är det avgörande att renovera den bärande konstruktionen. Driftkonsekvenserna blir ökade kapitalkostnader. Det ligger ett stort ekonomiskt värde i att förlänga kajernas livslängd. Holmen nyttjas av såväl av affärsverksamhet som i övrig hamnverksamhet, vilket innebär att projektkostnaden delas mellan verksamheterna. Investeringen har delats upp på affärsdrivande respektive skattefinansierad verksamhet med vardera 4,8 miljoner kronor.

Fenderverk färjeläge 7

Det finns ett behov av att investera i nya fenderverk i färjeläge 7 då linjetrafiken numer trafikerar Visby hamn med tre stora fartyg och nyttjandegraden av färjeläget ökat. Investeringssmedel om 19,8 miljoner kronor tas upp för reinvestering i fenderverken.

Ombyggnad av hamnterminalen

Hamnterminalen, byggd 1982 då den dimensionerades för 800 000 passagerare per år, är i behov av modernisering och om-/tillbyggnad för att hantera dagens stora mängd passagerare (2019 ~1,8 miljoner passagerare). Hamnterminalen behöver också ha möjlighet att hantera trafik av eventuellt ytterligare rederier och även internationell trafik, det innebär att funktionella tullfaciliteter för passagerare måste säkerställas. Projektet beräknas pågå under perioden 2024-2026 då terminalen behöver vara i drift under hela projekttiden. Investeringssanslag tas upp med totalt 44,3 miljoner kronor.

Muddring och ny logistikyta nordost om oljekajen Visby

Nyttjandegraden av färjeläge 7 har ökat de senaste åren. Därför finns behov av att skapa ny logistikyta nordost om oljekajen. För att skapa ytan krävs muddring och utfyllnad av ytan. I det längre perspektivet behövs det även skapas mer redundans för att hantera det stora antalet fartyg i hamnen. För att möta behovet ska anpassning göras så att passagerarfärjorna kan förtöja vid oljekajen. Oljekajen behöver därför förses med nya fenderverk med mera. Investeringssanslag tas upp med totalt 57,5 miljoner kronor 2027. Under projekteringen ska det undersökas om projektet kan delas upp och utfyllnadsområdet kan användas som deponi i samband med exploateringsprojekten i framförallt Visby och därmed vinna synergier mellan projekten.

Övernattningsläge Oljekaj

För att skapa redundans och hantera det stora antalet fartyg i hamnen finns behov att möjliggöra för passagerarfärjorna att förtöja vid oljekajen. Detta genom att oljekajen förses med bland annat nya fenderverk samt landanslutning. Anpassningen beräknas kosta 60 miljoner kronor varav 17,3 miljoner tas upp 2028.

Ytbeläggning terminalområde

Mot slutet av perioden är bedömningen att stora delar terminalområdet i Visby hamn behöver ny asfalt, kostnaden beräknas till 5 miljoner kronor.

Tabell 18: Förslag till investeringar i linjehamn (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	förslag	förslag			
Förbättringsåtgärder Visby hamn	4 000	4 000	5 000	5 000	5 000
Reparation sponter & kajanläggning. Visby	5 400				
Tullkontrollbyggnad personbilar	3 400				
Rensmuddring Visby hamn			4 000	4 000	
Renovering spont Holmen		4 800			
Ytbeläggning terminalområdet					5 000
TOTALT hamnverksamhet	12 800	8 800	9 000	9 000	10 000
Fastställd budget/plan	12 400	8 800	8 000	8 000	-
Fenderverk färjeläge 7 (särskilt projekt)	19 800				
Fastställd budget/plan	19 800	-	-	-	-
Ombyggnad av terminal (särskilt projekt)	4 000	17 300	23 000		
Fastställd budget/plan	-	3 500	15 000	20 000	-
Muddring och ny logistikyta NO oljekajen (särskilt projekt)				34 500	23 000
Fastställd budget/plan	-	-	-	50 000	-
Övernattningssläge oljekaj (särskilt projekt)					17 300
Fastställd budget/plan	-	-	-	-	-

4.3 Investeringar för exploatering

Exploateringsplan och exploateringsbudget upprättas av mark- och exploateringsenheten på samhällsbyggnadsförvaltningen. Budgetens utgiftssida omfattar såväl utgifter för att iordningsställa tomtmark för försäljning som investeringsutgifter för infrastruktur som skapas inom ramen för exploateringsverksamheten.

Exploateringsplan och exploateringsbudget ska samordnas med investeringsbudgeten. För att visa på den totala investeringsvolymen inom respektive område redovisas de investeringar som görs i infrastruktur inom ramen för exploateringsverksamheten även här i teknikförvaltningens mål- och budgetskrivelse.

Planerade investeringar inom exploateringsverksamheten för gator, vägar, parker med mera redovisas under avsnitt 4.1.2, tabell 10 och VA-investeringar redovisas i tabell 16 under avsnitt 4.2.1.

4.4 Särskilda projekt

Särskilda projekt redovisas tillsammans med övriga investeringsbehov för respektive verksamhet. Under följande rubriker redovisas behov av investeringsmedel till särskilda projekt:

- Mark, stadsmiljö, gator och vägar redovisas, avsnitt 4.1.2.
- Fastigheter, avsnitt 4.1.3
- Linjehamnen, avsnitt 4.2.3.

Investeringssäskanden 2024-2028													
Nämnd/Förvaltning: TKF/VA													
Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Antagande 1,5% ränta			Investeringarbudget, brutto tkr	Åvskr år	Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr kostnader) tkr			Avstämt med projektavdelningen		
			2024	2025	2026			2027	2028	2024		2025	2026
Avgiftsfinansierade investeringar													
Reinvesteringar													
	Reinvestering i VA-anläggningar 13000		2 500	2 500	2 500	2 500	25	1 690	1 760	1 892	2 024	2 156	Aktiveras löpande
	Reinvestering vattenverk 15000		5 500	5 500	5 500	5 500	20	274	618	958	1 298	1 637	Aktiveras löpande
	Reinvestering avloppsreningsverk 16000		5 500	5 500	5 500	5 500	20	453	788	1 127	1 467	1 807	Aktiveras löpande
	Förnyelse VA-lednings nät 17000		22 000	22 000	22 000	33 000	50	359	1 122	1 877	2 632	3 771	Aktiveras löpande
NY	Digitalisering VA (system över till IT)		5 000	5 000	5 000	5 000	5	0	1 075	1 935	2 795	3 655	Aktiveras löpande
Nyinvesteringar/Ledningar													
2	Ledningsutb ospec/serviser 12400		900	5 000	5 000	5 000	50	68	98	272	443	615	Aktiveras löpande
3	Nya anslutningar (Verks omr enl plan) 12401		2 500	5 000	5 000	5 000	50	88	173	347	518	690	Aktiveras löpande
6	Ledn.byggn. Nya linan (Martebo o Stenkyrka) 12463		500	500	0	0	0	105	120	137	137	137	Aktiveras 2024
NY 7	Lednar till Cementia Vvi tillfälle av ej långt tillstånd		0	0	0	0	20 000	0	0	0	0	0	Aktiveras först år 2029/2030
5	Ledn.utb Valleviken (överf. ledn t Slite)		0	0	45 000	45 000	0	90 000	0	0	0	3 150	Aktiveras först år 2028
NY 10	Ledn K1-hmn P5 till Klirtehamn ARV 12664		10 000	0	0	0	10 000	0	350	343	343	343	Aktiveras först år 2025
NY 11	Råvattenledning Akeback till Busarve/Roma		0	5 000	5 000	5 000	50	0	0	0	0	525	Aktiveras först år 2028
13	Invest i Nya Vy ledn nät alt ARV norr om Vy mm		7 000	7 000	7 000	7 000	50	0	0	338	665	992	Aktiveras 2026
14	Dagvatten (Vattenfallet) 12661		500	500	500	1 000	50	36	53	70	87	122	Aktiveras löpande
Nya investeringar													
2	Fårosund avloppsreningsverk utökn 12624		5 000	0	0	0	25	575	727	720	720	720	Aktiveras först 2024
3	Nybyggnation Lärbro vattenverk 12582		0	0	0	10 000	25	0	0	0	0	0	Aktiveras efter 2028
4	Visby VV+ Tingstäde 500 mmkr inkl råvattenledn F.bo 12584		50 000	133 000	20 000	70 000	25	0	0	0	0	0	Aktiveras efter 2028
NY	Avloppsreningsverk Visby		0	0	0	100 000	0	0	0	0	0	0	Aktiveras löpande
5	Ombbygg Visby ARV lokalanpass 12663		5 000	0	0	0	25	43	316	305	294	294	Aktiveras 2025
NY 6	Omb/ny reservoar Åminne		4 000	0	0	0	25	0	220	211	211	211	Aktiveras efter 2028
7	Roma VV förstärkning eller nytt 12502		0	5 000	5 000	5 000	25	275	264	264	264	264	Aktiveras efter 2028
NY	Omb alt förbikoppl Eskelhem ARV		0	9 000	0	0	25	0	0	495	475	475	Aktiveras först 2027
8	Uppgradering Tofta VV		0	12 000	12 000	0	25	0	0	0	1 267	1 267	Aktiveras senare
9	Sydöstra Gotland ARV		0	0	0	25 000	0	0	0	0	0	0	Aktiveras först 2029
9	Avloppsdammar		0	0	0	5 000	0	0	0	0	0	0	Aktiveras löpande
10	Vattenskydd VA-plan 12525		1 000	2 000	2 000	1 000	10	405	479	698	905	997	Aktiveras löpande
12	Innovation 12467		100	300	300	500	10	23	31	61	97	151	Aktiveras löpande
13	Fordon o maskiner 22601		5 000	2 500	5 000	2 500	10	693	1 199	1 429	1 975	2 205	Aktiveras löpande
Totalt investeringar			125 000	227 300	152 300	208 500	381 500	946 100	5 087	9 394	13 478	18 617	26 183

Investeringsäskanden
2024-2028

Nämnd/Förvaltning:
TKF/avfall

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto tkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr. kostnader) tkr				Avstämt med projektavdelningen				
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026		2027	2028		
Investeringar															
Avfall	Slite deponi		2 000	3 500	3 600	3 500	3 500	900	13 500	164	284	493	695	877	
Avfall	Återvinningscentraler		900	3 900	3 900	1 900	10 600	600	3 000	610	643	1 017	1 349	1 412	
Avfall	Containerns återvinningscentraler		600	600	600	600	600	600	3 000	114	170	220	263	302	
Avfall	Fordon och maskiner		5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	25 000	505	1 022	1 479	1 884	2 242	
Avfall	Sorteringssystem, fastighetssnåra insamling			20 000	15 000		35 000					1 300	2 191	2 048	
Avfall	Återvinningsstationer		500	500			1 000				58	108	96	85	
Avfall	Omlastningsplats förpackningsavfall		1 500	3 000	7 000		11 500				173	498	1 245	1 102	
Totalt investeringar			10 500	36 500	35 100	11 000	99 600	6 500	1 393	2 348	5 115	7 723	8 069		

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

1. Investeringspot för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av RF och behövs inte änkas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i hamnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

**Investeringsäskanden
2024-2028**

Nämnd/Förvaltning:

TKF/FFA

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto fkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr. kostnader) fkr				Avstämt med projektavdelningen år			
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026		2027	2028	
Investeringar														
Fastigheter	Utbyte av ventilation	1	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	75 000				975	975	20
Fastigheter	Fastighetsansvar	1	70 000	70 000	70 000	70 000	350 000					4 550	4 550	20
Fastigheter	Uppförande av solceller	1	5 000	5 000	5 000	5 000	25 000					275	275	25
Fastigheter	Utveckling av fastigheter	1	500	500	500	500	2 500					41	41	15
Fastigheter	Utbyte av lysrör och armaturer till LED	1	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000					1 300	1 300	20
Fastigheter	Ställverk Visby Lasarett	1	6 000				6 000					240		40
Fastigheter	Utbyte rservkraft och ställverk Korpen 5	1	19 000	31 000			50 000					760		40
Totalt investeringar			135 500	141 500	110 500	110 500	608 500				8 141	8 381	7 141	

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

1. Investeringspott för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av KF och behöver inte äckas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i hamnar
5. Investeringar i mark-, stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

**Investeringsäskanden
2024-2028**

Nämnd/Förvaltning: TKF/Försörjning

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto tkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr. kostnader) tkr				Avstämt med projektavdelningen			
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026		2027	2028	
Investeringar	Inredning och verksamhetsutr. Varuförsörjning		1 500					1 500			170	170	170	
	Inredning och verksamhetsutr. Hjälpmedelsecentral		750					750			90	90	90	
Totalt investeringar			2 250	0	0	0	0	2 250	0	0	260	260	260	260

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

1. Investeringspott för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av RF och behöver inte äskas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i bunnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

Investeringssäskanden Nämnd/Förvaltning:		2024-2028 TKF/hamn												
		Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto tkr				Kapitalkostnader tkr					
2024	2025				2026	2027	2028	2024	2025	2026	2027	2028		
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12803)	Förbättringsåtgärder Visby hamn (20 år)	1	4 000	4 000	5 000	5 000	5 000	23 000	260	517	836	1 151	1 463	4 227
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12804)	Rensmuddring Visby hamn (30 år)	2			4 000	4 000	8 000	8 000		193	384	380	957	
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12805)	Rep sponter kajlägg. FL1,5,6,7 & oljekaj (30 år)	1	5 400				5 400	5 400	261	258	256	253	250	1 278
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12806)	Renovering spont Holmen (30 år)	1		4 800			4 800	4 800		232	230	227	225	914
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12807)	Fenderverk FL7 (20 år)	1	19 800				19 800	19 800	1 287	1 272	1 257	1 242	1 228	6 286
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12808)	Ombyggn. hamnterminal maa nytt hamnavtal 2017-2027 (20 år)	1	4 000	17 300	23 000		44 300	44 300	262	1 380	2 859	2 826	2 796	10 123
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12809)	Muddring o ny logistikyta NO om oljekajen (50 år)	1				34 500	57 500	57 500				1 208	2 002	3 210
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12810)	Tullkontrollbyggnad personbilar (20 år)	1	3 400				3 400	3 400	224	222	219	216	214	1 095
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12811)	Övernattningssläge Oljekaj (50 år)	1					17 300	17 300					604	604
Hamn/ Avgiftfinansierade (proj 12812)	Ytbeläggning terminalområde (20 år)	1					5 000	5 000					325	325
Summa avgiftfinansierad hamnverksamhet			36 600	26 100	32 000	43 500	188 500	188 500	2 294	3 881	5 850	7 507	9 487	29 019
Hamn/ Skattefinansierade	Klintehamn rensmuddring (20 år)	1			3 000		3 000	3 000			180	179	177	536
Hamn/ Skattefinansierade	Logistiktor hamnorrådet Klinte (30 år)	1		1 000	2 000	1 000	4 000	4 000		43	130	172	170	515
Hamn/ Skattefinansierade	Topping Karlsöpiren (20 år)	2	4 000				4 000	4 000	240	238	236	234	232	1 180
Hamn/ Skattefinansierade	Dagvatten Logyta, Klinte (30 år)	1				2 000	2 000	2 000			87	87	173	260
Hamn/ Skattefinansierade	Rensmuddring övriga hamnar (30 år)	1		2 000			2 000	2 000			86	85	85	343
Hamn/ Skattefinansierade	Utveckling Visby Gästhamn (20 år)	1	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	8 000	120	239	357	474	470	1 660
Hamn/ Skattefinansierade	Förbättringsåtgärder övriga hamnar (20 år)	1	2 000	2 000	3 000	3 000	13 000	13 000	120	239	417	594	769	2 139
Hamn/ Skattefinansierade	Renovering spont Holmen, Visby (30 år) Skattefin.	1		4 800			4 800	4 800			208	206	203	822
Summa skattefinansierad hamnverksamhet			8 000	11 800	10 000	8 000	42 800	42 800	480	1 054	1 612	2 030	2 279	7 455
Totalt investeringar			44 600	37 900	42 000	51 500	231 300	231 300	2 774	4 935	7 462	9 537	11 766	36 474

**Investeringsökanden
2024-2028**

**Nämnd/Förvaltning:
TKF/ park & trafik**

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto lkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr kostnader) tkr				Avstämt med projektavdelningen									
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026		2027	2028							
Investeringar																				
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Reinvesteringar gator och trafik		8 500	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500	42 500	553	1 069	1 552	2 004	2 426					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Investeringar gator och trafik		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000	0	1 300	1 866	2 394	2 889					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Beläggingsprogrammet		13 500	13 500	13 500	13 500	13 500	13 500	13 500	67 500	1 553	2 926	4 142	5 219	6 171					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	PM10 Utrustning för dammbindning		500							500	108	84	66	52	41					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Gångtrafiklösning kryssningskajen (särskilt projekt)			30 000						30 000	0	1 650	1 559	1 473	1 392					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Belysning Visby innerstad (särskilt projekt)		14 000	14 000	14 000	7 000				49 000	910	1 761	2 556	2 845	2 660					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Reinvesteringar park		2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	10 000	130	252	365	471	571					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Investeringar park		6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	30 000	390	755	1 096	1 414	1 712					
Mark, stadsmiljö, gator och vägar	Upprustning och åtgärd Norderstrand/Kruttornet (särskilt projekt)		11 200	11 200						22 400	728	1 409	1 317	1 232	1 151					
Totalt investeringar			65 700	95 200	54 000	47 000	40 000	40 000	301 900	301 900	4 371	11 206	14 520	17 105	19 014					

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

1. Investeringar för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av RF och behöver inte äskas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i hamnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

**Investeringsäskanden
2024-2028
Nämnd/Förvaltning: TKF/ Pott**

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto tkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr kostnader) tkr								
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026	2027	2028			
Investeringar															
	Fordon och maskiner Park- och trafik (10 års avskrivning)		8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	0	604	1 463	2 231	2 907	3 490
	Inventarier mm. (10 års avskrivning)		300	300	300	300	300	300	300		35	66	93	117	138
	Möbler Visborg. Försörjningsavd (10 års avskrivningstid)		200	200	200	200	200	200	200		23	44	62	78	92
	Kollektivtrafik, (20 års avskrivning)		9 000	11 000	11 000	9 500	7 500	7 500	48 000		276	847	1 519	2 155	2 658
	Totalt investeringar		17 500	19 500	19 500	18 000	16 000	16 000	90 500	0	938	2 420	3 906	5 258	6 379

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad inddelning

1. Investeringar för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Budget är beslutad per nämnd av RF och behövs inte äskas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i hamnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

Miljö- och byggnämnden

RAPPORT

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Miljö- och byggnämnden

Fastställd av miljö- och byggnämnden
Framtagen av samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum 2023-03-08

Gäller 2024-2026

Ärendenr MBN 2023/7

Version [1.0]

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Innehåll

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026	1
Miljö- och byggnämnden.....	1
1. Miljö- och byggnämndens uppdrag	3
2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026	6
Mark- och exploatering.....	6
Stadsarkitekt	7
Bygg.....	7
Plan.....	7
Trainee	7
Geografisk Information.....	8
Miljö- och hälsoskydd	8
Förvaltningsstöd	8
2.2 Prioriteringar av resurser 2024-2026.....	8
2.2.1 Driftbudget	8
2.2.2 Tilläggsanslag 2023	9
2.2.3 Kompensation för externa avtal	9
2.2.4 Interna priser samt externa taxor och avgifter.....	9
3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2026	9
3.1.1 Motiv.....	9
3.1.2 Finansiering av driftkostnader	10
3.1.3 Effektivisering/besparing	10

1. Miljö- och byggnämndens uppdrag

Miljö- och byggnämnden ansvarar för den goda livsmiljön på Gotland. Genom att hantera frågor om mark- och exploatering, geografisk information, översikts- och detaljplaner, bygglov, miljö- och hälsoskydd, livsmedelsinspektion och alkoholtillstånd på ett rättssäkert och förtroendeingivande sätt skapar förvaltningen förutsättningar för långsiktigt hållbar samhällsutveckling på Gotland. Tillsammans med regionstyrelsen och tekniska nämnden arbetar miljö- och byggnämnden med att skapa en effektiv, kvalitetssäkrad och hållbar samhällsbyggnadsprocess på Gotland som möter våra boendes, besökares och företagens behov idag och i framtiden. För att lyckas med uppdraget är service och kvalitet centrala begrepp.

1.1 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

Nuläge

Arbetet med att utveckla samhällsbyggnadsförvaltningens organisation pågår, med syfte att utveckla förvaltningen och dess processer och på så sätt säkerställa en god arbetsmiljö och bra kvalitet i uppdragen. Från och med oktober 2022 ingår den nya enheten för mark- och exploatering i samhällsbyggnadsförvaltningen.

Alla samhällsbyggnadsförvaltningens enheter genomförde eller påbörjade totalt 33 ersättnings- och nyrekryteringar under 2022, vilket krävde resurser från förvaltningen. Förvaltningens taxefinansierade verksamheter har även arbetat med uppdrag som inte genererar intäkter, särskilt Region Gotlands nya översiktsplan.

Inströmningen av bygglovsärenden och planansökningar var hög under 2022 och medförde stor arbetsbelastning för verksamheterna. Bygglovsärenden förväntas minska 2023-2024 då de påverkas av lågkonjunkturen. Geografisk informations antal ärende var lägre under 2022.

Översiktsplan 2040 samt Gotlands första grönplan var på samråd under 2022. Grönplanen godkändes av miljö- och byggnämnden i februari 2023 och översiktsplanen förväntas antas under hösten 2024. Under hösten 2022 beslutade miljö- och byggnämnden att införa en prioriteringsmodell för detaljplaneuppdrag som förväntas skapa bättre tydlighet för sökande, bättre arbetsmiljö för medarbetare och bättre bidra till bostadsförsörjningsmålet.

2022 års resultat visade ett underskott med 5 044 tkr (2021: -5 993 tkr). Intäkterna för året slutade på 5 119 tkr under budget samtidigt som kostnaderna hamnade närmast på budgeterad nivå. Cirka 35 % intäkter kom från budgetramen, det vill säga var skattefinansierade och 65 % var taxefinansierade intäkter. Det var inom enheterna Bygg, Plan, Geografisk information och Miljö- och hälsoskydd som underskotten fanns. Underskottet bestod av reducerade bygglovsintäkter som vid årets slut uppgick till 5 502 tkr. Enhet Bygg har haft en stor personalomsättning vilket också resulterade i lägre intäkter. Enhet Plans intäkter var långt under budget. Utfallet påverkades av att flera medarbetare fick lägga mycket tid på arbetet med översiktsplanen för Gotland. Det gjorde att detaljplanarbetet fick stå tillbaka och att intäkterna för detaljplaner blev lägre. Inom enhet Plan har sammanlagt nedlagd tid på översiktsplanen uppskattats till arbetstid motsvarande 7,5 heltidstjänster och inom enhet Miljö- och hälsoskydd cirka 1,5 heltidstjänster. Även enhet Geografisk information bidrog med medarbetare i arbetet med en ny översiktsplan för Region Gotland. Förutom arbete med översiktsplanen har enhet Miljö- och hälsoskydd

arbetat med övergripande, prioriterade aktiviteter inom förvaltningen och övriga Region Gotland, exempelvis luftkvalitetsarbete.

Balans mellan uppdrag, mål och resurser

Miljö- och byggnämndens målförslag för 2024 kommer att utgå från verksamheternas viktigaste processer, med tydlig koppling till den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 och regionfullmäktiges prioriteringar för 2024-2027. Bedömningen är att nämnden inte kommer att kunna genomföra sitt uppdrag inom budget om tilldelad ram inte är tillräcklig för de medarbetare som arbetar med Region Gotlands nya översiktsplan.

Arbetet med att ta fram Översiktsplan 2040 påbörjades 2019 på uppdrag av regionfullmäktige och utförs av samhällsbyggnadsförvaltningen på uppdrag av regionstyrelseförvaltningen. Översiktsplan 2040 beräknas vara klar för antagande i regionfullmäktige hösten 2024. Fram till antagandet kommer arbetet med översiktsplanen att fortsätta uppta arbetstid från flera av förvaltningens medarbetare inom enheterna Plan, Miljö- och hälsoskydd, Geografisk information samt Mark- och exploatering, men särskilt inom enhet Plan som driver arbetet. Flera av förvaltningens medarbetare vars tänkta arbetsuppgifter skulle ha varit taxefinansierade uppgifter kommer att jobba med översiktsplanen. Detta medför en reduktion i förvaltningens taxefinansierade intäkter och arbeten med till exempel detaljplaner och tillsyn får stå tillbaka.

Som ovan beskrivits finns en obalans mellan enheten Plans uppdrag och de resurser som finns tillgängliga. Det finns i dagsläget inte tillräckligt med tillgängliga resurser för detaljplanearbete, deltagande i projekt med mera då arbetet med översiktsplanen är högsta prioritet. Detta medför att detaljplanuppdragen står i kö. Samtidigt finns det ett stort behov av att höja planberedskapen av laga kraftvunna detaljplaner för att kunna erbjuda byggbar mark för att bidra till Gotlands utveckling.

Efter antagandet av översiktsplanen hösten 2024 förväntas enhet Plan kunna driva flera detaljplaneuppdrag. Detta medför ökade intäkter från detaljplaner från och med 2025.

Enhet Mark- och exploateringsenhetens kärnuppdrag är att utveckla och förvalta regionens markreserv, arbeta med fastighetsrättsliga frågor, utredning och sanering av förorenade markområden, bidra med expertkunskap till bland annat långsiktig markförsörjning genom strategiskt markförvärv och till översikts- och detaljplanearbetet samt långsiktig markförsörjning genom strategiskt markförvärv samt bidra till att det finns byggbar mark för bostäder näringsliv och Region Gotlands verksamheter. Mark- och exploateringsenhetens uppdrag är stort och de personella resurserna som idag finns på enheten räcker inte till för att klara samtliga uppdrag. Enheten bidrar till översiktsplanen med motsvarande en heltidstjänst.

Vidare saknas det personella resurser för att klara de förstudier, markanvisningar och exploateringsprojekt som drivs och planeras. År 2022 erhöll verksamheten en ramutökning om 5 miljoner för stadsutveckling och 3 mnkr för ökat bostadsbyggande, från 2023 har ramen dock minskat med 1 miljon kronor samtidigt som enhetens overheadkostnader ökade i samband med flytten till samhällsbyggnadsförvaltningen.

Geografisk Informations arbete med översiktsplanen och projekt som studerar klimateffekter skapar ökad efterfrågan av enhetens tjänster. Exempelvis efterfrågas skyfallskarteringar och modelleringar av havsnivåhöjning. Den ökande efterfrågan betyder att enhet Geografisk Information behöver tilläggsanslag för ytterligare en GIS-ingenjör 2024 om efterfrågan ska mötas avseende planprocessen, översiktsplanen och samtidigt

kunna stödja Region Gotland med nya kartprodukter, visualiseringar, modelleringar och GIS-tjänster.

Enhet Byggs ärendeströmning förväntas minska 2023-2024 då det påverkas av lågkonjunkturen. Enligt Sveriges kommuner och regioners (SKR) prognos kommer konjunkturläget troligen normaliseras 2025, vilket högst sannolikt kommer medföra att inströmningen av bygglovsärenden ökar igen.

Den nya bygglovsorganisationen som implementeras 2023 förväntas medföra en mer effektiv bygglovshantering. Detta gör att verksamheten kan klara att hålla den lagstadgade handläggningstiden på tio veckor och undvika reducerade bygglovsintäkter på grund av för lång handläggningstid. Det finns behov av att upphandla ett nytt handläggarsystem för bygglovsärenden. Dagens handläggarsystem är ett gammalt system som delvis är egenutvecklat och inte anpassat för nya regler som infördes 2019.

Inom Stadsarkitektenheten är tjänsten som biträdande stadsarkitekt i dagsläget vakant. Inom enhetens uppdrag ingår bland annat att vara remissinstans för enheterna Plan och Bygg, bidra till arbetet med Översiktsplan 2040, fungera som sakkunnigt PBL-stöd, bevaka och hantera överklagande av ärenden inom PBL-området samt förverkliga uppdraget med att ta fram en arkitekturstrategi. För att klara de uppdrag som finns inom Stadsarkitektenheten finns ett behov av att förstärka enheten med ytterligare en regionarkivarie.

Enhet Miljö- och hälsoskydd kommer fortsatt ha utmaningar inom bemanning och ekonomi till följd av att delar av ansvarsområdena saknar finansiering eller är underfinansierade. Under sommaren behöver enheten förstärka med personresurser för att hantera bullerproblematiken i Visby innerstad. Denna verksamhet bygger på mycket förebyggande arbete med information och samverkan och blir därmed svår att finansiera genom taxor. Enheten har ett utföransvar och koordinatoransvar inom Region Gotland för arbetet med ”Åtgärdsprogrammet för luft (pm10)”, vilket inte är intäktsfinansierat. Vidare kommer enheten fortsätta att delta i arbeten inom samhällsbyggnadsprocessen som helhet. Projekt som kan nämnas är arbetet med Översiktsplan 2040, revidering av VA-planen samt generell samverkan med bygglovsprocessen och detaljplaneprocessen. Det är osäkert hur stor arbetskraftsåtgången respektive arbete kommer att kräva och om och hur stor del av kostnader som kan föras vidare till slutkund (detaljplaner och bygglov).

Enhet Livsmedel och alkohol ska genomföra Livsmedelsverkets nya riskklassningsmodell med start i januari 2023. Det är ännu osäkert vilken påverkan den nya riskklassningen får på den totala mängden livsmedelskontroller som Region Gotland ska utföra 2024 och framöver.

Behov för strukturella förändringar och omprioriteringar

Under 2022 pågick ett arbete med att utveckla samhällsbyggnadsförvaltningens organisation, med syfte att utveckla förvaltningen och dess processer och på så sätt säkerställa en god arbetsmiljö samt säkerställa uppdragets kvalitet och leverans. Den nya organisationen sjsätts hösten 2023. Den del av organisationen som hanterar bygglov har redan påbörjat implementeringen av ny organisation, där verksamheten går från att vara en stor enhet till att bli en avdelning med tre underliggande enheter.

2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

I takt med att samhället förändras så ändras även förväntningarna på smartare och effektivare arbetssätt för att skapa ännu mer nytta för målgrupperna. Mot bakgrund av detta så står samhällsbyggnadsförvaltningen, i likhet med andra kommuner i Sverige, inför såväl utmaningar som möjligheter kopplat till att skapa en verksamhet som ger bästa möjliga förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling. De organisatoriska förändringar som gjordes 2015 och som ligger till grund för dagens verksamhet har tjänat organisationen väl, men matchar inte fullt ut de förväntningar som finns på verksamheten i nuläget.

Idag skiljer sig organisationen från övriga förvaltningar då det inte finns några avdelningschefer. I avsaknad av avdelningschefer så blir enhetscheferna involverade i ”allt”, det vill säga både operativa verksamhetsfrågor och övergripande frågor. Det är ett omöjligt uppdrag med tanke på höga förväntningar och hårt tryck. Vidare leder detta även till att karriärvägarna är få inom samhällsbyggnadsförvaltningen utifrån nuvarande organisationsstruktur.

Med detta som bakgrund startades en organisationsöversyn under hösten 2022.

I den pågående organisationsöversynen sker en utveckling av samhällsbyggnadsförvaltningen för att skapa ledningskraft och ett nära ledarskap. Syftet är att åstadkomma en bättre arbetsmiljö för medarbetare och chefer så att samhällsbyggnadsförvaltningen upplevs som en attraktiv arbetsgivare där förvaltningen kan attrahera, behålla och utveckla sina medarbetare. Syftet är även att uppnå nödvändiga förflyttningar för att säkerställa leverans på samhällsbyggnadsförvaltningens uppdrag.

2.1 Behov av resurser 2024-2026

Mark- och exploatering

Mark- och exploateringsenhetens uppdrag är stort och de personella resurserna som idag finns på enheten räcker inte till för att klara uppdragen.

Regionstyrelsen har tagit beslut om nya redovisningsriktlinjer för redovisning och budgetering av mark- och exploatering. En konsekvens av riktlinjerna är att stora delar av kostnaderna av ett exploateringsprojekt skall tas via driftmedel. Personalkostnader ska också vara anslagsfinansierade.

I tabellen nedan redovisas den ram som tilldelats för projekten 2023 och behov av medel för exploateringsprojekten 2024, 2025 och 2026

	Kostnad 2023	Kostnad 2024	Kostnad 2025	Kostnad 2026
Visborg	10 600	12 600	10 000	8 200
Gråbo	1 600	900	400	200
Samordning kvarteret Järnvägen	800	400	400	200
Annelund	500	450	150	200
Sotaren *	500	500		
Industrimark Visby	500	1 400	1 050	
Visby Hamn *	500	0		
Totalt	15 000	16 250	12 000	8 800
Behov av ramtillkott 2024		1 250		

* Ej påbörjad på grund av att det saknas personella resurser

Totalt krävs en ramförstärkning på 1 250 tkr för 2024 pågående exploateringsprojekt. Tilldelas inte medel så kan exploateringsprojekt behöva stoppas helt eller försenas.

Enheten bidrar bland annat till översiktsplanen med motsvarande en heltidstjänst. Vidare saknas det personella resurser för detaljplanearbete, planerade förstudier, exploateringsprojekt. För den obalans som finns mellan uppdragen och de resurser som finns tillgänglig äskas ytterligare en ramförstärkning med 3 600 tkr.

Stadsarkitekt

Rekrytering av en regionarkitekt har påbörjats och beräknas vara tillsatt under våren. För att klara de uppdrag som finns inom Stadsarkitekt enheten finns ett behov av att förstärka enheten med ytterligare en regionarkivarie. Vid överflytten av världsarvssamordnaren 2021 till Samhällsbyggnadsförvaltningen och enhet Stadsarkitekt minskade budgeten för den tjänsten med 200 tkr. Dessa medel behövs för att kunna genomföra uppdraget, de uppgår till 200 tkr.

Bygg

Antal ärenden som inkom 2021 och 2022 var höga men som ser ut att var lägre under 2023-2024 för att troligen återgå till höga nivåer igen 2025. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) antas svensk konjunktur bli svag även 2024 och först 2025 är nästa konjunkturuppgång på plats.

Enhet Bygg har ett akut behov av att upphandla ett nytt handläggarsystem som stöder den interna processen samt kan kopplas ihop med övriga digitala plattformar inom Region Gotland. Detta innebär på sikt en förbättring för enhetens kunder att få digital information. Dagens handläggarsystem är ett gammalt system som delvis är egenutvecklat och inte anpassat för de nya regler som infördes 2019. För upphandling och implementering behövs ett anslag om 1 000 tkr under 2023 samt en permanent ramjustering med 500 tkr för löpande licenser 2024.

Plan

En utökad ram för rekrytering på enhet Plan är en förutsättning för att enheten ska kunna genomföra sitt uppdrag, öka effektiviteten samt arbeta med den plankö som finns samtidigt som det finns utrymme att medverka i de större exploateringsprojekten så som projekt Visborg, arbetet med Östercentrum och inre hamnen. Sammantaget bedöms konsekvensen av att tillkommande uppdrag ökar i förhållande till att ramen hålls oförändrad på samma nivå bli att plankön kommer att fortsätta växa under de närmaste åren. Arbetet med översiktsplanen är underfinansierad. I uppskattningsvis arbetar motsvarande 7,5 heltider med översiktsplanen, men det är endast 2 tjänster som är finansierade via budgetramen. Arbetet med översiktsplanen är inte intäktsfinansierad verksamhet. Efter antagande av översiktsplanen under hösten 2024 ska en återgång till ordinarie fördelning av resurserna vara möjlig från och med 2025.

Trainee

Att kompetensförsörja innebär en stor utmaning, särskilt påtagligt har det varit inom mark- och exploateringsverksamheten. Under 2021-2023 har samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen ansvarat för var sin traineeanställd. Det här har varit en lyckad satsning och förslagsvis rekryteras två nya trainees för funktioner inom samhällsbyggnadsprocessen även 2023-2024 på vardera samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen. Samhällsbyggnadsförvaltningen äskar om ett ramtillskott med 600 tkr till 2024.

Geografisk Information

Planprocessen, arbetet med översiktsplanen och projekt som studerar climateffekter skapar ökad efterfrågan på enhet Geografisk Informations tjänster. Denna typ av tjänster är inte intäktsfinansierad och därmed äskas en ramjustering med 500 tkr till 2024 för ytterligare en GIS-ingenjör som till viss del är intäktsfinansierad.

Miljö- och hälsoskydd

Enheten medverkar i både bygglovsprocessen och planprocessen. I takt med att byggandet ska öka på Gotland kommer de resursförstärkningar som görs inom enheterna Plan och Bygglov generera ett behov även inom enhet Miljö-och hälsoskydd. VA-granskning och naturvärdesgranskning av bygglov och detaljplaner är organiserad inom enheten. Ett behov finns av att stärka dessa funktioner så att inte det skapas ”flaskhalsar” i processen. En uppskattning är att ytterligare resurs motsvarande två tjänster behöver tillsättas. Resursen kommer på sikt kunna finansieras delvis, genom bygglovsavgifter och plankostnadsavtal. Dock kommer det strategiska arbetet fortsatt bekostas av rammedel. Ex på strategiska dokument är översiktsplanen, markstrategi med flera.

Enheten har ansvaret att genomföra vissa aktiviteter och koordinera arbetet med ”Åtgärdsprogrammet för luft (pm10)”. Arbetet syftar till att Gotland ska klara de miljö kvalitetsnormer som finns uppsatta för luft. De senaste åren har ingen förbättring av luften kunnat märkas och en av anledningarna är att inte tillräckligt med resurser har tillsatts för att kunna genomföra åtgärdsprogrammet. I enhetens tillsynsplan har 200 timmar tillsatts för koordinering av luftkvalitetsarbetet.

Sammanfattningsvis görs uppskattningen att ytterligare 2,2 tjänster behöver tillsättas inom enheten i ett första skede. Tjänsterna kommer initialt inte vara avgiftsfinansierad men på sikt kan ca 1 av tjänsterna kunna finansieras av avgifter (plankostnadsavtal, projektfinansiering). Inför 2024 äskas ett ramtillskott på 1 700 tkr enhet Miljö- och hälsoskydd.

Förvaltningsstöd

Enhet Förvaltningsstöd ser en ökad efterfrågan och behov av enhetens tjänster. Detta genom flertal inkomna och genomförbara förbättringsförslag, men också i form av stöd ibland annat nämndprocessen, ökat systemstöd, projekt- och processledning, kommunikation, kvalitetsutveckling, rekrytering- och HR-stöd samt ekonomisk uppföljning. För att möta den uppväxlingen som sker inom samhällsbyggnadsförvaltningen behöver enheten utöka sin kapacitet inom framförallt administration. Anslag om detta äskas som en ramjustering.

2.2 Prioriteringar av resurser 2024-2026

2.2.1 Driftbudget

Resultatet för samhällsbyggnadsförvaltningen har de senaste fyra åren slutat med underskott. 2022 års resultat blev ett underskott med 5 mnkr då var det framför allt de taxefinansierade intäkterna inte uppnådde budgeterad nivå. Enheterna/avdelningarna är i stort behov av ramökning under 2024 för att fokusera på att effektivisera processerna och ökad leverans.

Beloppen i tabellen nedan har hänsyn tagits till taxefinansierad avgift, där det är möjligt.

Tabell: Förslag till ramjustering 2024 (tkr)

	2024
Ramökning för arbetet inom världsarvsarbetet (blev inte helt finansierad då den hamnade på Sbf)	200
Ramjustering inom antikvarie rollen motsvarande en heltidstjänst	750
Nyrekrytering av 3 st planarkitekter, samt genomförda rekryteringar 2022	2 400
Detaljplaneresurser utöver planarkitekter (inkl konsultkostnader)	2 700
Rekrytering av ny trainee	600
Nyrekrytering av GIS ingenjör	500
Enhet Miljö-och hälsoskydds medverkan i arbetet med bygglov och plan	1 700
Licenser mm till ärendehanteringssystem Bygg och Miljö- och hälsa	500
Mark- och exploateringsresurser	3 600
Pågående exploateringsprojekt – nya redovisningsriktlinjer	1 250
Ökade OH-kostnader vid omorganisation	700
Kunskapsseminarium tillsammans med Tkf och Rsf – uppdrag ifrån RF maj 2021	150
Nyrekrytering av administratör	650
	15 700

2.2.2 Tilläggsanslag 2023

Redan under 2023 kommer samhällsbyggnadsförvaltningen att äska om tilläggsanslag för att klara leverans på uppdraget. Detta äskande är inte ett ramjusterande anslag utan gäller enbart 2023.

Tabell: Förslag tilläggsanslag 2023 (tkr) ej ramhöjande

	2023
Ramökning för arbetet inom världsarvsarbetet	200
Mark- och exploateringsresurser inom ÖP och DP	1 800
Detaljplaneresurser utöver planarkitekter (inkl konsultkostnader)	1 850
Upphandling av ärendehanteringssystem Bygg och Miljö och hälsa	1 000
Kunskapsseminarium tillsammans med Tkf och Rsf – uppdrag ifrån RF maj 2021	150
	5 000

2.2.3 Kompensation för externa avtal

Inget att redovisa

2.2.4 Interna priser samt externa taxor och avgifter

Taxor och avgifter gällande samhällsbyggnadsförvaltningens tjänster behöver ses över i sin helhet och tas i ett politiskt beslut. Det arbetet har påbörjats och översynen ska vara klar inför 2024.

3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2026

Inget att redovisa utöver pott.

3.1.1 Motiv

Inget att redovisa

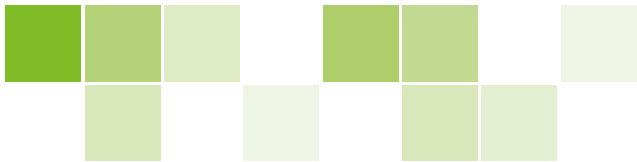
3.1.2 Finansiering av driftkostnader

Inget att redovisa

3.1.3 Effektivisering/besparing

I den pågående organisationsöversynen sker effektivisering av samhällsbyggnadsförvaltningen genom ett nära ledarskap och en bra arbetsmiljö för chefer och medarbetare vilket skapar möjlighet av leverans på uppdraget.

Barn- och utbildningsnämnden

PLAN

Mål och budget- skrivelse 2024– 2026

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Datum 2023-03-21
Ärendenr BUN 2023/6
Version 1.0

Mål och budgetskrivelse 2024–2026

Innehåll

Mål och budgetskrivelse 2024–2026 BUN	3
1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag	3
1.1 Inledning, beskrivning av nämndens uppdrag	3
1.1.1 Förskolan.....	4
1.1.2 Grundskolan inklusive särskolan.....	5
1.1.3 Kulturskolan.....	7
1.1.4 Barn- och elevhälsa	7
1.2 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024–2026	9
2 Förslag till revidering av mål	10
3 Behov och prioriteringar av resurser 2024–2026	10
3.1 Inledning, behov prioriteringar	11
3.1.1 Förskolan.....	11
3.1.2 Grundskolan inklusive särskolan.....	12
3.1.3 Kulturskolan.....	12
3.1.4 Barn- och elevhälsa	13
3.1.5 Kompetensförsörjning, gemensamt	13
3.1.6 Digitalisering	15
3.1.7 Kvalitetsutveckling.....	15
3.2 Driftbudget 2024 - 2026	16
3.2.1 Ramförändringar i sammandrag.....	16
3.2.2 Resursfördelningsmodell	17
3.2.3 Generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen	18
3.3 Kompensation för externa avtal	20
3.4 Taxor och avgifter, interna och externa	20
4 Investeringsförslag med motiveringar 2024–2028	20
4.1 Lokaler	20
4.1.1 Redovisning kring Alléskolan.....	21
4.2 IT-investeringar	22
Bilageförteckning	23

Mål och budgetskrivelse 2024–2026 BUN

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag

1.1 Inledning, beskrivning av nämndens uppdrag

Nämndens uppdrag

Enligt barn och utbildningsnämndens reglemente: Barn- och utbildningsnämnden har utifrån tilldelade resurser ansvar för att fullgöra regionens uppgifter inom det offentliga skolväsendet vad avser utbildning i form av förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola. Barn- och utbildningsnämnden svarar för elevhälsan inom sitt verksamhetsområde. Nämnden har också ansvar för pedagogisk verksamhet och pedagogisk omsorg i form av förskoleverksamhet och skolbarnomsorg. Nämnden har också ansvar för Region Gotlands kulturskola och Science centret Fenomenalen. Nämnden ansvarar även för de uppgifter skollagen ålägger regionen när det gäller fristående skolor, vars verksamhet riktar sig mot den personkrets som rymms inom nämndens verksamhetsområde, samt enskilt bedrivna förskolor, fritidshem och förskoleklasser.

Målgrupper vi finns till för och deras viktigaste behov

- Barn och ungdomar 1–16 år som är inskrivna i förskola och elever som från det barnet fyller sex år omfattas av skollagen.
- Elever som är mottagna i den anpassade grundskolan och gymnasieskolan. (tidigare grund- respektive gymnasiesärskolan)
- Elever som är inskrivna i kulturskolan.

Viktiga styrdokument och planer

- Skollagen
- Läroplan för förskolan och grundskolan
- Kommunallagen
- Regional utvecklingsstrategi
- Styrkortet
- Barnkonventionen

Verksamhetens viktigaste processer

- Utbildning (planering, genomförande, uppföljning/utvärdering)
- Delårsrapport 1, månadsrapport april, delårsrapport 2 samt verksamhetsberättelsen.
- Verksamhetsplanen
- Analysrapport vår
- Mål och budgetskrivelse, tidigare strategisk plan och budget

Verksamhetens resultat

- Uppgifter hämtas från Kolada¹ gällande barn och elever resultat och indikatorer i Hypergene
- Medarbetarenkäten
- Skolinspektionens enkät

Verksamhetens nyckeltal

¹ Kommun och landstingsdatabasen, RKA Rådet för främjande av kommunala analyser

- Andel inskrivna i förskolan
- Antal medarbetare per barn och elev
- Andel behöriga lärare
- Genomsnittlig kostnad per barn och elev i en jämförelse med genomsnittskommun i riket

Omvärldstrender och deras konsekvenser för verksamheten

- Demografi
- Likvärdighet
- Kompetensförsörjning
- Investeringsbehov
- Säkerhetspolitiska läget vilket idag medför flyktingar från Ukraina men i en framtid kan innebära omflyttning från områden p.g.a. klimat, krig, fattigdom, politiskt förtryck etc.

Verksamhetens största risker och utmaningar

- Lärarbrist
- Elevtapp till fristående huvudman, nyetableringar
- Skolstruktur som inte kompenseras ekonomiskt
- Ökad psykisk ohälsa
- Säkerhet i skolan

Verksamhetens arbete för hållbarhet

- Ekologisk hållbarhet, vattenbrist till exempel men också ökad medvetenhet hos barn och elever kring frågor om klimatneutralitet, miljöpåverkan och en grön omställning.
- Social hållbarhet, frågor om jämställdhet, normer, mänskliga rättigheter kommer att få större vikt i verksamheternas uppdrag.
- Ekonomisk hållbarhet, att lämna en ekonomi i balans till de som kommer efter oss. Att utjämna skillnader i uppväxtvillkor för en ökad likvärdighet genom ett aktivt resursfördelningssystem.

1.1.1 Förskolan

Utifrån nulägesanalys och kommande utmaningar ser Förskolan Gotland följande behov:

Kompetenshöjande insatser

Förskolan Gotland har arbetat hårt de senaste åren för att minimera kostnader och har effektiviserat sin organisation utifrån de budgetförutsättningar som givits. De senaste åren har det resulterat i ett överskott som år 2022 främst berodde på de statsbidrag som inte hann användas. Förskolan Gotland ser nu ett stort behov av ökade kompetenshöjande insatser för medarbetare i verksamheten. Dels för att bibehålla den goda kvalitet som förskolan har, dels för att stärka Förskolan Gotlands varumärke där vi erbjuder våra medarbetare möjlighet till ständig utveckling och förbättring. Genom ett gott varumärke kan Förskolan Gotland vara en konkurrenskraftig arbetsgivare.

Förskolan Gotland ser ett stort behov av arbete kring barns språkutveckling som sjunkit drastiskt de senaste åren, vilket kan ses i de screeningresultat som presenteras för förskoleklass i verksamhetsberättelsen. Fortsatt satsning på Bokstart är oerhört viktigt.

Utöver det förväntas det ett ökat behov kring barn med särskilt stöd, främst barn med stora svårigheter kring språk. Rektor för språkförskolan ser att barn med språksvårigheter fångas upp för sent och därför kommer till språkförskolan så sent som sitt sista år på förskolan. Det i sin tur resulterar till ökade kostnader för grundskolan som behöver ha barnen

på resursskolan. Om man fångar upp dessa barn i tid finns det möjligheter att minimera antal barn på resursskolan då språksvårigheten redan hanterats på språkförskolan och då även möjliggör en ökning av barnens förutsättningar för ett livslångt lärande. Det som saknas på förskolan (utöver bristande resurser på logopedmottagning, avsaknad av talpedagog samt inte än utarbetade rutiner i samarbetet med BVC) är kompetens hos nuvarande pedagoger kring språksvårighet. Det skulle behövas kompetensutveckling hos både förskollärare och barnskötare kring språksvårighet för att tidigt fånga upp det hos barnen.

Omsorg kväll och helg

Förskolan Gotland har också en komplex verksamhet i form av omsorg under kväll och helg. Denna verksamhet kan komma att behöva utökas i och med den nya lagstiftningen AB § 13 där barn med vårdnadshavare inom yrkeskategorier som arbetar kväll och helg kan komma att behöva ändra sin schemaläggning och då vara i större behov av omsorg under kväll och helg. Förskolan Gotland ser också ett ökat behov under föregående år att placera barn på omsorg för kväll och helg när inflationen steg vilket indikerar att fler vårdnadshavare som är i behov av omsorg kväll och helg behöver jobba mer för att gå runt och därför även vara i större behov av omsorg obekväma arbetstider. Ytterligare en komplexitet kring omsorg för kväll och helg är de barn som är i behov av särskilt stöd. Denna grupp av barn har ökat och verksamheten ser ingen minskning, men varken tilläggsbelopp eller statsbidraget täcker en bråkdel av de kostnader det innebär för verksamheten.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är ytterligare ett område som påverkar Förskolan Gotlands ekonomi. I dagsläget går vissa förskolor på landet runt ekonomiskt endast för att de inte kan rekrytera förskollärare utan endast barnskötare som är en billigare yrkeskategori, men där verksamhetens kvalitet istället blir påverkad. Här ser Förskolan Gotland ett behov av att förstärka med till exempel specialpedagoger eller pedagogisk utvecklare för att stödja både förskollärare och barnskötare i deras uppdrag.

Ledningsstöd

Rektorers arbetsbelastning har ökat. Rektorer behöver framåt ökat ledningsstöd och färre medarbetare för att genomföra sitt komplexa uppdrag och ges större möjlighet till ett nära ledarskap som minskar stressen för både medarbetare och chef.

Det finns ett stegrande krav från samhälle och vårdnadshavare på individuella lösningar och särskilda stödinsatser. Det behövs även god samverkan med andra myndigheter för de barn som har större individuella behov av stöd och anpassningar. Det implementeras ständigt nya digitala system utan möjlighet till vare sig support eller utbildning. Det minskade stödet kring ekonomi och HR har varit en ständig påminnelse för rektorerna de senaste åren.

1.1.2 Grundskolan inklusive särskolan

Utifrån nulägeskarta och kommande utmaningar ser vi följande behov inom grundskola och särskola.

Särskola, anpassad undervisning/ särskilda undervisningsgrupper.

Särskolan förväntas växa i antal elever under kommande år.

Grundskolan och Särskola (läs anpassad skola) ser även ökat antal elever i behov av förstärkt särskilt stöd som har behov av undervisning i mindre sammanhang med behöriga lä-

rare. Det kan ske i form av en till en undervisning, studio, alternativt särskilda undervisningsgrupper. Dessa satsningar är kostnadskrävande men ger ett tydligt resultat i form av främjad närvaro och bättre mående för eleverna och blir därför ett viktigt stöd till elever i behov av förstärkt särskilt stöd.

För att kunna växla upp och ta emot nya elever är både anpassad skola och resursskola i akut lokalbehov. Nuvarande lokaler räcker inte till för att möta förväntat ökande antal elever.

Ledningsstöd

Rektorers arbetsbelastning ökar både i grundskola och särskola (läs anpassad skola), större elevgrupper förväntas i anpassad skola. Samt stegrade krav från samhälle och vårdnadshavare på individuella lösningar och särskilda stödsatser. Det behövs även god samverkan med andra myndigheter för de elever som har större individuella behov av stöd och anpassningar. Fler digitala system att hantera samtidigt som rektorer upplever att centralt stöd avtar, t.ex. inom ekonomi. Det framgår tydligt i den upplevda stress som rektorer belyser i medarbetarenkät. Rektor har många medarbetare under sig i sin organisation. Rektorer behöver framåt ökat ledningsstöd och färre medarbetare för att genomföra sitt komplexa uppdrag.

Studie och yrkesvägledning

I dialog tillsammans med rektorer och studie och yrkesvägledare påvisas en otillräcklighet att räkna till med studie och yrkesvägledning på alla våra skolor. Vikten av god vägledning och att välja rätt inför gymnasiet är av stor betydelse. Även möjlighet att kunna arbeta mer vägledande mot lägre årskurser med tidigare insatser, belyses i dialog med rektorer och SYV.

Elevhälsa

En ny resursskola startade på Gotland inför läsåret 2021. Inriktningen är elever med språkstörning samt elever som har så stora svårigheter att undervisning inom ordinarie grundskola inte är möjlig. Elevgruppen förväntas öka och det behövs ytterligare förstärkt stöd från elevhälsa för denna elevgrupp för att eleverna skall ges möjlighet att nå målen.

Kompletterande kompetenser

Nationell lärarbrist råder och blir ännu svårare framöver. Gotland har störst utmaningar av alla kommuner att säkerställa behöriga lärare framåt. Nya vägar med kompetenser måste provas för att stödja våra elever och vår lärarkår. Kompletterande kompetenser kan stödja lärare och elever på ett sätt som främjar arbetsmiljö och minskar stress för både elever och lärare. Dessutom hjälpa till i arbetet med frånvarande elever och arbetet med olika individuella lösningar som vissa elever behöver.

Modersmål och Lotsen

Även om prognosen kring kvotflyktingar är nedskrivnen förväntas behov av modersmål och studiehandledning öka med ca. 40 elever. Den fria rörligheten i Europa, samt krig i vår närhet påverkar redan nu antalet nyanlända på Gotland. Flera av eleverna som kommer har bristfällig utbildningsbakgrund och stora behov av stöd över tid. Etableringsersättning från staten förväntas minska framöver vartefter de nyanlända eleverna går ur etableringsperioden men behöver fortsatt modersmålsundervisning och studiehandledning. För att möta dessa utmaningar behövs ramförstärkning.

1.1.3 Kulturskolan

Utifrån nulägesanalys och kommande utmaningar ser Kulturskolan Gotland följande behov:

Grundverksamhet

Kulturskolan har till uppgift att erbjuda barn och unga frivillig undervisning inom olika konstarter. För närvarande solosång, körsång, instrumentalundervisning, dans, teater, musik, bild & form, samt på prov i år även kreativt skrivande. Det finns också övergripande ”pröva-på”-kurser där eleverna erbjuds olika delar av verksamheten. Verksamheten är delfinansierad med terminsavgifter från deltagarna. Region Gotland har en förhållandevis hög avgift jämfört med andra kommuner. Eleverna i Kulturskolan kommer framför allt ifrån kulturellt medvetna och/eller resursstarka hem. En mer blandad elevgrupp hade varit önskvärd.

Utveckling

Kostnaden för att delta i kurser är förhållandevis höga. En sänkning av avgifterna skulle möjliggöra för fler att delta. I dagsläget har de resurssvaga föräldrarna ofta ingen möjlighet att klara avgifterna. Ett undantag är att Kulturskolan har vissa medel som kan användas i integrationssyfte. Dessa medel används i olika insatser och projekt.

En halvtidstjänst har funnits under ett antal år. Först som lönebidrag, men de senaste två åren som en ordinarie tjänst. I samband med att innehavaren avled under 2023 behöver en översyn göras hur dessa arbetsuppgifter kan göras på andra sätt. Under åren har också tekniken utvecklats och många lärare skulle behöva avlastas med tekniska uppgifter i högre grad. Behov av en heltids teknikertjänst finns därmed.

Kompetensförsörjning

De senaste åren har det blivit allt svårare att rekrytera nya medarbetare. Därför har vakanter i perioder uppstått och vikarier har bara i undantagsfall funnits att sätta in. Detta har också inneburit att hela budgeten inte kunnat nyttjas.

Pedagogiskt resursutbud

Kulturskolan har ett uppdrag att samordna kulturinsatser mellan olika aktörer och för- och grundskolorna. För ändamålet finns ett nätverk som drivs av Kulturskolan där utbud och efterfrågan samordnas. Ett digitalt verktyg är också upphandlat för att aktörer ska erbjuda, och för grund- och förskolor att boka olika program. Olika kulturaktörer erbjuder ett rikt utbud, men många skolor har haft svårt att få logistik och resurser att fungera för att kunna ta sig till dessa program. En kulturgaranti har införts för att hitta en miniminivå när det gäller elevernas kulturupplevelser, men i dagsläget kunde likvärdigheten varit betydligt större, t.ex. genom att mer pengar avsätts för kulturresor för skolorna samt att tillgång på bokningsbara bussar varit större.

Lokaler

Eftersom lokalerna är förhållandevis nya sedan några år tillbaka, har Kulturskolan inte begärt utökning av lokaliteterna. Dock är det påtagligt att gränsen är nära till att lokalbehoven inte är tillräckliga – särskilt i ett par ämnen. Det gäller framför allt i ämnena bild & form och teater. I dagsläget finns 0,75 respektive 1,5 tjänster i dessa ämnen, men Kulturskolan skulle kunna utöka verksamheten utifrån att köerna där är långa. Dock saknas lokaler för detta.

1.1.4 Barn- och elevhälsa

Utifrån nulägeskartan ses följande behov inom elevhälsan.

Elevhälsans uppdrag - arbeta hälsofrämjande och förebyggande och stödja eleverna gentemot utbildningens mål

Skolinspektionen tilldelade med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Gotlands kommun en anmärkning, vårterminen 2021. Man bedömde att Gotlands kommun inte har säkerställt att elevhälsans kompetenser, kurator, psykolog och skolsköterska, fanns att tillgå i tillräcklig utsträckning för alla elever i förskoleklass och grundskola. Ett bristande förebyggande och hälsofrämjande arbete innebär en risk för att elevernas förutsättningar att nå utbildningens mål försämrats. Barn- och elevhälsan har sedan dess fått utökad rambudget och tagit flera steg gentemot stärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete, men grundskolans och elevhälsans ledningsgrupper bedömer att, trots ramförstärkningen för barn- och elevhälsan, har inte Gotlands grundskolor tillräckligt mycket av elevhälsans insatser utifrån elevernas behov och för att främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande som lagen kräver. Den 2 juli 2023 skärps skrivningen i Skollagen om elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete genom att det tydliggörs att det ska ske på både flera olika nivåer: individ-, grupp- och skolenhetsnivå (SFS 2022:1315).

Resursskolan

Det har tillkommit en skolenhet, resursskolan, där det finns stora behov av elevhälsa, men inte någon plan för finansiering av densamma, vilket lett till att en betydande del av den utökade ramen som skulle gå till förstärkning av det hälsofrämjande och förebyggande uppdraget gått dit.

Hälsa genom hela livet -god och nära vård

Under planperioden ska arbetet utifrån Region Gotlands färdplan för omställning till ett hälsosystem för god och nära vård på Gotland fortgå. Det är avgörande att målbilden för god och nära vård och förflyttningen i färdplanen införlivas i strategisk plan och budget för respektive nämnd. För BUN:s del är det centralt att tillse att förutsättningar och tillräcklig tillgång finns för ett hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbete inom BUN:s ansvarsområde så att omställningen för god och nära vård på Gotland kan realiseras. Under 2022-2023 har barn- och elevhälsan haft ett projekt med fysioterapeut för att se hur denna kompetens skall kunna nyttjas för att stärka elevhälsan men också för att förebygga problem, både gällande psykisk och fysisk ohälsa. Projektet har skett inom Hälsa genom hela livet och med medel därifrån och avslutas november 2023. Beslut behöver tas om att permanenta fysioterapeutjänst i elevhälsan och finansiering av densamma.

Lokaler

Elevhälsans medarbetare har tidigare i flera fall haft undermåliga/ej helt lagenliga lokaler att tillgå i sitt yrkesutövande, exempelvis gällande möjligheter för sekretess, hygien och kvalitetsaspekter. Flera av de brister som funnits har åtgärdats, men det kvarstår problem på vissa skolor. För att vi ska kunna åtgärda detta finns olika tänkbara/möjliga lösningar, som till exempel bussning av elever till annan skola och ombyggnation.

Förskola

Elevhälsan riktar vissa insatser gentemot förskola, för att arbeta med tidiga hälsofrämjande och förebyggande insatser, bland annat genom att ge samtliga kommunala förskolor på Gotland psykologisk konsultation och handledning. Detta kan dock i dagsläget bara göras i mycket liten utsträckning och både elevhälsans och förskolans ledningsgrupp ser att man kan göra stora vinster med tidiga insatser, vilket förstärkning med psykolog- och logopedresurs skulle kunna medföra. Som exempel kan ges att barn som börjar skolan med cirka 2 000 ord i sitt ordförråd löper stor risk att ingå i gruppen 17-åringar som bara har

15 000 ord i sitt aktiva ordförråd, vilket kan jämföras med de barn som börjar skolan med mellan 5 000 - 8 000 ord som, vid 17 års ålder, i hög uträkning har över 50 000 ord i sitt aktiva ordförråd, vilket är ett riktmärke för vad som krävs för att kunna tillgodogöra sig innehållet i en svensk dagstidning.

Sjukhuslärare

Sjukhuslärartjänst som ligger på 0,5, har fått budget för det från SPSM tidigare, men kommer inte att få det längre eftersom vi inte har några patienter från andra kommuner. Skolpengen ska täcka detta och beslut om hur denna tjänst ska se ut och finansieras behöver tas inför 2024.

1.2 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024–2026

En bedömning av balansen mellan nämndens uppdrag, mål och resurser baserat på resultat 2021 ger en tudelad bild. Verksamhetsberättelsen 2022 andas mycket stolthet. Nämndens verksamheter lever väl upp till målen i styrkorten.

Samtidigt finns utmaningar. Vi har barn och elever som inte har likvärdiga förutsättningar och som saknar goda uppväxtvillkor. Verksamheternas kompensatoriska uppdrag och förmåga att organisera stödfunktioner har blivit allt viktigare. Vi har barn och elever som inte mår bra, som är utsatta för kränkningar och vi har elever med hög frånvaro.

Under planperioden kommer det krävas nya arbets sätt, tillgång till stödfunktioner och samarbete över gränserna. Resurser kommer att krävas för att klara det ökade behovet.

Särskilt tre områden pekas ut som kommer att påverka verksamheten; lärarbristen, likvärdigheten och ekonomin.

Region Gotland står inför betydande utmaningar beroende på de demografiska förändringarna med fler barn och elever samt färre medborgare i arbetsför ålder. Kompetensförsörjning är en av de absolut viktigaste frågorna under åren som kommer och får mycket stor påverkan på hur vi kan säkra likvärdigheten för barn och elever över hela ön. Det kommer att krävas många typer av åtgärder, både kortsiktiga och långsiktiga. En del i detta är alltså vikten av att Region Gotland har en balans i lönebilden och fortsätter utveckla attraktiva arbetsplatser för att så väl behålla befintlig personal som att kunna nyrekrytera. En ytterligare aspekt, av avgörande betydelse, är möjligheten för potentiella nya medarbetare att hitta bostad. Här bör Region Gotland agera gemensamt för att hitta lösningar, då bostadsfrågan kan avgöra om en person, och kanske dess familj, väljer att flytta till Gotland eller inte.

Likvärdigheten mellan skolorna är viktig för möjligheten att skapa verksamhet till bra kvalitet över hela ön. De ekonomiska resurserna är gränssättande då förvaltningens kostnader är höga utifrån många små och spridda enheter. Enligt teoretiska modellberäkningar som bland annat bygger på kostnadsutjämnningen kompenseras Gotland för en skolstruktur bestående av 24 grundskolor. Idag har Gotland totalt 37 skolor, inklusive fristående verksamheter.

När det gäller ekonomin så redovisas de ekonomiska konsekvenserna under särskilt kapitel nedan. Skolan har under en följd av år tagit stort ansvar för en ekonomi i balans, ca 100

miljoner kronor har sparats på sex år. Grundskolan har sedan 2017 till 2023 fått se budgettilldelningen minska med 9,5 miljoner kronor för kategorierna undervisning och läromedel, detta på grund av effektiviseringar, besparingar och interna omfördelningar där de två senaste årens budgettillskott nettomässigt inte räckt till, se vidare i avsnittet om finansieringsprincipen.

Nämndens resultat

Nämndens resultat för budgetåret 2022 blev positivt på 13,8 miljoner kronor i och med detta uppnåddes effektiviseringskravet på 7,2 miljoner kronor. Nämndens samlade positiva resultat förklaras bland annat av att grundskolorna sammantaget gjorde ett negativt resultat men förbättrade årsresultatet i förhållande till prognosen som lämnades i samband med delårsrapport 2 samt gjorde förskolan ett bättre årsresultat i förhållande till tidigare lämnad årsprognos. Budgetförstärkning i form av tilläggsanslag på 16,8 miljoner kronor har gjorts dels från eget kapital och från fullmäktige. Tilläggsanslag beslutades för fler barn och elever, modersmål på grund av flyktingar från Ukraina, skolskjutsar på grund av ökade bränslepriser och särskolan på grund av fler elever med omfattande behov. Semesterlöneskulturförändringen blev positiv för nämnden, föräldraavgifter för skol- och barnomsorg blev bättre än prognostiserat samt så inkom något mer i statsbidrag än beräknat från Migrationsverket

Måluppfyllelsen är god

Den samlade bedömningen är att nämnden i hög utsträckning når måluppfyllelse.

Andelen barn 1–5 år i förskolan på Gotland är 89,9 procent (2021), vilket placerar Gotland bland de kommuner med allra högst andel barn inskrivna i förskolan. Förvaltningen ser detta som positivt då barn som gått i förskola har bättre förutsättningar att lyckas i skolan.

Andelen elever i årskurs 9 behöriga till yrkesprogram på gymnasiet har minskat med 0,9 procent jämfört med föregående år. 86,8 procent av eleverna i Gotlands kommunala skolor uppnådde gymnasiebehörighet vårterminen 2022. Detta är något bättre än resultatet för riket, som är 83,3 procent. Det finns dock skillnader i skolresultaten mellan kommunala skolor på Gotland och mellan pojkar och flickors resultat.

Det sammanlagda meritvärdet för årkurs 9 i den kommunala skolan för 2022 var 224,7 vilket är lägre än föregående år (229,8). Resultatet är i princip detsamma som för riket (224,2).

Det går alltså bra för de allra flesta elever i den gotländska skolan och skolan är på rätt väg när det gäller kunskapsresultaten. Det är dock samtidigt sant att det återstår mycket att göra för att ge alla elever – oavsett bakgrund – möjligheten att nå de nationella målen och att utvecklas så långt som möjligt. Skillnaderna mellan hur väl elever med olika bakgrund lyckas i skolan är stora och vi ser även hur elevernas bakgrund spelar allt större roll för deras resultat. Elever från studieovana hem och utrikesfödda elever som kommit till Gotland under sin skolgång lyckas generellt sett sämre i skolan.

2 Förslag till revidering av mål

”Avsnittet utgår 2023, nya mål beslutas i eget ärende.”

3 Behov och prioriteringar av resurser 2024–2026

3.1 Inledning, behov prioriteringar

Det ekonomiska läget för regionen inför 2024- 2025² är uttryckt som – sammantaget riskeras underskott kommande år trots det goda utgångsläget - Sverige är i snabb takt på väg in i en lågkonjunktur och BNP beräknas falla nästa år. Alla sektorer i ekonomin påverkas av det högre pris- och ränteläget och följderna kommer att visa sig under 2023 och 2024. Realt sett bedöms skatteunderlaget minska med närmare 3 procent för 2023 jämfört med 2022 och det fortsätter att vara en historiskt svag real utveckling fram till 2025. Underlaget urholkas av pris- och löneökningar som kommunsektorn möter samt stora kostnadsökningar för pensioner orsakade av inflationen, som höjer prisbasbeloppet. Trots arbetslöshet är det brist på arbetskraft. Det riskerar också att driva upp personalkostnaderna främst inom vård- och omsorg.

Det ser ut som att det kommer att bli en ljusning 2025 men det beror till viss del på att det i prognoserna räknas med att lågkonjunkturen blir kortvarig och att ekonomin återhämtar sig mot balans 2025 och att inflationen i så fall skulle gå ner mot den önskvärda nivån på 2 procent. Om inte det scenariot inträffar blir utvecklingen en annan.

Regionens budgeterade resultatet för 2023 är 96 miljoner kronor. För 2024 är det budgeterade resultatet 78 miljoner kronor och för 2025 är det 225 miljoner kronor. I de budgeterade resultaten är det medräknat effektiviseringskrav på 55 miljoner kronor år 2023 och 52 miljoner kronor år 2024.

3.1.1 Förskolan

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver förskolan budgetmässigt förstärkas. Förskolan har anpassat och effektiviserat sin verksamhet och har de senaste fyra åren ökat barnantalet från 4,6 barn/årsarbetare till 5,0 barn/årsarbetare där rikssnittet är 5,1. Förskolorna i Visby har ett högre antal barn/årsarbetare jämfört med mindre förskolor på landet. Det kan därför vara svårt att ytterligare öka antalet barn/årsarbetare utan att kvaliteten i verksamheten blir påverkad.

Nedan tabell sammanfattar de äskanden som förskolan gör för budgetåret 2024.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Kompetensförsörjning	6 000
1	Omsorg kväll och helg	1 300
2	Kompetensutveckling	2 500
3	Ledningsstöd	1 500
Summa		11 300

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Under 2022 fick förskolan statsbidrag för språkutvecklande arbete, det tillfälliga pandemi-relaterade statsbidrag samt kvalitetshöjande åtgärder motsvarande 14,9 miljoner. Språkutvecklande arbete och pandemi-relaterade statsbidrag är avslutade och återkommer inte 2023 eller 2024. Kvalitetshöjande åtgärder är mycket oklart om det återkommer under 2024. Utan bidragen under 2022 skulle förskolan gjort ett negativt årsresultat år 2022.

² Källa: Text hämtad från anvisning, mål och budgetskrivelse 2024–2026

För 2023 har nämnden beslutat en effektivisering på 952 000. Sammanfattningsvis kan sägas att ingångsvärdet för förskolan för att uppnå ett balanserat resultat för 2023 är negativt med 952 000. Det exkluderar dock nutida samt framtida behov och utmaningar som förskolan har för planperioden 2024-2026, inklusive ytterligare besparingar.

Förskolan begär ramförstärkning med 7,3 miljoner kronor

3.1.2 Grundskolan inklusive sarskolan

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver grundskolan budgetmässigt förstärkas. Sarskolan förväntas växa markant under perioden från ht -23, för tillfället utreds 30 elever kring intellektuell funktionsnedsättning. Därav behöver ramförstärkning ske för personalökningar.

Grundskolans budget för undervisning och lärverktyg har sedan 2017 till 2023 minskat med 9,5 miljoner kronor. Parallellt med detta har regionen tilldelats välfärdsmiljarder vilka upplevs inte ha kommit skolan till del, läs vidare om detta i avsnittet finansieringsprincipen. Nedan tabell sammanfattar de askanden som grundskolan inklusive sarskolan gör för budgetåret 2024.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Ledningsstöd grundskola	7 000
1	Ramförstärkning sarskolan	3 000
2	Förstärkt särskilt stöd	5 000
2	Kompletterande kompetenser	5 000
3	Modersmål, studiehandledning	1 300
3	Studie- och yrkesvägledning	1 500
Summa		22 800

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Under 2022 fick grundskolan tillfälliga pandemirelaterade statsbidrag, skolmiljarden och regeringens satsning för kompensation för sjukfrånvaro, motsvarande 11,8 miljoner kronor, dessa statsbidrag är avslutade och återkommer inte 2023. Utöver detta beslutade även regionfullmäktige, om ett tillfälligt tilläggsanslag till modersmålsenheten med fyra miljoner kronor. Om grundskolan inte hade fått dessa tillskott i ram och utfall för år 2022 så hade grundskolan gjort ett negativt årsresultat för år 2022 på 16 miljoner kronor.

Till budget 2023 beslutade regionfullmäktige om ett ramtillskott på 10 miljoner kronor samt så beslutade den egna nämnden om en effektivisering på 1,9 miljoner. Sammanfattningsvis kan sägas att ingångsvärdet för grundskolan för att uppnå ett balanserat resultat för 2023 är negativt på 7,9 miljoner kronor detta exkluderar de nutida samt framtida behoven och utmaningar som grundskolan har för planperioden 2024-2026, inklusive ytterligare besparingar.

Grundskolan inklusive sarskolan begär ramförstärkning med 10 miljoner kronor

3.1.3 Kulturskolan

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen skulle Kulturskolan utifrån önskemål och köer kunna erbjuda en mer likvärdig och verksamhet med dessa utökningar av resurser:

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Teknikstöd	600
2	Avgiftsfri Kulturskola	1 700
3	Lokalhyror	300
Summa		2 600

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Kulturskolan begär ramförstärkning med 600 000 kronor

3.1.4 Barn- och elevhälsa

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver barn- och elevhälsan budgetmässigt förstärkas. Nedan tabell sammanfattar de äskanden som barn- och elevhälsan gör för budgetåret 2024. Tilläggas kan att den ramförstärkning som tillkommit elevhälsan på två miljoner under föregående år i realiteten blev mindre då det har tillkommit en skolenhet, resursskolan, där det finns stora behov av elevhälsa, men inte någon plan för finansiering av densamma samt att intäkt på 500 000 kronor från skolmiljarden försvinner. År 2020 tog Barn- och elevhälsan över den del i Skolfam som utgör specialpedagog och psykolog. Ersättning för kostnader för denna del av Skolfam överfördes då, men har sedan dess ej följt med i uppskrivning och kostnaderna är större än den idag tilldelade budgeten, vilket medför att budgeten behöver förstärkas med 100 000.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Insatser mot grundskolan/resursskolan	3 500
2	Insatser mot förskolan	1 000
3	Sjukhusläkartjänst	500
3	Skolfam	100
Summa		5 100

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Förstärkningen gentemot grundskola/resursskola skulle täcka:

1 tjänst till resursskolan motsvarande 0,2 psykolog, 0,5 kurator och 0,3 skolsköterska.
2 tjänster till grundskolan för att stärka arbetet med universella insatser, i synnerhet PAX, Stadig grund och YAM, där det finns behov och efterfrågan som vi inte täcker upp idag, men också utveckla och stärka andra förebyggande insatser som exempelvis ABC-föräldrautbildning, suicidpreventivt arbete, Fysisk aktivitet på Recept etc.
Permanentning av fysioterapeutjänst 1 tjänst samt 0,25 läkartjänst (för att fylla upp deltidsläkartjänst för att kunna behålla skolläkare)

Barn- och elevhälsan begär en ramförstärkning med 3,5 miljoner kronor.

3.1.5 Kompetensförsörjning, gemensamt

Kompetensförsörjning genom vidareutbildning

Region Gotland måste fortsätta att ta ett ansvar för att vidareutbilda egen personal för att undvika en långsiktigt förstärkt lärarbrist, i första hand genom förväntade statliga satsningar på vidareutbildningsmöjligheter för lärare. Detta är också det budskap som Skolverket ger

där man beskriver utbildning som ett av tre huvudspår för att möta kompetensförsörjningsbehovet. För att öka möjligheten att motivera redan anställda lärare att läsa in en lärarutbildning eller att komplettera sin lärarlegitimation med ämnen där behöriga lärare saknas, behövs ett fortsatt offensivt arbetssätt. Detta skulle kunna ske genom att fler redan anställda lärare erbjuds betald ledighet för studier, utöver de förmåner som innefattas i förutsättningarna för aktuellt statsbidrag. En lärare som studerar inom Lärarlyftet med en dags betald studieledighet beräknas exempelvis kosta ca 125 000 kr per år. BUN begär en ramförstärkning motsvarande en miljon kronor för att erbjuda fler lärare deltagande i utbildningserbjudanden.

Gotlands löneläge och fortsatta satsningar

För att stärka konkurrenskraften behöver fortsatta satsningar göras på framför allt de mest svårrekryterade grupperna inom lärarkåren, men också på skolledarkåren, för att både behålla och för att kunna rekrytera duktiga lärare och skolledare. Generellt kan noteras att kompetensbristen finns inom allt fler grupper, både i riket som helhet och inom Region Gotland. BUN uppmanar RS att ta hänsyn till behovet av förstärkt löneökningstrymme i budgetarbetet, så att Region Gotland har löner som ligger på mediannivå i förhållande till riket.

Fortsatt samordnad bemanning

Den minskade tillgången på efterfrågad arbetskraft märks också i svårigheten att bemanna med korttidsvikarier i önskad omfattning. Förutom att arbeta med att se över grundbemanningen för en mer robust organisation, behöver samarbetet fortsätta med socialförvaltningens Rekryterings- och bemanningsteam för att hantera de dagliga bemanningsfrågorna så professionellt som möjligt.

Utökad/förstärkt introduktion

För att öka kvaliteten och förbättra förutsättningarna för korttidsvikarier inom för- och grundskolan behöver introduktionen förstärkas/utökas, från en kortare teoretisk del till en del som också omfattar viss praktik. Även den teoretiska delen behöver utvecklas/förbättras.

Introduktionen för obehöriga lärare behöver också utvecklas/förbättras, så att berörda medarbetare får bättre förutsättningar att lyckas i ett uppdrag där de många gånger saknar utbildning och/eller erfarenhet. BUN begär en ramförstärkning motsvarande 800 000 kronor för att utöka/förstärka introduktionen inom för- och grundskolan.

Ökade kostnader på grund av ändrat regelverk

På grund av ändrade arbetstidsregler fr o m 2023 10 01 i AB §13, kopplade till EU:s arbetstidsdirektiv, behöver scheman för verksamhet som bedrivs på kvällar och helger ses över. Reglerna innebär en förhållandevis stor förändring med ökade kostnader då krav på regelbunden dygnsvila gör att fler personer behövs för att bemanna verksamheten. Inom BUN:s ansvarsområde berörs förskolans kvälls- och helgverksamhet.

Nedan tabell sammanfattar de äskanden som kompetensförsörjning gemensamt gör för budgetåret 2024.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Kompetensförsörjning vidareutbildning	1 000
2	Utökad/förstärkt introduktion	800

3	Kostnader ändrat regelverk	800
Summa		2 600

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Inom området gemensam kompetensförsörjning begärs en ramförstärkning motsvarande en miljon kronor

3.1.6 Digitalisering

Skolväsendet har ett uppdrag i skollagen och läroplanerna att alla barn och elever ska ha samma möjligheter att utveckla sin digitala kompetens. Ny teknik och digitalisering är också några av nycklarna för medarbetare att hitta nya effektivare arbetssätt, att samverka och bli en än mer tillgänglig förvaltning. Digitaliseringen skall också syfta till att stärka det pedagogiska uppdraget, förbättra processer inom administrativa och centrala funktioner samt öka likvärdigheten. Att följa samhällsutvecklingen, följa upp och utvärdera genomförda insatser samt att arbeta strategiskt och långsiktigt inom området är högt prioriterat i förvaltningens arbete.

Under planperioden planeras flera projekt i syfte att utveckla verksamheternas processer vilket beskrivs närmare under kapitel IT-investeringar.

Inom området digitalisering begärs en ramförstärkning med 530 000 kronor

3.1.7 Kvalitetsutveckling

Det systematiska kvalitetsarbetet inom förvaltningen har i dag en inarbetad struktur med resultatinsamling, analysarbete och uppföljning i dialogform för skolledare. Det finns dock ett behov av att öka delaktigheten i analys- och uppföljningsarbetet tillsammans med chefer och medarbetare. En del av prioriteringarna under kommande år är följande utvecklingsarbete, i övrigt hänvisas till verksamhetsplan-23 och investeringsplan.

Chefsstöd behöver belysas ur ett regiongemensamt kvalitets- och likvärdighetsperspektiv. Hur ska våra resurser fördelas och användas på bästa sätt och hur uppnår vi högre kvalitet på det arbete som ska utföras?

Följande områden behöver belysas och utvecklas kontinuerligt;

- HR
- Ekonomi och upphandling
- Kommunikation
- Digitalisering och systemstöd
- Lokal- och försörjningsfrågor

Förvaltningsledningen behöver lyfta dessa frågor till egen diskussion och vidare till koncernledning och berörda strategiska nätverk. Diskussionen bör även innefatta att kartlägga förvaltningarnas behov av kompetenshöjande insatser inom områdena samt vilka resurser som finns att tillgå och hur de bör fördelas. Utan kartläggning och korrigerande åtgärder finns det stor risk för att detta blir ett större arbetsmiljöproblem vilket kan leda till sjuk-skrivningar och högre personalomsättning på flera nivåer.

Förvaltningen har beslutat att under 2022–2023, ge Region Gotlands cirka 100 förstelärare och utvecklingsledare kunskaper och verktyg att leda kollegialt lärande. Förstelärare är en relativt ny roll och ett ansvar som ligger utöver ordinarie uppdrag. Den finns här inga statliga medel till utbildningsinsatser och utvärderingar har visat att rollen hittills varit otydlig

och mandat saknats samt att uppdragen varit relativt stora. Utbildningsinsatsen, som vi tro-
ligen är först med i landet, genomförs av Uppsala universitet Campus Gotland och syftet är
att stärka gruppen så att de kan vara de pedagogiska ledare som på systematisk och veten-
skaplig grund leder och driver den pedagogiska utvecklingen inom skolformerna. Förvalt-
ningen har ansökt om medel från omställningsfonden för att delfinansiera satsningen men
inget är beviljat.

Under 2020 fick förvaltningen beslut om att en ansökning om ESF-medel hade beviljats,
"Framtidens barnskötare i fokus". En lyckad satsning som fortsätter så länge vi har bevil-
jade medel. Om projektet skall ha en fortsättning i ordinarie struktur, förslagsvis genom
vuxenutbildningen så behöver den resurssättas.

För att de elever som har förstärkt behov av särskilt stöd ska nå kunskapsmålen behöver
förvaltningen samverka med andra förvaltningar. Samarbetet med socialförvaltningen och
hälso- och sjukvårdsförvaltningen utvecklas ständigt och det är oerhört viktigt. En ny sam-
verkansmodell som ersätter BarnSam och Barnnätverket startade 1 januari 2021 och utvär-
deras och utvecklas kontinuerligt. Ett fokusområde är de elever som är frånvarande från
skolan av olika orsaker och det är oroande att den psykiska ohälsan ökar hos våra elever
och även går ner i lägre åldrar. Här är det viktigt att se över finansieringsmöjligheter av
några aktiviteter genom överenskommelsen för en God och Nära vård.

Förvaltningen avser att i första hand omfördela resurser inom befintlig budgetram för att finansiera detta.

3.2 Driftbudget 2024 - 2026

3.2.1 Ramförändringar i sammandrag

Jämförelse med budget år 2023	2024	2025	2026
Resursfördelningsmodell	3 458	-4 784	-11 791
Externa avtal samt generellt skolskjutsin- dex	4 623	9 365	14 070
Skolskjutsindex, ökade kostnader	-	-	-
Förskola	7 300	7 300	7 300
Grundskola	7 000	7 000	7 000
Särskolan	3 000	1 000	1 000
Kulturskola	600	600	600
Barn- och elevhälsan	3 500	3 500	3 500
Kompetensförsörjning, gemensamt	1 000	1 000	1 000
Digitalisering	530	530	530
Finansieringsprincipen	-	-	-
Summa, tkr	31 011	25 510	23 208

Sammanställning av behov av budgetförstärkning 2024–2026

Tabellen sammanfattar budgetbehoven för planperioden som beskrivs i avsnittet ”Behov
och prioriteringar av resurser 2024–2026”.

Enligt tidigare inlämnad strategisk plan och budget för 2023–2025 är ramjustering för nå-
got färre antal barn och elever inarbetade i plankalkylen för åren 2024–2026. Vid omräk-
ning av antalet barn och elever inför mål och budgetskrivelsen 2024–2026 är antalet barn
och elever fler än vad som tidigare har angetts. Den sammanlagda ramökningen som begärs

till resursfördelningen är 3,5 miljoner kronor och avser 41 fler barn och elever. Utöver ramjusteringar för förändringar i barn- och elevvolymerna begärs även kompensation för externa avtal och generell indexökning för skolskjutsar med 4,6 miljoner kronor, se vidare i avsnittet ”Kompensation för externa avtal”. Verksamheternas behov av resurstilldelning är sammanställt utifrån den bedömning om prioritetsordning av äskande som verksamheten har gjort.

3.2.2 Resursfördelningsmodell

I barn- och utbildningsnämndens mål och budgetskrivelse för 2024–2026 finns medel upptagna för volymmökningar i antalet barn och elever till 3,5 miljoner kronor för 2024, för 2025 en volymminskning motsvarande 8,2 miljoner kronor och för 2026 ytterligare volymminskning motsvarande sju miljoner kronor. Ackumulerat för planperioden och i en jämförelse med år 2023 blir detta ett minskat behov på 15,3 miljoner kronor, detta exkluderar löneuppräknings samt andra indexuppräknings för planperioden.

Enligt befolkningsprognos³ för 2023–2032 beräknas det genomsnittliga födelsetalet på Gotland ligga på drygt 482 under planperioden 2024–2026 för att öka något under perioden 2027–2032. I jämförelse med föregående år så är befolkningsutvecklingen lägre inom nedan beskrivna åldersintervaller och år. Med andra ord kan sägas att nuvarande prognos pekar mot färre antal barn och elever i jämförelse med föregående befolkningsprognos.

Nedan tabell 1.5 (a) beskriver den framtida befolkningsutvecklingen per åldersintervall.

Tabell 1.5 (a): Population Gotland-Antal barn och elever 2023 - 2032⁴

Skolform ålder och år	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	32-23
0-år	485	482	479	486	493	500	508	516	517	519	34
Förskola (1-5)	2 786	2 751	2 724	2 727	2 691	2 713	2 730	2 757	2 794	2 824	38
Förskoleklass (6)	653	619	609	578	625	575	588	587	585	592	-62
Grundskola (7-9)	1 942	1 939	1 972	1 929	1 858	1 866	1 833	1 842	1 807	1 816	-125
Grundskola (10-12)	2 011	2 023	1 966	1 996	1 994	2 027	1 987	1 920	1 929	1 899	-112
Grundskola (13-15)	2 105	2 119	2 092	2 047	2 059	2 006	2 035	2 034	2 066	2 029	-77
	9 983	9 933	9 842	9 762	9 719	9 687	9 681	9 656	9 696	9 678	-304

I tabell 1.5 (b) anges det förväntade antalet barn och elever inom berörda skolformer. I förskoleklass och grundskola beräknas 100 procent av den prognostiserade populationen delta, i fritidshem 60,1 procent av berörda åldersgrupper och i förskolan beräknas 95,8 procent av 1–5 åringarna delta. Förhållandet av fördelningen av barn och elever mellan fristående- och kommunal huvudman baseras på bokslutet 2022. Grunden för planperiodens volymberäkningar är hämtade från regionens beställda befolkningsprognos från företaget Statisticon AB. Av tabellen framgår att för år 2023 är prognosen⁵ 121 fler barn och elever i jämförelse med budget 2023, detta kommer att medföra att resursfördelningen beräknas göra ett underskott år 2023. Inför år 2024 är prognosen 41 fler barn och elever i jämförelse med budget 2023.

Tabell 1.5 (b): Förväntat antal deltagande barn och elever 2024 - 2026

År	Budget	Prognos	Plan	Plan	Plan
	2023	2023	2024	2025	2026
Förskola	2 689	2 687	2 634	2 609	2 611
Fritidshem	2 842	2 805	2 789	2 769	2 743
Förskoleklass	649	653	619	609	578
Grundskola	5 902	6 058	6 081	6 030	5 971

³ December 2022

⁴ Källa: Statisticons befolkningsprognos 2023 – 2032, december 2022

⁵ Detta antagande bygger på befolkningsprognosen

Summa	12 082	12 203	12 123	12 017	11 903
<i>Förändring i jämförelse med budget 2023</i>			41	-65	-179

Tabell 1.5 (c) visar den budgetkompensation som nämnden behöver för att ligga rätt i förhållande till de barn- och elevframskrivningar som tidigare nämnts, exklusive löne- och indexuppräknningar för planperioden. År 2024 behövs en budgetförstärkning med 3,5 miljoner kronor för att sedan under resterande del av planperioden minska.

Tabell 1.5 (c): Behov av budgetkompensation per år för volymförändringar 2024 – 2026, tkr (+ökat behov, - minskat behov)

<i>Resursfördelningsmodell/flöden</i>			
<i>Jämförelse med budget år 2023, tkr</i>	2024	2025	2026
Förskola	-6 240	-9 311	-8 937
Fritidshem	-1 702	-2 379	-3 378
Förskoleklass	-1 843	-2 434	-4 362
Grundskola	13 243	9 340	4 886
Summa	3 458	-4 784	-11 791
<i>Förändring i jämförelse per år</i>		-8 242	-7 007

Enligt tidigare inlämnad strategisk plan och budget för åren 2023–2025 framhölls ett minskat behov av budget inför år 2024. Inför planperioden 2024–2026 har behovet av budget ökat. Den huvudsakliga förklaringen till ett ökat behov av budgetmedel beror på att den ökning av personalomkostnadspålägget (po-pålägg) som gjordes inför 2023 års budget inte var känt och medräknat i den strategiska planen för 2023-2025. Konsekvensen vid budgetarbetet för 2023 blev att förvaltningen inte kunde lägga ut budget för alla barn och elever, det saknades cirka 3,3 till 3,5 miljoner kronor, vilket det skulle ha begärts kompensation för inom externa avtal. Tabell 1.5 (d) nedan visar jämförelser mellan planperiodernas prognoser.

Tabell 1.5 (d): Jämförelse av budgetkompensation för år 2024 avseende volymförändringar, tkr (+ökat behov, - minskat behov)

<i>Resursfördelningsmodell/flöden</i>	<i>Tidigare</i>	<i>Reviderad</i>	<i>Differens</i>
År	2024	2024	Budget
Förskola	-1 413	-6 240	-4 827
Fritidshem	-110	-1 702	-1 592
Förskoleklass	-1 925	-1 843	82
Grundskola	3 098	13 243	10 146
Summa	-351	3 458	3 809
<i>Tidigare, avser äskande i strategisk plan och budget 2023-2025</i>			
<i>Reviderad, avser äskande i mål och budgetskrivelse 2024-2026</i>			

3.2.3 Generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen

i Finansieringsprincipen tillämpas när riksdagen, regeringen eller statliga myndigheter beslutar om regeländringar som tar sikte på de verksamheter som bedrivs av kommuner och landsting. Exempel på sådana beslut är när:

- införande av nya obligatoriska uppgifter.
- frivilliga uppgifter blir obligatoriska
- det kommunala ansvaret för vissa uppgifter tas bort eller avregleras
- staten ändrar ambitionsnivåerna för befintlig verksamhet

Finansieringsprincipen är grundläggande för de ekonomiska relationerna mellan staten och kommunsektorn, och gäller i båda riktningarna. Principen innebär att kommuner och landsting inte ska behöva höja skatten eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera statliga beslut.

På senare år har flera genomgripande reformer genomförts inom nämndens verksamhetsområden och förmodligen kommer det även i framtiden att ställas krav på omställningar och genomförande av nya reformer inom nämndens ansvarsområden.

Förvaltningen har under flera år haft ambitionen att säkra att finansieringen av statliga beslut som regleras i den kommunalekonomiska utjämningen och berör gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden också tillförs den utförande nämnden.

Nämnden kommer inom ramen för de generella statsbidragen⁶ att avstå att äska om budgettillskott, detta med hänvisning till det ekonomiska läget. Tabellen nedan redovisar nyttillkomna generella statsbidrag inom nämndens verksamhetsområden:

Tabell 1.5 (e) Finansieringsprincipen

Aktivitet	Belopp, tkr
1. Utökad undervisningstid i lågstadiet	1 300
2. Deltagande i förskola	462
3. Extra studietid och utökad lovskola	1 400
Summa	3 162

1. Utökning av undervisningstiden i lågstadiet innebär att elever ska få tillräckligt med undervisningstid för att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål.
2. Det generella statsbidraget avser ett ökat deltagande i förskolan bland barn 3–5 år samt även för att stärka förskolans arbete med barns språkutveckling i svenska och att läslyftet förlängs.
3. I syfte att höja kunskapsresultaten och ge elever möjlighet att utvecklas så långt som möjligt föreslås att elever i grundskolan erbjuds minst 2 timmars extra studietid per vecka utanför ordinarie undervisningstid för att få hjälp med läxor eller annat skolarbete. Den obligatoriska lovskolan utvidgas också så att elever erbjuds lovskola under läsåret, exempelvis på höstlovet eller påsklovet.

Noteras bör att regeringen sedan tidigare har beslutat om stora generella statsbidrag som berör nämndens verksamhetsområden som exempelvis nya och gamla välfärds miljarderna⁷. Där pandemin har spelat roll för tilldelningen men även att flera kommuner redan innan pandemin befann sig i en ansträngd situation. Välfärds miljarder har tillförts kommunerna för att bidra med stabilitet och trygga tillgång till en bra skola, vård och omsorg. Region Gotlands del av de nya och gamla välfärds miljarderna på 14 miljarder kronor år 2022 var cirka 81,6⁸ miljoner kronor. Grundskolans budget har sedan 2017 till 2023 varit föremål för besparings- och effektiviseringskrav och interna omföringar vilket har medfört att grundskolans budgettram över tid har minskat med 9,5 miljoner kronor. Den minskade budgeten för

⁶ Uppgifter hämtade från SKR:s Specificering av generella statsbidrag i anslaget för kommunalekonomisk utjämning för kommuner åren 2022 - 2025, publicerad 2023-01-25

⁷ Gamla välfärds miljarden beslutades till budget år 2017 samt nya välfärds miljarden år 2019

⁸ Folkmängd 2021-12-31 i Region Gotland multiplicerat med 668 kronor per invånare, källa SCB samt SKR

grundskolan avser främst undervisning och till viss del lärverktyg detta gäller även för fristående skolhuvudmän. Resonemanget om minskad budget exkluderar den kompensation som varit under åren för löneökningarna samt barn- och elevvolymers förändringar. Med ovan resonemang i beaktande har förvaltningen svårt att se att någon tilldelning av välfärdsmiljarderna har tillförts skolan och att välfärdsmiljarderna troligen har tilldelats vård och omsorg.

3.3 Kompensation för externa avtal

Behovet av kompensation är beräknat utifrån kravet på ”lika villkor” för förskola, fritidshem skolverksamhet oavsett kommunalt eller fristående huvudmannaskap. Skyldighet finns att bidragen till fristående verksamhet skall ligga på samma nivå som anslagen till regionens skolverksamhet, vilket innebär att exempelvis lönekostnadsökningar till följd av lönerrevision skall kompenseras även fristående huvudman. Här har löneutvecklingen som en funktion av barn och elevtalen beräknats till 2,5 procent per år under perioden 2024 till 2026 och övriga indexantaganden för skolskjutsar generellt med två procent per år.

När det gäller skolskjutsar index ”ökade kostnader” 12 procent avser det den ökning⁹ som förvaltningen kan se i dagsläget när det gäller indexkorgens innehåll¹⁰ och de ökade kostnader som är. Det som gör det hela komplicerat för förvaltningen är att det nya kollektivtrafikavtalet som kommer att gälla från och med den 18 juni 2023 kommer att reducera skolskjutskostnaderna med 28 till 30 procent i jämförelse med nuvarande avtal. Vilket då i praktiken borde innebära att utrymme finns för indexökningar enligt det nya avtalet med hänsyn till det nuvarande avtalets budgeterade värde. Förvaltningen vill med ovan beskrivet belysa komplexiteten men inte lyfta det som ett äskande.

Underlag för Externa avtal, jmfr 2023	2024	2025	2026
Undervisningsresurs (löner):			
Fristående förskolor: 69 003 tkr			
Fristående fritidshem: 13 640 tkr	3 725	7 569	11 377
Fristående förskoleklass: 5 571 tkr			
Fristående grundskolor: 60 788 tkr			
Köp av stödverksamhet:			
Skolskjutsar index "generellt" två procent	898	1 795	2 693
Skolskjutsar index "ökade priser" 12 procent	5 386	-	-
Summa, tkr	4 623	9 365	14 070

3.4 Taxor och avgifter, interna och externa

Barn- och utbildningsnämnden följer de taxor som är beslutade i lag eller genom regionfullmäktige. Inga kända förändringar i taxor och avgifter planeras under planperioden.

4 Investeringsförslag med motiveringar 2024–2028

4.1 Lokaler

Nämndens verksamheter har fortsatt behov av investeringar enligt tidigare plan men med vissa justeringar i tid. Behoven som beskrivs exkluderar kostnader för förstudier och projektering. Av erfarenhet vet vi att den kostnaden brukar beräknas till 10 procent av den totala investeringen. I Region Gotlands strategiska lokalplanering är det övergripande målet

⁹ Tillsammans med generell indexökning, sammantaget 14 procent

¹⁰ 55% LCI SNI 2007, 7% HVO index (30%), 17% biogas enligt KPI (70%), 5% ITPI 29-30, 14% KPI, 2% ränta (stibor 90)+3%

”Att nå balans mellan organisationens behov av och tillgång till lokaler med beaktande av den långsiktiga regionnyttan”. Strävan är att få de kortsiktiga insatserna att följa en linje så att de gynnar våra långsiktiga mål och bidrar till Region Gotlands strategiska lokalplanering.

I arbetet med lokalplanering har skolorna delats in efter Gotlands högstadieskolors upptagningsområden. Tillsammans med teknikförvaltningen som ”hyresvärd” och verksamhetsansvariga har dagens skolor och beräknat framtida behov kartlagts. Detta utefter befolkningsprognosen från Statisticon som även tar hänsyn till arbetsmarknadens förväntade utveckling och planerade bostadsbyggen. I detta arbete har alla förvaltningens verksamheter beaktats och arbetet skall vara långsiktigt hållbart.

Behovet mellan 2024 och 2028 är enligt prognos cirka 110 färre elever F-9. Antal barn i åldern 1-5 år bedöms under samma period till ca 68 fler än idag (vilket motsvarar ett behov i kommunal förskola på ca 47 platser). Prognoserna gäller boende per område men behöver med det inte alltid vara detsamma som behov/önskemål av för- och grundskoleplatser på den plats man bor. Detta då fritt val av förskola och fritt val, i mån av plats, av grundskola gäller.

Som följd av besluten som togs i samband med utredningen ”Framtidens förskola och grundskola”, att så gott som alla enheter inom förskola och grundskola ska finnas kvar, kommer lokalkostnaderna att öka de närmsta åren. Detta till största del som följd av utökade investeringsbehov i lokalerna i jämförelse med förslaget minskade organisationsstruktur. Till viss del beror kostnaderna på ersättande av byggnader med tidsbegränsade bygglov med permanenta byggnader. Även kraven på likvärdighet medför investeringsbehov på ett antal enheter. (Investeringar för också med sig en ökad driftskostnad på cirka 10% av investeringen.)

Det finns ett växande behov av platser inom förskolan för barn med flerfunktionsnedsättningar vilket i viss mån även avspeglar sig i behovet av fler platser inom särskolan. Dessa barn kommer från hela Gotland men måste ha gemensamma avdelningar/förskola där samlad specialkompetens kan erbjudas. Idag finns avdelningar för barn med dessa behov på Humlans förskola och förvaltningen ser det också som det bästa alternativet att antalet platser utökas där.

Bilagda förslag utgör en ökning av det totala antalet skol- och förskoleplatser på Gotland vilket leder till en kostnadsökning i form av hyra. Den största ökningen av platser inom planperioden sker genom nybyggnationen av Alléskolan som görs med anledning av arbetsmiljö och lagkrav. Även ”Pippi-förskolan” ökar antalet platser i södra Visby, ett behov som befolkningsutvecklingsprognosen tydligt påvisar.

Fördjupad information återfinns i bilaga 1–2.

4.1.1 Redovisning kring Alléskolan

Alléskolan på fastigheten Visby Pjäsen 14 startade år 1995 som en provisorisk lösning på ett ökande elevantal i Visby. Skolan är idag en enparallellig F-6 skola med som är evakuerade till tillfälliga lokaler på Södervärn skolans område. Den nu rivna Alléskolan hade i sitt dåvarande skick ett föreläggande gällande ljudmiljö orsakade av ventilationsanläggningarna och placeringen av dessa, vilket ligger till grund för en nybyggnation. Alléskolan ses med sitt läge i en expansiv del av staden helt nödvändig att behålla.

Rivningsarbeten och nybyggnation av Alléskolan startade hösten 2023 och invigning av den nya Alléskolan sker till höstterminen 2024.

En positiv konsekvens av nybyggnationen är att Humlegårdsskolan årskurs F och 1 flyttas till Alléskolan och ger utrymme för en utbyggnad av förskolan Humlan inklusive en specialavdelning för barn med flerfunktionsnedsättningar.

Inriktningsbeslutet är sedan 2020 att projektera för en nybyggnation av en två-parallell skola F-6 då renovering av befintlig byggnad ansetts för kostsam och osäker. Nybyggnationen är uppskattad till en kostnad om 137 miljoner kronor vilket ger en ökad driftskostnad på ca 13 miljoner kronor per år, när det är färdigbyggt. Projektet följer både tidsplan och budget.

Projektets genomförande möjliggör också den utökning av antalet platser för barn med flerfunktionsnedsättning inom förskolan som tidigare nämnts. Detta genom att grundskoleelever i förskoleklass och åk 1, som idag går på Humlegårdsskolan, fortsättningsvis kan gå på Alléskolan. Som resultat av en utökad verksamhet på Alléskolan möjliggörs även flytt av barnen på Lindens förskola till Humlegårdsskolans nuvarande lokaler, vilket i sin tur leder till möjligheten att vi kan säga upp hyresavtalet för Lindens förskola.

4.2 IT-investeringar

Satsningen på att fortsatt utveckla förvaltningens digitalisering pågår och en översyn av hela systemarkitekturen inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har genomförts. Utöver detta tillkommer Regionövergripande arbetet med införande av e-arkiv där varje förvaltning behöver investeringsutrymme för ett lyckat införande.

Införande av lärplattor och datorer fortsätter och ambitionen är att alla elever ska ha en individuell enhet under år 2023. Utifrån behovet av en sammanhållen strategi för digitalisering med en samsyn kring val av digitala verktyg (device) har förvaltningsledningen utifrån genomförd kartläggning tagit beslut om en genomförandeplan på 3–4 år. Detta behöver beaktas i investerings och driftbudget för planperioden vilket även framgår i bilagor.

Upphandling av lärplattformar inom BUN:s ansvarsområden pågår under 2023 och efter beslut går arbetet vidare med att implementera plattform utifrån fastställda riktlinjer, vilket beräknas pågå under minst två år.

Kompetensutveckling och utbildningsinsatser inom digitaliseringsområdet behöver genomföras kontinuerligt och parallellt med införanden av nya system och ny teknik. Kontinuerligt underhåll av den digitala infrastrukturen är då en grundförutsättning.

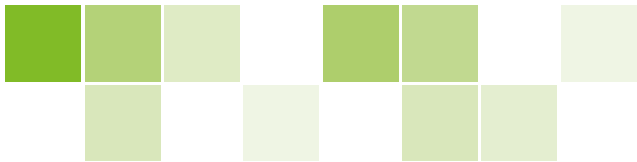
Förvaltningen har flertalet inplanerade projekt som bidrar till utveckling inom digitaliseringsområdet såväl centralt som för respektive avdelning. En effektiv förvaltning av flertalet digitala system och tjänster kräver också en central hantering av processer och system samt att erforderliga resurser avsätts för att klara uppdragen. Detta riskera dock att falla då förvaltningen till 2023 fått minskad investerings- och driftbudget inom IT. Förvaltningen kommer av den anledningen behöva kompenseras för 2023-års nedskärningar under planperioden.

Utifrån ovanstående sammanfattning är det tydligt att en reducerad IT-investeringsbudget inte är en framkomlig väg.

Bilageförteckning

Bilaga 1: Investering lokaler och IT BUN 2024-2028

Bilaga 2: Investeringsplan BUN 2024-2028

PLAN

Investeringsplan Lokaler BUN 2024 – 2028

Barn- och utbildningsnämnden

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Datum 2023-01-31
Gäller 2024–2028
Ärendenr BUN 2023/86
Version 0.2

Innehåll

Investeringsplan Lokaler BUN 2024 – 2028	1
Investeringsplan grundskolelokaler	3
1. Bakgrund	3
2. Elev- och befolkningsprognos	3
3. Nyanlända	4
4. Idrott	4
4.1. Duschar och omklädning	4
5. Säkerhet, trygghet och tillgänglighet	4
5.1. Säkerhet	4
5.2. Tillgänglighet	5
6. Allmänt	5
7. Visbyområdet	5
7.1. Evakuering Visby	5
7.2. Investeringsbehov norra Visbyområdet/Solbergalinjen	5
7.3. Investeringsbehov södra Visbyområdet/Södervärnslinjen.....	7
8. Investeringsbehov Romalinjen	7
9. Investeringsbehov Norrlinjen	8
10. Investeringsbehov Klinte/Sudretlinjen	9
11. Gotlands resursskolor	10
Investeringsplan förskolelokaler	11
1. Barn och befolkningsprognos för förskolegruppen	11
1.1. Andel inskrivna barn i Region Gotlands förskolor	11
2. Investeringsbehov Visbyområdet	11
3. Investeringsbehov Romaområdet	14
4. Investeringsbehov norra Gotland	14
5. Investeringsbehov Klinteområdet	15
6. Investeringsbehov södra Gotland	16
Investeringsplan Särskolelokaler	16
Investeringsplan Barn- och elevhälsan	17

Investeringsplan grundskolelokaler

1. Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden har ett stående uppdrag från regionfullmäktige, att till budgetberedningen varje år redovisa investeringsplan för de närmaste åren.

I regionens strategiska lokalplanering är det övergripande målet ”Att nå balans mellan organisationens behov av och tillgång till lokaler med beaktande av den långsiktiga regionnyttan”. Strävan är att få de kortsiktiga insatserna att följa en linje så att de gynnar våra långsiktiga mål och bidrar till Region Gotlands strategiska lokalplanering.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har även ett uppdrag, från regionfullmäktige, att verka för större och mer ekonomiskt och pedagogiskt bärkraftiga enheter tillsammans med förskolan. Ur kvalitetsperspektiv bör en skolenhet bestå av två paralleller på låg och mellanstadiet och tre paralleller på högstadiet. Ur ett ekonomiskt perspektiv 150 elever.

Barn och utbildningsnämnden har givit förvaltningen i uppdrag att i investeringsplanen också visa på kommande kostnader för periodiskt underhåll (PU). Dessa kostnader och investeringar belastar tekniska nämndens budget och det är Teknikförvaltningen som ansvarar för planering och utförande av desamma. Då planeringen av PU ständigt behöver justeras utifrån oförutsedda händelser och att det i och med det sker omprioriteringar är det mycket svårt att korrekt visa den för en kommande period om fem till tio år. Avstämning med Teknikförvaltningen är gjord och i de fall relativ säkerhet råder finns dessa kostnader redogjorda för.

Som riktvärde har nämnden utgått från följande schabloner, baserat på erfarenhet och historik.

För renoveringsarbeten (PU) beräknas **11 000 kronor per kvadratmeter**.

För nyproduktion beräknas **40 000 kronor per kvadratmeter**.

Driftkostnaden är beräknad som **10 procent per år av investeringen**. (Kapitalkostnad och övriga kostnader som el, värme, vatten mm.)

2. Elev- och befolkningsprognos

Siffrorna på max antal elever per grundskola är de som framkommit i och med utredningen Framtidens förskola och grundskola. Denna beräkning utgår från vad lokalerna klarar med hänsyn till yta, ventilation, kapacitet i matsal mm. Antalet inskrivna elever per enhet är per 2022-09-15. Senaste befolkningsprognosen är från 2022-04-01 och bygger på Statisticons beräkningar med demografisk framskrivning, arbetstillfällen och byggnation. Ny prognos väntas i april 2023.

Behovet F-9, mellan 2024 och 2028 är enligt prognos 110 färre elever. Prognoserna gäller boende i området men behöver med det inte alltid vara detsamma som behov/önskemål av grundskoleplatser. Detta då fritt val i mån av plats, gäller.

Befolkningsutveckling i gruppen 0-15 år, 2021-2031, Region Gotland

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	355	339	337	340	346	353	359	365	372	379	380
1-5	2 879	2 879	2 832	2 818	2 808	2 852	2 855	2 886	2 928	2 975	3 022
6	584	646	659	626	627	584	636	616	616	620	629
7-9	1 968	1 916	1 942	1 948	1 988	1 970	1 898	1 909	1 899	1 929	1 915
10-12	2 076	2 056	2 018	2 040	1 989	2 015	2 022	2 060	2 044	1 977	1 988
13-15	1 906	1 997	2 109	2 126	2 105	2 070	2 092	2 045	2 070	2 077	2 115
0-15	9 768	9 833	9 897	9 898	9 863	9 844	9 862	9 881	9 929	9 957	10 049

Prognos 2022-04-01

Elevantal läsåret 22/23, alla elever, kommunala och fristående skolor (220915)

Läsår	För	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Summa
22/23	657	594	672	642	682	668	711	698	662	616	6602

3. Nyanlända

Nyanlända: Prognosen ligger på ca 37 anvisningar inklusive kvotflyktingar per år

Lotsen: Baserat på senaste årens mottagande så är det ca 10 elever på Lotsen – ibland upp mot 20. Det är KVOT-flyktingar, anhöriginvandring och barn till EU-medborgare samt barn till svenska medborgare som bott utomlands och flyttat tillbaka till Sverige där barnen är födda i annat land. Den ordinarie Lotsen-verksamheten (8-veckors introduktion) har idag ett rum till sitt förfogande. För fullgod verksamhet behövs både klassrum, grupprum för att dela gruppen då ålderskillnaden är stor (6 år-19 år), ändamålsenliga lokaler för fritidsverksamhet, rum för inskrivningssamtal, kartläggningar och kontor/arbetsytor för personal (ca 5-6 personer).

Modersmålsenheten: Modersmålsenheten har ca 40 modersmåls lärare som är i behov av en gemensam arbetsplats och ett gemensamt mötesrum.

4. Idrott

Idrottsämnet har fått utökad tid i läroplanerna. Det är brist på lediga schematider i idrottshallarna i delar av Visby och i Roma.

Medel för nybyggnation av en fullstor ”enkel” hall i Roma är beviljat 2023. Med en enkel hall menas en hall som uppfyller alla krav för skola och föreningsliv inklusive dusch och ombyte men inte plats för åskådare och kafeteria. Kostnad cirka 50 mnkr. Driftkostnad ca 5 mnkr/år

För hall i Visby är det mest önskvärda scenariot att en fullstor hall byggs centralt i Visby (med gångavstånd från Solbergaskolan). Kostnad 50 mnkr. Driftkostnad 5 mnkr/år

Ett möjligt alternativ för idrottslokaler i området centrala Visby skulle kunna vara att i samband med nybyggnation av badhus bygga om nuvarande Solbergabadet till en idrottshall. Denna kostnad uppskattas till cirka 10 mnkr med en driftkostnadsökning på ca 1 mnkr. Kostnaden är beräknad på att motsvarande kostnad för samma upplägg bedömdes till ca 6,5 mnkr för Romabadet i en förstudie från teknikförvaltningen 2018-03-22. Kostnaden 8,5 mnkr är en uppskattad uppräkningskostnad av denna kostnad.

4.1. Duschar och omklädning

Översyn över omklädning och duschutrymmen på samtliga skolor som inte har avdelade duschutrymmen. Viktig trygghetsfaktor för eleverna. För kommande åtgärder äskas 0,5 mnkr/år de följande åren.

5. Säkerhet, trygghet och tillgänglighet

5.1. Säkerhet

Ett antal av våra för- och grundskolor har varit utsatt för hot och incidenter under senare år. Ett flertal brandtillbud har inträffat både inomhus och utomhus. Det har uppstått hotfulla situationer då elever och obehöriga har slagits och hotat personal och elever.

Som pilot för arbetet kring att höja säkerheten hänvisas till erfarenheterna från Wisbygymnasiet.

Region Gotland har ett nytt avtal sedan 2022 av bevakningstjänster vilket underlättar ett framtida samarbete för att på ett enhetligt sätt öka säkerheten.

För- och grundskolorna har efter olika incidenter haft diskussioner med personal och vårdnadshavare om hur tryggheten skall förbättras. För- och grundskolegårdar används tyvärr ibland som handelsplats och gömställe för droger.

Åtgärder har oftast inneburit att den närmaste omgivningen rensats på brännbara föremål, förstärkt belysning, montering av kodlås och förbättring av skalskydd samt extra rondering av vaktbolag.

5.2. Tillgänglighet

Ett flertal investeringar har gjorts på ett antal för- och grundskolor för att underlätta för barn och elever med olika funktionsnedsättningar. Taktila stråk har skapats i byggnader och på gångbanor. Översyn av akustisk miljö har gjorts. Ramper och automatiska dörröppnare har installerats. Skolgårdar har anpassats för rörelsehindrade. Dessa arbeten behöver fortlöpa.

För kommande åtgärder inom säkerhet och tillgänglighet äskas 1,2 – 1,5 mnkr/år de följande åren.

6. Allmänt

Investeringspott om 4 – 5,5 mnkr per år för möbler, lekredskap, spisar mm äskas även kommande år. Så även 2 – 3 mnkr per år för kostnader kring förskoleplatser och de verksamhetsanpassningsbehov som följer med detta. Utöver detta äskas även 2 – 3 mnkr per år för verksamhetsanpassningsbehov inom grundskolan.

7. Visbyområdet

Folkmängd i Visby Norra efter åldersklass

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	94	83	83	84	85	87	89	91	93	94	95
1-5	690	681	677	679	675	687	683	692	703	715	728
6	151	175	153	145	153	140	158	149	149	150	152
7-9	528	507	518	501	498	482	467	478	474	483	476
10-12	585	559	552	555	536	546	534	535	523	507	516
13-15	568	611	624	606	586	579	583	566	575	567	570
0-15	2 616	2 616	2 607	2 570	2 533	2 521	2 514	2 511	2 517	2 516	2 537

Prognos 2022-04-01

Folkmängd i Visby Södra efter åldersklass

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	107	103	103	104	107	109	111	113	115	117	118
1-5	862	885	880	877	883	902	905	918	932	948	964
6	178	185	203	202	195	185	203	198	198	200	203
7-9	583	576	573	595	617	622	604	607	609	621	618
10-12	605	629	629	619	609	608	625	644	647	630	633
13-15	536	539	598	628	646	644	638	627	629	642	659
0-15	2 871	2 917	2 986	3 025	3 057	3 070	3 086	3 107	3 130	3 158	3 195

Prognos 2022-04-01

Sammanfattning Visbyområdet

Behovet mellan 2024 och 2028 är enligt prognos 47 färre elever F-9 i Visbyområdet.

För norra Visby beräknas en minskning med 79 elever och för södra Visby en ökning med 32 elever. Förvaltningen planerar en översyn av upptagningsområdena för att bättre kunna balansera skolorna i norra och södra Visby.

7.1. Evakuering Visby

Då ett flertal större ombyggnader planeras i Visbyområdet har evakueringslokaler motsvarande 15 klassrum byggts på Södervärmskolans skolgård. Samma lokaler används för

1. Södervärmskolans utbyte av ventilationssystem HT2021–VT2022
2. Om och tillbyggnad av Alléskolan HT2022–VT2024
3. Underhållsarbete för Vuxenutbildningen HT2024–VT2025 (ej beslutat)

Kostnaderna, utöver ordinarie hyra för detta, belastar TN:s budget.

7.2. Investeringsbehov norra Visbyområdet/Solbergalinjen

Antal elever i norra Visby bedöms minska med 79 elever mellan 2024 och 2028.

Solbergaskolan 5-9

10338 m². Bedömt max antal elever ca 850.

Inskrivna elever 679 (åk 7-9 ca 617 elever). Skolan kommer att bli en 7–9-skola.

Åk 4 -> Tjelvar 2022/2023, Därefter följer åk 5 och 6.
Pågående PU. Behov av ytterligare en idrottshall, se ovan.
Saknar undervisningsrum för expansion av Särskolan och Resursskolan.

Gotlands resursskola, Tal- och språk 4-9. Inskrivna elever 21. Se nedan.

Norrbackaskolan, F-6

3082 m². Bedömt max-antal elever ca 180. Inskrivna elever 151.

S:t Hansskolan, F-6

3177 m². Bedömt max-antal elever ca 190. Inskrivna elever 156.

Pu på skolan genomfört. Pågår nu i idrottshallen.

Tjelvarskolan, F-3

2700 m². Bedömt max-antal elever ca 200. Inskrivna elever 120.

Skolan planeras succesivt bli en F-6-skola (F-4 läsåret 22/23, F-5 23/24 och slutligen F-6 24/25. (Parallellt blir Solbergaskolan 7–9).

PU planeras. Uppskattad kostnad ca 27 mnkr.

Gotlands resursskola, Tal- och språk F-3. Inskrivna elever 14. Se nedan

Väskinde skola, F-6

2961 m². Bedömt max-antal elever blir ca 300. Inskrivna elever 233.

Skolan är idag 1,5-parallellig och blir 2024 2*F-6. För denna expansion behövs ytan som förskolan idag disponerar i huvudbyggnaden användas av grundskolan. För beräknade investeringar se Väskinde förskola.

För inventarier och verksamhetsanpassningar i samband med verksamhetsförändringarna äskas 4,0 mnkr till år 2024 - 2025.

Polhemskolan F-6

1725 m². Bedömt max-antal elever ca 190. Inskrivna elever 133.

Skolan är 1*F-6. Övriga delar av fastigheten används av Barn- och elevhälsan, modersmålsenheten. På fastigheten finns också andra skolformer som särskola, gymnasieskola, särskilda undervisningsgrupper och vuxenutbildning. För att bäst nyttja områdets resurser pågår en översyn och verksamhet eller delar av verksamhet kommer att flytta från området. Läsåret 24/25 planeras Tal- och språkklasserna flyttas från Tjelvarskolan (F-3).

Verksamhetsanpassningsarbeten kring specialsalar för praktisk-estetiska ämnen med mera i hus 03, ”Långa längan/Mästerhuset” kommer behöva utföras inom de närmsta åren. För detta äskas inte pengar i denna budget men behoven finns och utförandetid styrs av att befintlig verksamhet i huset behöver omlokaliseras för att anpassningarna ska kunna utföras.

Alléskolan, 2–6

1857 m². Bedömt max-antal elever ca 200. Inskrivna elever 223.

Årskurs F-1 går i Humlegårdsskolans lokaler och årskurs 2–6 evakuerade till Södervärns skolan. Nybyggnation pågår. Nya Alléskolan blir en 2*F-6-skola med ett ökat elevantal till ca 350 elever. (Nybyggnationen möjliggör en utökning av antalet platser för barn med flerfunktionsnedsättning inom förskolan. Detta genom att grundskolelever i förskoleklass och åk 1, som idag går på Humlegårdsskolan, flyttar till Alléskolan. Se förskolan.)

Humlegårdsskolan, F-1

677 m². Bedömt max-antal elever ca 100. Inskrivna elever 79.

Humlegårdsskolan avvecklas och blir förskola när Alléskolan står färdig.

Stenkyrka skola, F-6

1017 m². Bedömt max-antal elever ca 135. Inskrivna elever 56.

7.3. Investeringsbehov södra Visbyområdet/Södervärnslinjen

Antal elever boende i södra Visby bedöms öka med 32 elever mellan 2024 och 2028.

Södervärnsskolan, 4–9

7267 m². Bedömt max-antal elever ca 700. Inskrivna elever 583.

PU och ventilationsarbete är genomfört. Anpassning av idrottshallens verksamhetsytor och omklädningsrum kommer inom de närmsta åren behöva utföras för att uppnå högre grad av effektivitet i lokalutnyttjandet. För detta är 2 mnkr beviljat 2023. Ger en driftkostnad på 200 tkr per år.

Västerhejde skola, F-6

2172 m². Bedömt max-antal elever ca 320. Inskrivna elever 278.

Skolan är i gott skick och inga åtgärder planeras. När det tidsbegränsade bygglov för den så kallade ”Gröna längan” går ut 2027 måste någon form av ersättningslösning vara klar. I Gröna längan finns idag fyra klassrum och ett personalrum. För detta äskas 10,5 mnkr till år 2026. Ger en driftkostnad på 1,05 mnkr per år. Om VVV-skolan byggs eller motsvarande en parallell flyttas till annan enhet så finns inte detta behov.

VVV-skolan, F-6 (förslag)

4000 m², bedömt max-antal elever 350 (jmf Alléskolan)

Enligt ett tidigare beslut skall en ny skola byggas i Västerhejde/Vibble/Visborg (benämnd VVV-skolan). Detta för att kunna erbjuda plats för den prognostiserade elevökningen. Huvudalternativen är nybyggnation i anslutning till Västerhejdeskolan eller nybyggnation nordost om Kneippbynron-dellen. Enligt den senaste elevprognosen kan den beräknade ökningen i Visby under överskådlig tid ske med Polhem- och Alléskolan varför behovet av en utbyggnad i Västerhejde ej finns kvar i när-tid. Beräknad kostnad runt år 2028 är ca 150 mnkr vilket motsvarar kostnaden för Alléskolan inklusive en uppskattad indexeringsökning.

Eskelhem skola, F-3

899 m². Bedömt max-antal elever 75. Inskrivna elever 41.

Lyckåker, F-6 (F-3)

2574 m². Bedömt max-antal elever ca 275. Inskrivna elever 161.

Mindre delar av PU återstår.

Gråboskolan, F-6

4561 m². Bedömt max-antal elever ca 300. Inskrivna elever 217.

Behov av PU.

Terra Novaskolan, F-6

1787 m². Bedömt max-antal elever ca 190. Inskrivna elever 171.

8. Investeringsbehov Romalinjen

Antal elever boende i Romaområdet bedöms minska med 24 mellan 2024 och 2028.

Folkmängd i Romas upptagningsområde efter ålder

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	43	45	45	45	45	46	47	48	48	49	49
1-5	395	380	377	372	358	370	372	376	381	386	392
6	75	89	83	84	93	70	80	80	80	80	81
7-9	254	243	256	251	259	263	250	246	237	245	245
10-12	275	263	246	256	250	261	257	264	267	256	254
13-15	242	261	285	279	268	254	262	256	265	262	269
0-15	1 284	1 281	1 292	1 287	1 273	1 264	1 268	1 270	1 278	1 278	1 290

Prognos 2022-04-01

Romaskolan, F-9

5443 m². Bedömt max-antal elever ca 350. Inskrivna elever 348.

Det finns ett stort behov av en ny idrottshall och medel finns beviljat för detta 2023.

Uppskattad kostnad för nybyggnation är 50 mnkr. Ger en driftkostnad på 5 mnkr per år.

(Behov finns för en utbyggnad av matsalen, uppskattad kostnad 2 mnkr. Driftskostnad ca 200 tkr per år. Något som ligger under RSF-Måltid.)

Dalhem skola, F-6

1655 m². Bedömt max-antal elever ca 175. Inskrivna elever 116.

Ingen planerad åtgärd. Dock kommande platsbrist med anledning av delvis samlokaliserad förskola som måste hanteras. Se Dalhem förskola.

Endre skola, F-6

853 m². Bedömt max-antal elever ca 150. Inskrivna elever 80.

Paviljonger med tidsbegränsade bygglov som går ut 23-10-24 för paviljong med förskoleverksamhet samt 24-03-03 för paviljong med grundskoleverksamhet. Paviljongerna skall inte ersättas.

Kräklingbo skola, F-6

959 m². Bedömt max-antal elever ca 150. Inskrivna elever 43.

Vänge skola, F-6

925 m². Bedömt max-antal elever ca 110. Inskrivna elever 41.

Tillbyggnad med tidsbegränsat bygglov till 24-06-30. Därefter måste en långsiktig lösning utarbetas.

Investeringsmedel 1,6 mnkr är beviljat för en ny paviljong på 45 m². Driftkostnad ca 160 tkr/år.

Stort behov av PU. Uppskattad kostnad ca 9,3 mnkr.

9. Investeringsbehov Norrlinjen

Fårösund bedöms minska med 29 och Slite bedöms öka med 1 elev mellan 2024 och 2028.

Folkmängd i Fårösund efter ålder

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	13	14	14	14	14	14	14	15	15	15	15
1-5	123	113	110	108	110	112	113	114	116	118	119
6	30	32	28	27	23	24	25	25	25	25	25
7-9	85	85	90	90	87	80	77	75	77	78	78
10-12	103	92	86	86	85	89	89	87	82	79	78
13-15	67	82	90	94	86	81	82	81	84	84	83
0-15	421	418	418	419	405	400	400	397	399	399	398

Prognos 2022-04-01

Folkmängd i Slite efter ålder

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	26	26	26	26	27	27	28	28	29	29	29
1-5	238	235	223	224	222	223	225	227	230	233	237
6	44	54	60	47	51	49	49	49	49	49	50
7-9	147	144	155	161	163	160	150	152	150	151	151
10-12	152	153	143	149	146	156	160	162	159	151	153
13-15	159	156	151	147	148	140	145	142	150	153	155
0-15	766	768	758	754	757	755	757	760	767	766	775

*Prognos 2022-04-01***Solklintskolan, F-9**

7991 m². Bedömt max-antal elever ca 350. Inskrivna elever 199.
PU?

Fole skola, F-6

1480 m². Bedömt max-antal elever ca 165. Inskrivna elever 120.
PU?

Fårösundskolan, F-9

3134 m². Bedömt max-antal elever ca 250. Inskrivna elever 143.
Diskussioner om flytt av Strandgårdens tillagningsskök till Fårösundskolan pågår inom RSF.

Lärbro skola, F-6

1737 m². Bedömt max-antal elever ca 175. Inskrivna elever 105.
PU påbörjas HT 2023.

Ersättningsbehov av lokaler inom förskolan kan påverka grundskolans verksamhet. Se Lärbro förskola.

10. Investeringsbehov Klinte/Sudretlinjen

Klinte bedöms minska med 3 elever och Sudret minska med 10 elever mellan 2024 och 2028

Folkmängd i Klinte efter åldersklass

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	28	26	26	26	26	26	27	27	28	28	28
1-5	242	245	232	223	223	224	223	225	228	231	234
6	42	50	58	56	47	47	50	48	48	48	49
7-9	144	145	148	150	161	158	148	145	145	146	144
10-12	148	151	151	149	150	152	153	162	160	152	149
13-15	133	136	144	161	159	159	158	158	160	161	169
0-15	737	753	759	765	766	766	759	765	769	766	773

*Prognos 2022-04-01***Folkmängd på Sudret efter åldersklass**

Ålder	Befolkning										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	43	42	42	42	42	43	43	44	45	45	45
1-5	330	340	333	335	337	334	333	335	339	344	348
6	65	61	75	65	66	70	70	68	68	68	69
7-9	227	216	202	202	203	205	202	205	206	205	203
10-12	209	209	212	224	213	204	204	205	206	202	205
13-15	201	211	216	212	212	214	224	215	208	208	210
0-15	1 075	1 079	1 080	1 080	1 073	1 070	1 076	1 072	1 072	1 072	1 080

*Prognos 2022-04-01***Klinteskolan, F-9**

7466 m² Bedömt max-antal elever ca 500. Inskrivna elever 295.
PU pågår.

Sanda skola, F-5 (F-3)

810 m². Bedömt max-antal elever ca 100. Inskrivna elever 69.

Uppdrag från BUN att utreda Sanda skola och förskola:

Förvaltningen ges i uppdrag att gå vidare med att skapa förutsättningar för en samlad förskola och för grundskola F-3. Att etablera en helt ny förskolebyggnad med utgångspunkt från den förskola som byggs i Väskinde samt att återkomma i maj med en statusrapport.

Se även Sanda förskola.

Högbyskolan, F-9.

8041 m². Bedömt max-antal elever ca 500. Inskrivna elever 335.
PU planeras fortsätta 2024.

Stånga, F-6

1022 m². Bedömt max-antal elever ca 140. Inskrivna elever 98.
Behov av PU utvändigt. Ej planerat när. Uppskattad kostnad ca 10,5 mnkr

Garda, F-6

2124 m². Bedömt max-antal elever ca 175. Inskrivna elever 98.

Havdhem, F-6

1032 m². Bedömt max-antal elever ca 175. Inskrivna elever 90.
Visst behov av PU och verksamhetsanpassningar. Ej planerat när.

Öja skola, F-6

1824 m². Bedömt max-antal elever ca 125. Inskrivna elever 44.
PU och ventilationsutbyte under 2023/2024. Eleverna är evakuerade till Havdhem.

11. Gotlands resursskolor

Skola specialanpassad för elever med särskilda behov. Viss samordning sker med Särskolan. Till denna verksamhet äskas 4 mnkr för utökning av verksamheten till år 2024.

Gotlands resursskola, Lövsta

Inskrivna elever 9 +1 (år 4-9 + 1 elev GySär). Enheten är placerad i en gynnsam miljö och hyrs via Gotland Grönt Centrum.

Tal- och språkklasserna F-3, Tjelvar

Inskrivna elever 15.
Planeras att flyttas till Polhemskolan läsåret 24/25.

Tal och språkklasserna 4-9, Solberga

Inskrivna elever 25.
Saknar klassrum, grupprum och arbetsrum för elevhälsopersonal.
Planeras att flyttas till Polhemskolan läsåret 23/24.

Investeringsplan förskolelokaler

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har ett uppdrag från regionfullmäktige, att verka för större och mer ekonomiskt och pedagogiskt bärkraftiga enheter tillsammans med förskolan. Ambitionen är därför att alla förskolor bör ha minst tre avdelningar. Befintliga förskolor bör ha minst två avdelningar under förutsättning att de ligger i anslutning till en grundskola.

1. Barn och befolkningsprognos för förskolegruppen

Siffrorna på max-antal barn per förskola är de som framkommit i och med utredningen Framtidens förskola och grundskola. Denna beräkning utgår från vad lokalerna klarar med hänsyn till yta, ventilation, kapacitet i eventuella lekhallar mm. Senaste prognosen är från 2022-04-01 och bygger på Statisticons beräkningar med demografisk framskrivning, antaganden om nybyggnation och utveckling av arbetsmarknaden.

Ny prognos förväntas i april 2023. Prognoserna gäller boende i området och är inte alltid detsamma som behov av förskoleplatser.

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	355	339	337	340	346	353	359	365	372	379	380
1-5	2 879	2 879	2 832	2 818	2 808	2 852	2 855	2 886	2 928	2 975	3 022

Prognos 2022-04-01

Antal inskrivna barn på varje förskola är daterat 2023-01-17.

1.1. Andel inskrivna barn i Region Gotlands förskolor

Andel inskrivna i förskolan är 89 % och andelen av dessa inskrivna inom Region Gotlands förskolor är 77 % och i fristående förskola 23 %.

Antal barn 1-5 år kommer att öka med 68 vilket innebär ett ökat behov 47 kommunala förskoleplatser mellan 2023 och 2027.

2023-01-17:

- 2085 barn inskrivna på Region Gotlands förskolor (77%)
- 626 barn inskrivna på fristående förskolor (23%)
- 7 barn inskrivna på pedagogisk omsorg (Slite, dagbarnvårdare)

2. Investeringsbehov Visbyområdet

Folkmängd Visby Norra

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	94	83	83	84	85	87	89	91	93	94	95
1-5	690	681	677	679	675	687	683	692	703	715	728

Folkmängd Visby Södra

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	107	103	103	104	107	109	111	113	115	117	118
1-5	862	885	880	877	883	902	905	918	932	948	964

Prognos 2022-04-01

Ökning av barn till Visbys förskolor.

Ökningen mellan 2024 och 2028 bedöms bli 54 fler barn i Visbyområdet. För norra Visby beräknas en ökning med 13 barn och för södra Visby en ökning med 41 barn. Med 69 % inskrivna på Region Gotlands förskolor innebär detta 9 barn i norra Visby och 28 barn i södra Visby.

Andra faktorer som påverkar förvaltningens planering är förändringar inom fristående förskoleverksamhet.

Väskinde förskola

987 m², 6 avd. Bedömt max-antal barn 115. Antal inskrivna barn 101.

Förskolan har idag 3 avdelningar i två paviljonger och tre avdelningar i skolbyggnaden. Båda paviljongerna är placerade på fastigheten med tidsbegränsade bygglov.

Budget på 42 mnkr är beviljade för en ny förskola med sex avdelningar som planeras vara klar till 2024. Förskolan lämnar sedan skolbyggnaden som i framtiden kommer nyttjas av grundskolan som då kan bli tvåparallellig.

För möbler och inventarier äskas ytterligare 2,5mnkr till år 2024.

Sammanlagd driftskostnad ca 4,2 mnkr per år.

Humlan och Heden

660 m², 3 avd. varav Heden för barn med flerfunktionsnedsättningar. Bedömt max-antal barn ca 51 (35+16). Antal inskrivna barn (34 + 13).

Efter Alléskolans utbyggnad planeras Humlegårdsskolan avvecklas som grundskola och ytorna kan då frigöras till förskola vilket ger ytterligare två avdelningar och en avdelning specialförskola för barn med flerfunktionsnedsättning. I samband med detta behöver Humlan/Heden verksamhetsanpassas. Uppskattad kostnad ca 4 mnkr äskas till 2025. Driftskostnad ca 300 tkr per år.

Visst PU kommer också behövas och kan förhoppningsvis utföras samtidigt. PU-kostnad beräknas till 7,3 mnkr.

Storken

847 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 80 (65 + 15 i språkförskola). Antal inskrivna barn 67. (53 + 14)

Forellen

803 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 80. Antal inskrivna barn 74.

Behov av PU. Ej bestämt när. Uppskattad kostnad ca 9 mnkr.

Persgränd

551 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 55. Antal inskrivna barn 38.

Vitkålen

904 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 85. Antal inskrivna barn 66.

Behov av PU. Ej bestämt när. Uppskattad kostnad är ca 10 mnkr

Blå Huset

751 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 80. Antal inskrivna barn 49.

PU klart sommaren 2023. Uppskattad kostnad ca 8 mnkr.

Klubbsvampen

608 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 65. Antal inskrivna barn 61.

Behov av PU. Ej bestämt när. Uppskattad kostnad ca 7 mnkr.

Linden

396 m², 3 (små) avd. Bedömt max-antal barn ca 40. Antal inskrivna barn 37.

Hyresvärd, Riksbyggen brf Linden. När Humlans förskola är färdig planeras avveckling av Linden.

Nuvarande kontraktperiod upphör 31 dec 2023 och uppsägning skall ske senast 31/3 2023, annars förlängs kontraktet med tre år till 31/12 2026.

Asken

591 m², 4 avd. Bedömt max-antal barn ca 65. Antal inskrivna barn 53. Hyresvärd Gotlandshem.

Myran/Ängen

514 m² + ca 200 m², 3 + 1 (Ängen) avd. Bedömt max-antal barn ca 60 + 35. Antal inskrivna barn 86. Hyresvärd Gotlandshem.

Bullerbyn

544 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 55. Antal inskrivna barn 50.

PU planeras 2023/2024. Uppskattad kostnad ca 6 mnkr.

Bogen

614 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 55. Antal inskrivna barn 45+ 15 kväll/helg.

Möjligheter att bygga ut om behov uppstår med anledning av det nya området Gråbo Ängar finns med som information till planenheten (SBF) att utreda. Hyresvärd Gotlandshem.

Kabyssen

1219 m², 6 avd. Bedömt max-antal barn ca 120. (I dagsläget max-antal ca 100 med anledning av en specialavdelning) Antal inskrivna barn 77.

Lien

623 m², 3–4 avd. Med möjlighet för ca 60 barn.

Förskolan stängd för ordinarie verksamhet. Används för evakuering vid PU samt som ”popup-förskola” när behov uppstår på främst vårterminer (13 barn inskrivna under vt-22). Gården i behov av upprustning samt viss verksamhetsanpassning. Återöppning kan bli aktuell vid nybyggnation av bl.a. Gråbo ängar. Hyresvärd Gotlandshem.

Behov av PU innan återöppning. Uppskattad kostnad ca 7 mnkr.

Glasmästaren

554 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 55. Antal inskrivna barn 51.

Bryggaren

449 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 40. Antal inskrivna barn 32.

Lokalerna planeras att kunna frigöras för Terra Novaskolan eller ev. 5-årsgrupp.

Behov av PU. Ej bestämt när. Uppskattad kostnad ca 6 mnkr

Skräddaren

488 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 40. Antal inskrivna barn 39.

Törnekvior

1010 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 100. Antal inskrivna barn 85.

Eskelhem

300 m², 1,5 avd. (Möjlighet till utökning i gemensamma lokaler med fritids). Bedömt max-antal barn i dagsläget är ca 28. Antal inskrivna barn 22.

Västerhejde, Korallen

799 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 95. Antal inskrivna barn 79.

Hyrd paviljong med tidsbegränsat bygglov som upphör 2024-06-19.

Ny lösning är beroende av beslut om Visborg förskola 1 (Pippi) och/eller permanent ökning på Korallen/Torpet. Som tillfällig lösning äskas 4 mnkr för paviljong på Korallen eller Torpet i avvaktan på beslut om ”Pippiförskolan”.

Västerhejde, Torpet

412 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 40. Antal inskrivna barn 47.
Undersöka möjligheter att utöka med två avdelningar (se Korallen).

Visborg förskola 1 (Pippiförskolan, ännu ej befintlig)

Nybyggnation i norra änden av Wisborgfältet, på den så kallade ”Pippitomten”. Investeringsförslaget är senarelagt utifrån fördröjd utvecklingstakt av Visborgsområdet. Uppskattad kostnad ca 45 mnkr 2025. Kostnaden är beräknad på produktionskostnaden för Väskinde fsk med sex avdelningar. Driftskostnad ca 4,5 mnkr per år.

Visborg förskola 2 (Kneippbyn, ännu ej befintlig)

Helt beroende på expansionen av Visborgsområdet och kan därför inte tidsbestämmas.

3. Investeringsbehov Romaområdet

Mellan 2024 och 2028 bedöms antalet barn öka med 4. Med 69% av dessa i kommunal förskola innebär detta 3 barn.

Folkmängd i Roma

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	43	45	45	45	45	46	47	48	48	49	49
1-5	395	380	377	372	368	370	372	376	381	386	392

Prognos 2022-04-01

Endre

417 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 60. Antal inskrivna barn 50
En avdelning i paviljong med tidsbegränsat bygglov till 23-10-24 (samt ytterligare en paviljong med tidsbegränsat bygglov med grundskoleverksamhet). Paviljongerna skall inte ersättas vid bygglovens utgång. Delar av förskoleverksamheten kan flyttas till huvudbyggnaden.

Dalhem

543 m², 3–4 avd. Bedömt max-antal barn ca 60. Antal inskrivna barn 52.
Paviljong med tidsbegränsat bygglov som upphör 2025–08. Behov av ersättning för paviljong med två permanenta avdelningar om förskolans kapacitet ska kunna bibehållas. Uppskattad kostnad ca 20 mnkr äskas till år 2025. Driftskostnad ca 2,0 mnkr per år.
RSF planerar ombyggnad av kök och matsal.

Vänge

286 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 35. Antal inskrivna barn 35.
Stort behov av PU. Ej bestämt när. Uppskattad kostnad ca 3 mnkr.

Roma Kungsallén

646 m² + ca 100 m², 4+1 avd. Bedömt max-antal barn ca 70+17. Antal inskrivna barn 67. (En avdelning är i Romaskolans lokaler, om Romaskolan expanderar behöver ersättning för detta byggas i anslutning till Skogsgläntan.)

Roma Skogsgläntan

602 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 55. Antal inskrivna barn 46.
Bedömd möjlig att utöka med två avdelningar på fastigheten varav en uteavdelning.

4. Investeringsbehov norra Gotland

Mellan 2023 och 2027 bedöms antalet barn öka med 9. Med 69% inskrivna på Region Gotlands förskolor innebär detta 6 barn.

Folkmängd i Fårösund

Alder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	13	14	14	14	14	14	14	15	15	15	15
1-5	123	113	110	108	110	112	113	114	116	118	119

Prognos 2022-04-01

Folkmängd i Slite

Alder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	26	26	26	26	27	27	28	28	29	29	29
1-5	238	235	223	224	222	223	225	227	230	233	237

Prognos 2022-04-01

Fårösund

556 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 60. Antal inskrivna barn 29.

Lärbro

510 m², 4 avd. Bedömt max-antal barn ca 65. Antal inskrivna barn 37. Paviljongen Vargen har ett tidsbegränsat bygglov till 2024-09-01. I dag är paviljongen tom och barnen är flyttade till hus ”Folk-skolan 1919”. Uppskattad kostnad 2 mnkr för hus 1919 år 2024. Kostnader tillkommer om 1 mnkr, som avser borttransport av paviljong och återställning av mark. Driftkostnad 200tkr/år.

Slite

923 m², 4 avd. Bedömt max-antal barn ca 110. Antal inskrivna barn 62.

Fole

330 m², 2+1 avd. (en uteavdelning). Bedömt max-antal barn ca 50. Antal inskrivna barn 47. Finns idag en uteavdelning. Barnen kan gå in i en provisorisk byggnad vid dåligt väder. Utreda möjligheten till enklare byggnad med värmekälla, toalett och diskbänk. Ingen uppskattad kostnad.

Stenkyrka

350 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 45. Antal inskrivna barn 44.

5. Investeringsbehov Klinteområdet

I Klinteområdet bedöms en ökning med 3 barn under perioden 2023 till 2027. Med 69% inskrivna på Region Gotlands förskolor innebär detta 2 barn.

Folkmängd i Klinte

Alder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	28	26	26	26	26	26	27	27	28	28	28
1-5	242	245	232	223	223	224	223	225	228	231	234

Prognos 2022-04-01

Klinte

814 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 100. Antal inskrivna barn 110.

Sanda

640 m², 5 avd. Bedömt max-antal barn ca 75. Antal inskrivna barn 69. Förskolan är beroende av en paviljong med tidsbegränsat bygglov, undermåliga lokaler i före detta lärarbostaden samt lokaler inne i grundskolans byggnad. Tidsbegränsat bygglov till sommaren 2025. För att skapa en god och kvalitativ lösning finns behov av en ny lösning med tre avdelningar, Uppskattad kostnad ca 30 – 60 mnkr 2025

Uppdrag från BUN att utreda Sanda skola och förskola:

Förvaltningen ges i uppdrag att gå vidare med att skapa förutsättningar för en samlad förskola och för grundskola F-3. Att etablera en helt ny förskolebyggnad med utgångspunkt från den förskola som byggs i Väskinde samt att återkomma i maj med en statusrapport.

(Kostnaden för förskolan i Väskeby beräknas till 42 mnkr)

6. Investeringsbehov södra Gotland

Sudretområdet prognosticeras ett oförändrat antal barn 2024 till 2028.

Folkmängd i Sudretområdet

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0	43	42	42	42	42	43	43	44	45	45	45
1-5	330	340	333	335	337	334	333	335	339	344	348

Prognos 2022-04-01

Hemse, Högby förskola, (Hemsegården)

412 m², 2 avd. samt lokaler för öppen förskola. Bedömt max-antal barn ca 40, exklusive öppna förskolan. Antal inskrivna barn 37

Hemse, Tallen

661 m², 4 avd. Bedömt max-antal barn ca 80. Antal inskrivna barn 62

Hemse, Mullvaden

624 m², 3 avd. Bedömt max-antal barn ca 65. Antal inskrivna barn 46

Garda

199 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 36. Antal inskrivna barn 31

Havdhem

325 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 40. Antal inskrivna barn 33

Öja

325 m², 2 avd. Bedömt max-antal barn ca 40. Antal inskrivna barn 22

Samordning med PU i skolan krävs då förskolan till viss del nyttjar lokaler i skolbyggnaden. Se Öja skola.

Investeringsplan Särskolelokaler

Normalt sett är det ca 1 % av eleverna som är i behov av särskola.

Inför HT 22 och HT 23 förväntas dock en ökning med ett tiotal elever till åk 1 (från ca 10 till 23).

Detta baserat på Habiliteringens uppgifter och bedömning. Om Habiliteringens bedömning är korrekt kommer särskolan att under de följande 13 åren (9 år grundsärskola och 4 år gymnasiesärskola) behöva utöka sin kapacitet med ett 10-tal platser i jämförelse med idag.

Det blir fler elever med större behov och med större behov av specialanpassade lokaler.

Något som inte bedöms kunna göras inom befintliga lokaler och befintlig bemanning. För detta äskas 2 mnkr till år 2023.

Ytterligare behov finns för förbättrande insatser kring bland annat ljudmiljö i lokalerna samt byta ut vissa möbler för en bättre ljudmiljö.

Polhem grundsärskola

För att möta det ökade behovet av särskoleplatser har en avdelning etablerats i hus 03 på området Hackspetten även kallat "långa längan/Mästerhuset". Från HT-23 planeras denna verksamhet att flytta till annan plats och utredning av detta pågår. Viktigt med samordning av alla verksamheter och olika behov på området sker inför framtiden (se grundskolan).

Verksamheten i "Idrottens hus" kan med fördel flyttas till Lövsta eller annan "lugn plats" för en bättre utemiljö och mindre störningar från andra verksamheter.

Desideriahuset (Desideria grundskola och gymnasieskola)

”Kafé Dessan” har behov av renovering. Verksamhetsanpassningar för ett ökat elevunderlag behövs. Se inledande stycke.

Utbyte av utrustning till elevkök planeras. Kostnad ca 300 tkr.

Komplettering av taktilt stråk i anslutning till det befintliga. (ingången vid tennisplanen)

Förbättringar av uteplatsen pågår och kan komma att behövas ytterligare.

Norrbacka grundskola

Behov av ytterligare lokaler. Behov av PU och bättre ljudmiljö i 1-2 rum.

Solberga grundskola

Behov av ytterligare fler klassrum. Ny klass på både mellan och högstadiet.

Investeringsplan Barn- och elevhälsan

Barn och elevhälsan har på flera av skolorna icke ändamålsenliga lokaler för verksamheten. På många skolor delas lokaler av skolsköterska, skolkurator, specialpedagog, kulturskolan samt psykolog. Barn- och elevhälsans (BEH) önskan är att skolkurator och psykolog får ett gemensamt rum och att skolsköterskan har ett eget rum samt att dessa uppfyller gällande lagkrav.

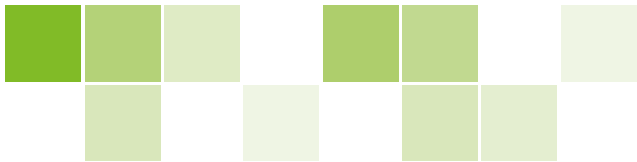
Nödvändiga åtgärder kommer i första hand att ske i samband med PU och övriga arbeten/verksamhetsanpassningar och anges under respektive skola/förskola. På vissa enheter kan också elevmedicinska insatser (EMI) komma att ske på närliggande enhet. Detta om inte BEH:s behov och lagkrav kan tillgodoses på den aktuella enheten.

Investeringsplan

2024-2028		Nämnd/Förvaltning: BUN/UAF											
BUN/UAF		Projekttext											
Kategori 1, Lokaler	Prio 1,2,3	2024	2025	2026	2027	2028	Total	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Pott		13 000	13 000	13 000	13 000	13 000	65 000						
Investeringspott del av besl. Budget													
Investeringar enligt plan (beslut tom 2023)													
VVV-skolan, (Västerhejde, Vibble, Visborg)	1					150 000							
Fsk. mindre byggpass. (id Nya förskoleplatser/paviljonger)	2					3 000							
Mindre om- och/eller nybyggnader, flytbara paviljonger.	1	2 000	2 500	2 500	2 500								
Mindre om och tillbyggnader, utemiljö, UV-skydd, lekedskap mm	1	2 000	2 500	2 500	2 500	3 000							
Wisborg förskola 1. (Pippi)	1				45 000								
Nybyggnation 5 avd. (Ersättning för Korallen 2 avd + exp.)	1												
Tidigare beviljat, 2020-2022= 93MSEK	1	47 000						47 000	9 100	9 100	9 100	9 100	9 100
Alléskolan								300	300	300	300	300	300
Möbler/inventarer								2 500	250	250	250	250	250
Väskande	1	2 500											
Möbler inventarer i förskola.	1	1 500	1 500	1 500	1 500			150	300	450	600	750	900
För-, sär- och grundskolor	1												
Säkerhet trygghet och tillgänglighet	1												
Tidigare beviljat 42 MSEK. Ersättningslokaler förskolepaviljonger	1												
Väskande förskola	1	2 500	1 000	1 000	1 000	1 000	5 500	200	450	550	650	750	850
Särskolan	1												
Verksamhetsanpassningar med anledning av ökat antal elever.	1												
Humlan förskola	1	1 000											
Verksamhetsanpassning för förskola inklusive barn med flerfunktionspedagogisk när åk F-1 flyttar till Alléskolan.	1												
Sanda förskola	1	12 500											
Ersättning för pav. F.d. lärobo och ytor i skolan	1												
Idrottshall Roma	1												
Nybyggnation idrottshall i Roma	1												
Idrottshall Visby	1												
Nybyggnation idrottshall i Visby	1												
Dalhem förskola	1												
Ersättning pav med tillfälligt bygglov, bygge av 2 avdelningar	1												
Nya investeringsförslag													
Ersättningslokaler för "Gröna längan" samt återställning efter dessa tidsbegränsade bygglov.	1												
Västerhejde skola	1												
Stödersvårskolan	1												
Verksamhetsanpassningar, idrottshall, beslutad 2023	1												
Gölandes resurskola, Lövsta	1	4 000											
Utkökning av verksamheten	1												
Humlans förskola	1												
Verksamhetsanpassning, inventarer, specialförskola	1												
Ersättning för paviljong med tidsbegränsat bygglov, bes. 2023	1												
Vänges skola	1												
Ersättning för paviljong med tidsbegränsat bygglov, bes. 2023	1												
Sanda skola	1												
Anpassningar Barn- och elevhälsan, administration mm	1												
Väskande förskola	1												
Möbler, inventarer	1												
Väskande förskola	1												
Anpassning, möbler, (när skolan följer in i f.d förskolans lokaler)	1												
Väskande skola	1												
Tomper/Korallens förskola	1												
Ersättning för paviljong, med tillf bygglov	1												
Endre förskola	1												
Borttag paviljong, återställning mark	1												
Endre skola	1												
Borttag paviljong, återställning mark	1												
Lärbro förskola	1												
Flytt och återst pav med tidsbegränsat bygglov, anpassning hus 1919	1												
Totalt investeringar													
		98 500	102 500	20 500	76 000	171 500	468 000	12 560	21 110	30 060	30 810	37 110	52 960

Anm: Driftkonsekvenser är räknade med en schablon om 10 procent på investerat interentranta med 4 procent. Kapitalkostnad för pott beräknas inte.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

PLAN

Mål och budget- skrivelse 2024– 2026

Fastställt av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2023-03-23

Ärendenr GVN 2023/6

Version 1.0

Mål och budgetskrivelse 2024–2026

Innehåll

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag	3
1.1 Inledning, beskrivning av nämndens uppdrag	3
1.1.1 Vuxenutbildning	4
1.1.2 Folkhögskolan	6
1.1.3 Ungdomsavdelningen.....	6
1.1.4 Arbetsliv och etablering.....	7
1.1.5 Wisbygymnasiet	8
1.2 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024–2026	10
2. Förslag till revidering av mål	11
3. Behov och prioriteringar av resurser 2024–2026	11
3.1 Inledning, behov prioriteringar	11
3.1.1 Vuxenutbildningen	12
3.1.2 Folkhögskolan	12
3.1.3 Ungdomsavdelningen.....	13
3.1.4 Arbetsliv och etablering.....	13
3.1.5 Wisbygymnasiet	13
3.1.6 Digitalisering	14
3.1.7 Kvalitetsutveckling	14
3.1.8 Tilläggsbelopp	15
3.1.9 Barn- och elevhälsa	15
3.1.10 Kompetensförsörjning, gemensamt	16
3.2 Driftbudget 2024 – 2026.....	17
3.2.1 Ramförändringar i sammandrag	17
3.2.2 Generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen	17
3.2.3 Elevflöden och demografi kommande år	18
3.2.4 Resursfördelningsmodell	19
3.3 Taxor och avgifter, interna och externa.....	20
3.4 Kompensation för externa avtal.....	20
4. Investeringsförslag med motiveringar 2024–2028.....	20
4.1 Lokaler	20
4.2 IT-investeringar	21
Bilageförteckning	21

Mål och budgetskrivelse 2024–2026 GVN

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag

1.1 Inledning, beskrivning av nämndens uppdrag

Nämndens uppdrag

Enligt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reglemente: Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör Region Gotlands utbildning inom det offentliga skolväsendet för gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi), uppdragsutbildning och yrkeshögskola samt för regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå.

Nämnden svarar för elevhälsan inom sitt verksamhetsområde.

Nämnden ansvarar för Region Gotlands mottagande av flyktingar med undantag av ensamkommande flyktingbarn, för vilka socialnämnden ansvarar.

Nämnden utgör styrelse för Gotlands folkhögskola.

Nämnden ansvarar för Region Gotlands uppföljningsansvar enligt skollagen avseende ungdomar under 20 år som fullgjort sin skolplikt men som inte genomför eller fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola eller motsvarande utbildning, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Nämnden ansvarar även för de uppgifter skollagen ålägger Region Gotland när det gäller fristående skolor vars verksamhet riktar sig mot den personkrets som ryms inom nämndens verksamhetsområde.

Nämnden svarar för ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet

Målgrupper vi finns till för och deras viktigaste behov

- Elever inskrivna i gymnasieskolan
- Elever inskrivna i vuxenutbildning
- Deltagare vid Folkhögskolan
- Ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret
- Ungdomar som nyttjar verksamheterna i ungdomsgårdarna
- Ungdomar i offentlig miljö som behöver vuxennärvaro
- Individer som står långt från arbetsmarknaden
- Nyanlända på Gotland

Viktiga styrdokument och planer

- Skollagen
- Läroplanen
- Kommunallagen
- Bosättningslagen
- Massflyktsdirektivet

Verksamhetens viktigaste processer

- Delårsrapport 1, månadsrapport april, delårsrapport 2 samt verksamhetsberättelsen.
- Verksamhetsplanen
- Analysrapport vår
- Mål och budgetskrivelse, tidigare strategisk plan och budget

Verksamhetens resultat

- Uppgifter hämtas från Kolada¹ gällande elevers resultat
- Medarbetarenkäten

Verksamhetens nyckeltal

- Antal elever per lärare
- Andel behöriga lärare
- Genomsnittlig kostnad per elev i en jämförelse med genomsnittskommun i riket

Omvärldstrender och deras konsekvenser för verksamheten

- Demografi
- Likvärdighet
- Kompetensförsörjning
- Investeringsbehov
- Säkerhetspolitiska läget vilket idag medför flyktingar från Ukraina men i en framtid kan innebära omflyttning från områden p.g.a. klimat, krig, fattigdom, politiskt förtryck etc.

Verksamhetens största risker och utmaningar

- Lärarbrist - rekryteringar
- Nyetableringar fristående huvudman
- Ökad psykisk ohälsa
- Säkerhet i skolan

Verksamhetens arbete för hållbarhet

- Ekologisk hållbarhet, vattenbrist till exempel men också ökad medvetenhet hos barn och elever kring frågor om klimatneutralitet, miljöpåverkan och en grön omställning.
- Social hållbarhet, frågor om jämställdhet, normer, mänskliga rättigheter kommer att få större vikt i verksamheternas uppdrag.
- Ekonomisk hållbarhet, att lämna en ekonomi i balans till de som kommer efter oss. Att utjämna skillnader i uppväxtvillkor för en ökad likvärdighet genom ett aktivt resursfördelningssystem.

1.1.1 Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen är till hälften finansierad av statsbidrag. Statsbidragen riktar sig till olika insatser och merparten av bidragen kräver medfinansiering. Egen finansiering parallellt med statsbidrag är en förutsättning för att Vuxenutbildningen ska kunna bedriva sin verksamhet. Statsbidragens omfattning varierar och ansökta och godkända medel har minskat 2023 jämfört med 2022. Det finns inga signaler om att statsbidragen kommer öka utan snarare tvärtom framöver. Det finns nu en stor osäkerhet och därmed även en risk att kunna bedriva en tillräckligt kvalitativ och bred vuxenutbildning som efterfrågas.

Utifrån nulägeskarta och kommande utmaningar ser vi följande behov inom vuxenutbildningen.

¹ Kommun och landstingsdatabasen, RKA Rådet för främjande av kommunala analyser

Studie och yrkesvägledning, vuxenutbildningen

Ökade behov av matchning och kompetensutveckling på arbetsmarknaden. Ökat elevantal och inflytning till Gotland. Nya satsningar som omställningsstudiestödet, ökade krav på kartläggning och validering kräver fler studie- och yrkesvägledare. Efterfrågan är större än vad vuxenutbildningen kan erbjuda. Kan antalet studie- och yrkesvägledare öka från 3,5 tjänst till 5 kan vuxenutbildningen proaktivt arbeta för en ökad genomströmning av elever på sfi. Det kan också ske genom omfördelning av resurser men kräver oavsett en resursförstärkning. Förutsätter också satsningar på lärare inom sfi.

Svenska för invandrare SFI, vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen märker en fortsatt tillströmning av elever som behöver studera svenska (sfi) och förbättra sina språkkunskaper. Vuxenutbildningen har flera olika vägar och satsningar för sfi-undervisning som ger positiva resultat, exempelvis orienteringskurser och yrkes-sfi. Även förändrade lagkrav som sammanhållen utbildning innebär fler studietimmar som ska erbjudas.

Det finns olika anledningar till ökningen av elever, försämring av arbetsmarknaden, kärleks- och nära anhörig inflyttning invandring, fler studenter som studerar vid Campus Gotland, fler elever -studerar halvtid för att kunna kombinera med t.ex. arbete, samt fler kortutbildade. En förstärkning här och i kombination med studie- och yrkesvägledning ger förutsättningar för en ökad genomströmning av elever till arbete eller vidare studier. Konsekvens om ramförstärkning ej kan ges är att genomströmning riskerar förbli och det hämmar en snabbare väg till minskad arbetslöshet och en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Yrkesutbildning, vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen ser en fortsatt stor efterfrågan i många branscher bl.a. vård och omsorg, barn och fritid, flera inriktningar inom bygg och yrkesförare. Vuxenutbildningen ser ökade behov och behöver förstärka med fler yrkeslärare. Behoven förändras snabbt och det finns en hög grad av flexibilitet att anpassa utifrån nya behov. Vuxenutbildningens ramavtal inom yrkesförarutbildning har gått ut. I ett första försök vid ny upphandling inkom inga anbud. Det innebär att vuxenutbildningen behöver se över krav och volymer. Ska vuxenutbildningen kontinuerligt genomföra minst två starter per år inom yrkesförarutbildningar dvs gods- och persontransporter krävs förstärkingar inom yrkesvux.

Konsekvens om medel ej kan säkras kan ej heller den mängd utbildning garanteras och utbildning av yrkesförare på Gotland kanske ej kan ske inom vuxenutbildningen.

Lärcentrum, vuxenutbildningen

Rekryteringen av samordnare drogs tillbaka på grund av osäker finansiering. Behovet kvarstår att genom lärcentrum först kartlägga och sedan genom nya upparbeta metoder skapa fler och nya utbildningar på Gotland. Det sker genom lärcentrum och det kan vara lokala grupper som studerar mot högskola, universitet eller yrkeshögskola.

Rekryteringen av samordnare drogs tillbaka på grund av osäker finansiering. Behovet kvarstår att genom lärcentrum först kartlägga och sedan genom nya upparbeta metoder skapa fler och nya utbildningar på eftergymnasial nivå på Gotland.

1.1.2 Folkhögskolan

Utifrån nulägeskartan ser vi följande framgångsfaktorer och utmaningar.

Folkhögskolan erbjuder en utbildningsform för vuxna över 18 år, men kan göra undantag när studerande av olika skäl inte kunnat fullfölja sina gymnasiestudier. Folkhögskolans allmänna kurs öppnar möjligheter för att höja den allmänna utbildningsnivån på Gotland och ge möjlighet för fler att nå högskola. De senaste åren har behoven av stöd och särskild anpassning ökat bland de studerande på Allmän linjens grund eller gymnasienivå, andelen deltagare med psykisk ohälsa har ökat markant.

För att kunna möta behovet av kurativa insatser och vägledning utifrån de behov av kompetensförsörjning och karriärväxling som tex. Omställningsstudiestödet ger möjlighet till är folkhögskolans SYV resurs på 0,5 tjänst fullkomligt otillräcklig. På samma sätt motsvarar inte den kurativa resursen på 0,5 tjänst det behov av stöd till studerande som behövs. Utbildningsplatserna på Allmän linje Enter för studerande med särskilda behov är för få och kraftigt översökta.

Yrkesutbildningar och specialutbildningar

Folkhögskolan är en medveten aktör i närsamhället och erbjuder eftergymnasiala yrkesutbildningar som har stor efterfrågan i det gotländska samhället och branscher som är verksamma på ön. Socialpedagogutbildningen spelar en betydande roll i försörjningen i en rad av regionens verksamheter. Filmutbildningarna förser branschen med en rad yrkeskompetenser såväl på Gotland som på fastlandet och gör det attraktivt att förlägga inspelningar på Gotland. Folkhögskolan har en viktig roll i regional utveckling på ön inte enbart genom kvalificerade yrkesutbildningar utan bidrar till att studerande från hela landet flyttar till Gotland för studier och en del stannar kvar efter sin utbildning.

Eftersom staten inte längre finansierar bristyrkesutbildningar på folkhögskolan har inte några utbildningar mot vård och omsorg kunnat erbjudas under 2023.

Folkhögskolans estetiska utbildningar förbereder individer för högre utbildning inom en rad kulturella områden vilka utgör en snabbt växande bransch med en mycket stark tillväxt inte minst på exportsidan, därutöver bidrar dessa utbildningar till att fler få ta del av kultur i närsamhället, Hemse, Fårösund och hela Gotland.

Folkhögskolans SFI och etableringskurser rustar människor från andra länder att integreras i det gotländska samhället. Men den skärpta asylpolitiken riskerar att leda till färre deltagare för etableringskurs och SFI.

1.1.3 Ungdomsavdelningen

Utifrån nulägeskarta och kommande utmaningar ser vi följande behov inom ungdomsavdelningen.

Enligt GVN:s reglemente så ansvarar nämnden för ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet. Ungdomsavdelningen ska erbjuda ungdomar en meningsfull och utvecklande fritid samt verka för demokrati och ungdomsinflytande.

Avdelningen har flera verksamheter - I Visby finns Puma och Fenix Ungkulturhus. Det finns ungdomsgård i Klintehamn, Hemse, Slite, Fårösund, Roma samt en online verksamhet. Under 2022 startade även en motorgård i Follingbo. Ungdomsgårdarnas målgrupp är ungdomar mellan 13-19år och på Fenix ungdulturhus finns ytterligare en målgrupp, 16-25år.

Avdelningen har under 2022 haft stora utmaningar med såväl rekrytering som med bemanning. Vissa ungdomsgårdar fick stänga med anledning av att personal saknades. Bemanningläget har förbättrats och kommer under 2023 sannolikt vara stabilt. Detta med undantag av att under sommarperioder finns ett stort behov av extra personal vid fältarbete.

Det finns en oro inom flera områden kopplade till ungdomar- till exempel inom ANDTS (alkohol, narkotika, droger, tobak, spel om pengar), ensamhet, icke fullföljd utbildning, psykisk och fysisk ohälsa. Till detta märks även en mer negativ attityd och bristande respekt mot vuxenvärlden bland ungdomar. Inom detta område kan ungdomsavdelningen vara behjälpliga med fritidsledarnas socialpedagogiska kompetens.

Lågkonjunktur, det ekonomiska läget i världen och familjers möjligheter att betala för fritidsaktiviteter kan komma att öka behovet av främjande och meningsfulla fritidsaktiviteter utan kostnad i närhet av hemmet. Av den anledningen är det extra viktigt att erbjuda och kommunicera en bred och aktiv verksamhet. ”Vi finns fast plånboken är tom”

Ungdomsavdelningen har fått en utökad ram för att fortsätta arbetet med att främja arbetet med att öka närvaron bland elever i främst grundskolan. Till att börja med avses ett samarbete med Klinteskolan och Högbyskolan. På sikt kan detta arbete behöva stärkas och utökas om fler skolor ska involveras i arbetet.

Vi ser ett stort behov av att fritidsledare syns och verkar i offentliga miljöer. Avdelningen har fått en utökad ram som givit möjlighet till att ett team om två personer som ”fältar” varje fredag och lördag natt. Under högsäsong och i semestertider behöver avdelningen stärka upp fältverksamheten med flera team och med hjälp av ett flertal vikarier. Det är ett kostsamt men värdefullt arbete. När trygga vuxna finns i miljöer där ungdomar befinner sig så kan konstateras att det påverkar ungdomarna positivt.

Det är dock en utmaning är att behålla fritidsledare med ett arbete som innebär kvälltjänstgöring flera kvällar i veckan. De fritidsledare som väljer att avsluta sin tjänst inom avdelningen har sökt sig till arbeten som innebär tjänstgöring dagtid. Även löneläget gör att fritidsledare söker andra tjänster.

1.1.4 Arbetsliv och etablering

Utifrån nulägeskartan ser vi följande behov och utmaningar inom arbetsliv och etablering.

Studie- och yrkesvägledning

Ökade resurser av studie- och yrkesvägledning finns för att kunna tillgodose de olika skolformernas behov utifrån lagkrav.

Etablering av nyanlända

Avdelningen har uppdrag att erbjuda mottagande av nyanlända, både kvotflyktingar och flyktingar enligt massflyktingdirektivet. Att etablera sig i ett nytt land kräver stöd och avdelningen kan i sin analys göra bedömningen att det är flera som har stora svårigheter att integreras i samhället. En del av etableringen är att som förälder kunna förstå till föräldraskap i

ett nytt land. I samverkan med Socialtjänst, Hälso- och sjukvårdens barnavårdcentraler, Länsstyrelsen och Modersmålsenheten har vi ett pågående föräldrautbildningsprojekt med framtagande av utbildningsledare och utbildningar på olika språk. Dessa har erbjudits nyanlända föräldrar för att öka kunskaperna om det svenska samhället och vara förälder här. Syftet är att öka möjligheterna för etablering i samhällslivet, minska utanförskap och minska konflikter i hemmet. Kursen är förebyggande i sitt slag och socialtjänsten betonar vikten av denna för att minska behovet av mer insatser i familjerna enligt socialtjänstlagen. Bedömningen är att det finns ett fortsatt behov av denna insats för att kunna ge en god möjlighet till etablering av nyanlända i det svenska arbetslivet och samhällslivet.

Etablering i arbetslivet av unga vuxna upp till 29 år

Det kommunala aktivitetsansvaret har ett uppdrag att lotsa och vägleda ungdomar upp till 20 år som varken arbetar eller studerar. Om du efter 20 år har behov att sammansatt stöd erbjuds du endast detta om du uppbär ekonomiskt bistånd via Socialförvaltningen eller ersättning från Försäkringskassan. Bedömningen är att vi missar de ungdomar som ej har offentlig försörjning, utan försörjs på annat vis via ex, anhörig. Etablering i arbetslivet i tidig ålder är viktigt för att minska utanförskapet och att erbjuda stöd över 20 års gränsen bedöms vara gynnsamt för såväl individ som samhället och det kompetensförsörjningsbehov Gotland står inför.

1.1.5 Wisbygymnasiet

Utifrån gymnasieskolans nulägeskarta och uppdrag att ge eleverna förutsättningar att fullfölja utbildningen, har ett antal behov och utmaningar identifierats som fordrar särskilda insatser och resurser.

Bakgrund

Gymnasieskolan har en ekonomi i balans. Sedan sammanslagningen till en skolenhet 2017 har verksamheten levererat positiva årsbokslut. Skolan har under flera år tillhört de 25 procent av rikets skolor med högst betygspoäng och resultaten har ökat på såväl yrkesprogrammen som de högskoleförberedande programmen. Även genomströmningen ligger över nationella nivåer. Resultatet på den skolenkät som samtliga elever svarar på visar att den övergripande tryggheten och trivseln är högt skattad. Likaså upplevs studieron och tillgängligheten i lärmiljön god.

Trots goda resultat och nöjda elever är andelen som lämnar gymnasieskolan utan en fullföljd utbildning fortfarande för hög. En gymnasieexamen utgör den enskilt viktigaste parametern för såväl den enskilde som för samhället och verkar positivt på lönen och pensionen, tryggheten på arbetsmarknaden, hälsan och livslängden, demokratin och tilliten i samhället samt kriminaliteten och korruption. Det är därför viktigt att så långt det är möjligt främja goda studieförutsättningar för eleverna inom gymnasieskolan.

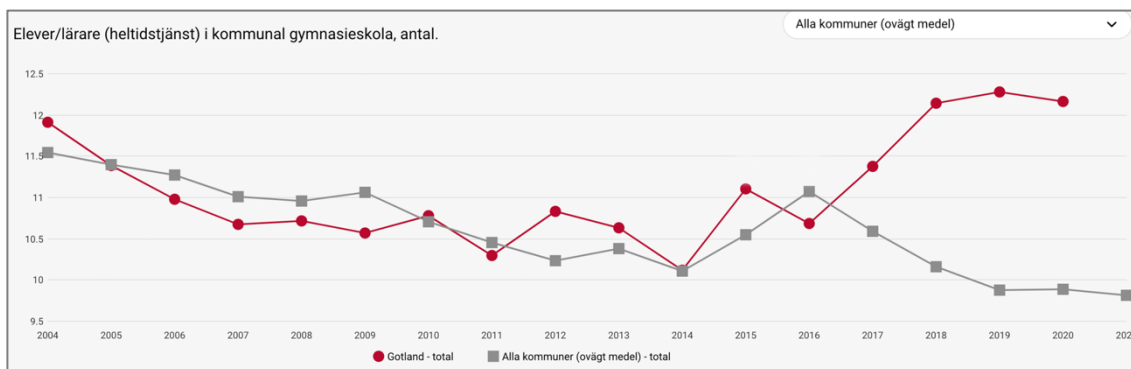
Resultat och genomströmning

Wisbygymnasiet saknar på grund av ö-läget möjlighet att samverka med andra kommuner till exempel i form av gymnasieförbund. Målsättningen att gymnasieskolans kostnader trots unika förutsättningar ska närma sig referenskostnaden² för riket påverkar likvärdighet, undervisningskvalitet, lärartäthet, måluppfyllelse och genomströmning. Region Gotlands höga lokalkostnader förstärker detta ytterligare.

² Referenskostnaden bygger i sin grund på standardkostnaden det vill säga den kostnad som kommunen skulle ha om verksamheten bedrevs på en genomsnittlig avgifts-, ambitions och effektivitetsnivå med hänsyn till de egna strukturella faktorerna.

Konsekvenser av flera års besparingar

Sedan 2016 har strävan att gymnasieskolan ska närma sig referenskostnaden fått allvarliga konsekvenser för lärartätheten i utbildningen. På Wisbygymnasiet är antal elever per lärare signifikant högre än i riket och har ökat under de senaste fem åren (se diagram). I Sveriges kommuner har antalet under samma period minskat.

Källa: Kolada

Detta innebär att jämfört med riket har lärartätheten minskat på Wisbygymnasiet, vilket på sikt riskerar påverka resultat och genomströmning samt i förlängningen även den gotländska kompetensförsörjningen.

Ökade elevtal

Antalet innevånare i åldersgruppen 16–18 år kommer till 2027 att successivt öka med 272, vilket motsvarar 14 procent. Prognosen bygger på Statisticons beräkningar med demografisk framskrivning samt antaganden om byggnation och arbetsmarknad. Idag är 1 577 elever inskrivna på skolan vilket motsvarar ca 80 procent av elevunderlaget. Om ökningen blir proportionell så innebär det behov av ytterligare 225 utbildningsplatser på Wisbygymnasiet. Eftersom den organisatoriska brytpunkten är uppnådd på de flesta program innebär det behov av ytterligare undervisningslokaler samt på flera yrkesprogram även verksamhetsanpassningar. Ökningen av antal elever innebär även behov av större uppehållsytor, matsal och idrottshall.

Förändringar i timplanerna på yrkesprogrammen

Genom en lagändring som tillämpas första gången på utbildning som påbörjas höstterminen 2023, ska de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning ingå i programstrukturen för alla yrkesprogram. För att säkerställa elevers rätt att läsa det som krävs utan att minska yrkesinnehållet utökas programmets omfattning, både vad gäller antalet gymnasiepoäng som garanterad undervisningstid, med upp till 300 poäng/undervisningstimmar per program. Utökningen av undervisningsvolymen samt andra konsekvenser såsom krav på ytterligare programfördjupningskurser innebär såväl rekryteringsutmaningar som ökade lönekostnader samt ytterligare behov av lokaler och undervisningsresurser. Reformen riskerar även påverka kollektivtrafikens turlista och andelen elever som behöver inackorderas.

Teknikcollege

För att kunna upprätthålla utbildningens kvalitet på Teknikcollege behöver det årliga anslaget till utbildningen räkas upp utifrån prisindex kommunal verksamhet (PKV) och även anpassas med hänsyn till antal elever i utbildningen.

Elevers mående

Den psykiska ohälsan bland eleverna är hög. Konsekvenser av detta är bland annat ökad segregation och utslagning, fler elever med svårigheter att fullfölja sin utbildning och risk för ett långvarigt utanförskap. En god samverkan mellan olika regionala aktörer byggd på tillit är en grundförutsättning för ett effektivt elevhälsoarbete, men ytterligare insatser krävs. Skolans proaktiva arbete behöver förstärkas med resurser till ytterligare kompetenser såsom elevstödjare och hälsocoacher.

Specialpedagogisk verksamhet

Enligt Skollagen 3 kap 2 § har alla elever rätt till ledning och stimulans i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Därför startar Wisbygymnasiet till läsåret 2023/24 en specialpedagogisk verksamhet för elever med autismspektrumtillstånd (AST). Verksamheten organiseras i enlighet med regelverket så att eleverna säkerställs ett stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av deras funktionsnedsättning. På grund av behov av ökad personaltäthet och anpassade lärmiljöer erfordras ett särskilt strukturbidrag för eleverna i verksamheten.

Ledningsstöd

Skolans ledning är central för skolverksamhetens kvalitet och utveckling. Över tid har uppdraget blivit alltmer komplext och krävande. I kombination med ökade krav på dokumentation, verksamhetsutveckling och effektivisering har ledningsansvaret blivit en tidspressad balansgång, något som även framgår av Region Gotlands medarbetarundersökning. Resurser till ledningsstöd behöver säkerställas för att skapa förutsättningar att organisera och leda skolan med utgångspunkt i det nationella uppdraget, elevernas lärande och utveckling samt via det systematiska kvalitetsarbetet. Ett aktivt pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för en framgångsrik utveckling av elevernas kunskapsutveckling.

1.2 Bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024–2026

Förändringstakten inom nämndens ansvarområde är fortsatt hög med flera statliga reformer som påverkar verksamheten. Det handlar dels om satsningar på vuxenutbildningar och folkhögskola, dels om omfattande reformer inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen, men även förändringar inom den statliga arbetsmarknadspolitiken och dess påverkan på kommuner och Arbetsförmedlingen. Dessutom pågår utvecklingsarbeten med att förbättra samverkan mellan förvaltningar inom Region Gotland samt andra aktörer för att fler gotlänningar ska komma i arbete eller studier

Andra avgörande utmaningar är hur nämnden ska kunna hantera de demografiska förändringarna med fler elever samtidigt med färre medborgare i arbetsför ålder och ett mer osäkert ekonomiskt läge för Region Gotland.

För att lösa utmaningarna med att dels möta behoven av att försörja den gotländska arbetsmarknaden med kompetens och behoven av att ge fler gotlänningar utbildning och sysselsättning krävs en fortsatt utveckling av samverkan mellan nämnder, förvaltningar, dels externa aktörer.

Statsbidragen är en betydande del av nämndens omslutning, nästan 15 procent av omslutningen täcks av statsbidrag. En ökad riktad statlig resurstilldelning medför på längre sikt ett ökat beroende av riktade statsbidrag.

Sammanfattningsvis antas uppdragen för nämnden öka då dels utmaningarna till att matcha arbetsökande med arbetsmarknadens behov av kompetens dels att etablering av nyanlända gotlänningar fortsatt kommer att vara en utmaning vilket även innebär utvecklingsbehov inom gymnasieskolan, vuxenutbildningen och folkhögskolan.

Nämndens resultat

Nämndens resultat för budgetåret 2022 blev positivt på 12,1 miljoner kronor. Nämndens samlade positiva resultat förklaras av att samtliga avdelningar fick ett förbättrat resultat i jämförelse med lämnad årsprognos vid delår 2 detta i förhållande till de övergripande 3 enheternas något sämre resultat vilket ändå sammanlagt gav ett bättre resultat netto. Störst positiva förändring mellan prognos och resultat hade ungdomsavdelningen, Wisbygymnasiet samt arbetsliv och etablering. I resultatet medräknas den budgetförstärkning, där nämnden beslutade om att utnyttja det egna kapitalet med motsvarande 3,7 miljoner kronor vilket avsåg förstärkning till vuxenutbildningen för ”Särskild utbildning för vuxna” samt för ungdomsavdelningens projekt ”Stödinsatser för att främja skolnärvaro” samt ”Ungdomar i offentlig miljö”. Prognoserna har sedan delårsrapport 1 varit stabila och pekat mot ett ekonomiskt överskott vilket har medfört att nämnden inte behövt vidta några extra åtgärder kopplat till verksamheten för att uppnå ett balanserat ekonomiskt resultat för 2022.

Måluppfyllelsen är god

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att nämnden i hög utsträckning bidrar till måluppfyllelse beskrivna i koncernstyrkortet.

Studieresultaten har under det senaste året minskat något. Den genomsnittliga betygspoängen har minskat från 14,9 (2021) till 14,5 (2022). Det är en minskning på både högskoleförberedande program och yrkesprogram. Minskningen är störst för elever på de högskoleförberedande programmen. Kvinnorna har högre resultat än männen.

Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år (kommunala skolor) har ökat med 1,4 procentenheter från 69,4 procent år 2021 till 70,8 procent år 2022. Motsvarande andel i riket är 71,6 procent år 2022. Fortfarande är genomströmningen högre bland kvinnorna, avståndet mellan könen har ökat mellan 2021 och 2022.

2. Förslag till revidering av mål

”Avsnittet utgår 2023, nya mål beslutas i eget ärende.”

3. Behov och prioriteringar av resurser 2024–2026

3.1 Inledning, behov prioriteringar

Det ekonomiska läget för regionen⁴ inför 2024- 2025 är uttryckt som – sammantaget riskeras underskott kommande år trots det goda utgångsläget - Sverige är i snabb takt på väg in i en lågkonjunktur och BNP beräknas falla nästa år. Alla sektorer i ekonomin påverkas av det högre pris- och ränteläget och följderna kommer att visa sig under 2023 och 2024. Realt sett bedöms skatteunderlaget minska med närmare 3 procent för 2023 jämfört med 2022 och det fortsätter att vara en historiskt svag real utveckling fram till 2025. Underlaget urholkas av pris- och löneökningar som kommunsektorn möter samt stora kostnadsökningar för pensioner orsakade av inflationen, som höjer prisbasbeloppet. Trots arbetslöshet är det

³ Med de övergripande enheterna menas gymnasiets lokal- och måltidskostnader samt tilläggsbelopp, gemensamt IT och försörjning

⁴ Källa: Anvisning strategisk plan och budget 2024–2026

brist på arbetskraft. Det riskerar också att driva upp personalkostnaderna främst inom vård- och omsorg.

Det ser ut som att det kommer att bli en ljusning 2025 men det beror till viss del på att det i prognoserna räknas med att lågkonjunkturen blir kortvarig och att ekonomin återhämtar sig mot balans 2025 och att inflationen i så fall skulle gå ner mot den önskvärda nivån på 2 procent. Om inte det scenariot inträffar blir utvecklingen en annan.

Regionens budgeterade resultatet för 2023 är 96 miljoner kronor. För 2024 är det budgeterade resultatet 78 miljoner kronor och för 2025 är det 225 miljoner kronor. I de budgeterade resultaten är det medräknat effektiviseringskrav på 55 miljoner kronor år 2023 och 52 miljoner kronor år 2024.

3.1.1 Vuxenutbildningen

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver vuxenutbildningen budgetmässigt förstärkas. Nedan tabell sammanfattar de äskanden som vuxenutbildningen gör för budgetåret 2024.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Ykesvux	2 400
2	Förstärkning sfi-lärare	1 200
3	Förstärkt studie- och yrkesvägledning	900
3	Lärcentrum	650
Summa		5 150

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Vuxenutbildningen avser att begära ramförstärkning med 2,4 miljoner kronor

3.1.2 Folkhögskolan

Reguljära utbildningar, folkhögskolan

Folkhögskolan bedömer att behovet av utbildningsplatser kommer att öka under de närmaste åren. På allmänna linjen och den särskilda delen Enter är antalet platser översökta, platser avsedda för gotländska studerande med särskilda behov, antalet utbildningsplatser kan med hjälp av en utökad budget fördubblas.

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver folkhögskolan budgetmässigt förstärkas. Nedan tabell sammanfattar de äskanden som folkhögskolan gör för budgetåret 2024.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Allmänna linjen inriktning Enter	1 000
2	Förstärkt studie- och yrkesvägledning	750
2	Förstärkning specialpedagog	750
Summa		2 500

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Folkhögskolan begär en ramförstärkning motsvarande en miljon kronor

3.1.3 Ungdomsavdelningen

Utifrån de behov och kommande utmaningar som beskrivs i det tidigare avsnittet om nulägesanalysen behöver ungdomsavdelningen budgetmässigt förstärkas enligt följande tabell.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Fenix Ungkulturhus, Gråbo	340
2	DAP, digital arbetsplats	60
Summa		400

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Bakgrunden till äskandet om en utökad budgetram är att, Fenix Ungkulturhus⁵ var tidigare placerat vid Norra Hansegatan, flytten till Gråboområdet innebar en stor hyresförändring för verksamheten vilket det saknas budget för. När det gäller personaldatorer så har Ungdomsavdelningen sedan tidigare köpt uttrangerade Macdatorer från Wisbygymnasiet för att tillgodose personalens behov av datorer. Dessa datorer är nu att betrakta som förbrukade varvid de succesivt måste bytas mot ett DAP⁶-abonnemang för Pc-datorer.

Ungdomsavdelningen begär en ramförstärkning motsvarande 340 000 kronor

3.1.4 Arbetsliv och etablering

Utifrån beskrivna behov och utmaningar avser arbetsliv och etablering att äska om följande för att uppnå önskade resultat och målsättning med etablering i samhället och arbetslivet:

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Etablering av nyanlända, föräldra- utbildning	750
2	Arbetslivsetablering Unga Vuxna	750
Summa		1 500

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet

Arbetsliv och etablering begär en ramförstärkning motsvarande 750 000 kronor

3.1.5 Wisbygymnasiet

Gymnasieskolan står de kommande åren inför stora förändringar och utmaningar, vilket beskrivs i det tidigare avsnittet utifrån nulägesanalysen. Nedanstående tabell sammanfattar den ramförstärkning som gymnasieskolan äskar för budgetåret 2024.

Prio	Kategori	Belopp, tkr
1	Proaktivt elevhälsoarbete	1 400
1	Ledningsstöd	800
2	Lagstadgad förändring i timplanerna på yrkesprogrammen	500
2	Strukturbidrag till specialpedagogisk verksamhet för elever med AST ^{Not}	800
3	Anslaget till teknikcollege, anpassning utifrån index och elevantal	200
Summa		3 700

⁵ Är en mötesplats för ungdomar mellan 13–25 år

⁶ DAP, digital arbetsplats, abonnemang beställs hos regionens IT-avdelning

Prio, avser prioritetsordning, där värdet 1 har högsta prioritet, värdet 2 har medel, och värdet 3 har lägsta prioritet. ^{Not} Halvårseffekt, följande år ytterligare 1 mnkr

Åtgärder för att hantera tidigare besparingar

Lärartätheten har under de senaste åren minskat på Wisbygymnasiet. I Sveriges kommuner har antalet lärare per elev under samma period ökat. Eftersom personalkostnaderna står för närmare 80 procent av skolans budget är det jämförelsevis låga värdet en konsekvens av en krympande budget. Skillnaden motsvarar idag närmare 30 heltidstjänster. Höga kostnader för bland annat lokaler jämfört med riket är en väsentlig orsak till detta missgynnande eftersom en mindre del av grundbeloppet kan användas för kärnuppdraget. För att skapa likvärdiga förhållanden för de gotländska ungdomarna med en lärartäthet motsvarande riket skulle det krävas en ramförstärkning på 21 miljoner kronor.

Lokaler

Gymnasiet begär en ramförstärkning för ökade undervisningslokaler samt medel för erforderliga verksamhetsanpassningar på yrkesprogrammen i syfte att möta de ökade elevtalen. Förstärkningen är upptagen i mål- och budgetskrivelsen för GVN avseende undervisningslokaler samt i Regionstyrelseförvaltningens motsvarighet avseende idrottshall och matsal.

Gymnasiet begär en ramförstärkning motsvarande 2,2 miljoner kronor

3.1.6 Digitalisering

Skolväsendet har ett uppdrag i skollagen och läroplanerna att alla barn och elever ska ha samma möjligheter att utveckla sin digitala kompetens. Ny teknik och digitalisering är också några av nycklarna för medarbetare att hitta nya effektivare arbetssätt, att samverka och bli en än mer tillgänglig förvaltning. Digitaliseringen skall också syfta till att stärka det pedagogiska uppdraget, förbättra processer inom administrativa och centrala funktioner samt öka likvärdigheten. Att följa samhällsutvecklingen, följa upp och utvärdera genomförda insatser samt att arbeta strategiskt och långsiktigt inom området är högt prioriterat i förvaltningens arbete.

Under planperioden planeras flera projekt i syfte att utveckla verksamheternas processer vilket beskrivs närmare under kapitel IT-investeringar.

Digitalisering begär en ramförstärkning motsvarande 130 000 kronor

3.1.7 Kvalitetsutveckling

Det systematiska kvalitetsarbetet inom förvaltningen har i dag en inarbetad struktur med resultatinsamling, analysarbete och uppföljning i dialogform för skolledare. Det finns dock ett behov av att öka delaktigheten i analys- och uppföljningsarbetet tillsammans med medarbetarna och att förvaltningens alla verksamheter skall känna sig delaktiga och följas upp under året. En del av prioriteringarna under kommande år är följande utvecklingsarbete, i övrigt hänvisas till verksamhetsplan-23 och investeringsplaner.

Chefsstöd behöver belysas ur ett regiongemensamt kvalitets- och likvärdighetsperspektiv. Hur ska våra resurser fördelas och användas på bästa sätt och hur uppnår vi högre kvalitet på det arbete som ska utföras?

Följande områden behöver belysas och utvecklas kontinuerligt;

- HR
- Ekonomi och upphandling
- Kommunikation

- Digitalisering och systemstöd
- Lokal- och försörjningsfrågor

Förvaltningsledningen behöver lyfta dessa frågor till egen diskussion och vidare till koncernledning och berörda strategiska nätverk. Diskussionen bör även innefatta att kartlägga förvaltningarnas behov av kompetenshöjande insatser inom områdena samt vilka resurser som finns att tillgå och hur de bör fördelas. Utan kartläggning och korrigerande åtgärder finns det stor risk för att detta blir ett större arbetsmiljöproblem vilket kan leda till sjukskrivningar och högre personalomsättning på flera nivåer.

Förvaltningen har beslutat att under 2022–2023, ge Region Gotlands cirka 100 förstelärare och utvecklingsledare kunskaper och verktyg att leda kollegialt lärande. Förstelärare är en relativt ny roll och ett ansvar som ligger utöver ordinarie uppdrag. Den finns här inga statliga medel till utbildningsinsatser och utvärderingar har visat att rollen hittills varit otydlig och mandat saknats samt att uppdragen varit relativt stora. Utbildningsinsatsen, som vi troligen är först med i landet, genomförs av Uppsala universitet Campus Gotland och syftet är att stärka gruppen så att de kan vara de pedagogiska ledare som på systematisk och vetenskaplig grund leder och driver den pedagogiska utvecklingen inom skolformerna. Förvaltningen har ansökt om medel från omställningsfonden för att delfinansiera satsningen men inget är beviljat.

Under 2020 fick förvaltningen beslut om att en ansökning om ESF-medel hade beviljats, "Framtidens barnskötare i fokus". En lyckad satsning som fortsätter så länge vi har beviljade medel. Om projektet skall ha en fortsättning i ordinarie struktur, förslagsvis genom vuxenutbildningen så behöver den resurssättas.

För att de elever som har förstärkt behov av särskilt stöd ska nå kunskapsmålen behöver förvaltningen samverka med andra förvaltningar. Samarbetet med socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen utvecklas ständigt och det är oerhört viktigt. En ny samverkansmodell som ersätter BarnSam och Barnnätverket startade 1 januari 2021 och utvärderas och utvecklas kontinuerligt. Ett fokusområde är de elever som är frånvarande från skolan av olika orsaker och det är oroande att den psykiska ohälsan ökar hos våra elever och även går ner i lägre åldrar. Här är det viktigt att se över finansieringsmöjligheter av några aktiviteter genom överenskommelsen för en God och Nära vård.

Förvaltningen avser att i första hand omfördela resurser inom befintlig budgetram för att finansiera detta.

3.1.8 Tilläggsbelopp

Tilläggsbeloppet är avsett att ge möjlighet till särskild ersättning för enskilda elever som har omfattande behov av särskilt stöd, som är individuellt bestämt utifrån elevens behov. De senaste åren har antalet ansökningar om tilläggsbelopp ökat. Nuvarande budgetram täcker inte de ökade behoven.

Förvaltningen begär en ramförstärkning motsvarande 500 000 kronor för tilläggsbelopp

3.1.9 Barn- och elevhälsa

Elevhälsan servar också gymnasiet. Även här ser man stora behov där elevhälsan, i synnerhet de psykosociala och psykologiska insatserna, behöver prioritera hårt för att hinna med den stora efterfrågan, vilket får inverkan både på tillgänglighet, uppföljning, samt förmågan

att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. För att kunna motverka detta behöver elevhälsan på gymnasiet förstärkas med 850 000 kronor. Insatserna är dessutom större än den idag tilldelade budgeten, vilket medför att budgeten behöver korrigeras med 900 000 kronor.

Barn- och elevhälsan begär en ramförstärkning motsvarande 1 750 000 kronor

3.1.10 Kompetensförsörjning, gemensamt

Kompetensförsörjning genom vidareutbildning

Region Gotland måste fortsätta att ta ett ansvar för att vidareutbilda egen personal för att undvika en långsiktigt förstärkt lärarbrist, i första hand genom förväntade statliga satsningar på vidareutbildningsmöjligheter för lärare. Detta är också det budskap som Skolverket ger där man beskriver utbildning som ett av tre huvudspår för att möta kompetensförsörjningsbehovet. För att öka möjligheten att motivera redan anställda lärare att läsa in en lärarutbildning eller att komplettera sin lärarlegitimation med ämnen där behöriga lärare saknas, behövs ett fortsatt offensivt arbetssätt. Detta skulle kunna ske genom att fler redan anställda lärare erbjuds betald ledighet för studier, utöver de förmåner som innefattas i förutsättningarna för aktuellt statsbidrag. GVN begär en ramförstärkning motsvarande 200 000 kronor för att öka attraktiviteten i kommande utbildningserbjudanden.

Gotlands löneläge och fortsatta satsningar

Förstelärrerformen och lärarlönelyftet har inneburit att lönebilden har förskjutits påtagligt för stora delar av lärarkåren, vilket också påverkat skolledarkåren där det så kallade respektavståndet har minskat. Inom GVN:s ansvarsområde kan lärarlönelyftet endast tilldelas gymnasieskolans lärare men detta har påverkan på samtliga lärarkategorier, alltså även för lärare inom vuxenutbildningen och inom folkhögskolan. För att stärka konkurrenskraften behöver fortsatta satsningar göras på framför allt de mest svårrekryterade grupperna inom lärarkåren, men också på skolledarkåren, för att både behålla och för att kunna rekrytera duktiga lärare och skolledare. Generellt kan noteras att kompetensbristen finns inom allt fler grupper, både i riket som helhet och inom Region Gotland. GVN uppmanar RS att ta hänsyn till behovet av förstärkt löneökningstrymme i budgetarbetet, så att Region Gotland har löner som ligger på mediannivå i förhållande till riket.

Ökade kostnader på grund av ändrat regelverk

På grund av ändrade arbetstidsregler fr o m 2023 10 01 i AB §13, kopplade till EU:s arbetstidsdirektiv, behöver scheman för verksamhet som bedrivs på kvällar och helger ses över. Reglerna innebär en förhållandevis stor förändring med ökade kostnader då krav på regelbunden dygnsvila gör att fler personer behövs för att bemanna verksamheten. Inom GVN:s ansvarsområde berörs folkhögskolans internatverksamhet och ungdomsavdelningen, vars verksamhet till stora delar bedrivs under kvällar och helger.

Förvaltningen begär en ramförstärkning motsvarande 900 000 kronor för kompetensförsörjning gemensamt

3.2 Driftbudget 2024 – 2026

3.2.1 Ramförändringar i sammandrag

Sammanställning av behov av budgetförstärkning 2024–2026, tkr

Jämförelse med budget år 2023	2024	2025	2026
Gymnasieskola	9 291	19 339	29 842
Externa avtal	800	1 600	2 400
Vuxenutbildning	2 400	2 400	2 400
Folkhögskolan	1 000	1 000	1 000
Ungdomsavdelningen	340	340	340
Arbetsliv och etablering	750	750	750
Wisbygymnasiet	2 200	3 200	3 200
Digitalisering	130	130	130
Tilläggsbelopp	500	500	500
Barn- och elevhälsan	1 750	1 750	1 750
Kompetensförsörjning	900	900	900
Finansieringsprincipen	-	-	-
Summa, (+ökat behov, - minskat behov)	20 061	31 909	43 212

Tabellen sammanfattar budgetbehoven för planperioden som beskrivs i avsnittet ”Behov och prioritering av resurser 2023–2025”.

Enligt tidigare inlämnad strategisk plan och budget för 2023–2025 är ramjustering för ökat antal elever i gymnasieskolan inarbetade i plankalkylen för åren 2024–2025, då beräknades det vara en ökning av antalet elever för budgetåret 2024. Vid omräkning av antalet elever inför mål och budgetskrivelse 2024–2026 visar det sig att volymen om 74 fler elever stämmer med den tidigare fastställda plankalkylen. Budgetmässigt så motsvarade 74 elever i den tidigare plankalkylen en ökning av budget med 6,6 miljoner kronor. Beräkningar för budget 2024 visar att behovet av budget är högre än vad som tidigare har angetts, ytterligare ramförstärkning med 2,7 miljoner kronor behövs, vilket beror på att genomsnittskostnaden per elev och program är högre när de beräknas i år i jämförelse med beräkningarna som gjordes föregående år. Den sammanlagda ramökningen som begärs till resursfördelningen för budgetåret 2024 är 9,3 miljoner kronor. Utöver ramjusteringar för förändringar i elevvolymen begärs även kompensation för externa avtal med 800 000 kronor, vilket i huvudsak avser ersättning till extern huvudman.

3.2.2 Generella statsbidrag enligt finansieringsprincipen

Finansieringsprincipen tillämpas när riksdagen, regeringen eller statliga myndigheter beslutar om regeländringar som tar sikte på de verksamheter som bedrivs av kommuner och landsting. Exempel på sådana beslut är när:

- införande av nya obligatoriska uppgifter.
- frivilliga uppgifter blir obligatoriska
- det kommunala ansvaret för vissa uppgifter tas bort eller avregleras
- staten ändrar ambitionsnivåerna för befintlig verksamhet

Finansieringsprincipen är grundläggande för de ekonomiska relationerna mellan staten och kommunsektorn, och gäller i båda riktningarna. Principen innebär att kommuner och landsting inte ska behöva höja skatten eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera statliga beslut.

På senare år har flera genomgripande reformer genomförts inom nämndens verksamhetsområden och förmodligen kommer det även i framtiden att ställas krav på omställningar och genomförande av nya reformer inom nämndens ansvarsområden.

Förvaltningen har under flera år haft ambitionen att säkra att finansieringen av statliga beslut som regleras i den kommunalekonomiska utjämningen och berör gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområden också tillförs den utförande nämnden.

Nämnden kommer inom ramen för de generella statsbidragen⁷ att avstå att äska om budgettillskott, detta med hänvisning till det ekonomiska läget. Tabellen nedan redovisar nyttillkomna generella statsbidrag inom nämndens verksamhetsområden:

Finansieringsprincipen

Aktivitet	Belopp, tkr
1. Grundläggande behörighet yrkesprogram	341
2. Planering etc. gymnasial utbildning, implementeringskostnader 2023 - 2026	982
3. Ämnesbetyg, implementering 2023 - 2024	144
Summa	1 467

1. För att öka intresset för yrkesprogrammen har regeringen föreslagit att alla elever som väljer ett yrkesprogram ska vara garanterade att kunna läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet om de vill.
2. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under mandatperioden med förslag som syftar till en bättre planering och dimensionering av den gymnasiala utbildningen. Förslagen innebär bland annat att utbudet av gymnasial utbildning ska beslutas både med hänsyn till elevernas efterfrågan och behoven på arbetsmarknaden. Kommunerna föreslås även träffa samverkansavtal avseende planering, dimensionering och erbjudande av utbildning.
3. Regeringen har föreslagit att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. För att förbereda övergången till en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Noteras bör att regeringen sedan tidigare har beslutat om stora generella statsbidrag som berör nämndens verksamhetsområden som exempelvis nya och gamla välfärdsmiljarderna⁸. Där pandemin har spelat roll för tilldelningen men även att flera kommuner redan innan pandemin befann sig i en ansträngd situation. Välfärdsmiljarder har tillförts kommunerna för att bidra med stabilitet och trygga tillgång till en bra skola, vård och omsorg. Region Gotlands del av de nya och gamla välfärdsmiljarderna på 14 miljarder kronor år 2022 var cirka 81,6⁹ miljoner kronor.

3.2.3 Elevflöden och demografi kommande år

Elevvolymen, antal årselever, är ökande de närmaste tio åren och motsvarar i genomsnitt 658 elever som årligen påbörjar sina gymnasiestudier. Årselever är den prognostiserade vo-

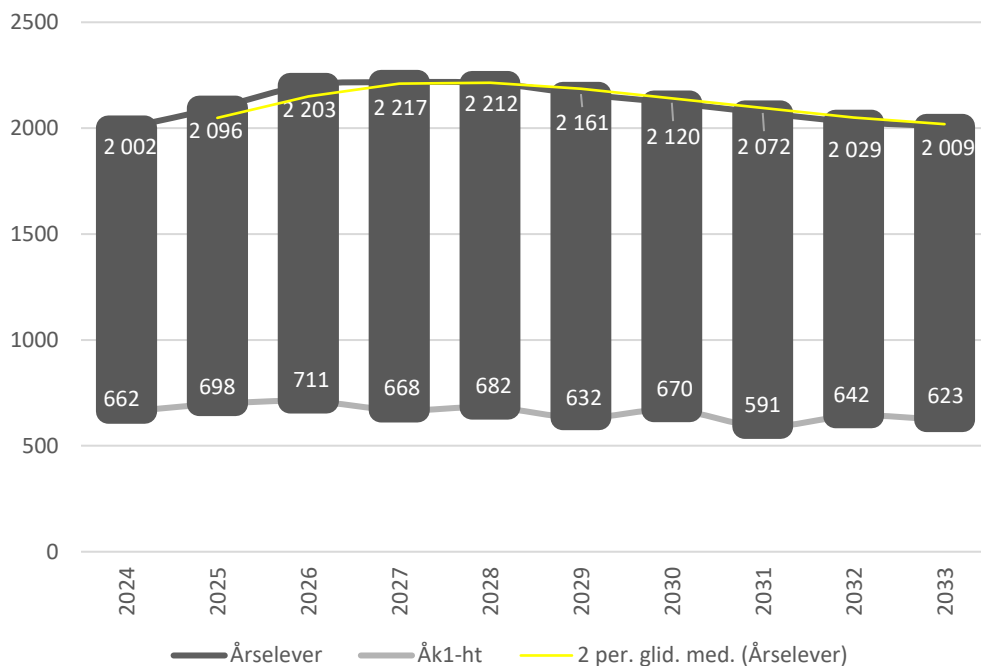
⁷ Uppgifter hämtade från SKR:s Specificering av generella statsbidrag i anslaget för kommunalekonomisk utjämning för kommuner åren 2022 - 2025, publicerad 2023-01-25

⁸ Gamla välfärdsmiljarden beslutades till budget år 2017 samt nya välfärdsmiljarden år 2019

⁹ Folkmängd 2021-12-31 i Region Gotland multiplicerat med 668 kronor per invånare, källa SCB samt SKR

lymen av elever som är studerande vid samtliga huvudmän. Den kommunala gymnasieskolan i den egna kommunen har under planperioden cirka 83 procent av årseleverna, den resterande delen av årseleverna fördelar sig mellan fristående huvudmän och andra kommunala huvudmän.

Planeringsunderlaget för gymnasieskolan utgörs av elevkullarnas¹⁰ storlek.

3.2.4 Resursfördelningsmodell

Gymnasieskola

Resursfördelningsmodell/flöden (+ökat behov, - minskat behov)

Jämförelse med budget år 2023, tkr

	2024	2025	2026
Kommunala skolan			
<i>I den egna kommunen</i>	5 950	13 170	21 517
Fristående skolan			
<i>I den egna kommunen</i>	2 694	3 909	5 499
Interkommunal ersättning			
<i>Från annan kommun</i>	-137	342	342
<i>I annan kommun, kommunal skola</i>	375	963	1 256
<i>I annan kommun, fristående skola</i>	409	955	1 228
Summa	9 291	19 339	29 842

Ramtillskott

Jämförelse med budget år 2023, tkr

	2024	2025	2026
Kommunala skolan	-	-	-
Fristående skolan			
<i>Externa avtal</i>	800	1 600	2 400
Summa	800	1 600	2 400

¹⁰ Elever folkbokförda på Gotland som är inskrivna i de tidigare skolformerna, statistiken är hämtad från barn- och elevregistreringsprogrammet Edlevo – Tieto Evry AB

Netto **10 091** **20 939** **32 242**

Elevflöden för perioden

År	2024	2025	2026
Kommunal skola, <i>egna kommunen</i>	1 663	1 741	1 830
Fristående skolan, <i>egna kommunen</i>	228	237	250
Kommunal skola, <i>annan kommun</i>	58	62	64
Fristående skola, <i>annan kommun</i>	53	57	59
Summa	2 002	2 097	2 203

Not I den kommunala skolan är 13 elever medräknade från annan kommun.

Förändring

Förändring i elevtal, jämförelse med 2023

År	2024	2025	2026
Kommunal skola, <i>egna kommunen</i>	55	133	222
Fristående skolan, <i>egna kommunen</i>	18	27	40
Kommunal skola, <i>annan kommun</i>	-2	2	4
Fristående skola, <i>annan kommun</i>	3	7	9
Summa	74	169	275

Not I den kommunala skolan är 13 elever medräknade från annan kommun.

3.3 Taxor och avgifter, interna och externa

Nämnden följer de taxor som är beslutade i lag eller genom regionfullmäktige

3.4 Kompensation för externa avtal

Några externa avtal i strikt mening som påverkar budget 2024 finns inte. Lagen om offentliga bidrag på lika villkor ger däremot effekter som liknar avtal. Kompensationen för 2024 beräknas uppgå till 800 000 kronor.

4. Investeringsförslag med motiveringar 2024–2028

4.1 Lokaler

I regionens strategiska lokalplanering är det övergripande målet ”Att nå balans mellan organisationens behov av och tillgång till lokaler med beaktande av den långsiktiga regionnyttan”. Strävan är att få de kortsiktiga insatserna att följa en linje så att de gynnar våra långsiktiga mål och bidrar till Region Gotlands strategiska lokalplanering.

Arbetet med lokalplanering och behov beskrivs utförligt i ”Investeringsplan lokaler 2023–2027”. Förvaltningen har tillsammans med teknikförvaltningen som ”hyresvärd” och verksamhetsansvariga kartlagt dagens lokaler och beräknat framtida behov efter Statisticon befolkningsprognos som tar hänsyn till arbetsmarknadens förväntade utveckling och planerade bostadsbyggen. I detta arbete har alla förvaltningens verksamheter beaktats och arbetet skall vara långsiktigt hållbart.

Förvaltningen har även tagit särskild hänsyn till förväntade reformer inom vuxenutbildningen för att få en så riktig prognos som möjligt. Under 2021 genomfördes en utredning över gymnasiets och vuxenutbildningens behov av lokaler nu och i framtiden. Syftet med projektet var att med utgångspunkt från nulägesanalys säkerställa att dagens tillgång till lokaler kommer att räcka till för de framtida prognoser som skolorna gör och nämnden beslutar. Arbetet fortsätter under 2022 och har påverkats mycket av pandemin då denna gett stora förändringar inom bland annat vuxenutbildningen.

För mer information, se bilagor 1 - 2

4.2 IT-investeringar

Satsningen på att fortsatt utveckla förvaltningens digitalisering pågår och en översyn av hela systemarkitekturen inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har genomförts. Utöver detta tillkommer Regionövergripande arbetet med införande av e-arkiv där varje förvaltning behöver investeringsutrymme för ett lyckat införande.

Införande av lärplattor och datorer fortsätter och ambitionen är att alla elever ska ha en individuell enhet under år 2023. Utifrån behovet av en sammanhållen strategi för digitalisering med en samsyn kring val av digitala verktyg (device) har förvaltningsledningen utifrån genomförd kartläggning tagit beslut om en genomförandeplan på 3–4 år. Detta behöver beaktas i investerings och driftbudget för planperioden vilket även framgår i bilagor.

Förstudie av lärplattformar inom GVN:s ansvarsområden pågår under 2023 och går vidare till upphandling 23/24. Förstudien omfattar kartläggning av nuvarande plattformar med fördelar och nackdelar. För, grund och särskola har en pågående upphandling under 2023 och här har gymnasie- och vuxenutbildning möjlighet att lära av erfarenheterna.

Kompetensutveckling och utbildningsinsatser inom digitaliseringsområdet behöver genomföras kontinuerligt och parallellt med införanden av nya system och ny teknik. Kontinuerligt underhåll av den digitala infrastrukturen är då en grundförutsättning.

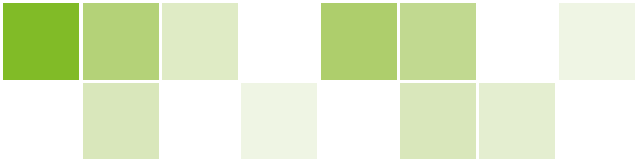
Förvaltningen har flertalet inplanerade projekt som bidrar till utveckling inom digitaliseringsområdet såväl centralt som för respektive avdelning. En effektiv förvaltning av flertalet digitala system och tjänster kräver också en central hantering av processer och system samt att erforderliga resurser avsätts för att klara uppdragen. Detta riskera dock att falla då förvaltningen till 2023 fått minskad investerings- och driftbudget inom IT. Förvaltningen kommer av den anledningen behöva kompenseras för 2023-års nedskärningar under planperioden.

Utifrån ovanstående sammanfattning är det tydligt att en reducerad IT-investeringsbudget inte är en framkomlig väg.

Bilageförteckning

Bilaga 1: Investering lokaler och IT GVN 2024 - 2028

Bilaga 2: Investeringsplan GVN 2024 - 2028

Investeringsplan Lokaler 2024 – 2028

Gymnasie- och Vuxenutbildnings-
nämnden

Fastställt av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Datum 2023-02-08
Gäller 2024–2028
Ärendenr GVN 2023/74
Version 0.2

Innehåll

Investeringsplan Lokaler 2024 – 2028	1
1. Bakgrund	3
2. Elevprognos	3
3. Framtida lokalisering av Gymnasie- och vuxenutbildning	3
4. Utrikesfödda	3
5. Säkerhet, trygghet och tillgänglighet	4
5.1. Säkerhet och trygghet.....	4
5.2. Tillgänglighet	4
6. Wisbygymnasiet (WG).....	4
6.1. Befolkningsprognos.....	4
6.2. Broväg och Herkulesväg	4
6.3. Lundbygatan	4
6.4. Solrosenområdet.	5
7. Gotlands folkhögskola (GFH)	5
7.1. Hemse.....	5
7.2. Fårösund	5
8. Vuxenutbildningen	6
8.1. Befolkningsprognos.....	6
8.2. Lokalbehov	6
9. Arbetsliv och etablering (AoE).....	7
10. Ungdomsavdelningen.....	8

1. Bakgrund

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ett stående uppdrag från Regionfullmäktige, att till budgetberedningen varje år redovisa investeringsplan för de närmaste åren.

I regionens strategiska lokalplanering är det övergripande målet ”Att nå balans mellan organisationens behov av och tillgång till lokaler med beaktande av den långsiktiga regionnyttan”. Strävan är att få de kortsiktiga insatserna att gynna våra långsiktiga mål och bidra till Region Gotlands strategiska lokalplanering.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har givit förvaltningen i uppdrag att i investeringsplanen också visa på kommande kostnader för periodiskt underhåll (PU). Dessa kostnader och investeringar belastar tekniska nämndens budget och i förlängningen hyreskostnaden. Teknikförvaltningen ansvarar för planering och utförande av desamma. Då planeringen av PU ständigt behöver justeras utifrån oförutsedda händelser och att det sker omprioriteringar är det mycket svårt att korrekt visa den för en kommande period. Avstämning med teknikförvaltningen är gjord och i de fall relativ säkerhet råder finns dessa kostnader redogjorda.

Som riktvärde har nämnden utgått från följande schabloner, baserat på erfarenhet och historik.

För renoveringsarbeten (PU) beräknas **11 000 kronor per kvadratmeter**.

För nyproduktion beräknas **40 000 kronor per kvadratmeter**.

Driftkostnaden är beräknad som **10 procent per år av investeringen**. (Kapitalkostnad och övriga kostnader som el, värme, vatten mm.)

2. Elevprognos

Senaste prognosen är från 2022-04-01 och bygger på Statisticons beräkningar med demografisk framskrivning samt antaganden om nybyggnation och arbetsmarknad.

Wisbygymnasiet förväntas få fler elever samtidigt som Vuxenutbildningen och Folkhögskolan expanderar. Detta har gjort att tillgången på lokaler blivit en begränsande faktor för verksamheternas tillväxt.

- Antalet innevånare i åldersgruppen 16–18 år som kan söka till Wisbygymnasiet kommer **att öka med 186 (9 %)** mellan år 2024 och 2028.
- Antalet innevånare i åldersgruppen 19–64 som kan söka till Gotlands Folkhögskola och Kommunala Vuxenutbildningen kommer **att öka med 923 st (3 %)** mellan år 2024 och 2028.
- Antalet innevånare i åldersgruppen 10 – 15 år som besöker ungdomsgårdarna kommer **att minska 59 (1 %)**.

3. Framtida lokalisering av Gymnasie- och vuxenutbildning

Förvaltningen har startat ett projekt om hur lokalbehoven för gymnasieskolan och Vuxenutbildningen ska lösas på lång sikt. För att kartlägga dagens lokalutnyttjande är en utredning genomförd gemensamt mellan Vuxenutbildningen och Wisbygymnasiet som analyserat beläggningen av salar och verkstäder. Schemaläggning av verkstadslokaler och lektionssalar skall ske i samarbete mellan skolorna. Det bör beaktas att vuxenutbildning till skillnad från ungdomsgymnasiet inte är beroende av samma arbetstider eller terminstider varför det bör finnas möjligheter att kunna använda samma lokaler under olika tider. Beroende på var flaskhalsarna uppstår kommer alternativa lösningar att tas fram.

4. Utrikesfödda

Denna prognos bygger på ca 37 anvisningar per år. Tillkommer ett okänt antal från Ukraina.

5. Säkerhet, trygghet och tillgänglighet

5.1. Säkerhet och trygghet

Ett antal av våra enheter har varit utsatt för hot och incidenter under senare år. Ett flertal brandtillbud har inträffat både inomhus och utomhus. Det har uppstått hotfulla situationer då elever och obehöriga har slagits och hotat personal och elever. Ett allt hårdare samhällsklimat ger även avtryck i skolan

En första etapp av kameraövervakning har genomförts 2019. I nästa etapp bör fler fastigheter ges motsvarande lösning. Matsal, idrott samt övriga hus på Solrosenområdet har behov att säkra upp kameror för en trygghetsskapande effekt. En översyn av utrymnings- och inrymningsförutsättningar behöver göras och utbildning i PDV (pågående dödligt våld) är ett komplement till teknisk utrustning.

Region Gotland har gjort en ny upphandling av bevakningstjänster vilket underlättar ett framtida samarbete för att på ett enhetligt sätt öka säkerheten.

5.2. Tillgänglighet

Ett flertal investeringar har gjorts på ett antal enheter för att underlätta för barn och elever med olika funktionsnedsättningar. Taktila stråk har skapats i byggnader och på gångbanor. Översyn av akustisk miljö har gjorts. Ramper och automatiska dörröppnare har installerats. Skolgårdar har anpassats för rörelsehindrade. Dessa arbeten behöver fortlöpa.

För kommande åtgärder inom säkerhet och tillgänglighet äskas 700 tkr/år de följande åren.

6. Wisbygymnasiet (WG)

6.1. Befolkningsprognos

Senaste prognosen är från **2021-04-01** och bygger på Statisticons beräkningar med demografisk framskrivning samt antaganden om byggnation och arbetsmarknad.

Ålder/år	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
16-18 år	1829	1884	1945	1978	2062	2166	2182	2164	2133	2154	2112

Prognos 2022-04-01

Gymnasieskolan år 2024 – 2028

Enligt prognos ökar antalet innevånare i gymnasieålder med 186 st. Idag är ca 1500 elever inskrivna vilket motsvarar 80%. Om ökningen blir proportionell så innebär det **149 nya** elever (ca 50 per årskurs). WG:s lokalbehov är beroende av vilket programval eleverna gör och det är svårt att förutse hur eleverna kommer att välja och vilket utbud GVN kommer att erbjuda. Därför är strävan att så många som möjligt av lokalerna är flexibla och passar samtliga program. De speciallokaler som behövs för yrkesprogrammen begränsas till endast det som är specifikt för dessa yrkeskurser.

Enligt elevprognosen har skolan fortsatt stora lokalbehov. Ett lagförslag innebär att dimensionera och bättre anpassa gymnasieutbildning utifrån arbetsmarknadens behov. En hög efterfrågan på till exempel byggutbildning kan komma att kräva utökning av såväl personal som lokaler. Lagförslaget föreslår att förändringar i skollagen ska träda i kraft 2023 och börja tillämpas från 2025.

6.2. Broväg och Herkulesväg.

Lokalerna på Broväg är nyrenoverade och ett underhåll/renovering/nybyggnation pågår på Herkulesvägen. Beräknas vara färdigt under 2023.

6.3. Lundbygatan

75 % av lokalerna hyrs av Bergkvarabuss AB och 25 % hyrs av Wisbygymnasiet, anläggningsteknik.

Kortsiktigt har Bergkvarabuss AB och Wisbygymnasiets genomfört åtgärder för att öka säkerheten för elever och personal. Detta gör att verksamheterna kan fortsätta enligt dagens hyresavtal till sommaren 2023.

Från och med sommaren 2023 är hela lokalen uthyrd till den blivande kollektivtrafikoperatören Bivab. Bivab kommer att hyra ut motsvarande 25 % av lokalen till Wisbygymnasiet i väntan på att ersättningslokaler blir färdiga.

För att skapa ersättningslokaler i anslutning till dagens övningsområde har 5 mnkr beviljats och ett projekt i samarbete med UAF/Wisbygymnasiet och TKF har startat för att förverkliga detta. Nybyggnationen som till stora delar drivs som ett elevarbete beräknas stå klart HT 2027.

6.4. Solrosenområdet.

De flesta byggnader på Solrosenområdet har fått förnyad ventilation och värmeåtervinning som uppfyller kraven på en modern, arbetsmiljövänlig och energieffektiv drift.

- **Polhemhuset med Fordons- och transportprogrammet (FT).** Pågående PU som delvis avstannade under 2021. En omfattande renovering krävs av tak och fasad. Snickeri-verkstan behöver även ses över. Arbetet görs i nära samverkan med projektavdelningen för att samordna PU med verksamhetsanpassningar.
- **Hansahuset.** Inga åtgärder planerade men ett kommande behov av PU är att vänta före planens utgång 2028.
- **Desideriahuset.** Ett slutförande av periodiskt underhåll kvarstår ännu.
- **Steffenhuset** Inga åtgärder planerade.
- **Sävehuset.** Inga planerade åtgärder.
- **E-huset.** Stora behov av periodiskt underhåll och verksamhetsanpassning.
- **Q-huset.** (f.d. ITT-huset) Inga åtgärder planerade.
- **Matsal och kök.** Avdelningen för måltid på Regionstyrelseförvaltningen planerar ombyggnad av Wisbygymnasiets restaurang. Medel till förstudie är avsatt och arbete pågår.
- **Idrottshallarna.** Tidigare periodiskt underhåll har ej tagit hänsyn till skolans behov att iordningställa arbetsrum eller de nya krav som finns om dusch- och omklädningsrum. Underhåll och anpassningar behöver göras under 2023 Under 2025-2028 finns behov av fler idrottshallar och utredning pågår om tillgång till Wisborgsområdet och Rackethallen.

7. Gotlands folkhögskola (GFH)

Folkhögskolan finns i Hemse och Fårösund. Antalet elever förväntas vara oförändrat de närmaste åren. Detta innebär att de åtgärder som planeras är underhåll och modernisering av befintliga lokaler. På lång sikt finns önskemål om att skapa nya utbildningsplatser. Vård och omsorg, omställning, tolkutbildning. Totalt är det cirka 800 elever inskrivna helt eller delvis under ett år.

7.1. Hemse

Idag ca 200 helårsstuderande elever varav 64 inackorderade. Elevhemmen är fullbelagda.

Foto och textilhuset har förändrat sina utbildningar och önskar en ombyggnad. Ta bort väggar samt ordna en förbipassage.

Kök och matsal har behov av förbättrad köksutrustning, diskinlämning och diskutrustning. Mycket grovt uppskattad kostnad, förstudie ej gjord, 5 mnkr 2025.

7.2. Fårösund

Idag ca 150 studenter. Lokalerna i Fårösund hyrs av Offentliga Hus i Bunge AB som ägs av Samhällsbyggnadsbolaget i Norden AB, (SBB). Investering ca 500 tkr görs av hyresvärd för kök som finansieras via ett 10-årigt hyresavtal.

42 inackorderade

8. Vuxenutbildningen

8.1. Befolkningsprognos

Antalet innevånare i åldersgruppen 19–64 ökar med 721 mellan år 2023 och 2028.

Ålder/år	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
19-24	3 873	3 893	3 921	3 963	4 015	4 038	4 085	4 192	4 290	4 322	4 358
25-44	13 442	13 628	13 788	13 987	14 152	14 306	14 506	14 653	14 817	14 976	15 118
45-64	15 721	15 666	15 593	15 623	15 629	15 659	15 665	15 651	15 564	15 538	15 508
Summa	33 036	33 187	33 302	33 573	33 796	34 003	34 256	34 496	34 671	34 836	34 984

Prognos 2022-04-01

Vuxenutbildningen, idag är ca 2700 elever inskrivna under ett år, heltid eller delar av året. Många elever läser på distans.

Prognosen för vuxenutbildning är osäker men mycket tyder på att kompetensförsörjningsbristen framöver kommer att innebära en ökning av behovet av vuxenutbildning. Det handlar dels om att höja utbildningsnivån för kortutbildade och nyanlända. Även att kunna erbjuda kompetenshöjande insatser och yrkesväxling för de som redan har ett arbete

Antalet elever ökar stadigt till Vuxenutbildningen. Det finns flera orsaker; efterfrågan på rätt arbetskraft från offentliga och privata arbetsgivare, karriärväxling. Lagändring inom gymnasie- och vuxenutbildningarna från 2025.

Fler studier genomförs som del- eller heldistans vilket medför anpassade lokaler och att undervisningen också sker på kvällar. Ökat antal elever innebär också behov av förstärkning inom personalgruppen till exempel pedagoger, studiestödjare, studie- och yrkesvägledning samt administration. Validering av förvärvade kunskaper är en växande verksamhet som kan medföra behov av fler lokaler.

Särvux/Lärvux är en ny elevgrupp som idag är en del av Vuxenutbildningen. Det är svårt att förutse antalet elever men erfarenhet från Särskolan visar att det finns behov av anpassade salar, yrkeslokaler och ytterligare tillgänglighetsanpassning.

8.2. Lokalbehov

Vuxenutbildningen sitter idag i flera lokaler. Idag finns verksamhet i fyra byggnader i kvarteret Hackspetten.

Gesällgatan 7, D-huset. Ca. 2 400 m ²	Huvudbyggnad, 17 klassrum, Lärcentrum med tentamenssal, Studietek, verkstad och Infotek. PU 2024 - 2025
Gesällgatan 7, inhyrd från externt bolag. Ca. 900 m ²	Inhyrd paviljong, ansluten till huvudbyggnad. Måste ersättas, slitna lokaler
Gesällgatan 7 F-huset, Ca. 240 m ²	PU 2024 - 2025
Mästergatan 5E, A-huset. Ca. 900 m ²	Tidigare Arbetsliv och Etablering. Tillfälligt 2023-2024 tills annan verksamhet flyttar in sommaren 2024

Vuxenutbildningen bedriver också verksamhet i lokaler som delas med Wisbygymnasiet på Broväg (Svetsutbildning) och Solrosen (Kock, Finsnickeri, Yrkeshögskola samt Vård och omsorgsutbildning). Vuxenutbildningen hyr även lokaler för byggtutbildning i Flexhuset.

Det förändrade utbudet behöver tillgång till anpassade lokaler för yrkesutbildningar (verkstad, restaurang, vård- och omsorg, elteknik med mera). Yrkesutbildningar och de lokalbehov som detta medför ska samplaneras med Wisbygymnasiet. Schemaläggning av verkstadslokaler och lektionssalar sker idag i samma schemaprogram för Vux och gymnasiet. Koordinering och dialog av verksamheterna och planeringsprocesserna skall utvecklas vidare med Wisbygymnasiet.

För att klara den förväntade ökningen har Vuxenutbildningen, enligt egen bedömning, behov av ytterligare cirka 2-3 klassrum, 4 grupprum/samtalsrum, 6–8 arbetsplatser, personalrum, vilrum, tvättstuga och förrådsutrymmen. Allt beror också på i vilken omfattning lokalerna kan nyttjas i samverkan med Wisbygymnasiet.

UAF planerar i samarbete med TKF att genomföra ett omfattande anpassnings- och underhållsarbete av de befintliga lokalerna. Planändringar, ny ventilation, vatten, värme och avlopp. Golv, tak och belysning. För detta arbete finns 10 mnkr beviljat för år 2024. Enligt nyckeltalet för PU är behovet ca 29 mnkr totalt.

Det saknas ca 1800 m² för att ersätta utdömda och tillfälliga lokaler. Enligt nyckeltalet för nybyggnation är kostnaden för detta ca 72 mnkr.

En nybyggnation för hela Vuxenutbildningen behov, 4500 m², uppskattas till 180 mnkr.

Vid PU-arbetet behöver evakueringslokaler erbjudas. Vux planerar att använda samma lokaler som byggts för renoveringen av Södervärnsskolan och för Alléskolan. Detta gör att arbetet på Vuxenutbildningen kan ske 2024-2025.

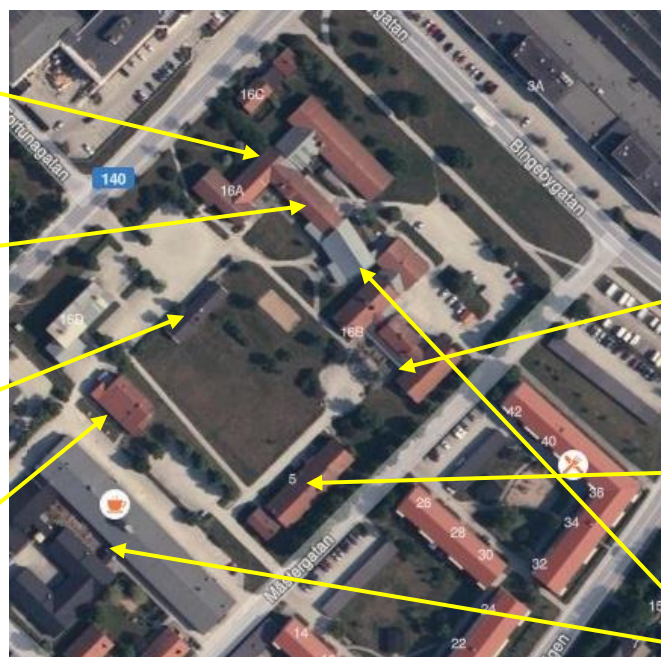
Hackspettenkvarteret med många olika verksamheter

Polhemskolan (grundskola)

Modersmålsenheten,
Lotsen (Grundskola)

”Sjöfartspaviljongen”,
Polhemskolan, Vuxen-
utbildningen

Vuxenutbildningen

Barn- och elevhälsan

Hus 03, Särskola, Mottag-
ningsenhet för nyanlända

Vuxenutbildningen

9. Arbetsliv och etablering (AoE)

AoE arbetar med vuxnas etablering i arbetslivet. Genomför samverkansmöten med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialtjänsten, Hälso och Sjukvården. AoE arbetar med skyddade anställningar, extratjänster, ungdomskraft och ungdomscoacher. Mycket av arbetet bedrivs på fältet.

AoE expanderar, idag ca 60 anställda varav 40 på plats. Uppskattningsvis kommer avdelningen att ha 70 anställda varav 50 på plats i en nära framtid.

Sedan en tid använder avdelningen den så kallade Cleandesk-principen där medarbetarna delar ca 30 arbetsplatser. Behov av samlingsplats typ lektionssalar.

Verksamheten har flyttat till hus 09 (f.d. Fenixhuset) på området Korpen under hösten 2022.

10. Ungdomsavdelningen

Ålder	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
10-12	2 085	2 063	2 025	2 047	1 997	2 022	2 029	2 068	2 052	1 985	1 996
13-15	1 914	2 001	2 112	2 129	2 109	2 075	2 096	2 049	2 075	2 082	2 119

Prognos 2022-04-01

Ungdomsgårdarna på Gotland emotser motsvarande minskning, som högstadieskolorna. I åldersgrupperna 10-15 år prognosticeras en minskning på 59 ungdomar. (1 %)

Fårösund, samverkar tillsammans med Slite ungdomsgård. Finns sedan 2019 i samma byggnad som Fårösundskolan. Nyrenoverade lokaler. Tillgång till idrottshall.

Slite ungdomsgård, samverkar tillsammans med Fårösund. Ungdomsgården ligger i källarplanet på Solklintsskolan. Lokalerna är nyrenoverade och i gott skick.

Roma (AMOR), Amor delar byggnad med bibliotek och apotek. Nyrenoverade lokaler.

Hemse (HUGG), samverkar tillsammans med KUFF. HUGG ungdomsgård finns på övervåningen i kommunhuset. Lokalerna är nyrenoverade och i gott skick. Dock inte optimalt att ha en ungdomsgård på övervåningen.

Klintehamn (KUFF), samverkar tillsammans med HUGG. Finns i anslutning till Klinteskolan och delar byggnad med idrottshallen och har även tillgång till denna på fredagskvällarna. Slitna lokaler med behov av periodiskt underhåll.

Visby, Gråbo (PUMA), Puma finns i egna lokaler i anslutning till Gråboskolan. Delar lokaler med storbarnsfritids. Tillgång till idrottshall.

Visby, Jungmansgatan 41A (Fenix, ungekulturhus)

Fenix är en mötesplats för ungdomar mellan 16–25 år. Vissa kvällar tillgänglig från 13 år. Verksamheten har lämnat Fenixhuset under maj 2022 och flyttat in i nuvarande lokaler i kvarteret Stäven. Hyrd lokal av KlaraBo.

**Investeringsaskanden
2024-2028
Nämnd/Förvaltning: GVN/UAF**

GVN/UAF Kategori 1, Lokaler Pott	Projekttext	Prio					Kapitalkostnad					Total 2024-2028					
		1,2,3	2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026	2027		2028	2029			
Maskiner, inventarier	Pott maskiner, verktyg, inventarier IT		5 500	5 500	5 500	5 500											
Investeringar enligt plan																	
Wisbyggnasiet	Maskiner bygg och anläggning	1			1 600						1 600	160	160	160	320		
Vuxenutbildningen	Renovering och anpassning. 10 mnkr beviljat 2020-2021. Genomförs 2024-2025	1	5 000									400	900	900	900		
Folkhögskolan i Hemse, kök	Kök, disk, matsal och förvaring	1		5 000													
Vuxenutbildningen	Möbler inventarier, köps 2024-2025											100	100	100	100	100	100
Nya investeringsförslag																	
Wisbyggnasiet/Vux/ ungdomsgårdar	Tillgänglighet: Syn, hörsel, allergi mm Säkerhet: Belysning, kortlås, kameror, larm	1	700	700	700	700	700					70	140	210	280	350	420
Wisbyggnasiet	Lokaler för anläggningsteknik, 5mnkr beviljat 2022	1										0	0	0	0	0	0
Vuxenutbildningen	Ersättning för utdömda och tillfälliga lokaler																
Fenix Ungkulturhus	Verksamhetsanpassning, renovering	1															
Totalt investeringar			11 200	11 200	6 200	79 800	6 200	114 600	730	1 300	1 870	1 940	9 370	2 240			

Anm: Driftkonsekvenser är räknade med en schablon om 10 procent på investerat kapital. Inkluderar internränta med fyra procent. Kapitalkostnad för pott beräknas inte.

Socialnämnden

Mål- och budget- skrivelse 2024- 2026

Socialförvaltningen

Fastställd av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2023-03-15
Gäller 2024
Ärendenr SON 2023/6
Version 1.1

Läkemedelsautomater införs nu inom hemtjänsten.

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Innehåll

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026	1
1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026	3
2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026	4
2.1 Driftbudget 2024-2026	4
2.2 Kompensation för externa avtal	6
2.3 Interna priser samt externa taxor och avgifter	7
2.4 Statsbidrag	7
2.5 Personalkostnader	8
2.6 Planlagd besparing	9
2.7 Ekonomiska förutsättningar verksamhet	9
2.7.1 Ekonomiska förutsättningar äldreomsorg, personer med psykisk funktionsnedsättning	9
2.7.2 Ekonomiska förutsättningar LSS-verksamhet	10
2.7.3 Ekonomiska förutsättningar individ- och familjeomsorgen	10
3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2028	11
3.1 Motiv	12
3.2 Finansiering av driftkonsekvenser	14
3.3 Effektivisering/besparing	14
4. Uppdrag lågtröskelboende	15

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

Utifrån nuläget och SKR:s ekonomirapport finns det stora utmaningar för socialförvaltningen framåt. Både vad avser kostnadsutveckling med tanke på hur konjunkturen utvecklas och volymutveckling kopplat till demografin. Detta gör att det finns en stor osäkerhet i antagandena i denna mål- och budgetskrivelse.

Socialförvaltningens uppdrag är att bidra till goda livsvillkor för människor som vistas på Gotland. Kompetensförsörjningen är socialförvaltningens största utmaning. Behovet av sociala välfärden ökar samtidigt som vi går mot sämre ekonomiska förutsättningar. Detta kommer kräva prioritering och mer förebyggande arbetssätt för att förvaltningen ska arbeta hållbart för brukare, medarbetare, ekonomi och miljö. Det yttersta ansvaret faller alltid tillbaka till socialnämnden och förvaltningen. Det finns också stort behov av nya boende för förvaltningens målgrupper. Äldreomsorgen har fått ett stort fokus under senaste tiden, både nationellt och lokalt. För att ge personer med funktionsnedsättning goda levnadsvillkor behöver kompetensförsörjning och de ekonomiska förutsättningarna prioriteras för den verksamheten. En orolig omvärld har satt oss i ett annat säkerhetsläge och konjunkturförändringarna påverkar kostnadsutvecklingen för både verksamhet och invånare, och kan öka behovet av våra insatser.

Socialförvaltningen har redovisat överskott mot budget de senaste åren. För att hushålla med resurserna, nå målen och ha en ekonomi i balans även framåt måste förvaltningen fortsätta med att implementera nya arbetssätt, sänka sjuktagen, lyckas med kompetensförsörjningen och arbeta med hållbar bemanning samt erhålla budgettillskott. Det ekonomiska läget beror också på hur mycket statsbidrag förvaltningen erhåller. Överskottet hittills beror delvis på att verksamheten inte kan verkställa beslut om insatser då det är kö till särskilt boende samt bostad med särskilt service LSS. Om förvaltningen hade kunna erbjuda samtliga brukare med beslut om insats ett boende skulle troligen inte vara ett överskott mot budget. Vid kostnadsjämförelser mot andra kommuner är nettokostnaden för äldreomsorgen och LSS-insatser lägre, medan kostnaderna för individ- och familjeomsorgen högre men den sjunker kopplat till nya arbetssätt.

För att fortsätta att ha en ekonomi i balans måste förvaltningen få tillskott för ökade volymer i äldreomsorgen, få tillskott för LSS-verksamheten och tillskott för ökade löner och indexuppräknningar av avtal med privata utförare. Tillskott behövs också till individ- och familjeomsorgen då ersättningen till familjehem och riksnormen för försörjningsstöd höjts nationellt. Om nya uppdrag, så som stödboende, ska genomföras måste socialförvaltningen tillföras budgetmedel för detta.

Behov av tillskott till driftbudget 2024

- resursfördelningsmodell äldreomsorg, enligt beräkning
- LSS-verksamheten 40 mnkr
- kompensation löneökningar och prioriterade grupper, enligt beräkning
- ökade personalkostnader § 13 schemaändringar 4,5 mnkr
- prisökningar externa avtal 18 mnkr

- höjda ersättningar familjehem 3 mnkr
- ökad riksnorm försörjningsstöd 4,5 mnkr
- stödboende (lågtröskelboende) 8,2 mnkr.

Socialförvaltningens har ett ökat behov av vård- och omsorgslokaler, främst beroende på att antalet äldre invånare ökar. Därför kommer det vara relativt stora investeringsäskande från socialnämnden de närmaste åren och kostnadsökningar kopplat till detta. Den allmänna prisökningarna just nu gör att det dock är mycket svårt att bedöma investeringsutgifter framåt. För kunna gå vidare med äldreboendet Tingsbrogården, där upphandlingen avbröts och en ny upphandling kommer att ske, behövs ytterligare investeringsmedel.

Investeringsbehov 2024-2028

- 2024 Äldreboende Klintehamn 135 mnkr (30 mnkr finns 2023)
- 2025 Äldreboende Tingsbrogården 135 mnkr (59 mnkr finns 2023)
- 2026 Bostad med särskild service SoL 22 mnkr
- 2026 Bostad med särskild service LSS 40 mnkr
- 2027 Äldreboende Slite 112,5 mnkr samt utrustning 8 mnkr
- 2028 Äldreboende Slite 138,5 mnkr
- 2024-2028 årlig pott på 8 mnkr för lokalanpassningar, utrustning och välfärdsteknik.

I övrigt beskrivs förvaltningens investeringsbehov i avsnitt 3 samt i investeringsplanen för år 2024-2033 och i förvaltningens bostadsförsörjningsplaner.

2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

2.1 Driftbudget 2024-2026

Socialförvaltningen har de senaste åren redovisat stora överskott mot budget. Det beror till del på mindre efterfrågan på insatser inom äldreomsorgen än budgeterat, kopplat till pandemin, samt sedan brist på boendeplatser. För 2023 är bedömningen att det kan bli en ekonomi i balans förutsatt att arbetet med nya arbetssätt och strategisk hållbar bemanning lyckas. Det beror på stora tillskott av statsbidrag förvaltningen samt att det är brist på boendeplatser.

Trots arbetet med bemanning och arbetssätt så är bedömningen att förvaltningen 2024 kommer att ha en obalans mellan uppdrag, mål och resurser. Intäkterna från statsbidrag minskar rejält och det kommer nya boendeplatser inom LSS vilket gör att socialförvaltningen kan verkställa beslutade insatser men kostnaderna ökar. Från 2025 planeras ett flertal nya platser på särskilt boende vilket gör att förvaltningen kan möta behov och verkställa fler insatser, men det ger en rejäl kostnadsökning.

För att möta ökade volymer krävs det att **äldreomsorgen även i fortsättningen får budgettillskott från resursfördelningsmodellen** (utifrån den demografiska utvecklingen med allt fler äldre). Idag finansieras äldreomsorgen till en liten del med statsbidrag, detta ändras

dock från år till år och är vanskligt att finansiera nya tjänster med. Dessa tjänster behövs dock för att höja kvaliteten och därmed uppfylla intentionen med statsbidraget.

LSS-verksamheten, som bygger på en rättighetslagstiftning, är underfinansierad och bedrivs med stora underskott mot budget trots mycket lågt kostnadsläge nationellt. När en verksamhet utförs med så låga kostnaderna riskeras kvaliteten så här behövs tillskott av medel. För närvarande finns inga platser att erbjuda på Gotland och förvaltningen har dömts att betala särskild avgift till IVO (inspektionen för vård och omsorg) för ett icke-verkställt beslut. Under 2024 kommer dock ett nytt eget boende med sex platser att kunna erbjudas, kostnadsökningen är bedömd till drygt 6 mnkr per år. Förutom detta så ökar antalet brukare med omfattande behov där kostsamma externa placeringar är enda alternativet, ett slags utomlänsvård. **För att finansiera LSS-verksamheten krävs ett budgettillskott på 40 mnkr.**

För individ- och familjeomsorgen har kostnaderna för placeringar inom barn- och ungdomsvården sjunkit de senaste åren i och med nya arbetssätt, detta har resulterat i en ekonomi i balans. Dock ökar kostnaderna framåt på grund av nationella beslut om **höjd ersättning till familjehem för vilket det krävs ett budgettillskott på 3 mnkr.** Riksnormen för **försörjningsstödet** höjdes 2023 och för att **täcka dessa kostnadsökningar krävs 4,5 mnkr.** Detta är ökade kostnader som socialförvaltningen inte kan påverka.

Den **planerade besparingen på 15 mnkr** tas från äldreomsorgen då det är underskott för LSS-verksamheten och en knapp ekonomi för individ- och familjeomsorgen.

Förvaltningen har stora utmaningar med att lösa kompetensförsörjningen framåt och en viktig faktor är lönenivåerna. Det krävs **budgettillskott för att kompensera för generella löneökningar och satsningar.** Under hösten 2023 slår det nya EU-direktivet som rör § 13 igenom. Det innebär att samtliga schema inom dygnet-runt-verksamheter måste läggas om och anpassas till nya regler för dygnsvila vilket kommer att öka kostnaderna. **Kostnadsökningen för ändring av § 13 är bedömd till 4,5 mnkr för vilket det krävs ett budgettillskott.** Se vidare om personalkostnader avsnitt 2.5.

Socialförvaltningen köper relativt stor andel tjänster från privata utförare och 2022 köptes tjänster för cirka 460 mnkr. Socialförvaltningen har avtal med flera privata utförare, främst inom äldreomsorgen. Avtalen räknas varje år upp, detta sker främst med omsorgsprisindex, OPI. Det är i nuläget mycket svårt att bedöma prisutvecklingen framåt, men utifrån SKR:s prognoser så blir antagandet en prisökning på 3,5 procent. **För prisökningar avseende externa avtal med krävs 18 mnkr,** se avsnitt 2.2.

Regionfullmäktige fattade beslut 2022-02-21 om att ge socialnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att tillskapa platser i stödboende (lågtröskelboende). Socialnämnden har utrett frågan och utredningen visar att det finns behov av att inrätta ett stödboende om tio platser. Socialnämnden har inte möjlighet att finansiera ett stödboende inom befintlig budgetram. För att **inrätta ett stödboende krävs enligt preliminära beräkningar budgettillskott med 8,2 mnkr** per år. Dock beror detta på om det går att få tag i en lokal och i så fall, vilken hyresnivå det blir. Det kan också bli fråga om att äska investeringsmedel för att bygga eller bygga om lokal för boendet, se vidare separat ärende samt vad gäller ekonomi avsnitt 4 Uppdrag lågtröskelboende.

För att nå en balans mellan uppdrag, mål och resurser krävs följande tillskott:

Behov av tillskott till driftbudget 2024

- resursfördelningsmodell äldreomsorg, enligt beräkning
- LSS-verksamheten 40 mnkr
- kompensation löneökningar och prioriterade grupper, enligt beräkning
- ökade personalkostnader § 13 schemaändringar 4,5 mnkr
- prisökningar externa avtal 18 mnkr
- höjda ersättningar familjehem 3 mnkr
- ökad riksnorm försörjningsstöd 4,5 mnkr
- stödboende (lågtröskelboende) 8,2 mnkr.

2.2 Kompensation för externa avtal

Socialförvaltningen köper tjänster från privata utförare inom de flesta verksamheter. De flesta av socialnämndens avtal är indexreglerade med omsorgsprisindex, OPI, som tas fram av Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. OPI för 2023 är preliminärt 3,5 procent (2022 1,9 procent). Att indexet är preliminärt indikerar att det kommer att bli högre. För att göra en bedömning av prisökningarna 2024 har SKR:s ekonomirapport från december 2022 använts. Där är bedömningen att personalkostnaderna ökar med mellan 3,2 och 3,9 procent 2024. Det är mycket svårt att bedöma kostnadsutvecklingen men utifrån SKR:s prognos använder socialförvaltningen 3,5 procent som utgångsläge för beräkning av kostnadsökning. Att bedömningen görs utifrån personalkostnader beror på att det är personalintensiv verksamhet. Med tanke på inflation och arbetskraftsbrist är det dock ovanligt svårt att bedöma hur stora löneökningarna blir i kommande avtalsrörelse. Ersättning till familjehemmen är också reglerade med index utfärdat från SKR.

Kostnaden för externa avtal, inklusive ersättning till familjehem som inte kompenseras via lönekompensation, är 527 mnkr 2022 (476 mnkr 2021). Av det totala beloppet avser 458 mnkr privata utförare, 33 mnkr Försäkringskassan för personlig assistans, 33 mnkr ersättning uppdragstagare (främst familjehem) samt 2,7 mnkr inhyrd personal. **För att kompenseras för ökade kostnader till privata utförare och uppdragstagare krävs 18 mnkr med ett antagande om prisökning på 3,5 procent för 2024.** Nedan redovisas beräkning utifrån köp från privata utförare och uppdragstagare 2022.

Redovisning av köp från privata utförare samt övriga externa ersättningar 2022

Vht kod	Verksamhet	Uppdragsföretag	Summa 2022 mnkr	Indexökning mnkr
52	Vård och omsorg enl SOL	Attendo Sverige AB	123	4,3
52	Vård och omsorg enl SOL	Stiftelsen Gotlands sjukhem	33	1,2
52	Vård och omsorg enl SOL	Gotlands Hemtjänster AB	30	1,1
52	Vård och omsorg enl SOL	Gotlands Serviceboende AB	26	0,9
52	Vård och omsorg enl SOL	Primula Hemtjänst & Städservice AB	25	0,9
52	Vård och omsorg enl SOL	Gotlands Vård AB	22	0,8
52	Vård och omsorg enl SOL	Vardaga AB	16	0,6
52	Vård och omsorg enl SOL	Nygårds Vård Gotland AB	11	0,4
52	Vård och omsorg enl SOL	Ava Care AB	10	0,4
52	Vård och omsorg enl SOL	Hattstugan Vård & Utbildnings AB	9	0,3

52	Vård och omsorg enl SOL	UNEA Hemtjänster AB	6	0,2
52	Vård och omsorg enl SOL	Övrigt	4	0,1
53	Insatser enl LSS	Hajdes Ek. Förening	19	0,7
53	Insatser enl LSS	Olivia omsorg AB	7	0,2
53	Insatser enl LSS	Särnmark Assistans AB	6	0,2
53	Insatser enl LSS	Assistans på Gotland AB	5	0,2
53	Insatser enl LSS	Övrigt	42	1,5
54	Individ och familjeomsorg	TG på Gotland	6	0,2
54	Individ och familjeomsorg	Övrigt	57	2,0
62	Arbetsmarknadsåtgärder	Övrigt	1	0,0
	Köp av verksamhet	Summa	458	16
53	Insatser enl LSS	Försäkringskassan personlig assistans	33	1,2
52	Vård och omsorg enl SOL	Uppdragstagare/kontaktperson/familjehem	1	0,0
53	Insatser enl LSS	Uppdragstagare/kontaktperson/familjehem	2	0,1
54	Individ och familjeomsorg	Uppdragstagare/kontaktperson/familjehem	30	1,1
52	Vård och omsorg enl SoL	Inhyrd personal sjuksköterskor	2	0,1
54	Individ och familjeomsorg	Inhyrd personal socionomer	1	0,0
	Övrigt	Summa	69	2
		Totalt	527	18

2.3 Interna priser samt externa taxor och avgifter

Förvaltningen ser inga större förändringar av intäkter från avgifter framåt. Avgifterna inom äldreomsorgen är styrda av en maxtaxa, ett högkostnadsskydd som varje år meddelas från Socialstyrelsen. För 2023 uppgår maxtaxan till 2 359 kronor per månad och brukare. För hemsjukvården erlägger brukaren som är inskriven en avgift på 600 kronor per månad, för enstaka hembesök tas däremot inte ut någon avgift. Avgiften ingår i maxtaxan. Brukare som har måltider betalar en måltidsavgift. Den avgiften har inte höjts de senaste åren och täcker inte kostnaderna varför en höjning övervägs inför 2024. Totalt sett uppgick avgifterna till 64 mnkr för 2022.

2.4 Statsbidrag

Socialförvaltningen fick under 2022 statsbidrag med över 90 mnkr, varav det mest avsåg äldreomsorgen. Av detta avsåg 12 mnkr ersättning för ökade sjuklöner under pandemin, 12 mnkr äldreomsorgslyftet, och 30 mnkr stärkt äldreomsorg. Under 2022 fick förvaltningen 18 mnkr i statsbidrag då de inom äldreomsorgen lyckats minska antal timanställda. Statsbidraget finns även under 2023 och används nu för att öka frisknärvaron och sänka sjuktalet. Övriga bidrag avser stimulansmedel för psykisk hälsa, statsbidrag för att arbeta med god och nära vård samt habersättning till brukare inom daglig verksamhet. För 2023 förväntas statsbidrag minska då bland annat statsbidrag på 5 mnkr för att motverka ensamhet och höja kvaliteten i äldreomsorgen upphör.

Från och med 2024 blir det avsevärt lägre intäkter från statsbidrag. Detta kommer att påverka verksamheterna då det nu kunnat göras stora satsningar på främst kompetensutveckling. Frågan är hur förvaltningen ska kunna finansiera de stora kompetensutvecklingsinsatser som måste ske även framåt. Det har också anställts fler sjuksköterskor, till exempel

inom korttidsenheten, men detta kan delvis finansieras genom tillskott från resursfördelningsmodellen. För närvarande sker också en stor hälsosatsning på friskvård med hjälp av statsbidrag. Detta för att öka frisknärvaron och minska sjuktalen, en satsning som, om den faller väl ut, behöver fortsätta men den måste finansieras.

De flesta av statsbidragen innebär inte att nettokostnaden minskar, bidragen finansierar oftast kostnader för kvalitetshöjande åtgärder, alltså ett nollsummespel. Enligt SKR kan det vara så att riktade statsbidrag hindrar istället för att utveckla och det kan vara svårt att tillgodogöra sig vissa av statsbidragen. Det fungerar inte att verksamheten drar på sig stora kostnader ett år för att året därpå inte längre ha några medel som kan fortsätta att täcka upp.

2.5 Personalkostnader

För att kompensera för löneökningar i nivå med avtal behövs budgettillskott, dessutom kommer socialförvaltningen att få ökade kostnader när schemaändringar genomförs utifrån nya EU-direktivet, § 13, under hösten 2023. När samtliga schema inom dygnet-runt-verksamheter måste läggas om och anpassas till nya regler för dygnsvila kommer också kostnaderna att öka, till exempel för uttag av kompenstationstid, så som övertid. En bedömning av kostnadsökningen utifrån schemaändringar är 4,5 mnkr. Beräkningen avser kostnad för kompenstationstid utifrån det nya avtalet, men beloppet är osäkert då detta införs under hösten 2023.

Trots tidigare genomförda lönesatsningar inom ett flertal yrkesgrupper behöver socialförvaltningen och Region Gotland fortsätta göra satsningar för att bibehålla sin konkurrenskraft och erbjuda löner i paritet med jämförbara grupper inom riket. Framförallt behövs satsningar för att öka lönespridningen i de övre löneintervallen inom respektive yrkesgrupp. Vid jämförelse med andra kommuner och regioner kan noteras att det inte bara är Region Gotland som genomför den här typen av lönesatsningar, vilket innebär att socialförvaltningen kommer tappa konkurrenskraft om utrymmet för lönesatsningar blir för lågt. Lönekartläggningen visar att tidigare lönesatsningar på jämställda haft önskad effekt. Skillnaderna har suddats ut och utmaningen består nu i att behålla medarbetare och vara en konkurrenskraftig arbetsgivare. Arbetsmarknaden och bristen på kompetens förändras i allt snabbare takt, vilket gjort att det inom Region Gotland nu finns många fler svårrekryterade grupper än det gjort tidigare. Därför ser Region Gotland behov av att istället för att på förhand specificera behov av lönesatsningar höja det allmänna utrymmet för löneökningar så att respektive förvaltning i samband med kommande löneöversyn kan göra de satsningar som just då krävs. Tidigare år har förvaltningarna begärt medel för prioriterade grupper kopplat till jämställdhet och bristyrken.

Socialförvaltningen utbildar för närvarande cirka 100 medarbetare genom äldreomsorgslyftet till att bli undersköterskor. Efter genomförd utbildning erhåller de nya undersköterskorna 3 000 kronor i lönepåslag, vilket innebär en total ökning av lönekostnader för förvaltningen på 400 000 kronor per månad (5 miljoner kronor per år). Kostnaden kommer vara jämt fördelad mellan hemtjänst och särskilda boenden.

En mycket viktig faktor framåt är sänkta sjuktal. Om förvaltningen lyckas sänka sjuktalen skulle det också minska kostnaderna, men för att fortsätta att arbeta med detta det krävs finansiering. Det kan dock finnas olika riktade statsbidrag att ansöka om men just nu är det

ovisst. För att klara kompetensutmaningen framåt är arbetet med strategisk hållbar bemanning samt implementering av nya arbetssätt mycket viktigt. Ett exempel är läkemedelsautomater som avlastar medarbetarna och ger brukarna större självständighet.

2.6 Planlagd besparing

I regionens plan finns en besparing på 15 mnkr för 2024 utlagd på socialnämnden. Bedömningen är att besparingen kommer att läggas på äldreomsorgen. Detta då det är stora underskott för LSS-verksamhet. Vad gäller individ- och familjeomsorgen får de ökade kostnader utifrån höjda arvoden till familjehem samt höjd norm försörjningsstödet, utan budgetkompensation blir det en ekonomisk obalans. Konsekvenserna av besparingen är att det måste var ännu mer fokus på nya och ändrade arbetssätt i samtliga verksamheter, fokus på effektiv bemanning och fokus på att minska sjuktalen.

2.7 Ekonomiska förutsättningar verksamhet

2.7.1 Ekonomiska förutsättningar äldreomsorg, personer med psykisk funktionsnedsättning

Då antalet äldre personer ökar krävs fler insatser inom äldreomsorgen i form av hemtjänst och särskilt boende. Denna ökning finansieras genom tillskott av medel enligt en resursfördelningsmodell som baseras på demografiska förändringar. Enligt beslut i regionfullmäktige november 2022 ökas socialnämndens budgetram med 31 507 mnkr 2024 och 64 626 mnkr 2025. Denna beräkning bygger på demografien våren 2022 och omräkning kommer att ske under april 2023 varför siffrorna kommer att justeras.

Nationellt sett är kostnaderna på Gotland något lägre för äldreomsorgen. Kostnadsutvecklingen har varit lägre än budgeterat de senaste åren, kopplat till lägre efterfrågan under pandemin. Bedömningen är nu att kostnaderna kommer att öka. Sedan våren 2022 är det flera ansökningar om insatser inom äldreomsorgen. Det är troligt att ekonomin för området ändå kommer att vara i balans, genom tillskott från resursfördelningsmodellen. Det är också brist på platser på särskilt boende med en kö på cirka 60 personer. När ett nytt boende blir klart så ökar kostnaderna rejält, varje plats kostar runt 730 tkr per år i genomsnitt.

Intäkter från statsbidrag för äldreomsorgen gör att förvaltningen har kunnat arbeta med utveckling men det har också ökat kostnaderna. Det handlar till exempel om kompetensutveckling, fler sjuksköterskor, aktiviteter och välfärdsteknik. När statsbidragen minskar är det viktigt att det finns finansiering för att kunna fortsätta arbeta med utveckling för att kunna möta framtida kompetensutmaning.

Socialnämnden har tagit beslut att hösten 2024 ska socialförvaltningen ta över driften av ett äldreboende med 60 platser. Detta kommer att öka personalkostnaderna framåt. Boendet drivs idag av en privat utförare och bedömningen är att det blir en kostnadsökning totalt sett då ersättningen till utföraren är lägre än kostnaden bedöms vara i egen regi.

Ett måste för att klara kompetensutmaningen framåt är arbetet med strategisk hållbar bemanning samt implementering av nya arbetssätt. Ett exempel är läkemedelsautomater som avlastar medarbetarna och ger brukarna större självständighet.

2.7.2 Ekonomiska förutsättningar LSS-verksamhet

Socialförvaltningen har ett stort underskott mot budget för LSS-verksamheten. Underskottet 2022 uppgick till 34 mnkr (2021 var underskottet 19 mnkr). Förvaltningen fick inte ökad budgetram 2022 och endast 5 mnkr 2023. Verksamheten bedrivs med betydligt lägre kostnader än genomsnittet för andra kommuner. När en verksamhet utförs med så låga kostnaderna riskeras kvaliteten så här behövs tillskott av medel för att säkra kvaliteten. I väntan på förändrad LSS-lagstiftning är det svårt att bedöma förändringar av uppdrag och kostnaderna framåt.

De senaste åren har kostnaderna för placeringar ökat, dels beroende på komplexa behov, dels beroende på brist på platser. Bedömningen är att placeringar i bostad med särskild service för brukare med komplexa behov kommer att fortsätta att öka, detta är oftast mycket kostsamma placeringar som inte kan verkställas i egen regi. Dessa externa placeringar skulle kunna likställas med utomlänsvård.

Då det är kö till bostad med särskild service och fattade beslut om insats inte kan verkställas betalar förvaltningen nu särskild avgift till IVO (inspektionen för vård och omsorg). Under 2024 kommer dock en nytt boende med sex platser att kunna erbjudas, kostnadsökningen är bedömd till drygt 6 mnkr per år. Volymförändringar inom verksamheten framåt är svåra att förutspå då det handlar om relativt få brukare.

För att få ekonomisk balans i denna verksamhet som är underfinansierad och där kostnaderna ökar så krävs ett stor tillskott av budgetmedel. Med tanke på att underskottet 2022 var 34 mnkr så är bedömningen att det rör sig om minst 40 mnkr 2024.

2.7.3 Ekonomiska förutsättningar individ- och familjeomsorgen

De senaste årens arbete med att ändra arbetssätt och därmed minska behovet av placeringar inom barn- och ungdomsvården har sänkt kostnaderna avsevärt.

SKR har sett över sina rekommendationer till kommuner om **ersättningar och villkor vid familjehemsvård för barn, unga och vuxna**, vårdnadsöverflyttningar med mera med syfte att göra det enklare för kommuner att rekrytera lämpliga familjehem. Detta har resulterat i ett par förändringar som började gälla 1 januari 2023 vilka kommer få ekonomiska konsekvenser.

Bland annat är nu arvodet samma för hela åldersklassen 0-19 år och inte som tidigare uppdelat på två åldersklasser 0-12 år och 13-19 år där arvodet för de äldre barnen var högre. Numera är det tidsåtgång och arbetsinsats inom uppdraget som är vägledande för vilket arvode som utbetalas. Det innebär, precis som tidigare, att ett arvode kan komma att såväl höjas som sänkas under ett uppdrag utifrån tidsåtgång och arbetsinsats

En annan förändring är att arvodesnivåerna har höjts rejält 2023, i genomsnitt 22 procent, vilket motsvarar en kostnadsökning på 6,6 mnkr utifrån tabellen nedan. För att täcka kostnadsökningen 2023 behöver verksamheten ett budgettillskott. Det är svårt att bedöma ökningen då grundarvodesnivåerna varierar, men en rimlighetsbedömning är en kostnadsökning på minst 3 mnkr per år.

Exempel på kostnadsökningen ersättningar familjehem:

Ålder	Grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode		
2020	8 246 kr	10 141kr	12 049 kr	14 264 kr
2022	8 588 kr	10 561 kr	12 548 kr	14 854 kr
0-19 2023	11 237 kr	13 132 kr	15 040 kr	17 255 kr
Diff 22/23	+ 30,8 %	+24,3 %	+19,9 %	+16,1 %

Normen för försörjningsstöd höjdes 8,6 procent 2023. Tidigare år har höjningen varit mellan 1 och 1,5 procent. De faktiska kostnaderna har också ökat i takt med ökad inflation, till exempel kostnad för hyror och el. Sammantaget är bedömningen att kostnaderna för försörjningsstödet kommer att öka, samtidigt påverkar omvärldsläget behovet av stödet, för närvarande är det låg arbetslöshet på Gotland.

Riksnormen för försörjningsstöd bestäms varje år av regeringen. Den ligger till grund för nivån på det ekonomiska biståndet. Beloppen för de olika posterna som ingår i riksnormen grundar sig på pris- och konsumtionsundersökningar som utförs av Konsumentverket. Riksnormen för försörjningsstöd finns på Socialstyrelsen webbplats. Riksnormen för ett hushåll utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna.

Riksnormen tar hänsyn till

- hur många personer som finns i hushållet
- ålder på barn och skolungdomar
- om barn och skolungdomar äter lunch hemma
- om vuxna är ensamstående eller sammanboende.

Utbetalt försörjningsstöd uppgick till 57 mnkr 2022 och en ökning med 8 procent ger en kostnadsökning på 4,5 mnkr och för att täcka kostnadsökningarna krävs mer budget.

3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2028

Framåt behövs investeringsbudget för att möta behovet av fler platser på särskilt boende för äldre. För närvarande finns investeringsmedel för två boenden, dels Tingsbrogården där tilläggsanslag behövs, dels nytt äldreboende i Klintehamn. Det behövs ytterligare ett nytt äldreboenden fram till 2028. Det behövs också ytterligare en gruppbostad LSS samt en ny bostad med särskild service SoL. Det behövs också en årlig pott för satsning på välfärdsteknologi och anpassning av lokaler samt utrustning.

Investeringsbehov 2024-2028

- 2024 Äldreboende Klintehamn 135 mnkr (30 mnkr finns 2023)
- 2025 Äldreboende Tingsbrogården 135 mnkr (59 mnkr finns 2023)
- 2026 Bostad med särskild service SoL 22 mnkr
- 2026 Bostad med särskild service LSS 40 mnkr
- 2027 Äldreboende Slite 112,5 mnkr samt utrustning 8 mnkr

- 2028 Äldreboende Slite 138,5 mnkr
- 2024-2028 årlig pott på 8 mnkr för lokalanpassningar, utrustning och välfärdsteknik.

3.1 Motiv

Socialförvaltningens investeringsbehov utgår framför allt ifrån Plan för särskilt boende för äldre inom Region Gotland samt Plan för bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar. Dessa planer revideras kontinuerligt och beslutas av socialnämnden. I planerna finns prognoser för framtida behov av boenden. En övergripande förklaring av behovet finns också i Socialförvaltningens investeringsplan 2024-2033 som beslutades av socialnämnden 2023-02-09.

Socialförvaltningen har ett ökat behov av vård- och omsorgslokaler, främst beroende på att antalet äldre invånare ökar. Därför kommer det vara relativt stora investeringsäskande från socialnämnden de närmaste åren. De allmänna prisökningarna just nu gör att det dock är mycket svårt att bedöma investeringsutgifter framåt. Nyligen fick en upphandling avbrytas på grund av att anbudet översteg tilldelad investeringsbudget.

Idag finns 32 platser på äldreboendet Tingsbrogården. Socialnämnden har tidigare beviljats investeringsmedel med 59 mnkr för utbyggnad med 26 platser. En utbyggnad av befintlig fastighet med 6 platser samt en ny byggnad med 20 platser. Den upphandlingen avbröts dock på grund av för höga kostnader och ny, justerad upphandling ska ske under 2023. I och med att en ny upphandling ska göras så ökas antalet nya platser till 46. Det är fråga om 20 platser till i ny byggnad. Bedömningen är att det blir rationellt och ekonomiskt fördelaktigt att bygga ytterligare platser. Totalt blir det då 78 platser på Tingsbrogården. För detta krävs ytterligare investeringsmedel med 135 mnkr, totalt bedöms investeringen då bli 194 mnkr. Det är dock mycket svårt att bedöma prisnivån framåt.

Socialnämnden har också beviljats investeringsmedel med 180 mnkr för ett nytt äldreboende i Klintehamn som planeras vara klart 2025. Från början var planen att det skulle vara 90 platser men på grund av anpassning till anvisad mark så kan antalet platser komma att justeras ned till 60 platser.

Enligt den senast uppdaterade prognosen så behövs det ytterligare cirka 190 nya platser i särskilt boende för äldre fram till början av 2030-talet. För att möta det stora behovet behövs ett nytt boende med 90 platser som är inflyttningsklart till 2028 och bedömd utgift är 251 mnkr. Efter det behövs ytterligare två boenden i början av 2030-talet. Om Tingsbrogården byggs ut med fler platser så kan denna tidplan förändras utifrån behovet. Bedömningen är att det inte finns risk för att det blir för många platser med hänsyn till den stora ökningen av antalet äldre personer på Gotland som nu sker. Dessutom har socialförvaltningen alltid möjlighet att minska antalet köpta platser från ramavtalsleverantörer.

Vad gäller bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar är det mycket svårt att göra en prognos för behovet framåt då det är fråga om få individer. Det är dock tydligt att det finns ett behov av fler platser i bostad med särskild service. Här behövs enligt prognosen en ny gruppboende LSS 2026 med en investeringsutgift på runt 40 mnkr.

Vad gäller bostad med särskild service enligt SoL behövs ett nytt boende och detta boende finns i investeringsplanen 2026. Boendet bör omfatta mellan 10 till 15 platser med en investeringsutgift på 22 till 30 mnkr. Förvaltningen har endast sex platser i egen regi, huvuddelen av placeringarna är i privat regi.

Socialförvaltningen kommer att bli av med en lokal där korttidsverksamhet enligt LSS bedrivs, Pantern. Lokalen hyrs internt via teknikförvaltningen så i första hand ska detta lösas genom dem. Om det inte går att ordna en lokal så kan det bli fråga om att bygga, i så fall krävs investeringsmedel.

Idag finns inte reservkraft till boendena inom socialförvaltningen och som ett led i krisberedskap så behövs investeringsmedel för att utrusta boendena med detta. Det är dock inte klar om detta är socialförvaltningen, teknikförvaltningen eller regionstyrelseförvaltningen som ska ta upp detta behov.

Förutom investeringsbehoven som nämnts ovan så behöver socialförvaltningen varje år en pott för utrustning på 3,0 mnkr för investeringar i IT-utveckling och 5,0 mnkr per år för verksamhetsanpassningar och utrustning.

Investeringsbehov 2024-2028

	Beslutad budget 2023	Behov 2024	Behov 2025	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028	Behov 2024-2028
Socialförvaltningen, tkr							
Lokalinvesteringar							
Tingsbrogården, till- och ombyggnad	58 000		132 000				132 000
Tingsbrogården, utrustning	1 000		3 000				3 000
Äldreboende Klintehamn	30 000	130 000					130 000
Äldreboende utrustning		5 000					5 000
Äldreboende Slite					112 500	132 500	245 000
Äldreboende Slite utrustning						6 000	6 000
LSS gruppboende 2023	22 500						0
LSS gruppboende 2026				40 000			40 000
SoL-boende 10-15 platser				22 000			22 000
Summa lokalinvesteringar	111 500	135 000	135 000	62 000	112 500	138 500	583 000
Investeringspott							
Välfärdsteknik	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	18 000
Anpassning och utrustning	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	30 000
Summa investeringspott	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	48 000
Summa SON/SOF	119 500	143 000	143 000	70 000	120 500	146 500	631 000

3.2 Finansiering av driftkonsekvenser

Det är ofrånkomligt att förvaltningen måste ha nya lokaler för vård och omsorg när volymerna ökar, så som äldreboenden och bostad med särskild service LSS. Driftkonsekvenserna av de nya äldreboendena täcks med tillskott av medel från resursfördelningsmodellen (som bygger på demografin där ökat antal äldre ger tillskott av medel). Största delen av lokalkostnaderna för boendena tas ut som hyra av brukarna varför det inte blir så stor nettokostnadsökning för socialförvaltningen.

Vad gäller bostad med särskild service LSS kommer utökning av antalet platser att vara ofinansierat och då verksamheten är underfinansierad begärs utökad budget. LSS är en rättighetslagstiftning så om inte socialförvaltningen verkställer beslutad insats om bostad kan det bli beslut om särskild avgift till IVO, vilket nu är fallet.

När lokalkostnaderna för övrig verksamhet ökar så måste det tas det inom befintlig budgetram, detta kan betyda att det blir mindre resurser över till verksamhet.

3.3 Effektivisering/besparing

När det gäller äldreboenden och bostad med särskild service finns i regel ingen effektivisering för det bygger på ett ökat behov, i takt med att befolkningen åldras och behovet ökar. Kostnaderna för externa placeringar enligt bostad med särskild service enligt SoL skulle kunna minska om förvaltningen kan få ett eget större boende. Bedömningen är att det skulle minska kostnaderna totalt sett genom att ha fler placeringar i egen regi.

När det gäller investeringar i övriga verksamhetslokaler, så som flytt av verksamhet från hyrda till egna lokaler kan det bli lägre kostnader. Dels genom samordningsvinster med andra verksamheter, dels genom lägre lokalkostnader. Det kan också bli lägre kostnader för regionen som helhet om lokalerna i fråga är vakanta. Tyvärr finns inga tillgängliga egna lokaler för hemsjukvården varför nya lokaler måste byggas om och hyras in, vilket ökar kostnaderna.

När det gäller investeringar i IT- och välfärdsteknik kan det leda till minskade kostnader men framför allt ska dess satsningar hjälpa till att klara kompetensutmaningen. Välfärdsteknik höjer ofta också kvaliteten för brukare och medarbetare.

4. Uppdrag lågtröskelboende

Uppdrag och/eller utredningar redovisas i särskilda rapporter.

Socialnämnden får i uppdrag att inkomma med utredningen (lågtröskelboende) som underlag till budgetberedningen 2023 om medel saknas inom ram. RS 2021/704 (RS 2022-11-23, § 380). Se separat ärende SON 2022/125.

Nytt stödboende (lågtröskelboende)

I dagsläget har socialförvaltningen kostnader för tillfälliga lösningar, för att personen ska undvika att hamna i hemlöshet. Regionfullmäktige fattade beslut 2022-02-21 om att ge socialnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att tillskapa platser i stödboende (lågtröskelboende). Socialnämnden har utrett frågan och utredningen visar på att det finns behov av att inrätta ett stödboende om tio platser. Enligt preliminära beräkningar bedöms årlig driftkostnad till 8,2 mnkr. Detta kan inte finansieras inom befintlig budgetram och då krävs ett budgettillskott för att kunna inrätta och driva verksamheten. Dock kan kostnaderna ändras beroende på vilken lokal det blir och hur hyresnivå ser ut. Om det inte finns någon lämplig lokal kan det bli fråga om att äska investeringsmedel för att bygga eller bygga om lokal för boendet.

**Investeringsäskanden
2024-2028**

Nämnd/Förvaltning:

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto fkr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr. kostnader) fkr				Avstämt med projektavdelningen												
			2024	2025	2026	2027	2028	2024	2025	2026		2027	2028										
Investeringar																							
Tingsbrogården äldreboende	Oms- och tillbyggnad, utökning med 46 platser	1		132 000																			
Tingsbrogården äldreboende	Utrustning	1		3 000																			
Klinterhamn äldreboende	Nybyggnation	1	130 000																				
Klinterhamn äldreboende	Utrustning	1		5 000																			
Slite äldreboende	Nybyggnation	1					112 500	132 500															
Slite äldreboende	Utrustning	1						6 000															
Sol-boende socialpsykiatri Visby	Nybyggnation 15 platser	1			22 000																		
LSS-gruppbostad Visby	Nybyggnation 6 platser	1			40 000																		
Reservkraft till boenden (kris-beredskap)	SOF eller TKF eller RSF?	1																					
Pott lokalanpassning och utrustning	Pott lokalanpassning och utrustning		8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000														
Totalt investeringar			138 000	148 000	70 000	120 500	120 500	146 500	623 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

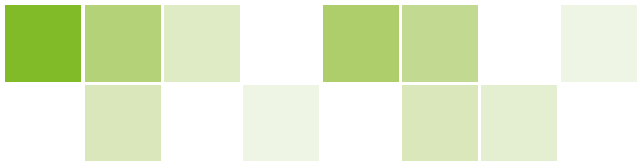
1. Investeringspott för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av RF och behöver inte åskas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i hamnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PLAN

Mål- och budget- skrivelse 2024- 2026

Fastställt av hälso- och sjukvårdsnämnden
Framtagen av hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Datum 2023-03-23

Gäller 2024-2026

Ärendenr HSN 2023/11

Version [1.0]

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Innehåll

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026	3
2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026	4
3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2028	14
3.1 Investeringspott.....	15
3.2 Maskiner och inventarier utöver potten	15
3.3 Bygg- och anläggningsinvesteringar.....	17

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

Hälsa- och sjukvårdsnämnden ansvarar för att en hälsofrämjande hälsa- och sjukvård och tandvård tillhandahålls på lika villkor till de som bor och vistas på Gotland. Den som har det största behovet av vård ska ges företräde. Med hänsyn till den enskildes behov ges vård och behandling som är evidensbaserad och/eller väl beprövad.

Inom hälsa- och sjukvården på Gotland finns verksamheter inom primärvård, diagnostik/behandling, rehabilitering/habilitering, somatisk och psykiatrisk specialistvård, samt tandvård. Många patientnära processer sträcker sig över flera verksamhetsområden och förvaltningar och förvaltningen har cirka 1600 medarbetare.

Med utgångspunkt från dem vi är till för, alla som vistas på Gotland, så identifieras inom hälsa- och sjukvården tre övergripande kärnprocesser:

- Hälsafrämjande/Förebyggande åtgärder – levnadsvanor, samtal, screening, vaccinering
- Tillfälliga, akuta eller planerade vårdbehov – vårdbehov uppstår, kontakt, bedömning, utredning, diagnostisering, behandling, rehabilitering, uppföljning
- Långvariga vårdbehov – vårdbehov uppstår, kontakt, bedömning, utredning, diagnostisering, behandling, rehabilitering/habilitering, uppföljning

En grundpelare för hälsa- och sjukvården är de lagar och förordningar som styr hälsa- och sjukvården i Sverige och som finns till för att garantera en god och säker vård, samt för att stärka patienternas ställning i vården. De viktigaste lagarna är patientsäkerhetslagen, patientlagen, hälsa- och sjukvårdslagen, samt tandvårdslagen. Genom att följa lagar, förordningar, nationella riktlinjer och nationella vårdprogram säkerställer vi att vi erbjuder en hälsa- och sjukvård på lika villkor.

Hälsa- och sjukvården står inför en rad utmaningar men också möjligheter. Vårdbehovet ökar till följd av den demografiska utvecklingen med fler äldre och en medicinsk teknisk utveckling som bidrar till att fler lever längre.

Den andra sidan av demografimyntet visar en minskad andel av befolkningen i arbetsför ålder, som bygger på en redan befintlig brist på kompetens inom välfärdssektorn. Efterfrågan av kompetens har öppnat möjligheten för bemanningsföretagen att växa och en förflyttning av tillgänglig kompetens har skett. Ett ökat hyrberoende påverkar kontinuiteten, patientsäkerheten och den egna personalens arbetsmiljö negativt.

I dagsläget blir konsekvensen av höga kostnader för inhyrd personal att hälsa- och sjukvården måste göra besparingar på annat som påverkar förmågan till utveckling och att upprätthålla önskad tillgänglighet. Viktigt att komma ihåg är att tillgången till inhyrd personal inte enbart är av ondo. För att hantera toppar i verksamheten och olika satsningar är det ett utmärkt sätt att utöka resurserna tillfälligt, men priserna behöver ligga på rimliga nivåer.

En allt mer accelererande utvecklingstakt ger stora möjligheter för vården och patienterna men det bidrar även till en mer komplex verksamhet. Riskerna med att inte kunna möta upp utvecklingen på grund av eftersatta investeringar i lokaler, medicinteknik och IT kan

bidra till bristande kvalitet och minskad attraktivitet vid rekryteringar. Gammal och utdate-rad utrustning lockar inte nya medarbetare att komma till hälso- och sjukvården på Got-land. Den pågående digitaliseringen ger stora möjligheter till patient och medarbetare men kan också ta resurser och kraft att implementera. Ett ökat tryck att erbjuda snabba, digitala tjänster ställer också krav på kompetens och utbildning.

Med anledning av en alltmer orolig omvärld med energikris, ekonomisk osäkerhet och ett krig i närområdet blir kris- och katastrofberedskap allt viktigare; fler förmågehöjningar krävs, och en ökad övningsverksamhet är nödvändig. Oron i omvärlden har även lett till läkemedelsbrist, parallellt som det utvecklas en rad extremt dyra läkemedel. Samtidigt som lagren ska fyllas, för framtida krissituationer, är bristen just nu påtaglig.

På samma gång som vården har stora utmaningar så är även möjligheterna att utveckla hälso- och sjukvården stora. Ny medicinsk teknik, nya läkemedel, IT-lösningar, och nation-ella gemensamma kunskapsstöd bidrar till ökad kunskap som ger vården möjlighet att vårda patienterna på nya sätt. För en liten region med begränsade resurser och som inte kan täcka alla kompetensområden är det en utmaning att hålla samma takt som övriga regioner, vilket innebär att samarbeten med vårdgrannarna är nödvändiga.

Hälso- och sjukvården på Gotland har möjlighet att bedriva verksamheten inom budget. Initialt är ett par förutsättningar som måste uppfyllas förutom generella budgettillskott.

- Statsbidragen storlek får inte minskas då verksamheten är starkt beroende av dessa.
- Hälso- och sjukvården måste öka i attraktionskraft för att själva kunna kompetens-försörja sin verksamhet. Detta dels genom en attraktiv arbetsmiljö men även ge-nom ersättningsnivåer som ses som attraktiva. Detta kräver att regionen jobbar strategiskt med löneutrymmen och utveckling.
- Sjukvården måste dra nytta av digitaliseringen och prioritera detta område framåt för att kunna dra fördel av de möjligheter som området innebär. På både kort och lång sikt kan AI få en större roll inom sjukvården vilket därmed kan ge förutsätt-ningar att klara framtida behov. Detta måste även accepteras av professionen.
- Medborgaren måste även få förutsättningar att ta ett större ansvar själv för att be-lasta sjukvården i mindre utsträckning. Detta kan ske genom tillgång till IT, men även genom förflyttningen mot hälsa genom hela livet.
- Patienter vårdas på/i rätt vårdnivå.

2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

Sjukvården är en kompetenstung verksamhet vilket innebär att förvaltningens största kost-nadspost är arbetskraft. 2022 uppgick arbetskraftskostnaderna till cirka 1,3 miljarder kronor eller 48 % av förvaltningens kostnader. Övriga större kostnadsposter är köp av vård och vårdnära tjänster, samt läkemedel. Tillsammans utgör dessa tre delar 79 % av de totala kost-naderna.

Historiskt har fördelningen av kostnader varit rätt lika och framåt finns inte något som på-visar några jättestora förändringar. Utmaningar finns framförallt i att täcka kompetensbe-hovet samt att fler och fler patienter behövs skickas för vård vid annat sjukhus på grund av

komplexitet. Utöver detta finns ett fortsatt ökat behov av lokaler som kommer kräva mer resurser framåt.

Förvaltningen har ett stort behov av ytterligare resurser för att täcka kommande kostnadsökningar. Historiskt har befolkningens behov av sjukvård ökat årligen. Tillgång till nya läkemedel, behandlingsmetoder, medicinteknisk utrustning med mera gör att sjukvården idag kan vårda människor mycket längre upp i åldrarna samt för sjukdomar som tidigare inte var möjliga att behandla. Samtidigt ställs större och större krav på sjukvården kopplat till uppföljningar, kvalitetskrav, digitalisering m.m. Samtliga områden kräver mer och mer tid, tid som varit patientnära tid. Det är tid som behöver ersättas i större eller mindre utsträckning. Det kräver även mer och mer resurser som kan hantera en allt mer komplex IT-miljö inom sjukvården och mer kompetenser som kan hantera den allt mer avancerade medicintekniska utrustningen. Att utveckla och hitta nya arbetssätt är nödvändigt.

Ett tydligt tecken hur behovet av vård förändrats under senare år är nyttjandet av de extra vårdplatserna. Från 2019 när de 6 extraplatserna var öppna att fåtal gånger till att 2022 varit öppna drygt 40 procent av året. Det är inte förvånande med hänsyn till den demografiska utvecklingen i kombination med utveckling av läkemedel, medicinteknik m.m. Prognosen för hela Sverige är att andelen personer över 80 år ska öka med 50 procent mellan 2021 och 2031. På Gotland förväntas ännu större ökning vilket därmed kommer kräva mer och mer resurser.

En annan utmaning som sjukvården står inför är ett omvärldsläge som ser väldigt anorlunda ut i dag jämfört med för drygt ett år sedan ur ett beredskapsperspektiv. Vi står inför reella hot och hälsa- och sjukvården i Sverige behöver bygga upp sin beredskapsförmåga i snabb takt, samt vara beredda på att ta emot och vårda patienter från närområden där oprovocerade attacker genomförts.

Framåt finns inte något som tyder på att behovet av sjukvård kommer att minska eller bli billigare. Tvärt om. Största utmaningen finns kopplat till kompetensförsörjningen. Inte bara att minska mängden inhyrd personal utan att även fylla det framtida kompetensbehovet. Parallellt med utmaningen att kompetensförsörja måste förvaltningen utveckla nya arbetssätt, använda ny teknik och digitala stöd för att avlasta så mycket det bara går.

Enligt tidigare beslut ska det finnas en PCI-verksamhet på Gotland. I dagsläget skickas patienter till Karolinska universitetssjukhuset för dessa åtgärder. Vilka kostnader som en egen PCI-verksamhet kommer dra med sig är svårt att veta i dagsläget, det vill säga om det kommer bli billigare eller dyrare än nuvarande lösningar.

- **Resursfördelningsmodell**

För att täcka kostnadsökningar som uppstår inom sjukvården på grund av utveckling av läkemedel, medicinteknik med mera, 2,5% på nettobudget.

- **Införande av nytt journalsystem och vårdatalager**

Nuvarande journalsystem, TakeCare kommer behöva ersättas senast 2029. Region Gotland kommer tillsammans med Region Stockholm upphandla ett nytt journalsystem som därmed ska ersätta TakeCare. Projektet har påbörjats och kostnadsestimat har tagits fram. Tidigare redovisade i ärende HSN2022/343.

Jämfört mot tidigare beräkningar har kostnaden minskat något. Detta beror dels på att Regions Stockholm inte kommer fördela ut kostnaden för upphandlingen av

nytt journalsystem samt att projektet bedöms förskjutas något på grund av förväntade överklaganden m.m. Något som framförallt påverkar kostnaden 2024.

Merkostnaden är enligt estimat för Region Gotland för respektive år (miljoner kronor):

2023: 7,0 (ej kompenserat i budget 2023)
2024: 10,0
2025: 15,9
2026: 23,1
2027: 26,1
2028: 17,4
2029: 8,9
2030: 2,6

- **Övertagande av njurverksamhet**

B-Braun som drivit dialysverksamhet, samt njurmottagning från augusti 2019 har meddelat att de inte kommer fortsätta driften efter nuvarande avtalsperiods utgång på grund av för dålig ekonomi och förändrad strategisk inriktning i koncernen. Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen kommer därmed att driva verksamheten i egenregi från 1 september 2023, vilket kommer att innebära ökade kostnader. Skälet till att B. Braun lämnar verksamheten på Gotland är ekonomiska. Kostnaderna för att driva verksamheten överstiger de intäkter som B. Braun erhållit för verksamheten, vilket inneburit att de gjort ekonomiska förluster under tiden. Verksamheten kommer inte att kosta mindre när den går över till egenregi. Det innebär att hälsa- och sjukvården kommer öka kostnaderna med den del som verksamheten varit underfinansierad med under B. Brauns tid.

Nuvarande budget för ersättning till B. Braun för drift av njurverksamhet uppgår under 2023 till 22,5 miljoner kronor. Estimerad kostnad för att driva verksamheten 2024 är 27-28 miljoner kronor. Därmed en kostnadsökning på ca 5 miljoner kronor.

Då verksamheten kommer övergå till egenregi från september 2023 kommer ökade kostnader även finnas under hösten 2023. Eventuell begäran av tilläggsanslag för 2023 kommer att skrivas fram senare under året.

- **Förändrat riktvärde för listning inom primärvården**

2027 ska det enligt politiskt beslut 2022 riktvärdet vara 1100 patienter per läkare i primärvården. Övergången kommer ske succesivt. Det kommer innebära ett ökat behov av läkare och compensation för dessa ökade lönekostnader. Vidare är det mycket svårt att rekrytera specialister till primärvården och därmed är en framkomlig långsiktig strategi att säkerställa läkarresurser genom att utbilda dem själva genom ST. Idag saknas läkare inom egenregi för ca 14 000 patienter och enligt tidigare underlag från 2022 är privata vårdcentraler näst intill fullbemannade. Antalet ST-tjänster uppgår idag till 29 tjänster och i stort sett samtliga är tillsatta. Förvaltningen ser därmed ett behov av att utöka antalet ST-tjänster riktade mot primärvården under 2024 med 4 tjänster. Ett ökat antal ST tjänster minskar behovet av hyrpersonal.

- **Diabeteshjälpmedel**

Kostnaden för diabeteshjälpmedel har ökat kraftigt sen 2014 och fortsätter att öka. Från att 2014 kostat under 1 miljon kronor per år är kostnaden 2022 nästan 13 miljoner kronor. Prognosen för 2023 är 15-16 miljoner kronor. Dessa hjälpmedel har stor betydelse för brukare/patienter och även anhöriga som t.ex. föräldrar till barn som har diabetes. Genom denna digitala utrustning kan patienten ha ständig kontroll på blodsockernivån. Patienten kan kontrollera och styra sin behandling och egenvård. Systemen larmar vid för låga nivåer och i vissa fall styr även denna utrustning insulinpumpar. Dessa system har inneburit att patienter på Gotland på 6-7 år har gått från att ha varit sämst i Sverige på metabol-kontroll till att idag ha bäst kontroll i Sverige. Resurserna som används har alltså en mycket bra funktion och ger ett mycket bra resultat. Förvaltningen ser i dagsläget inte några direkta kostnadsminskningar utan enbart högre kostnader. Dessa hjälpmedel innebär för med sig flera positiva effekter som på lång sikt kan minska behovet av sjukhusvård.

- **Prioriterade lönesatsningar**

Årligen analyseras och jämförs hälso- och sjukvårdens löner med rikets löner och för vissa grupper med Region Gotlands löner i motsvarande befattningar, jämställdhet och brist. De flesta av våra yrkesgrupper ligger generellt bra till när vi jämför medianlöner, ganska mycket lägre jämfört med riket i den 90:e percentilen och bra jämfört med 10:e percentilen. Det innebär att fortsatt fokus behöver läggas på de erfarna som tillför ett stort värde i arbetsgruppen. Det finns en tendens till att de yngre får en mycket snabbare löneutveckling och kommer i kapp de som är mer erfarna med många år i yrket.

De senaste årens pandemi, höga tryck på verksamheten och i vissa delar medial uppmärksamhet på flera av våra legitimationsyrken bidrar till att förväntningarna på ökad löneutveckling och höjda lönenivåer är stor. Hyrbolagens lukrativa erbjudande med höga löner och möjligheter att styra arbetstiden utgör ett stort hot. Att inte kunna erbjuda en god löneutveckling eller konkurrenskraftig lön medför stora risker för att tappa kompetens. Det handlar inte bara om att attrahera nya utan också att i konkurrensen kunna behålla de medarbetare förvaltningen har.

Vi har idag en grupp medarbetade, första linjens chefer som tappar i löneutveckling och hinns ifatt av sjuksköterskor som har kommit en bit i sin löneutveckling på den egna enheten. Detta kommer medföra att vi kommer få svårt att rekrytera nya enhetschefer för att lönen inte speglar det uppdrag och det ansvar det innebär.

Konkurrensen om arbetskraften från privata aktörer är även märkbar.

- Jämställdhet - förvaltningen har jämställda löner, där det i något fall skiljer sig finns saklig grund för det.
- Bristyrke - många yrkesgrupper inom förvaltningen faller under benämningen "bristyrke" (sjuksköterskor, distriktsläkare, men även andra specialiteter, biomedicinska analytiker, arbetsterapeuter, tandläkare, tandhygienister m.fl.)

Det är svårt att få "rättvisa" jämförelser med rikets medianlöner då lönen kan baseras på individens kompetens mer än arbetsuppgifternas svårighetsgrad. Extramedel kan behöva tilldelas på individnivå, men för många grupper handlar det om att säkra att vi får behålla personalen med konkurrenskraftiga löner.

I äskat belopp för 2024 ingår satsningar på jämställdhet och brist/behålla, samt extra förstärkning till vissa grupper bland annat enhetschefer, men även för att koppla ihop löneutveckling med framtagen kompetensmodell för sjuksköterskor m m.

Resurser för strategisk lokalutveckling

Förvaltningen står inför mycket omfattande investeringar i lokaler. En fastighetsutvecklingsplan är framtagen vilken behöver kompletteras med flera utredningar för att det ska vara möjligt att ta ett strategiskt beslut gällande Visby lasarett. Det finns beslutade uppdrag att göra förstudier gällande primärvården i Visby, både för Korpenområdet och för en ny vårdcentral. Utöver det så är behovet stort att göra ombyggnationer i lokalerna innan den långsiktiga planen för Visby lasarett är klar. Förstudier genomförs oftast med externa konsultfirmor via Teknikförvaltningen, som hälso- och sjukvårdsförvaltningen bekostar. Bedömningen är att behovet av ökade förstudiemedel är nödvändiga framförallt under 2024, då flera vidare utredningar kring Visby lasarett troligtvis kommer att behöva genomföras. Utifrån hur sedan beslutsprocessen kring vidare utredningar/ställningstaganden går vidare kan behovet komma att förlängas.

- **Lokaler**

Under 2023 kommer paviljonger att färdigställas vid lasarettet vilket kommer öka kostnaden. Flertalet investeringar och förbättringar har genomförts vilket leder till högre hyror. Nya lokaler påverkar även driftkostnaden. Till detta tillkommer även städkostnader med mera. Tabell nedan redovisar de ökade lokalkostnader förvaltningen haft och kommer ha som inte kompenseras i budgetram.

Hyreshöjningar 2022	Tkr	Anm.
Ortopedmottagning	285	Enl. uppgifter från TKF
Gasredundans	354	Enl. uppgifter från TKF
Reservkraft	2 225	Enl. uppgifter från TKF
MTA	150	Enl. uppgifter från TKF
Summa	3 014	
Hyreshöjningar 2023	Tkr	Anm.
Barnmorskemottagningen	600	Enl. uppgifter från TKF
Tandteknikerlab	250	Enl. uppgifter från TKF
Operation Kyla	1 000	Schablonberäkning
Övertagna kortidslokaler	1 100	Tidigare uppgifter
Trygghetspunkt Klinte	75	Enl. hyresfil
Balkongrum Korpen	73	
Summa	3 098	
Hyreshöjningar 2024	Tkr	Anm.
Halv hyra för paviljong	4 600	
Bårhuset	500	
IVA läkemedelsrum	100	Schablonberäkning
Akutmottagningen	1 400	Enl. uppgifter från TKF

Operation sterilförråd	110	Enl. uppgifter från TKF
Habiliteringen	100	
Summa	6 810	
Havspaviljongen städ	600	
Summa lokaler & städ	13 522	
Tillkommande, ej medräknade.	Tkr	Anm.
Ev. lokaler scanning Visborg	1 200	Uppgifter från utredning
Lokaler njurverksamhet	1 300	Ingår i äskande för njurverksamhet
Städ njurverksamhet	220	Ingår i äskande för njurverksamhet
Kallelsesignalsystem	2 500	Enl. RF-beslut ska HSF finansiera.
Summa	5 220	

- **Kompensation för externa avtal av betydelse**

Avtal	Omslutning (tkr)	Beräknad indexhöjning	Kompensation 2023 (tkr)
Alarmering och dirigering (SOS Alarm, MSB, CSAM)	3 181	LPIK 2023, 8%	254
Privata vårdgivare enl. nationella taxan (läkare o fysioterapeuter)	6 460	VPI P2023*, 8%	230
Privata vårdgivare enl. LOU-avtal (fysioterapi, fotvård)	2 880	VPI P2023*, 8%	80
Privat primärvård (Praktikertjänst, Prima Vård)	59 280	LPIK 2023, 8%	2 250
Ambulans (Samariten)	42 240	90% av pris med LPIK	3041
Luftburen ambulanssjukvård (Babcock, KSA)	54 293	90% av LCI kol H, LPIK	1227
Konsultavtal (till största delen KARGO)	18 611	LPIK 2023, 8%	1489
Prisuppräknning utomlänsvård	240 247	LPIK 2023, 8%	19 219
Privat barn- och ungdomstandvård och särskilda patientgrupper	2 775	LPIK 2023, 8%	222
Totalt			25 762

*Prognos för VPI finns inte varför LPIK använts.

Förutom kostnadsökningar ovan finns ytterligare tillkommande kostnader där det ännu finns stor osäkerhet på kostnadens storlek. Hälsa- och sjukvården begär i dagsläget inte budget för dessa, men kan komma att behöva begära budgettillskott vid senare tillfälle.

- **Lagar kring dygnsvila**

Krav har ställts på följsamhet mot lagar kring dygnsvila och att nuvarande kollektivavtalet inte varit anpassat till denna lagstiftning, EU-direktiv §13. Detta kommer påverka möjligheten att förlägga arbetspass och jourpass i direkt anslutning till

varandra. I dagsläget är effekten av dessa förändringar inte kända men det kan och bedöms få effekt på bemanning och därmed kostnader.

- **Nattersättning till sjuksköterskor och undersköterskor**

Som ett led att minska behovet av inhyrd personal kommer hälso- och sjukvården att ge extra nattersättning till sjuksköterskor och undersköterskor för att skapa större attraktionskraft till svårberemannade arbetspass. Även om förvaltningen idag inte har ett behov av inhyrda undersköterskor så går det att motivera att även denna kompetens bör få ökad ersättning nattetid. Undersköterskor får idag ta större ansvar än tidigare och får utföra mer och mer sjuksköterskearbete. När det gäller extra ersättning till sjuksköterskor är uppskattningen att detta kommer att finansieras genom mindre nyttjande av inhyrd personal.

- **Ersättning för omhändertagande av palliativa patienter till Socialförvaltningen**

Hälso- och sjukvården betalar idag 1,6 miljoner kronor till socialförvaltningen för deras arbete med palliativa patienter som annars skulle hanterats av hälso- och sjukvården. Samarbetet har utökats under åren genom att omfatta fler och fler patientgrupper. Den ersättning de får idag är inte tillräcklig men det finns i dagsläget inte någon fastställd summa på deras verkliga kostnad. Estimerad kostnad är 4-5 miljoner kronor.

- **Inflation**

Ökade priser på material, energi, transporter m.m. påverkar ekonomin genom att kostnaden för läkemedel, material med mera ökar kraftigt. Mellan 2021 och 2022 ökade kostnader för material och rekvisitionsläkemedel med 106 procent eller 28 miljoner. Det finns en osäkerhet i vad som var en effekt av pandemin genom att vård blivit uppskjuten och vad som var en effekt av prisökningar. Det är därför svårt att komma fram till relevanta siffror då ”normalår” inte varit sen 2019.

- **Hyrpersonal**

Det är fortsatt svårt att kompetensförsörja inom vissa verksamheter med följderna av behov av inhyrd kompetens kvarstår. Budget för inhyrd personal 2023 var 30 miljoner kronor, för 2024 är budgeten 40 miljoner kronor. Kostnaden för 2022 uppgick till 166 miljoner kronor. Kostnaden för 2023 är ännu osäker men målet är att den ska minska kraftigt. Det kommer finnas ett budgetunderskott för den merkostnad som inhyrd personal innebär. Ett flertal insatser görs för att vända trenden.

- **Bostäder hyrpersonal**

Ökat behov av inhyrd personal har inneburit även ökade kostnader för bostäder som förvaltningen måste bekosta för de som kommer och jobbar hos oss. Kostnadsökningen 2022 som inte var finansierad uppgick till ca. 12 miljoner kronor. Ambitionen är att denna kostnad likt kostnaden för inhyrd personal ska minska.

- **Digitala vårdgivare**

Kostnaden för de digitala vårdgivarna har stabiliserats under senare år. Förvaltningen kan inte se att vårdformen avlastar vården inom egenregin och att det därmed inneburit en fördyring. Kostnaden uppgår till ca 6 miljoner kronor.

- **Systemkostnader**

Upphandling av nytt prehospitalt journalsystem pågår. Nuvarande avtal för det journalsystem som finns i ambulanserna kommer att gå ut under 2023. Stor osäkerhet kring framtida kostnad då upphandlingen är i inledningsfas.

Schemaläggningssystem/planeringsverktyg för läkare upphandlas. Behovet är stort men kostnaden är osäker.

- **Övrigt**

Förvaltningen ser ökade kostnader för luftburna ambulanstransporter. KSA har kommit att kosta mycket samtidigt som Karolinska universitetssjukhusets helikopter är mycket dyr när den används. Från 2021 ökade kostnaden från 50 till 54 miljoner kronor. Budget för 2023 är 58 miljoner kronor i budget. En ökning som förvaltningen inte blivit kompenserad för samtidigt som det finns en risk för fortsatta kostnadsökningar.

Det finns alltid en osäkerhet i kostnadsutvecklingen av köpt vård. Remittering av framförallt kardiologiska patienter ökar. Det finns även en viss förskjutning av vård som utförts/utförs vid Visby Lasarett till att istället behöva remitteras pga. andra sjukhus kan utföra ingrepp mer patientsäkert.

Läkemedel ökar ständigt i kostnad. Historiskt har bidrag för förskrivna läkemedel ökat men inte i den nivå som kostnaderna ökat. Risk finns att kostnadsökningen för dessa läkemedel samt de som ges inom vården ökar i pris och volym.

- **Statsbidrag**

De riktade statsbidragen till hälso- och sjukvården har historiskt blivit högre och högre. Detta har inneburit att förvaltningen har blivit mer och mer beroende av dessa statsbidrag. I de fall dessa bidrag minskas eller höjs har det en reell effekt på förvaltningens förmåga att hantera budgetunderskott.

Sammanfattning och prioritering av kompensation 2024

Tabellen nedan redovisar de kostnader som förvaltningen med kan sätta siffror på och där det finns en säkerhet i bedömningen. Det innebär vidare att de kostnadsökningar som förvaltningen har eller bedöms få, men som inte är prissatta utelämnas i tabellen nedan. Bedömningen är att dessa poster uppgår till en bit över 50 miljoner, vilket gör den ekonomiska utmaningen extra stor.

Utöver kostnadsökningar behöver förvaltningen kunna hantera ett tillkommande effektiviseringskrav på 16,5 miljoner kronor under 2024.

	Önskad kompensation, MSEK
Resursfördelningsmodell	50,3
Externa avtal enligt tabell	25,8
Löner – prioriterade satsningar (utöver ordinarie lönerrevision, samordnas centralt av RSF)	7,2
Lokaler, städ enl. tabell	13,5
Nytt journalsystem	10,0
Merkostnad njurverksamhet i egenregi	5,0
Diabeteshjälpmedel	10,0
ST-tjänster i primärvården	4,0

Strategisk lokalutveckling	4,0
Totalt:	129,8 miljoner

Prioriteringsbedömning och konsekvensbeskrivning.

Område	MSEK	Påverkbar	Bedömd konsekvens
Resursfördelningsmodell	50,3	Nej	För att täcka demografisk utveckling och medicinteknisk utveckling.
Externa avtal	25,8	Nej	Kostnaderna går inte att välja bort. Neddragning av åskade medel kommer att innebära ekonomiskt underskott.
Löner prioriterade satsningar	7,2	Ja	Prioriterat för att kunna minska behovet av inhyrd personal och säkra konkurrenskraftiga lönenivåer (samordnas av RSF HR)
Lokalkostnader	13,5	Nej	Ökningar som inte blivit kompenserade i budget 2022-2023 samt kostnadsökningar för 2024
Nytt journalsystem	10,0	Nej	Absolut nödvändigt att vara med i detta samarbete med Region Stockholm. Utan finansiering kommer projektet innebära ett budgetunderskott då det inte är valbart.
Merkostnad njurverksamhet	5,0	Nej	Finns osäkerhet i beräkningarna då det är ny verksamhet. Kostnader kommer att uppkomma i nivå med vad leverantören har haft i driftkostnader och går inte att välja bort.
Diabeteshjälpmiddel	10,0	Nej	Avser flera års ofinansierade kostnadsökningar samt bedömd merkostnad 2023-2024.
ST-tjänster i Primärvården	4,0	Ja	Går att välja bort. Påverkar möjligheten att nå målet om 1100 patienter per läkare 2027 och motverka målet att minska hyrpersonal.
Strategisk lokalutveckling	4,0	Ja	Behövs för kommande fastighetsutveckling. Möjligt att minska något om del av fastighetsutvecklingen bedöms som nedprioriterat under 2023. Behovet är stort och troligen större än åskat belopp. Beslut tagna kring förstudier primärvården.

Aktuella vårdgivare på avtal

Verksamhet	Leverantör	Avtal till	Förlängningsoption	Anmärkning
Ambulansalarmering	SOS Alarm	2023-12-31	2 x 12 mån	LOU ej tillämplig
Vårdcentral	VC Visborg Praktikertjänst	Tillsvidare		Avtal enl. LOV krav- och kvalitetsbok
Vårdcentral	VC Söderport Prima vård	Tillsvidare		Avtal enl. LOV krav- och kvalitetsbok
Njursjukvård	B Braun AB	2023-08-31		Leverantör lämnar uppdrag 2023-08-31
Ambulanssjukvård	Samariten ambulans AB	2026-04-30	2 x 24 mån	
Ambulanshelikoptertjänst	Scandinavian Medicopter	2026-03-31	2 x 24 mån	
Fysioterapi	Totalhälsan	2025-08-31		
Fotvård	Fothälsan Visby	2024-05-31	2 x 12 mån	
Fotvård	Fotvården Korpen	2024-05-31	2 x 12 mån	

Verksamhet	Leverantör	Avtal till	Förlängnings- option	Anmärkning
Fotvård	Fårösunds Fotterapi	2024-05-31	2 x 12 mån	
Fotvård	Michelles Fotvård	2024-05-31	2 x 12 mån	
Fotvård	AnnMarie Randleff	2024-05-31	2 x 12 mån	
Epilering	Min salong	2026-03-31		
Epilering	Skönhetscompaniet	2026-03-31		
Utprovning av peruker	Lina Khan	2021-12-31	3 x 12 mån	
Bårtransport för obduktion	Stranges Begravningsbyrå	2023-06-30	2 x 12 mån	

Interna priser samt externa taxor och avgifter

Tandvården höjer tandvårdstaxan enligt RS 2022/1328.

Laboratorieverksamheten kommer att höja sina priser med LPIK med justering för de sociala avgifterna (pensioner) som inte belastar verksamheten.

Ekonomiska förändringar 2025 →

Utvecklingen är svårbedömd, men bedömningen är att kostnadsökningstakten kommer vara på ungefär samma nivå eller högre. Följande punkter bedöms ha störst betydelse för kostnadsutvecklingen.

- Förvaltningens förmåga att attrahera och rekrytera rätt kompetens och därmed minska beroendet av inhyrd personal.
- Ökat vårdbehov med anledning av fler äldre och kroniker.
- Forskning och utveckling inom medicinteknik och läkemedel.
- Förändrade krav och behov vad gäller lokaler.
- Omställning till god och nära vård (inom ramen av Hälsa genom hela livet)
- Medicinteknisk utveckling och behov av investeringar.
- Utveckling av IT och digitala tjänster.
- Behov av högspecialiserad utomlänsvård till följd av vårdens möjligheter att vårda.
- Omvärldsläge som kan ställa större krav på beredskap och därmed kostnadsdrivande.

3. Investeringsförslag med motiveringar 2024-2028

Uppskattat investeringsbehov 2024-2028

	2024	2025	2026	2027	2028	Totalt
Investeringspott	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
Maskiner och inventarier särskilda projekt						
Angiografiutrustning	7 000					7 000
Infusionspumpar	5 000					5 000
Tilläggsanslag Gasarmar, kirurgmobiler, pendlar	4 000					4 000
PCI - Percutan Coronal Intervention		10 000				10 000
Magnetkamera MR			10 000			10 000
Datortomograf DT		14 000				14 000
Summa maskiner och inventarier	56 000	64 000	50 000	40 000	40 000	250 000

Bygg och anläggningsinvesteringar						
Kallelsesignalsystem	27 000					27 000
Ombyggnation för att inrymma PCI	15 000					15 000
Ombyggnationer Visby lasarett****			15 000			15 000
Ombyggnation Korpen korttids		15 000*				15 000
Intensivvårdsavdelningen	5 000**					5 000
Ny vårdcentral samt ombyggnation primärvården på Korpen****				540 000		540 000
Summa bygg och anläggningsinv.	47 000	15 000	15 000	540 000	0	617 000

Totalt	103 000	79 000	65 000	590 000	40 000	877 000
---------------	----------------	---------------	---------------	----------------	---------------	----------------

* Investeringsbehov endast bedömt utifrån pris/kvm på senaste ombyggnation i samma lokaler, gånger kvadratmeter.

** Investeringsbehovet som anges är endast en schablonkostnad utifrån rimligt pris/kvm i den typ av lokaler, gånger kvadratmeter, och innehåller egentligen ett spann mellan 4-6 miljoner. Ingen annan kostnadsbedömning finns i nuläget framtagen.

*** Investeringsbehovet bedömt 2020.

**** Mycket osäker uppgift i såväl investeringsutgift som årtal. I långsiktiga investeringsplanen är investeringsutgiften bedömd i spannet 2024-2027.

3.1 Investeringspott

I potten inryms såväl medicinskteknisk utrustning, mindre lokalombyggnationer, inventarier och IT-system. Bedömningen är att den tidigare beslutade nivån på potten om 40 miljoner är en rimlig nivå, förutsatt att större projekt över cirka 3 miljoner beslutas utöver potten.

Behoven av återanskaffningar och nyinvesteringar ökar inom samtliga områden som potten ska räckta till. På lokalsidan pågår ett arbete med att identifiera mindre omflyttningar, helst genom att flytta ut verksamheter från sjukhuset, för att skapa en bättre miljö för såväl personal som patienter. I samband med dessa ombyggnationer åtgår investeringsmedel för såväl själva ombyggnationen som inventarier. I stort sett samtliga verksamhetsförändringar innebär också behov av en lokalförändring i någon omfattning.

Inom medicinsk teknik finns fortfarande ett stort behov av att investera ikapp för de år då investeringarna hölls tillbaka av ekonomiska skäl. Detta samtidigt som den medicintekniska utvecklingen går framåt och behandlingsmetoder förändras. En utrustning som har en ökad efterfrågan är ultraljud. Ultraljud används inom allt fler verksamhetsdiscipliner och flera av de befintliga ultraljuden är ålderstigna. I dagsläget är också leveransförseningar runt om i världen ett problem då planering av nyttjande av investeringspotten försvåras och investeringsutgifterna skjuts framåt, men potten kan inte enligt regelverket kompletteras till nästkommande år. De standardiserade vårdförloppen innefattar också i allt större utsträckning någon form av utredningsundersökning vilket ger allt större efterfrågan på utrustningen.

3.2 Maskiner och inventarier utöver potten

Angiografiutrustning för genomlysningsundersökning

Utrustningen används bland annat för undersökningar av sväljförlopp, tarmar, kärl och urinvägar samt hjärndödsdiagnostik. Utrustningen är också ett hjälpmedel vid införande av stentar, dränage och stomier i urinvägar.

2012 införskaffades befintlig utrustning och har 2023 uppnått sin tekniska livslängd. Investeringen är upptagen i upphandlingsplanen under 2023 och kommer att initieras då, men förmodligen kommer slutleverans, testperiod m.m. att sträcka sig in i 2024.

Tillkommande driftkostnader är under garantitiden enbart avskrivningskostnader och räntekostnader. Efter garantitiden tillkommer serviceavtal. Driftkonsekvenser av tillhörande förbrukningsmaterial går inte att säga förrän upphandlingen är genomförd.

Infusionspumpar

Infusionspumpar, som används i en stor del av sjukvårdsverksamheterna är i behov av utbyte. Det är en stor fördel för verksamheterna att det är samma infusionspumpar i samtliga verksamheter, då är flexibiliteten stor och personalen har kunskap om pumparna oavsett var de arbetar. Förvaltningen har planerat att genomföra upphandlingen tillsammans med Region Stockholm, men i Stockholm har man skjutit upp upphandlingen ytterligare i tid och förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att invänta Region Stockholm. De flesta befintliga pumpar är inköpta under åren 2009-2015 och utöver detta köptes ett antal in i början av pandemin. Kopplat till investering av pumparna är också den investering som pågår inom intensivvården, PDMS, Patient Data Management System, som inte enbart är ett digitalt journalsystem utan också ett system för att hantera patientdata. Nuvarande infusionspumpar är inte kompatibla med det nya PDMS.

Tilläggsanslag till gasarmer, kirurgmobiler och pendlar

Gasarmer, kirurgmobiler och pendlar för gas, el, datanätverk etcetera. Nuvarande utrustning är installerad 1994 och inte utbytt sedan dess. Det finns inga reservdelar, ingen leverantör eller servicegivare längre. Behovet omfattar flera enheter på sjukhuset och har förändrats sedan de installerades.

Projektet behöver samordnas med fastighet, medicinsk teknik och verksamhet. Förstudie som utreder behov och inventerar befintlig utrustning samt tar fram förslag på åtgärder och kostnader behöver genomföras innan genomförandeprojekt. Investeringskostnaden bedömdes år 2020 ligga på 3 miljoner, vilket också är beslutat som investeringsbudget för 2023. Under 2022 har en förstudie genomförts och projektet visar sig vara mer omfattande än tidigare bedömt. Total bedömd investeringsutgift uppgår nu till 7 miljoner. Ett tilläggsanslag behövs därför innan projektet kan starta.

PCI Percutan Coronal Intervention

Beslut finns sedan tidigare att starta PCI-verksamhet på Gotland. Idag genomförs dessa undersökningar/interventioner främst på Karolinska sjukhuset. Tidigare utredning har påvisat stora positiva förbättringsmöjligheter för patienter som vid en flytt av PCI till Gotland har större möjlighet att följa de tidsgränser för när sådan behandling ska ske enligt nationella riktlinjer. Den främsta anledningen till att förflytta undersökningarna från Karolinska till Visby lasarett är en förbättrad vårdkvalitet för patienterna. De ekonomiska effekterna är främst minskade resekostnader för dessa patienter och minskad vårdtid. Vårdtiden som idag sker både i Visby och på Karolinska koncentreras till Visby med totalt kortare vårdtid för patienten och minskad kostnad för vårdtid på Karolinska för hälso- och sjukvården.

Investeringsutgiften har funnits med i tidigare strategiska planer efter det att den tidigare hälso- och sjukvårdsnämnden beslutat om att bygga upp PCI-verksamheten på Gotland. Däremot har det inte varit möjligt att realisera uppbyggnaden av verksamheten då inga lokaler för ändamålet varit tillgängliga. Det finns i nuläget en ökad möjlighet att inrymma verksamheten på Visby lasarett när havspaviljongen är på plats och verksamheter på plan 4 i behandlingsbyggnaden flyttats ut i paviljongen. Havspaviljongen beräknas vara inflyttningsklar till sommaren 2023. Högsta prioritet är då att flytta ut mottagningarna bakom nuvarande akutmottagning så att akutmottagningen kan växa inåt i huset. Utflytt av verksamheten på plan 4 kommer att ske under hösten 2023.

Driftkonsekvenser för investering i PCI-utrustning ska ses i sambandet att flytta en hel verksamhet från Karolinska sjukhuset till Visby lasarett, vilket påverkar driftkostnader i sin helhet med såväl höjda som sänkta driftkostnader. Driftkonsekvenserna av själva investeringen är främst kapitalkostnader och höjd hyra på grund av ombyggnationer. En överflyttning av verksamheten från Stockholm till Gotland innebär främst minskade kostnader för vårddygn i Stockholm och minskade transporter till och från fastlandet. Enligt tidigare bedömning är kalkylen att det på totalen blir en lägre kostnad för verksamheten, i denna kalkyl är dock inte ombyggnationer till följd av ny verksamhet medräknad utan endast en schablonmässig lokalkostnad. Projektet för att överföra PCI-verksamheten från Stockholm till Gotland är i uppstartsskede med en pågående projektplanering. Det har gått ett antal år sedan den föregående kalkylen genomfördes och i samband med att projektet startar upp behöver en ny kalkyl för verksamheten genomföras.

Magnetkamera MR

Magnetkamera används för att avbilda kroppen på insidan, bilderna ser ut som röntgen-

bilder men är helt gjorda utan den farliga röntgenstrålningen, man använder istället ett starkt magnetfält och radiovågor. Magnetkamera visar skelett men även mjukdelar som diskar i ryggen, senor, muskler etc.

Utrustningen installerades 2010 och en uppgradering genomfördes 2017. 2025 har utrustningen passerat sin tekniska livslängd och behovet av ny utrustning kommer vara stor. Utvecklingen av MR-diagnostik går snabbt och en återanskaffning av MR behöver göras för att möta sjukvårdens krav på diagnostik.

Efterfrågan på MR-undersökningar har ökat kraftigt genom åren och för närvarande är det en relativt lång väntetid för en planerad icke-akut MR-undersökning. Sedan nuvarande utrustning installerades under 2010 har antalet undersökningar ökat kraftigt. MR-undersökningarna blir också allt mer komplicerade vilket gör att den ”undersökningsvikt” som undersökningarnas tidsåtgång m.m. mäts i, har ökat med cirka 60 procent sedan 2010. Allt fler standardiserade vårdförlopp innehåller en undersökning med magnetkamera.

Redan idag finns ett stort behov av ytterligare en utrustning, men innan ett sådant beslut kan tas behöver en utredning genomföras kring nyttjandet av annan typ av röntgen o.s.v. I dagsläget är det heller inte möjligt att placera ytterligare en MR i lokalen utan detta måste tas med i utredningen kring behandlingsbyggnad 23.

Under garantitiden tillkommer inte några driftkostnader förutom avskrivnings- och räntekostnader. Efter garantitiden tillkommer serviceavtal. Driftkonsekvenser av tillhörande förbrukningsmaterial går inte att säga förrän upphandlingen är genomförd.

Datortomograf DT

Datortomografi är en särskild form av röntgen som skapar mycket detaljerade bilder av kroppens organ. Den används för att upptäcka sjukdomar och skador i exempelvis huvudet, bröstkorgen eller magen.

Visby lasarett har två stycken datortomografer och båda är inköpta 2016. 2025 har båda passerat sin tekniska livslängd och behöver återanskaffas.

Under garantitiden tillkommer inte några driftkostnader förutom avskrivnings- och räntekostnader. Efter garantitiden tillkommer serviceavtal. Det är 10 års avskrivningstid för denna typ av utrustning vilket innebär att kapitalkostnaderna kommer att ”avlösa” varandra från den gamla till den nya utrustningen. Driftkonsekvenser av tillhörande förbrukningsmaterial går inte att säga förrän upphandlingen är genomförd.

3.3 Bygg- och anläggningsinvesteringar

Kallelsesignalsystem

Ett kallelsesignalsystem är ett bråk- och överfallslarmssystem som överför kallelsesignal mellan patient och vårdpersonal och larm mellan vårdpersonal och vårdpersonal vilket ska ske med hög grad av tillförlighet och säkerhet.

Kallelsesignalsystemet på lasarettet uppfyller inte de krav och behov som verksamheten har. Idag är det manuell hantering av larmkedjor och bråk- och överfallslarm finns bara internt på en enhet, i eget internt system. Moderna kallelsesignalsystem kan också fungera som automatiska fördefinierade larmkedjor samt att det kan kopplas ihop med moduler för bråk- och överfallslarm, sekundärt larm för MT-utrustning etc.

Lasarettets patientkallelsesystem är 25 år och har sedan länge passerat sin tekniska livslängd. Det finns inga reservdelar att tillgå och systemets mjukvara kan inte längre uppdateras. I samband med projektet "Nya Akuten" planerades att påbörja ett utbyte av kallelsesignalsystemet för att sedan utökas till att omfatta hela lasarettet, vilket avbröts i sin nuvarande form till förmån för en större utredning. Upphandlingsarbetet med kallelsesignalsystemet har startats upp i början av 2022. Utbytet av nytt system är omfattande och kommer behöva genomföras i flera etapper därav fördelningen under en 4-årsperiod.

I investeringsbudgeten har medel beviljats med totalt 8 miljoner, 2 miljoner per år med början 2021. Utöver det beslutade regionfullmäktige 2022-11-21 RF§200 om tilläggsanslag om 25 miljoner kronor. Detta efter att förstudie genomförts och kostnadsbilden klarnat jämfört med den tidigare bedömningen som var gjord för ganska länge sedan och utan en ordentlig förstudie.

Utöver kapitalkostnader tillkommer licensavgifter och serviceavtal om 42 000 kr/år i 10 år.

Ombyggnation PCI

I samband med avbrytandet av projekt Nya Akuten i dess dåvarande form fick förvaltningen i uppdrag att snarast planera för långsiktig temporär utökning och anpassning av akutmottagningens lokaler. Visby lasarett har inga lediga ytor och det finns därmed ingen möjlighet att åstadkomma utökade lokaler utan att någon verksamhet flyttas ut till paviljonger. Uppdraget att samtidigt planera för utflytt av verksamhet för att inrymma PCI-verksamheten i sjukhuset innebär att helhetsprojektet kring långsiktigt tillfälliga lokaler innehåller flera avgränsade projekt: paviljonger, ombyggnad av akutmottagningen och PCI.

Paviljongslösningen har en tidshorisont om cirka 10-15 år. För att frigöra lokaler för en permanent placering till PCI verksamhet flyttar läkarexpeditioner, jourrum etc. på plan 4 i sjukhuset till paviljongerna. PCI-verksamheten kräver en stor ombyggnation och kraftfull utrustning varför detta inte kan planeras som en tillfällig placering. En teknisk förstudie är genomförd som visar att det är fastighetsmässigt möjligt att förlägga PCI-verksamheten i tänkta lokaler. Planering går i nuläget vidare med en fördjupad förstudie för att fortsätta utreda hur verksamheten kan inrymmas i lokalerna. Upptagen investeringsutgift är endast en bedömd investeringsutgift på 15-20 miljoner enligt schablonmässig kostnad om 55-60 tkr per kvadratmeter i tänkt ombyggnation. Innan fördjupad förstudie är genomförd finns ingen ny kostnadsindikation.

Lokaler till primärvården

Vårdcentralerna Visby Norr, Hemse och Wisby Söder har i dagsläget behov av större lokaler. Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen gav den 15 juni 2022 §67 förvaltningen i uppdrag att ta fram två förstudier: en för Korpenområdet och en för en ny vårdcentral i Visby.

Arbetet med förstudierna är i ett inledningsskede men behovsanalysen behöver genomföras först, innan någon förstudie kopplat till lokalerna kan initieras. Förvaltningen har tagit upp den större ombyggnationen på Korpenområdet och en ny vårdcentral i Visby i den mer långsiktiga investeringsplanen angett en mycket osäker investeringsutgift och en bedömd tidplan mellan åren 2024-2027.

Korpenområdet är det område där mest vård bedrivs i Visby förutom vid Visby lasarett. Det är en omfattande öppenvårdsverksamhet inkluderat många verksamheter, så även tandvård. På området är också vuxenpsykiatrins lokaler placerade. Området omgärdas i

dagsläget av en relativt omfattande säkerhetsproblematik. Ett arbete har gjorts av flera förvaltningar för att identifiera den säkerhetsproblematik som finns. Nu pågår analysarbete för att också identifiera vilka åtgärder som kan bidra till ökad säkerhet på både kortare och längre sikt.

Lokalerna är cirka 40 år gamla och i stort behov av underhåll, samtidigt som en omdaning av lokalerna är nödvändig då lokalerna är anpassad till slutenvårdsverksamhet med vårdssalar istället för till öppenvårdsverksamhet.

För att närmare kunna ange vad som behöver göras och vad den slutliga investeringsutgiften bedöms bli, behöver de båda förstudierna kopplat till primärvården genomföras.

Ombyggnationer Visby Lasarett

I väntan på de stora strategiska beslut som behöver fattas kring Visby lasarett, och dess genomförande, kommer anpassningar av lokalerna att vara nödvändiga inom flera områden. Exempel på det är cancersjukvården som stadigt växer, men också andra behov som inte kommer att kunna vänta fram till att de långsiktiga lokalerna är färdigställda om kanske 10-15 år. Förvaltningen har tagit upp detta i den långsiktiga investeringsplanen till en investeringsutgift på cirka 15 miljoner, exklusive ombyggnationer till följd av PCI-projektet.

Intensivvårdsavdelningen

Operation-, anesthesi- och intensivvårdsverksamheten behöver utökade lokaler för att möta framtidens krav på den installations- och utrustningstäta typ av vård som bedrivs.

År 2019 gjordes en förstudie som visade att den yta som operation-, anesthesi- och intensivvårdsverksamheten tillsammans behöver för att driva evidensbaserad vård utifrån dagens regelverk innebär ungefär en fördubbling av nuvarande lokalyta.

År 2021 gjordes en del åtgärder i den så kallade IVA-centralen utifrån krav från arbetstagarorganisationerna.

I dagsläget pågår arbete med en fastighetsutvecklingsplan och en utredning gällande behandlingsbyggnad 23. Dessa ska tillsammans med exempelvis rekommendationen Robusta sjukhuset utgöra en grund för de vägval som behöver göras kring behoven av långsiktigt utökade lokaler för Visby lasarett.

Planeringshorisonten för att den långsiktiga lösningen ska komma på plats är cirka 15 år. Under dessa år ska verksamheten fortsätta att bedriva en intensivvård utifrån dagens och i viss mån framtidens perspektiv.

En behovsanalys för intensivvårdsavdelningen ska tas fram men redan nu vill hälso- och sjukvården ändå signalera att någon form av ombyggnation av lokalerna troligtvis kommer att bli nödvändig.

2023-2024 - de många utredningarnas år

Som ovan beskrivits står hälso- och sjukvården inför stora omfattande lokalbehov. Under en rad av år har förvaltningen arbetat med mindre förändringar, förtätningar och ombyggnationer för att tillgodose sjukvårdsverksamheterna med ändamålsenliga lokaler.

I dagsläget har i stort sett samtliga verksamheter både på Visby lasarett och inom primärvården behov av utökade och ombyggda lokaler. En fastighetsutvecklingsplan är framtagen och flera utredningar kopplat till den behöver genomföras för att kunna ta ett strategiskt

beslut om Visby lasarets framtid. Ett uppdrag är givet från hälsa- och sjukvårdsnämnden gällande primärvården på Korpenområdet och en ny vårdcentral i Visby.

Förvaltningens bedömning är att 2023 och delar av 2024 kommer att vara i stort behov av olika typer av utredningar och förstudier.

Det är en utmaning att få resurser att räcka till, då det samtidigt pågår ett flertal mindre och större ombyggnationer som ändå är nödvändiga för att få en fungerande verksamhet.

Investeringsöversikten

2024-2028

Nämnd/Förvaltning:

Kategori av investering 1-5 se nedan	Projekttext	Prio 1,2	Investeringsbudget, brutto ikr				Driftkonsekvens, (kapitalkostnader + övr kostnader) ikr	2028	2027	2026	2025	2024	Avstämt med projektavdelningen
			2024	2025	2026	2027							
1	Investeringspott												
1	Medicinskt teknisk utrustning utöver pott		40 000	40 000	40 000	40 000	200 000	5 714	5 714	5 714	5 714	5 714	
1	Angiografutrustning		7 000				7 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	
1	Medicinskt teknisk utrustning utöver pott		5 000				5 000	714	714	714	714	714	
1	Medicinskt teknisk utrustning utöver pott		4 000				4 000	571	571	571	571	571	
	Tilläggsanslag gasar, kirurgmobiler, pendlar.												Ekonomiska konsekvenser i hela projektet både plus och minus
1	Medicinskt teknisk utrustning utöver pott			10 000			10 000						
1	PCI- percutan coronar Intervention			10 000			10 000						
1	Medicinskt teknisk utrustning utöver pott				10 000		10 000						
1	Magnetskamera MR			14 000			14 000						
1	Datortomograf DT												Ja avstämt, beviljat sen tidigare i RF, oklart om det blir höjd hyra alt. Höjd kapitalkostnad
2	Lokalinvestering		27 000				27 000						
2	Lokalinvestering		15 000				15 000						Ja, avstämt men inte pågående, höjd hyra
2	Lokalinvestering			15 000			15 000						Nej, oklart ännu vad som ska göras, höjd hyra
2	Lokalinvestering				15 000		15 000						Delvis, oklart ännu vad som ska göras, höjd hyra
2	Lokalinvestering		5 000				5 000						Delvis oklart ännu vad som ska göras, höjd hyra
2	Lokalinvestering												Ja, behovsanalys i uppstart inom HSF, väldigt mycket högre hyra
2	Lokalinvestering	2				540 000	540 000						
							0						
Totalt investeringar			103 000	79 000	65 000	580 000	867 000	8 000	9 400	10 400	10 400	10 400	

Skattefinansierade investeringar - dela upp i undergrupper enl. beslutad indelning

1. Investeringar för maskiner, inventarier, löpande IT-investeringar samt mindre ombyggnader. Beloppet är beslutat per nämnd av RF och behöver inte äskas
2. Lokalinvesteringar
3. IT-investeringar i gemensam infrastruktur
4. Investeringar i bunnar
5. Investeringar i mark- stadsmiljö, gator och vägar

Avgiftsfinansierade investeringar

Strategiska investeringar

Särskilda projekt

Överförmyndarnämnden

Överförmyndar- nämndens mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Fastställt av överförmyndarnämnden
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2023-03-14
Gäller 2024-2026
Ärendenr ÖFN 2023/4
Version [1.0]

Överförmyndarnämndens mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Innehåll

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026	2
1.1 Inledning	2
1.2 Överförmyndarnämndens uppdrag	2
1.2 Nuläge och förväntad utveckling	2
1.2.1 Arvodenas storlek	3
1.2.2 Prisbasbeloppets utveckling	4
1.2.3 Andelen arvoden och antal arvoden som betalas av regionen	4
1.2.4 Ärendevolymen och dess demografiska sammansättning	4
1.2.5 Godmanskap för ensamkommande barn	5
1.3 Sammanfattning	5
2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026	6
3. Bilagor	7
3.1 Bilaga 1 – Överförmyndarnämndens budget och utfall 2018-2022	7
3.2 Bilaga 2 – Överförmyndarnämndens arvodesriktlinjer	8

1. Övergripande beskrivning av nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

1.1 Inledning

Överförmyndarnämnden är sedan Regionfullmäktiges beslut RF § 7/2022 från februari 2022 undantagna från uppföljningsrapporter och möten enligt regionens fastställda uppföljningsprocess. Samma beslut gör gällande att nämnden, vid behov, kan äska om utökad budget och kallas till dialogmöten enligt Region Gotlands fastställda planeringsprocess. Nämnden beslutade i mars 2022 (ÖFN § 15/2022) att det som då fortfarande hette strategisk plan och budget skulle skrivas om nämnden behöver äska medel eller behov finns att uppmärksamma regionens ledning på kommande strategiska förändringar avseende nämndens verksamhet.

Beslut om att anmäla sitt deltagande i planeringsprocessen för 2024-2026 fattades i december 2022 (ÖFN § 72/2022). Nämnden bedömde då att det var nödvändigt att göra sin röst hörd i kommande budgetprocess på grund av en till viss del oroande omvärldsutveckling samt att nämnden uppvisat stora positiva ekonomiska resultat för 2020, 2021 och 2022.

1.2 Överförmyndarnämndens uppdrag

Nämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över förmynderskap, godmanskap och förvaltare förordnade till medborgare i Region Gotland. Tillsynen ska garantera rätten åt personer som inte själva kan förvalta sin egendom, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Nämnden är också ansvarig för att engagera, rekrytera, utbilda och arvoda förmyndare, gode män och förvaltare till dessa uppdrag. Nämnden ansvarar även för att förordna och tillse gode man för ensamkommande barn.

Den mest arbetsintensiva delen av nämndens uppdrag är granskningen av ställföreträdarnas årsräkningar och redogörelser i vilka de redogör för hur det skött huvudmännens ekonomi och i övriga arbetat under året. Ca 700 årsräkningar granskas per år, i samband med det fattas också nämnden beslut om arvode till ställföreträdarna.

1.2 Nuläge och förväntad utveckling

De senaste tre åren har nämnden uppvisat stora ekonomiska överskott. För 2020 så gick nämnden med 717 tkr plus. För verksamhetsåret 2021 så uppvisade nämnden ett överskott på 804 tkr. För verksamhetsåret 2022 uppvisade nämnden ett överskott på hela 1468 tkr. För samtliga år är huvuddelen av överskotten (458 tkr, 867 tkr respektive 888 tkr) hänförligt till arvoden till ställföreträdarna. För 2022 bidrog relativa stora intäkter från ensamkommande barn och det faktum att en av kansliets handläggare under en stor del av året arbetade för valnämnden till det något större överskottet. Intäkterna från ensamkommande barn är en effekt av att nämnden tilldelas 40 tkr per barn som anvisas till Gotland, i enlighet med RF § 31/2018.

Nämnden bedömer också att balansen mellan dess resurser och dess möjlighet till att utföra sitt uppdrag och att uppnå sina mål är bra. Under de senaste åren har nämnden kunnat flytta fram positionerna avseende digitalisering, granskning av ställföreträdare årsräkningar och utbildningar. Den har funnits utrymme att prioritera viktiga arbetsuppgifter, såsom årsräkningsgranskning, utan att göra för mycket avkall på annat. Nämnden har också arbetat mycket med verksamhetsutveckling och har tagit stora steg avseende detta. Alla annat lika

så står nämnden väl rustat inför kommande verksamhetsår både ekonomiskt och verksamhetsmässigt. Vid en första anblick kan det även verka som om nämnden är överbudgeterad.

Nämnden vill dock, sett till de senaste årens ekonomiska överskott, sätta budgeten i en relevant kontext och att göra regionledningen uppmärksam på de speciella förutsättningar som påverkar nämndens budget. Till exempel, om man blickar tillbaka till verksamhetsåret 2019, så ser man att nämndens budget för arvoden till ställföreträdare överstegs med 118 tkr. Det trots att budgeten för arvoderingen inte skiljs nämnvärt åt år från år. Nämnden har inte heller fått några större ramtillskott bortsett från sedvanliga uppräknningar sedan ett tillägg om 500 tkr för arvoden till ställföreträdare inför 2019. Tabeller finns i bilaga 1.

Anledningarna till att det skiljer sig så drastiskt från år till år är många och gör nämndens verksamhet till en notoriskt svårprognostiserad sådan. Det på grund av att den största kostnaden (arvoden) påverkas i så stor utsträckning av sådant som ligger bortom nämndens omedelbara kontroll. Exempel som följer med en kort kommentar om hur nämnden förväntar sig de kommande årens utveckling inom respektive område:

1.2.1 Arvodenas storlek

Alla förordnade ställföreträdare har, enligt föräldrabalken (FB) 12 kap. 16 § rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Arvodena beslutas i enlighet med nämndens arvodesriktlinjer (bilaga 2). Normalarvodena utgörs av en procentsats av prisbasbeloppet och kan, beroende på vilket arbete som avkrävs ställföreträdarna, variera i storlek. Nämndens kostnader för arvode är således i viss mån hänförligt till vad som under året pågår i huvudmännens vardagsliv. Det genomsnittliga arvodet för 2022 (uppdraget utfört 2021) utgjordes av ca 22 % av prisbasbeloppet eller 10 930 kronor.

Det utgår också milersättning á 18 kronor och 50 öre till de ställföreträdare som kör egen bil i sitt utförande av uppdraget. Den genomsnittliga kostnaden för milersättningen för 2022 (uppdraget utfört 2021) var 435 kronor eller ca 24 körda mil.

Förväntad utveckling

Nämndens arvodesriktlinjer är baserade på *SKR:s cirkulär 18:7 Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare*. Det cirkuläret ersattes hösten 2022 med cirkulär *22:31 Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare med flera*. I den uppdaterade skrivelsen har SKR öppnat för en något högre arvodesnivå. Överförmyndarnämnden planerar en översyn av sina arvodesriktlinjer till hösten 2023, då är det nya cirkuläret tänkt att utgöra utgångspunkt. Om snittarvodet med den förändringen då höjs med 1 % innebär det att (med hänsyn taget till ett förhöjt prisbasbelopp, se nedan) den genomsnittliga kostnaden för ett arvode blir 12 075 kronor 2024. Den eventualiteten, allt annat lika mellan 2022 och 2023, innebär en ökad kostnad med ca 270 tkr för nämnden. En tvåprocentig höjning av snittarvodet kommer således att kosta dryga halvmiljonen.

Milersättningen höjdes också vid årsskiftet 22/23 och uppgår nu till 25 kronor milen för uppdrag som utförs under 2023. Allt annat lika mellan 2022 och 2023, innebär det en ökad kostnad för nämnden på ca 40 tkr.

Nämnden förväntar sig således en ökad kostnad kommande år som är hänförligt till att ställföreträdarnas arvoden kommer att höjas något. Förändringen i procent vad gäller snittarvodet är svår att förutsäga. Det rimliga antagandet är dock att det kommer att öka något.

1.2.2 Prisbasbeloppets utveckling

Då nämndens arvoden utgörs av en varierande procentsats av prisbasbeloppet påverkas arvodesnivåerna mycket av förändringar i prisbasbeloppet. Det genomsnittliga arvodet för 2022 (uppdraget utfört 2021) utgjordes av ca 22 % av prisbasbeloppet eller 10 930 kronor.

Förväntad utveckling

Vid årsskiftet 22/23 höjdes prisbasbeloppet med 4 200 kronor (9,2 %). Den höjningen i sig självt, allt annat lika mellan 2022 och 2023, innebär en ökad kostnad på 150 tkr för nämnden.

Nämnden förväntar sig således en ökad kostnad kommande år som är hänförligt till den höga höjningen av prisbasbeloppet.

1.2.3 Andelen arvoden och antal arvoden som betalas av regionen

Enligt FB 12 kap. 16 § ska ställföreträdarnas arvoden betalas av den enskilde själv om dennes beräknade inkomst under det år uppdraget utförts överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet eller om denne har tillgångar som överstiger 2 gånger prisbasbeloppet. Om den enskildes inkomster eller tillgångar understiger detta eller om det finns, andra, särskilda skäl för det så ska kommunen betala arvodet. Den enskildes kostnader för medicin och övrig sjukvård ska också dras av innan det avgörs vem som är betalningsansvarig för arvodet. För nämndens del innebär det att huvudmännens generella inkomstnivåer, inte sällan i sin tur påverkade av andra myndigheters beslut, är en central faktor vad gäller kostnaden för arvodena. Exempelvis så betalade nämnden 37,6 % av antalet beslutade arvoden för 2020 men bara 35 % 2021.¹ Det kan tyckas som en marginell skillnad men 2,6 % av arvodesbesluten kan, om dessa följer snittet i övrigt, översättas till knappt 200 tkr. Små förändringar som inte går att förutse kan således ge stora effekter på nämndens ekonomiska utfall.

Också frågan om hur många ställföreträdare som vill ha arvode är en faktor som påverkar. Ställföreträdarskapet är ett ideellt förtroendeuppdrag och ställföreträdarna får bara arvode i den utsträckning som de begär det. 74 % av ställföreträdarna angav 2021 att de ville ha arvode. Att jämföra med 72 % 2020 och 76 % 2019.

Förväntad utveckling

Förväntad utveckling är att siffrorna kommer att ligga stabilt kring de ovan nämnda nivåerna. I skrivande stund har drygt 40 % av arvodena som beslutats om under 2023 betalats av nämnden. Den siffran förväntas dock krympa något. Avseende frågan om hur många ställföreträdare som vill ha arvode eller ej så kommer det rimligen inte bli några stora förändringar inför kommande år. Det ligger dock utanför nämndens makt att påverka situationen.

1.2.4 Ärendevolymen och dess demografiska sammansättning

Ju fler aktiva godmans- och förvaltarärenden desto högre kostnad för nämnden. Andelen ärenden under nämndens tillsyn varierar ständigt över tid. Efter ett par års nedgång såg

¹ Inte nödvändigtvis samma procentuella andel av den totala arvodesumman. Siffrorna gäller också enbart arvodesbeslut hänförliga till årsräkningar.

nämnden en mindre ökning under 2022. Det har dock legat relativt stabilt på ca 700 ärenden under ett par års tid.² Det rör sig om en varians om 10-20 ärenden mer eller mindre från år till år.

Även huvudmännens demografiska sammansättning påverkar. Av de godmanskap i vilka arvode utgick för arbete nedlagt 2021 så betalade kommunen arvodet i 80 % av de ärenden i vilka huvudmannen var förr 1980 eller senare. Motsvarande siffra för de huvudmän som är födda 1979 och tidigare var 33 %.

Förväntad utveckling

Små variationer i antalet ärenden har en relativt stor påverkan på nämndens kostnader. Tjugo ärenden mer eller mindre kan, beroende bland annat på vilket åldersspann huvudmännen som försvunnit eller tillkommit tillhör, påverka nämndens ekonomiska utfall kraftigt. Det samhällliga behovet av ställföreträdare är inte heller något som nämnden råår över.

Förväntad utveckling är frågan är svår att svara om men nämnden förväntar sig inga omvälvande förändringar. De senaste fem har dock gruppen unga män med neuropsykiatriska funktionshinder ökat. Gotland har också en gammal och åldrande befolkning vilket kan komma att leda till en ökad ärendevolym. Dessa är dock inte lika kostsamma för nämnden som de yngre huvudmännen. Vilka som i störst utsträckning kommer att behöva en ställföreträdare de kommande åren är idag inte möjligt att förutspå.

1.2.5 Godmanskap för ensamkommande barn

Antalet godmanskap för ensamkommande barn är en ständig osäkerhetsfaktor inom nämndens verksamhet. Hur många barn som kommer till Gotland och som är i behov av en god man ligger helt utanför nämndens påverkanssfär. Omvärldsutvecklingen, riksdagsbeslut och migrationsverkets placeringar är tre av flera faktorer som snabbt kan påverka både nämndens budget och arbetsbörda. 2015 fanns det som mest drygt 250 ensamkommande barn under nämndens tillsyn. I dagsläget har nämnden endast fyra aktiva ärenden under sin tillsyn.

Förväntad utveckling

Det finns inget i dagsläget som tyder på att antalet godmanskap för ensamkommande barn under nämndens tillsyn kommer att öka med några orimliga mängder. Dock är situationen i Ukraina en osäkerhetsfaktor som kan komma att påverka nämndens verksamhet. En plötslig ökning av antalet ensamkommande i behov av en god man skulle dock påverka nämndens budget snabbt och mycket. Snittarvodet för ett godmanskap för ensamkommande barn 2022 var ca 23 000 kronor och hela kostnaden för dessa ställföreträdarskap betalas av regionen.

1.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis så är nämndens nuläge stabilt och det råder en bra balans mellan tilldelade resurser och möjligheten att uppnå uppsatta mål och sköta sitt uppdrag på ett bra vis. Även med hänsyn taget till kommande justering av arvodesnivåerna och höjningen av prisbasbeloppets så ser läget bra ut. Relativt små förändringar i medborgarnas behov av ställföreträdare, huvudmännens demografiska sammansättning eller hur många ställföreträdare

² Godmanskap enligt FB 11 kap. 4 § och förvaltarskap enligt FB 11 kap. 7 §.

som ett givet år väljer att ta ut skulle kunna skapa ett mer ansträngt ekonomiskt läge där möjligheterna att påverka faktiskt utfall är svårt att förutspå och påverka.

2. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

Nämnden bedömer att balansen mellan dess resurser och dess möjlighet att utföra sitt uppdrag och att uppnå sina mål under de kommande åren är bra. Förutsättningen är dock att tilldelad budget inte minskas inför verksamhetsåren 2024-2026. Det med hänvisning till att nämnden går, likt samhället i övrigt, mot ökade kostnader beroende på externa faktorer. Men också till att samhällsliga faktorer, omöjliga för nämnden att påverka och notoriskt svåra att prognostisera, kan komma att ändras och belasta nämndens budget hårdare än vad som varit fallet under föregående år. Budgeten, som utan rätt kontext, kan se väl tilltagen ut kan således snabbt komma att kännas trång. Nämnden hoppas att regionledningen, med den här skrivelsen, har fått ett korrekt contextualiserat perspektiv på verksamheten.

Nämnden har heller inga andra äskanden inför kommande år än att få behålla sin tilldelade budget. Den statliga utredningen *SOU 2021:36 Gode män och förvaltare – en översyn* kan dock komma att ändra det till kommande budgetprocesser. Sveriges kommuner och regioner har beräknat att om utredningens föreslagna reformer genomförs kommer det att innebära en utökad arbetsbörda motsvarande drygt 30 % av nuvarande bemanning. Nämnden har dock inte fått några indikationer på att utredningens förslag kommer att bli verklighet inför 2024.

3. Bilagor

3.1 Bilaga 1 – Överförmyndarnämndens budget och utfall 2018-2022

	Helår 2018 (tkr)		
	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	306	193	113
Kansli	2 699	2 561	138
Ställföreträdare	3 786	4 332	-546
Summa	6 791	7 085	-294
Ensamkom. barn			
-Intäkter	0	174	174
-Kostnader	465	754	-289
Summa	0	-580	-115
Totalt ÖFN	7 256	7 665	-409

	Helår 2019 (tkr)		
	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	331	264	67
Kansli	2 755	2 636	119
Ställföreträdare	4 286	4 404	-118
Summa	7 372	7 303	69
Ensamkom. barn			
-Intäkter	0	200	200
-Kostnader	0	288	-288
Summa	0	-88	-88
Totalt ÖFN	7 372	7 391	-19

	Helår 2020 (tkr)		
	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	337	159	178
Kansli	2 815	2 694	121
Ställföreträdare	4 377	3 919	458
Summa	7 529	6 772	757
Ensamkom. barn			
-Intäkter	0	120	120
-Kostnader	0	160	-160
Summa	0	-40	-40
Totalt ÖFN	7 529	6 812	717

	Helår 2021 (tkr)		
	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	344	166	178
Kansli	2 887	3 108	-221
Ställföreträdare	4 497	3 630	867
Summa	7 728	6 904	824
Ensamkom. barn			
-Intäkter	0	120	120
-Kostnader	0	140	-140
Summa	0	-20	-20
Totalt ÖFN	7 728	6 924	804

	Helår 2022 (tkr)		
	Årsbudget	Utfall	Avvikelse
Nämnd	350	213	137
Kansli	3 639	3 368	271
Ställföreträdare	4 525	3 637	888
Summa	8 514	7 218	1 296
Ensamkom. barn			
-Intäkter	0	280	280
-Kostnader	0	-108	-108
Summa	0	172	172
Totalt ÖFN	8 514	7 046	1 468

3.2 Bilaga 2 – Överförmyndarnämndens arvodesriktlinjer

Arvodesriktlinjer för överförmyndarnämnden Region Gotland

Antagna av överförmyndarnämnden 2013-05-14, ändrad 2014-07-01, ändrad 2019-09-13

Ställföreträdarens **normalarvode** utgör 10 % av prisbasbeloppet för förvalta egendom respektive sörja för person. Dock är det viktigt att skälighetsbedömning görs, att enbart arvoder enligt schablon är inte tillåtet.

Riktlinjer gällande grunduppdrag, startbidrag och förordnandena bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person gäller såväl godmanskap enligt 11:4 som förvaltarskap enligt 11:7. Riktlinjerna i dessa delar tillämpas också på förordnade medförmyndare.

Grunduppdrag

- Kontakter med överförmyndarnämnden
- Presentation hos anhöriga, myndigheter, institutioner, banker och andra om ställföreträdarskapet
- Inledande utredning, angående släktskap och liknande
- Eventuellt överlämnande av uppdrag till ny ställföreträdare.
- Förteckning, årsräkning och slutredovisning.
- Upprättande av inkomstdeklaration
- Redogörelse över personlig omvårdnad/bevaka rätt.
- Redogörelse på begäran av ÖF
- Se till att huvudmannens pengar i skälig omfattning används till utbildning, utbildning och nytta i övrigt.

Eftersom uppdraget som ställföreträdare i början av uppdraget kräver en relativt omfattande insats utgår ett **startarvode** om 1000 kronor till ställföreträdare i samband med uppdragets påbörjande.

Schablon om 2 % utgår som **kostnadsersättning** om kvitto inte inges för högre belopp. Schablon för kostnadsersättning ingår inte i arvodering av god man för ensamkommande. Samtliga förordnade ställföreträdare har rätt till **milersättning** enligt skatteverkets riktlinjer. Dessa ska vara direkt hänförliga till uppdragets utförande.

Bevaka rätt

Uppdraget bevaka rätt ingår, om ställföreträdarskapet inte enbart omfattar bevaka rätt, ur arvoderingssynpunkt i de två andra uppdragen, företrädesvis förvalta egendom. Dock kan en stor aktivitet inom området påverka arvoderingen inom de andra uppdragen. Detta kan då arvoderas genom en generell höjning av arvodet i procent av basbeloppet (till exempel 5 eller 10 %) eller genom timtaxa.

Timtaxa bevaka rätt		
Kategori	Kr/h	Beskrivning av uppdraget
1	150	Avveckla hyresrätt
2	200	Försäljning av fastighet eller bostadsrätt, eventuell med mäklar-kontakt. Arvsskifte, boutredning, kontakt med fordringsägare.
3	300	Skuldsanering Särskilt komplicerade arvsskiften
4	500	Medverkan vid domstolsförhand-lingar, förlikningsavtal eller ren-odlad kvalificerat juridiskt arbete

För de fall förordandet enbart omfattar bevaka rätt utgår som **normalarvode** 5 %. Detta arvoderas i systemet som förvalta egendom. Ersättning för bevaka rätt om 5 % ska dock inte användas per automatik för att höja arvoderingen inom förvalta egendom.

Arvode bevaka rätt		
Kate- gori	% av prisbasbe- lopp	Beskrivning av uppdraget
1	5	Myndighetskontakter, tillse att huvudman får de bidrag och ersätt-ningar den är berättigad till exempelvis från pensionsmyndighet och försäkringskassan.
2	10	Omfattande myndighetskontakter med försäkringskassa, socialtjänst, polismyndighet och annan myndighet. Med omfattande menas flera kontakter utöver den inledande kontakten.

Förvalta egendom

Ställföreträdarens **normalarvode** utgör 10 % av prisbasbeloppet för förvalta egendom.

Arvode förvalta egendom			
Kate- gori	% av prisbasbe- lopp	Beskrivning av kategori	Exempel på åtgärd
1	10	Ställföreträdare förvaltar huvudman-nens samtliga tillgångar. Detta inbe-griper att betala räkningar och göra omplaceringar av medel. Det ingår också att bevaka att huvudmannen tillgångar i skälig omfattning används till uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. Huvudmannen har ett eget konto dit ställföreträdaren överför pri-vata medel. Om medel överförs till personal i huvudmannens boende ska ställföreträdare ha kontroll över redo-visning av kassaboken. Ställföreträ-dare ska se till att ansöka om bi-	<ul style="list-style-type: none"> • Betala räkningar • Överföra pengar till huvudmannens fick-pengskonto/boende-kassa • Överföra pengar till spärrat konto • Ansöka/förnya aktivi-tetsersättning • Ansöka/förnya bo-stadstillägg

		drag/insatser och ha kontakt med myndigheter.	
2	20	Utöver kat 1. Aktiv förvaltning krävs av ställföreträdare. Den kan utgöra omplaceringar och andra löpande åtgärder som sker under året. Det kan gälla att betala ut fickpengar veckovis till huvudman eller personalen i boendet. I kategorin ingår mer tidsödande uppgifter inom det ekonomiska uppdraget. Kategori 2 innehåller oftare kontakt med myndigheter. Att huvudman har skuldsanering berättigar också ställföreträdare till arvodering inom kategori 2.	<ul style="list-style-type: none"> • Flera omplaceringar av kapitalet under året (utöver överförande av medel till spärrat konto). • Veckovis utbetalning av fickpengar • Bevaka att huvudmans pengar betalas enligt skuldsaneringsplan • Ofta förekommande åtgärder för att återlämna varor köpta av huvudman
3	30	Utöver kat 2. I kategorin ingår skötsel av huvudmannens hyresfastighet och därtill hörande förvaltningsuppgifter som kassera in hyror, övervakning av af-färsrörelse, komplicerad redovisning för huvudmans räkning. Omfattande myndighetskontakter hänförliga till förvalta egendom.	<ul style="list-style-type: none"> • Förvalta fastighet • Huvudman har enskild firma • Myndighetskontakt gällande exempelvis intrång i fastighet
4	40	Förutom kat 1-3. Ställföreträdare förvaltar en avsevärd förmögenhet innehållande värdepappersinnehav. Förvaltningen innebär nödvändigtvis inte mer arbete, men ett större ansvar. Kategorin kan komma att tillämpas även då kriterierna för kategori 3 inte är uppfylld.	<ul style="list-style-type: none"> • Värdepappers-placeringar

Bedömer handläggare uppdraget ligga på gränsen mellan olika kategorier kan 5 % utnyttjas för att höja ett arvode, så att uppdraget arvoderas med tex 15 eller 25 %. Detta ska dock ske undantagsvis då det är handläggares ansvar att avgöra till vilken kategori uppdraget tillhör. Då skälet till högre arvode kan hänföras till en särskild aktivitet är arvodering genom timtaxa för bevaka rätt att föredra. 5 % kan också användas då handläggare bedömer att ställföreträdarens insats inte berättigar till normalarvodet.

Sörja för person

Ställföreträdarens **normalarvode** utgör 10 % av prisbasbeloppet för sörja för person. Endast uppgifter som krävs av uppdraget arvoderas. Utgångspunkten är att ställföreträdare kan avgöra hur många insatser som krävs för att sköta uppdraget. För att arvoderas enligt kat 2-4 krävs utförligt underlag från ställföreträdare. Vid tveksamma fall kan överförmyndarnämnden begära förklaring av ställföreträdare.

Arvode sörja för person			
Kategori	% av prisbasbelopp	Beskrivning av kategori	Exempel på åtgärd
1	10	Uppdraget kräver ett-två besök per månad, kontakt per telefon med huvudman och eller boendet, ajourhållning om den personliga situationen. Är huvudmannens tillstånd sådant att direkt kontakt bedöms skadligt, bör kontakt istället ske med boendet.	<ul style="list-style-type: none"> Besöka huvudman Ringa huvudman Ringa anhöriga eller boende
2	20	Utöver kat 1. Uppdraget kräver kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal med huvudman, boende, kontaktpersoner, anhöriga mm.	<ul style="list-style-type: none"> Besöka huvudman Ringa huvudman Ringa anhöriga eller boende
3	30	Utöver kat 2. Uppdraget kräver stora insatser och stor personligt engagemang av ställföreträdare för att kvalitativt samordna och säkra upp resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter med denne. I kategorin ingår också många omfattande kontakter med boendet anhöriga och myndigheter. I uppdraget kan också ligga samarbets- och bemötandeproblematik eller i övrig rollproblematik mot anhöriga, boende och myndigheter. Uppdraget kan också kräva särskild kompetens.	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitet hos anhöriga som bidrar till betydande merarbete för ställföreträdare Huvudmän som på grund av sjukdom ställer orimliga krav på sin ställföreträdare
4	40	Utöver kat 3. Uppdraget är av särskilt svår karaktär eller särskilt tidsomfattande.	<ul style="list-style-type: none"> Uppdragets karaktär har föranlett många byten

Exempel på faktorer som kan ge lägre arvode

Gäller för samtliga förordnanden; bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person

- Uppdraget har inte fullgjorts på ett tillfredsställande sätt, till exempel har uppgifter inom grunduppdraget inte utförts
- Brister i hur ställföreträdare bevakat rätt eller delar av personliga angelägenheter
- Uppdraget har övervägande varit av mer vardaglig karaktär, omfattningar har varit mindre än den som ryms inom ramen för ett normalarvode, till exempel att huvudmannen i stor utsträckning själ skött sin ekonomi eller att besöken varit för få i förhållande till karaktären
- Brister i redovisningen, ohörsamhet mot nämndens generella råd eller lagstiftning. Detta kan till exempel manifesteras genom att redovisning inte kommit in i tid.
- Ställföreträdare har gjort sig skyldig till brott mot sin huvudman.

Arvodering av tillfälligt godmanskap

Arvodering av godmanskap enligt 11:1-3 sker genom timtaxa

Timtaxa tillfälliga godmanskap		
Kategori	Kr/h	Beskrivning av kategori
1	150	Tillse att medel förs in på spärrat konto Bevaka bortavarandes rätt
2	200	Övervaka huvudmans rätt vid jävsförhållanden
3	300	Övervaka huvudmans rätt vid jävsförhållanden, i kategorin ingår mer komplicerade arvskiften. Genomgång av tidigare ställföreträdares redovisning

Arvodering av ställföreträdares dödsbo

För slutredovisning gjord av ställföreträdares dödsbo utgår en timtaxa om 150 kr/h.

Ersättning till legala förmyndare

Ersättning till föräldrar kan utgå endast då det finns särskilda skäl för detta. Det ska aldrig utgå då barnet eller dödsboet inte har medel att täcka arvodet. Ersättning utgår enligt timtaxa för bevaka rätt.

Arvodering av god man för ensamkommande barn

Timtaxa ensamkommande barn under asylprocess och två månader efter beslut om uppehållstillstånd.			
Kategori	Kr/h	Beskrivning av kategori	Exempel på åtgärd
1	50	Restid	
2	200	Förrättning	<ul style="list-style-type: none"> Vårdplanering Skolmöte Sammanträde hos migrationsverket

För restid föranledd av möte hos migrationsverket på annan ort utgår även för restid 200 kr/h.

Arvodering för särskild förordnad vårdnadshavare och god man för ensamkommande, från och med två månader efter beslut om uppehållstillstånd.

Arvode särskild förordnad vårdnadshavare och god man för ensamkommande, från och med två månader efter beslut om uppehållstillstånd.		
% av prisbasbelopp	Beskrivning av kategori	Exempel på åtgärd
5/år	Särskild förordnad vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehem	<ul style="list-style-type: none"> Redovisningsskyldig sfv
200 kronor/timme	Extra arvode för omfattande uppdrag	Uppdraget av särskild svår karaktär eller särskilt tidsomfattande. Motivering krävs.
0/år	Särskild förordnad vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehem	<ul style="list-style-type: none"> SFV är befriad från årsredovisning
0/år	Särskild förordnad vårdnadshavare som också är familjehem	
2/år	Kostnadsersättning	Eller ersättning mot kvitto.

Exempel på faktorer som kan ge lägre arvode

- Uppdraget har inte fullgjorts på ett tillfredsställande sätt, till exempel har uppgifter inom grunduppdraget inte utförts
- Brister i hur ställföreträdare bevakat rätt eller delar av personliga angelägenheter
- Uppdraget har övervägande varit av mer vardaglig karaktär, omfattningar har varit mindre än den som ryms inom ramen för ett normalarvode, till exempel att huvudmannen i stor utsträckning själ skött sin ekonomi eller att besöken varit för få i förhållande till karaktären
- Brister i redovisningen, ohörsamhet mot nämndens generella råd eller lagstiftning. Detta kan till exempel manifesteras genom att redovisning inte kommit in i tid.
- Ställföreträdare har gjort sig skyldig till brott mot sin huvudman.

Undantag från arvodesriktlinjerna

Professionella ställföreträdare kan komma att undantas från gällande riktlinjer.

Protokoll

RS § 76 Mål och budget 2024-2026 – regionstyrelseförvaltningen

Ärendenummer: RS 2023/348
Paragraf föregående instans: AU § 55

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen godkänner förslag till mål och budget 2024-2026 för fortsatt hantering vid budgetberedningen våren 2023 med föreslagna redaktionella ändringar.

Sammanfattning

Mål och budget beskriver förvaltningens nuläge och balans mellan uppdrag, mål och resurser med sikte på framtiden. Förvaltningen är medvetna om den ekonomiska situationen och att restriktivitet i äskanden ska råda. Men med utgångspunkt i dagens balans mellan uppdrag, mål och resurser och med sikte på framtidens prioriteringar och utmaningar görs bedömningen att regionstyrelseförvaltningen är i behov av resursförstärkningar.

De specifika uppdrag som enligt anvisningarna ska redovisas till budgetberedningen överlämnas i separata ärenden.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Anna Derwinger Hallberg, biträdande förvaltningschef, och Angelica Andersson Fihn, avdelningschef, regionstyrelseförvaltningen.

Fredrik Gradelius (C) yrkar att under rubriken *Kultursamverkansmodell* ändra texten till:

Kultursamverkansmodellen bygger på finansiering dels från staten, dels från regionen. Anslaget har räknats upp med 2 % årligen under en följd av år. För 2024 föreslås en indexuppräkningsökning med 3 % samt en ytterligare ökning med 2 %.

Regionbidraget 2023 uppgår till 23 227 tkr, en höjning med 3 % innebär tillskott på 697 tkr och 2 % innebär ytterligare tillskott på 464 tkr.

Anm. Region Gotland har under 2020-2022, mot bakgrund av pandemin, tillfört organisationerna inom kultursamverkansmodellen extra bidrag med 13,0 mnkr. Staten har under samma period också gett extra bidrag med 13,9 mnkr. Dessa bidrag har varit av engångskaraktär och räknas därför inte in i modellen som bygger på fast finansiering över tid.

Ordföranden ställer proposition regionstyrelseförvaltningens förslag med Fredrik Gradelius tillägg och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Mål och budget 2024-2026

Investeringsäskande 2024-2028

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-03-01

Skickas till

RS 2023/7

RS § 77 Mål och budget 2024-2026 - räddningstjänsten

Ärendenummer: RS 2023/399
Paragraf föregående instans: AU § 56

Regionstyrelsens beslut

- Regionstyrelsen beslutar att godkänna räddningstjänstens Mål- och budgetskrivelse 2024-2026 för fortsatt hantering vid budgetberedningen våren 2023.

Sammanfattning

Räddningstjänsten ansvarar för uttryckande- och förebyggande verksamhet. Räddningstjänsten ska genom förebyggande arbete och skadeavhjälpande åtgärder skydda, rädda människor, egendom och miljö. I förebyggande syfte genomförs tillsyn, utbildningar och informationsinsatser.

I december 2021 antogs Region Gotlands tvååriga handlingsprogram för räddningstjänst. Ett arbete med att ta fram nästa handlingsprogram för perioden 2024-2028 startades upp under hösten 2022. I handlingsprogrammet anpassas räddningstjänstens verksamhet och resurser utifrån riskbilden, det givna uppdraget samt den politiska ambitionsnivån.

Under 2022 genomfördes en rekryteringskampanj främst riktad mot räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB-personal) där ett av målen har varit att anställa tillräckligt med personal till stationen i Slite för att på sikt kunna återgå till bemanning med RiB-personal fullt ut. Först när Slite bemannas av RiB-personal kan personalkostandsnivån justeras utefter gällande handlingsprogramms ambitioner.

Under 1990-talet avvecklades det civila försvaret med motiveringen att omvärldsläget var stabilt och fredligt. Omvärldsutvecklingen och kriget i Ukraina har inneburit ett helt nytt fokus på civilt försvar och skydd av civilbefolkning. En ostabil omvärldsutveckling innebär att den förmåga som behövs för att undsätta människor behöver återskapas, vilket i sin tur ställer stora krav på räddningstjänsten som både behöver förstärkas personellt och återta gamla förmågor

Ett arbete med att se över olika alternativ för att organisera verksamheten på bästa sätt för att öka effektivitet och förbättra arbetsmiljön påbörjades 2022 och beslut om ny organisation togs av regionfullmäktige i december 2022. Den nya organisationen kommer att vara i drift maj 2023.

Centrala parter har tecknat en överenskommelse gällande räddningstjänstens särskilda avtalspension (SAP-R). Det nya avtalet innebär ett lönetillägg eller en avsättning till pension med 2 000 kr per månad och anställd.

Alla mål har inte varit uppfyllda då räddningstjänsten inte har haft en ekonomi i balans. Resultatet för räddningstjänsten har de senaste sex åren slutat med underskott. Orsaken har varit både höga personalkostnader och övriga kostnader. 2022 års resultat blev ett underskott med 8 964 tkr. Budgetramen 2016 var på 54 394 tkr och 2022 var den på 56 580 tkr vilket är en höjning med fyra procent. Till 2023 års budget tillfördes ett ramtillskott med 2 000 tkr utöver personalkompensation.

Under 2024 bör personalsituationen i Slite vara löst. De kampanjer som genomförts har gett resultat och ny brandpersonal har anställts och ska utbildas. Ny- och vidareutbildning som genomförs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ryms inte inom befintlig ram. Fler av Region Gotlands brandstations saknar dusch och omklädningsrum till all personal. Några av stationerna är även i dåligt skick. Även kostnader för obligatoriska hälsoundersökningar är underfinansierad samt övriga kostnader för reparationer, drivmedel, försäkringar mm har under en lång tid varit underfinansierat. För detta sammantaget är beräknas behovet av ramjustering 2024 med 3 440 tkr samt ett ökat anslag för lokalanpassningar.

För att säkerställa räddningstjänsten förmåga behövs en ramjustering. Nästa handlingsprogram kommer att gälla åren 2024-2028 och vara vägledande för hur ramen ska beräknas för 2024 och framåt. Först när Slite bemannas av räddningspersonal i beredskap (RiB) kan personalkostandsnivån justeras utefter gällande handlingsprogramms ambitioner.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Mål och budgetskrivelse 2024-2026 Räddningstjänsten
Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-03-01

Skickas till

Regionstyrelsen, registrator-rs@gotland.se med ärendenummer RS 2023/7
RSF avdelning ekonomi, ekonomistyrning@gotland.se

TN § 71 Tekniska nämndens mål och budgetskrivelse 2024-2026

Ärendenummer: TN 2023/544

Paragraf föregående instans: TN AU § 57

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att godkänna mål- och budgetskrivelse 2024-2026 för teknikförvaltningen.

Sammanfattning

Strategisk plan och budget har, i samband med byte av styrmodell, ersatts av mål- och budgetskrivelse som nämnderna tar fram och skickar vidare till regionstyrelsen och regionfullmäktige.

Teknikförvaltningen har tagit fram förslag till mål- och budgetskrivelse för åren 2024-2026 inklusive investeringsplan för perioden 2024-2028. Förslaget är upprättat i enlighet med anvisningarna.

Avsnittet om förslag till revidering av mål utgår 2023 eftersom nya mål beslutas i eget ärende.

Bedömning

Framtaget budgetförslag speglar väl teknikförvaltningens behov av resurser de kommande åren.

Barn- och genusperspektiv – Perspektiven har beaktats vid planering av exempelvis investeringar.

Landsbygdsperspektiv – Perspektivet har beaktats vid planering av verksamhet och investeringar.

Ekonomisk konsekvensanalys – I skrivelsen redovisas ekonomiska konsekvenser för investeringsförslagen samt behov av ramförstärkning, prisförändring och hyreshöjning de kommande åren för förvaltningens uppdrag.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredrogs av förvaltningschef Patric Ramberg och ekonomichef Ylva Svangren.

Arbetsutskottets förslag till tekniska nämnden

Informationen godkänns.

Beslutsunderlag

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2023-03-21

Presentation på sammanträde

Skickas till

Regionstyrelseförvaltningen, senast 2023-04-06 med ärendenummer

RS 2023/7

ekonomiostyrning@gotland.se

registrator-rs@gotland.se

MBN § 32 Mål och budget 2024 – 2026

Ärendenummer: MBN 2023/7

Miljö- och byggnämndens beslut

1. Miljö- och byggnämnden godkänner mål- och budgetskrivelse 2024-2026.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Miljö- och byggnämnden ansvarar för den goda livsmiljön på Gotland. Nämndens målförslag för 2024-2026 kommer att utgå från verksamheternas viktigaste processer, med tydlig koppling till den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 och regionfullmäktiges prioriteringar för 2024-2027.

I takt med att samhället förändras så ändras även förväntningarna på smartare och effektivare arbetssätt för att skapa mer nytta för målgrupperna. De organisatoriska förändringar som gjordes på samhällsbyggnadsförvaltningen 2015 och som ligger till grund för dagens verksamhet har tjänat organisationen väl, men matchar inte fullt ut de förväntningar som finns på verksamheten i nuläget.

Idag skiljer sig organisationen från övriga förvaltningar då det inte finns några avdelningschefer. I avsaknad av avdelningschefer blir enhetscheferna involverade i både operativa verksamhetsfrågor och övergripande frågor. Det är ett omöjligt uppdrag med tanke på höga förväntningar och hårt tryck. Vidare leder detta även till att karriärvägarna är få inom samhällsbyggnadsförvaltningen utifrån nuvarande organisationsstruktur.

Med detta som bakgrund startades en organisationsöversyn under hösten 2022. I den pågående organisationsöversynen sker en utveckling av samhällsbyggnadsförvaltningen för att skapa ledningskraft och ett nära ledarskap. Syftet är att åstadkomma en bättre arbetsmiljö för medarbetare och chefer så att samhällsbyggnadsförvaltningen upplevs som en attraktiv arbetsgivare där förvaltningen kan attrahera, behålla och utveckla sina medarbetare. Syftet är även att uppnå nödvändiga förflyttningar för att säkerställa leverans på samhällsbyggnadsförvaltningens uppdrag.

Översiktsplan 2040 beräknas vara klar för antagande i regionfullmäktige hösten 2024. Fram till antagandet kommer arbetet med översiktsplanen att fortsätta uppta arbetstid från flera av förvaltningens medarbetare inom enheterna Plan, Miljö- och hälsoskydd, Geografisk information samt Mark- och exploatering, men särskilt inom enhet Plan som driver arbetet. Flera av förvaltningens medarbetare vars tänkta arbetsuppgifter skulle ha varit taxefinansierade uppgifter kommer att jobba med översiktsplanen. Detta medför en reduktion i förvaltningens taxefinansierade intäkter och arbeten med till exempel detaljplaner och tillsyn får stå tillbaka.

De personella resurserna som idag finns på enhet Mark och exploatering räcker inte till för att klara enhetens uppdrag. Tilldelas inte medel så kan exploateringsprojekt behöva stoppas helt eller försenas. I dagsläget finns inte tillräckligt med tillgängliga resurser för detaljplanearbete, planerade förstudier och exploateringsprojekt.

För att klara de uppdrag som finns inom Stadsarkitektenheten finns ett behov av att förstärka enheten. Vid överflytten av världsarvssamordnaren 2021 till Samhällsbyggnadsförvaltningen och enhet Stadsarkitekt minskade budget. Dessa medel behövs för att kunna genomföra uppdraget.

Antal inkomna bygglovsärenden har varit höga, men ser ut att minska 2023-2024 för att troligen återgå till höga nivåer igen 2025. Enhet Bygg har ett akut behov av att upphandla ett nytt handläggningssystem som stöder den interna processen samt kan kopplas ihop med övriga digitala plattformar inom Region Gotland.

En utökad ram för rekrytering på enhet Plan är en förutsättning för att enheten ska kunna genomföra sitt uppdrag, öka effektiviteten och arbeta med den plankö som finns och ha utrymme att medverka i de större exploateringsprojekten. Arbetet med översiktsplanen är underfinansierad och är inte intäktsfinansierad verksamhet. Efter antagande av översiktsplanen under hösten 2024 ska en återgång till ordinarie fördelning av resurserna vara möjlig från och med 2025.

För att möta kompetensutmaningen inom mark- och exploateringsverksamheten har samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen under 2021-2023 ansvarat för var sin traineeanställd. Förslagsvis rekryteras två nya trainees i även 2023-2024 på vardera samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen.

Planprocessen, arbetet med översiktsplanen och projekt som studerar climateffekter skapar ökad efterfrågan på enhet Geografisk Informations tjänster. Denna typ av tjänster är inte intäktsfinansierad och därmed äskas en ramjustering för ytterligare en GIS-ingenjör som till viss del är intäktsfinansierad.

Enhet Miljö- och hälsoskydd medverkar i både bygglovsprocessen och planprocessen. Det finns behov av att stärka funktioner inom VA-granskning och naturvärdesgranskning av bygglov och detaljplaner för att undvika flaskhalsar i processerna.

Enhet Förvaltningsstöd ser en ökad efterfrågan och behov av enhetens tjänster. För att möta den uppväxlingen som sker inom samhällsbyggnadsförvaltningen behöver enheten utöka sin kapacitet inom framförallt administration. Anslag om detta äskas som en ramjustering.

Bedömning

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att det inte får några konsekvenser.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att beslutet får ekonomiska konsekvenser då det äskas om ramjustering och ökad investeringsram

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att beslutet inte får några konsekvenser för barn- och genusperspektivet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredrogs av Lena Larsen, ekonomichef. Miljö- och byggnämnden ansluter sig till förvaltningens bedömning.

Ordförande Andreas Unger (M) ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2023-03-08

Mål och budgetskrivelse 2024-2026 daterad 2022-03-08

Skickas till

Regionstyrelseförvaltningen, registrator-rs@gotland.se med ärendenummer RS 2023/7

RSF avdelning ekonomi, ekonomistyrning@gotland.se

BUN § 25 Mål- och budgetskrivelse

Ärendenummer: BUN 2023/6

BUN AU § 14

Barn- och utbildningsnämndens beslut

- Mål- och budgetskrivelse 2024-2026 godkänns med föreslagen ändring.
-

I juni 2022 beslutade regionfullmäktige om en ny styrmodell och en ny planeringsprocess för Region Gotland. Planeringsprocessen innefattar alla aktiviteter som leder fram till att det finns beslutade mål, en drift-, investerings- och exploateringsbudget samt verksamhetsplaner för respektive nämnd.

Istället för att skriva en strategisk plan ska nu nämnderna ta fram en mål- och budgetskrivelse som ska skickas vidare till regionstyrelsen och regionfullmäktige. Det är ett kortfattat dokument som innehåller nämndens förslag till drift-, investerings- och exploateringsbudget, motiv till äskanden, eventuella förslag till nya mål samt nämndens nulägeskarta

Ärendebeskrivning

En bedömning av balansen mellan nämndens uppdrag, mål och resurser baserat på resultat 2021 ger en tudelad bild. Verksamhetsberättelsen 2022 andas mycket stolthet. Nämndens verksamheter lever väl upp till målen i styrkortet.

Samtidigt finns utmaningar. Vi har barn och elever som inte har likvärdiga förutsättningar och som saknar goda uppväxtvillkor. Verksamheternas kompensatoriska uppdrag och förmåga att organisera stödfunktioner har blivit allt viktigare. Vi har barn och elever som inte mår bra, som är utsatta för kränkningar och vi har elever med hög frånvaro.

Under planperioden kommer det krävas nya arbetssätt, tillgång till stödfunktioner och samarbete över gränserna. Resurser kommer att krävas för att klara det ökade behovet.

Särskilt tre områden pekas ut som kommer att påverka verksamheten; lärarbristen, likvärdigheten och ekonomin.

Region Gotland står inför betydande utmaningar beroende på de demografiska förändringarna med fler barn och elever samt färre medborgare i arbetsför ålder. Kompetensförsörjning är en av de absolut viktigaste frågorna under åren som kommer och får mycket stor påverkan på hur vi kan säkra likvärdigheten för barn och elever över hela ön. Det kommer att krävas många typer av åtgärder, både kortsiktiga och långsiktiga. En del i detta är alltså vikten av att Region Gotland har en balans i lönebildet och fortsätter utveckla attraktiva arbetsplatser för att så väl behålla befintlig personal som att kunna nyrekrytera. En ytterligare aspekt, av avgörande betydelse, är möjligheten för potentiella nya

medarbetare att hitta bostad. Här bör Region Gotland agera gemensamt för att hitta lösningar, då bostadsfrågan kan avgöra om en person, och kanske dess familj, väljer att flytta till Gotland eller inte.

Likvärdigheten mellan skolorna är viktig för möjligheten att skapa verksamhet till bra kvalitet över hela ön. De ekonomiska resurserna är gränssättande då förvaltningens kostnader är höga utifrån många små och spridda enheter. Enligt teoretiska modellberäkningar som bland annat bygger på kostnadsutjämnningen kompenseras Gotland för en skolstruktur bestående av 24 grundskolor. Idag har Gotland totalt 37 skolor, inklusive fristående verksamheter.

Skolan har under en följd av år tagit stort ansvar för en ekonomi i balans, ca 100 miljoner kronor har sparats på sex år. Grundskolan har sedan 2017 till 2023 fått se budgettilldelningen minska med 9,5 miljoner kronor för kategorierna undervisning och läromedel, detta på grund av effektiviseringar, besparingar och interna omfördelningar där de två senaste årens budgettillskott nettomässigt inte räckt till.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet tog emot informationen.

Ärendets behandling under sammanträdet

Föredragande: Ekonomichef Jimmy Söderström

Yrkande

Ordförande Oscar Lindster (S), föreslår att *Omsorg kväll och helg* flyttas upp och ges prioritet 1 i förskolans tabell över äskanden (3.1.1) och att mål- och budgetskrivelse 2024-2026 i övrigt godkänns.

Ordförande ställer proposition på sitt förslag och finner att det vinner bifall.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2023-03-15
Mål och budgetskrivelse
Bilagor investeringar

Skickas till

Regionstyrelsen

GVN § 15 Mål och budgetskrivelse år 2024–2026

Ärendenummer: GVN 2023/6

Paragraf föregående instans: GVN au § 11

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Mål- och budgetskrivelsen inkl. bilagor godkänns.

I juni 2022 beslutade regionfullmäktige om en ny styrmodell och en ny planeringsprocess för Region Gotland. Planeringsprocessen innefattar alla aktiviteter som leder fram till att det finns beslutade mål, en drift-, investerings och exploateringsbudget samt verksamhetsplaner för respektive nämnd.

Istället för att skriva en strategisk plan ska nu nämnderna ta fram en mål- och budgetskrivelse som ska skickas vidare till regionstyrelsen och regionfullmäktige. Det är ett kortfattat dokument som innehåller nämndens förslag till drift-, investerings- och exploateringsbudget, motiv till äskanden, eventuella förslag till nya mål samt nämndens nulägeskarta

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet beslutade att ärendet lämnas öppet till nämnden och att förvaltningen ges i uppdrag att prioritera äskanden i ordningen 1–3 för varje avdelning till nämnden.

Ärendets behandling under sammanträdet

Föredragande: Ekonomichef Jimmy Söderström

Yrkande

Ordförande Rolf Öström (M) föreslår mål- och budgetskrivelsen inkl. bilagor godkänns.

Ordförande ställer proposition på sitt förslag och finner att det vinner bifall

Viktoria Öjefors Quinn (V) föreslår att följande tillägg under rubrik 3: Behov och prioriteringar 2024–2026. Under prioritering 1 att det totala beloppet som aktivt tas med till budgetberedningen som nämndes viktigaste äskanden höjs med 2 750 TKR enligt följande:

Under rubriken 3.1.1. Vuxenutbildningen. Posten ”Förstärkning SFI-lärare 1,2 miljoner görs om till prio 1 och därmed aktivt tas med till budgetberedningen.

Under rubrik 3.1.2 Folkhögskolan. Posten Specialpedagog 750 000 kronor görs om till prio 1 och därmed aktivt tas med till budgetberedningen.

Under rubriken 3.1.5 Wisbygymnasiet samt 3.1.8 Tilläggsbelopp. Posten ”Strukturbidrag till specialpedagogisk verksamhet för elever med AST 800 000 kronor görs om till prio 1 och därmed aktivt tas med till budgetberedningen.

Ordförande ställer proposition på Victorias förslag och finner att det avslås.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse, 2023-03-15
Mål och budgetskrivelse inkl. bilagor.

Skickas till

Regionstyrelsen

SON § 46 Mål och budgetskrivelse 2024

Ärendenummer: SON 2023/6

Paragraf föregående instans: SON/AU § 24

Socialnämndens beslut

- Socialnämnden antar mål- och budgetskrivelse 2024-2026.
- Socialnämnden begär att regionfullmäktige tilldelar socialnämnden driftbudgetmedel enligt sammanställning Behov av tillskott till driftbudget 2024, i prioritetsordning.
- Socialnämnden begär att regionfullmäktige tilldelar socialnämnden investeringsmedel enligt sammanställning Investeringsbehov 2024-2028

Sammanfattning

Utifrån nuläget och SKR:s ekonomirapport finns det stora utmaningar för socialförvaltningen framåt. Både vad avser kostnadsutveckling med tanke på hur konjunkturen utvecklas och volymutveckling kopplat till demografin. Detta gör att det finns en stor osäkerhet i antagandena i denna mål- och budgetskrivelse.

Socialförvaltningens uppdrag är att bidra till goda livsvillkor för människor som vistas på Gotland. Kompetensförsörjningen är socialförvaltningens största utmaning. Behovet av sociala välfärden ökar samtidigt som vi går mot sämre ekonomiska förutsättningar. Detta kommer kräva prioritering och mer förebyggande arbetssätt för att förvaltningen ska arbeta hållbart för brukare, medarbetare, ekonomi och miljö. Det yttersta ansvaret faller alltid tillbaka till socialnämnden och förvaltningen. Det finns också stort behov av nya boende för förvaltningens målgrupper. Äldreomsorgen har fått ett stort fokus under senaste tiden, både nationellt och lokalt. För att ge personer med funktionsnedsättning goda levnadsvillkor behöver kompetensförsörjning och de ekonomiska förutsättningarna prioriteras för den verksamheten. En orolig omvärld har satt oss i ett annat säkerhetsläge och konjunkturförändringarna påverkar kostnadsutvecklingen för både verksamhet och invånare, och kan öka behovet av våra insatser.

Socialförvaltningen har redovisat överskott mot budget de senaste åren. För att hushålla med resurserna, nå målen och ha en ekonomi i balans även framåt måste förvaltningen fortsätta med att implementera nya arbetssätt, sänka sjuktagen, lyckas med kompetensförsörjningen och arbeta med hållbar bemanning samt erhålla budgettillskott. Det ekonomiska läget beror också på hur mycket statsbidrag förvaltningen erhåller. Överskottet hittills beror delvis på att verksamheten inte kan verkställa beslut om insatser då det är kö till särskilt boende samt bostad med särskilt service LSS. Om förvaltningen hade kunna erbjuda samtliga brukare med beslut om insats ett boende skulle troligen inte vara ett överskott mot budget. Vid kostnadsjämförelser mot andra kommuner är nettokostnaden för äldreomsorgen och LSS-insatser lägre,

medan kostnaderna för individ- och familjeomsorgen högre men den sjunker kopplat till nya arbetssätt.

För att fortsätta att ha en ekonomi i balans måste förvaltningen få budgettillskott enligt följande:

Behov av tillskott till driftbudget 2024, i prioritetsordning:

1. Resursfördelningsmodell äldreomsorg, enligt beräkning. I och med den demografiska utvecklingen med betydligt fler äldre personer så kommer behovet av insatser att öka inom äldreomsorgen. För att klara förvaltningens grundläggande uppdrag måste budgetmedel tillföras enligt resursfördelningsmodellen.
2. Kompensation löneökningar och prioriterade grupper, enligt beräkning. Detta är en grundläggande förutsättning och ett led i att klara kompetensutmaningen.
3. Prisökningar externa avtal 18 mnkr. Förvaltningen har stor andel externa utförare med indexreglerade avtal (verksamhet som annars skulle bedrivas i egen regi och vara föremål för löneökningarna enligt punkten ovan).

Tillskott behövs också till individ- och familjeomsorgen då ersättningen till familjehem och riksnormen för försörjningsstöd höjts nationellt. Tillskott behövs också för LSS-verksamheten som bedrivs med låga kostnader men stort budgetunderskott. När schemaförändringar enligt § 13 genomförs bedöms personalkostnaderna öka och då behövs budgettillskott. Om nya uppdrag, så som stödboende, ska genomföras måste socialförvaltningen tillföras budgetmedel för detta.

4. Ökad riksnorm försörjningsstöd 4,5 mnkr.
5. Höjda ersättningar familjehem 3 mnkr.
6. LSS-verksamheten 40 mnkr.
7. Ökade personalkostnader § 13 schemaändringar 4,5 mnkr.
8. Stödboende (lågtröskelboende) 8,2 mnkr.

Socialförvaltningens har ett ökat behov av vård- och omsorgslokaler, främst beroende på att antalet äldre invånare ökar. Därför kommer det vara relativt stora investeringsäskande från socialnämnden de närmaste åren och kostnadsökningar kopplat till detta. De allmänna prisökningarna just nu gör att det dock är mycket svårt att bedöma investeringsutgifter framåt. För att kunna gå vidare med äldreboendet Tingsbrogården, där upphandlingen avbröts och en ny upphandling kommer att ske, behövs ytterligare investeringsmedel.

Investeringsbehov 2024-2028

- 2024 Äldreboende Klintehamn 135 mnkr (30 mnkr finns 2023)
- 2025 Äldreboende Tingsbrogården 135 mnkr (59 mnkr finns 2023)

- 2026 Bostad med särskild service SoL 22 mnkr
- 2026 Bostad med särskild service LSS 40 mnkr
- 2027 Äldreboende Slite 112,5 mnkr samt utrustning 8 mnkr
- 2028 Äldreboende Slite 138,5 mnkr
- 2024-2028 årlig pott på 8 mnkr för lokalanpassningar, utrustning och välfärdsteknik.

Ärendets behandling under mötet

Anna-Lena Gutedal, ekonomichef, föredrar ärendet.

Inför arbetsutskottets sammanträde 1 mars skickades ett arbetsmaterial av mål- och budgetskrivelse 2024 ut. Detta material har färdigställts och en komplett mål- och budgetskrivelse 2024 har skickats ut inför socialnämndens sammanträde.

Ordförande yrkar att socialnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Ordförande finner bifall till yrkandet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse socialförvaltningen daterad 2023-03-08

Mål- och budgetskrivelse daterad 2023-03-08

Skickas till

SOF Anna-Lena Gutedal, ekonomichef.

Regionstyrelsen, via registrator-rs

Ekonomi och styrning, RSF

HSN § 38 Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Ärendenummer: HSN 2023/11

Paragraf föregående instans: HSN-AU § 31

Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden antar mål- och budgetskrivelse 2024-2026 och begär av regionfullmäktige att:

- Utöver resursfördelningsmodell, kompensera hälso- och sjukvårdsnämnden med 79,5 miljoner enligt nedanstående redovisning.
- Tilldela hälso- och sjukvårdsnämnden medel för personalkostnadsökningar inklusive medel kopplat till bristyrken och jämställdhet.
- Tilldela hälso- och sjukvårdsnämnden investeringsmedel enligt sammanställningen i mål- och budgetskrivelse 2024-2026.

Sammanfattning

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026 innehåller nämndens förslag till drift-, investerings- och exploateringsbudget samt motiv till äskanden. Detta dokument ersätter det som tidigare kallades strategisk plan och budget. Då Region Gotland är på väg att införa en ny styrmodell där nämnden ska ta fram mål för mandatperioden är årets mål- och budgetskrivelse egentligen bara en budgetskrivelse. Eftersom regionfullmäktige först i sommar beslutar om de mål som ska gälla för mandatperioden, utifrån de förslag som respektive nämnd lämnar, så går målen separat till nämnden i en egen skrivelse.

Hälso- och sjukvården på Gotland har möjlighet att bedriva verksamheten inom budget, förutsatt att ett antal förutsättningar finns på plats. Till exempel får statsbidragen inte minskas, attraktionskraften för att behålla och rekrytera medarbetare måste öka, och sjukvården måste dra nytta av digitaliseringen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden begär efter prioritering följande ramförstärkning inför budgetåret 2024, vilket motsvarar cirka 70 procent av faktiskt behov.

	Önskad kompensation, miljoner kronor
Resursfördelningsmodell	50,3
Externa avtal enligt tabell	25,8
Löner – prioriterade satsningar (utöver ordinarie lönerrevision, samordnas centralt av regionstyrelseförvaltningen)	7,2

Lokaler, städ enl. tabell	13,5
Nytt huvudjournalssystem	10,0
Merkostnad njurverksamhet i egen regi	5,0
Diabeteshjälpmedel	10,0
ST-tjänster i primärvården	4,0
Strategisk lokalutveckling	4,0
Totalt:	129,8 miljoner

Utöver detta begär hälso- och sjukvårdsnämnden att kompenseras för sedvanliga uppräknningar för regioninterna kostnader, samt för personalkostnadsökningar inklusive medel kopplat till bristyrken och jämställdhet.

Bedömning

Förvaltningens bedömning är att mål- och budgetskrivelse 2024-2026 följer anvisningarna från regionstyrelseförvaltningen och tjänar som underlag inför regionstyrelsens budgetberedning.

Ärendets behandling under mötet

Markus Swahn, ekonomichef, föredrar ärendet.

Yrkande

Ordföranden Filip Reinbag (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Ordföranden finner bifall till yrkandet.

Bakgrund HSN-AU 31

Markus Swahn, ekonomichef, föredrar ärendet.

Diskussion och resonemang kring förslag till mål- och budgetskrivelse. Underlaget kommer att uppdateras inför nämndens sammanträde.

Arbetsutskottets förslag till hälso- och sjukvårdsnämnden

- Ärendet lämnas öppet till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse hälso- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2023-03-23
Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Skickas till

Regionstyrelsen

Protokoll

Överförmyndarnämnden

14 mars 2023

Överförmyndarnämndens protokoll

Plats och tid	Gunnfjaun, rum 4477, 14 mars 2023, klockan 13.00–15.30
Beslutande	Susanne Lindström (S), Ordförande Reimer Thomsson (M) Gunnel Lindby (C), Vice ordförande
Ersättare	Ylva Andersson (C)
Övriga	Kristina Hansson, Tf. enhetschef §§ 18-24 Svante Boström, nämndsekreterare Lisa Etzner, enhetschef §§ 18-24
Datum för justering	Den 17 mars 2023
Paragrafer	§ 18–26
Underskrifter	Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför signaturer. Sekreterare Svante Boström Ordförande Susanne Lindström Justerare Gunnel Lindby

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Överförmyndarnämnden
Sammanträdesdag	2023-03-14
Protokollet anslås	Den 17 mars 2023
Anslaget tas ned	Den 8 april 2023
Protokollets förvaringsplats	ÖFN:s kansli

ÖFN § 22 Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Ärendenummer: ÖFN 2023/4

Överförmyndarnämndens beslut

- Överförmyndarnämnden beslutar att fastställa förslaget till mål- och budgetskrivelse 2024-2026.

Sammanfattning

Beslut om att överförmyndarnämnden skulle anmäla sitt deltagande i planeringsprocessen för 2024-2026 fattades i december 2022 (ÖFN § 72/2022). Nämnden bedömde då att det var nödvändigt att göra sin röst hörd i kommande budgetprocess på grund av en till viss del oroande omvärldsutveckling samt att nämnden uppvisat stora positiva ekonomiska resultat för 2020, 2021 och 2022.

Nämnden har inga andra äskanden inför verksamhetsåren 2024-2026 än att få behålla sin tilldelade budget. Nämnden är dock angelägen om att hålla regionledningen informerad om dess speciella verksamhets särskilda förutsättningar.

Bedömning

Överförmyndarnämnden bedömer att en lämplig åtgärd är att fastställa förslaget till mål- och budgetskrivelse 2024-2026 och skicka den till regionstyrelsen.

Ärendets behandling under mötet

Sekreterare Svante Boström föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Susanne Lindström (S) yrkar på att överförmyndarnämnden beslutar i enlighet med kansliets förslag och finner att det vinner bifall.

Beslutsunderlag

ÖFN § 72/2022, daterad den 7 december 2022

Förslag till mål- och budgetskrivelse 2024, daterad den 14 mars 2023

Tjänsteskrivelse, daterad den 9 mars 2023

Skickas till

Regionstyrelsen